Practica Cancellariæ

APOSTOLICAE CVM STYLO & Formis in Romana Curia usitatis, excerpta nuper ex Memorabilibus D. Hier. Pauli Barchin. literarum Apostolicarum Vicecorrectoris, omnibus in Romana Curia uersantibus cùm utilis, tum necessaria.

His & in fine adiectum est Prouinciale omnium Ecclesiarum cathedralium vniuersi orbis, nec non monetæ cuiusq; regionis nomenclatura ac valor, omnia, quà fieri potuit diligentia emendata ac denuo excusa.

LVGDVNI. M. D. XLVI.

PRACTICA CANCELLARIAE APOSTOLICAE CVM STYLO ET FORMIS IN ROMANA CVRIA vsitatis.

CONTRA *litertas Apostolicas opponitur multipliciter de falsitate, de quo, præsertim circa literas iustitiã concernentes, uide Spec. tit. de rescr. præsent. §. j. igitur. tit. de ap. quem nõ liquidò poteris intelligere, nec eum, nec quædã ex his quæ infrà dicentur, nisi uideris libros appellatos quinterni Cancellariæ, de iustitia & de reuocatorijs, & confirmatoriarum, quos composuit Martinus dé Ebul. S. R. Ec. Vicecancellarius, de quo stylo hîc aliqua summariè dicemus, maximè omissa per eundem Specu. uel post eum immutata, & ea præcipuè, quæ nunc sunt in frequenti usu Cancellariæ apost. additis quibusdam allegationibus iuris ad corroborationem styli perstrictim.*

¶ Et nota in primis, quòd stylus Cãcellariæ omissus uel immutatus, reddit literas suspectas de falsitate, ut in c. ad hæc. de sen. excom. & c. quàm graui. de crimi. fal. & c. causa. de testi. & prædictus stylus apertè uel interpretatiuè innititur iure communi. uide ad hoc Spec. de appel. §. de offi. & in ti. de statu mona. & in c. eos qui. de tẽpo. or. lib. vj. & Io. an. in c. j. de offi. leg. li. vj. & c. si apost. de præben. & c. ei qui. in glo. Et iudex per se ipsum potest se informare à practicis & exercitatis in stylo Ro. Cu. & aliarum per tex. & ibi Bart. in l. iij. §. fi. ff. de testi. & ita sæpe faciunt domini de Rota, informantes se de stylo à dominis Abbreuiatoribus, uel correctore, et alijs in dicto stylo exercitatis, & interdũ etiã pœnitẽtiaria, & sic olim factũ fuit, ut apparet in decisi. Rot. ti. qui fil. sunt leg. & alijs decisi. licet expeditiones pœnitẽtiariã nõ habeãt tantã autoritatẽ, neq; tã exactè discutiãtur. Esset tamẽ æquũ, ut hæc informatio fieret uocata parte, & continuata receptione information. in actis, sicut fit ibi in relation. & remißion. & quãdo formatur dubiũ, ad quòd faciũt no. per Spec. ti. de remis. & de rela. & in alijs locis. & nota c. sæpe. de app. & l. ij. C. de legi. & c. intimasti. de app. & no. per Bar. in l. theopompus. de dot. præle. & in l. susceptorẽ. de susce. & archar. C. li. x. quia posset lædi aliqua partium, & quia uidi interdum inaduertenter, uel fraudulenter responderi ab informatoribus, uel à iudice non bene concipi informationem, quòd fortè posset euitari si pars cuius interest, esset præsens quãdo petitur informatio à iudice.

¶ Prima litera nominis papæ, debet esse plena & extra ordinem aliarum literarũ. Vene. in salutatione debet scribi extense

bi extēſe, & cum magno. V. & dilecto etiam. t. & . ſ. in prima linea debēt trahi ſurſum, & reflecti parum ſuperius, & hoc in qualicūq; parte dictionis, niſi in prima litera nominis ꝓprij. Et. l. b. r. h. ſimiliter trahuntur ſurſum, & in capite earū ꝓtrahitur per obliquū quædam uirgula tenuis, quæ uocatur, lancea. Et quādo. ſ. iūgitur in prima linea, cū utraq; trahit̄ ſurſum, & iungit̄ ſimul.

¶ *Dictiones, quæ recipiunt certā formā ſcribēdi abbreuiatè, ſunt ſequentes.* Eps, *ſeruus ſeruorū, dioc. ſalut. & ap. beñ. ec. pbr̄ per oēs obliquos. Item nomina ciuitatum uel dioc. ut* Bononien. Argentin. Toloſan. Rauennat. Vrbinat. Ceſenat. Venet. Metropoli. *magr̄ apoſt. a. um.* Septemb. Octob. Nouēb. Decēb. *per obliquos, ut nr̄a nr̄m, ip̄e per oēs caſus* Ierlimitan. & *dereuatinarius apoſtolorum papæ &c.*

¶ *Et in data, datæ* Id. Non. Cal. *reliqua autē nomina datæ, ſcribuntur per extenſum, quædā data habet quatuor partes, & ſunt hæ.* Da. Ro. *apud.* S. *Petrū an. incarnati. dominicæ.* M. V. I I I. *& hæc pars etiam in alio loco literarum, quàm in data, debet ſcribi cōiunctim, ac ſi eſſet una dictio.* Id. Octobris. *pontifi. noſtri an. xj. Et tota data poteſt diuidi in duas lineas, dummodo ſingulæ ex quatuor partibus ſint integræ, in una linea.*

¶ *In literis apoſt. hodie nō ſcribuntur diphthōgi, licet olim in aliquibus antiquiſſimis literis inueniantur ſcriptæ, quod uoluit* Pius. ij. *ſuſcitare, & ſtylum abbreuiare & reformare, qui in multis ſcripturis, & locutionibus, præcipuè in literis gratiæ, non uidetur multis ſatis latinus, cum fuerit cōpoſitus temporibus, quibus cādor linguæ latinæ maximè deperierat.*

¶ Hodie nō dicitur secundum, ut olim tempore Specu. sed pridie N ō. numerus nō debet scribi per literas significantes numerum, sed extēse, nisi in nomine pontificū, ut tertio, quarto Id. Inn. papæ. iiij. Eugenij papæ. v. sic de reliquis. & uide ad hoc regulam Cancellariæ.

Quòd literæ de iustitia cōcedantur sine supplicatiōe, falsi, nisi impetrentur contra Reges, uel principes, aut magnos duces uide infrà folio. 8. uer. cōtra reges.

¶ Item nota, quòd literæ de iustitia, cùm cōcedi soleant absq; supplicatiōe, ut etiam no. in c. porrecta. de confir. util. uel inutil. & c. ad hoc. de rescrip. nec nūc nec olim fuerūt registratæ, cū nō sint tā grauis præiudicij ut gratiosæ, & ut facilius expediantur, & celerius. arg. c. accedēs. de cri. fal. & quòd forma earum est penè eadē, cū innitatur iuri & nō uolūtati gratiosæ papæ. Item ut parcatur expēsis, cū cōceditur nisi mera iustitia. c. ut litigātes, cū si. & quòd olim nō registraret, uide in cōclu. Bel.

¶ Anno bisextili scribitur primo, sexto Cal. Februarij, & .ij. vj. Item hodie in literis apost. nō ponitur indictio.

¶ Et in indicibus, etiā in corpore rescripti, ubi nomen ppriū imponitur debent scribi duo puncta. In cōquæstibus, & ea quæ de bonis, & literis religiosorū, qbus denegātur alimenta, litera post salutē debet esse maiuscula & uacua, in significauit uerò, & sua nobis, post iter arreptum, & alijs rescriptis, debet esse plena & magna.

¶ Literæ apost. nō debent lineari cū attramento, seu inclaustro, uel plūbo, aliàs sunt falsæ. Quod relatiuū, nunquā scribitur abbreuiatè: nec titulus unquā ponitur p. n. sed p. m. ut cōmisso sancte, nō sanctis. Et nota, quòd papa appellat uenerab. fratres, Archiepm, Patriarchā, & epm. Cæteros aūt dil. fi. Et in cōclusione dicit Archiepis, Patriarchis, & Epis, fraternitati tuæ, & alijs uerò, discretioni. Et quādo scribit Epo & alteri, dicit discretioni uestræ

ni uestræ,etiam si sunt duo Episcopi cum tertio non Episcopo.Clausula uerò,Tu frater Episcope,non est in usu hodie.Card.aũt dicit, circunspectioni tuæ,uide c.olim. de priuile.& c.ad apost.de re iudi. Electum autẽ ad episcopatum,uel cui est prouisum per sedẽ apost.ante consecrationem appellat papa,dil.fil.Et ipsi electo nõ committuntur causæ, nisi sit cõfirmatus,uel sit ei prouisum per sedem apost.cùm talis prouisio habeat uim electionis & cõfirmationis,ut not.in c.j.de elect.lib.vj. & ponit.Archid.in c.cum illis. de præben.eo.lib.& Anto.de bu.in c.in literis.de resti.spo.& Bellamera in decisi.& Oldra.consi.cxciiij.

¶ *Verbum,Ecclesiæ,solet poni in salutatione in omnibus habentibus dignitatem secularem, præterquàm Archidiacono Bononien.*

¶ *Canonico solo scribitur sic, Dil.fil.H.de caponibus, canonico parm.In canonico regulari ponitur ec.Inuocatio uerò,seu nomen ec.cathedralis, nunqnã ponitur: nõ enim dicit ec.s.Laurentij Perusien.uel.s.Petri Bononiẽ. uel sanctorum Crucis,& Eulaliæ Barchinonen.uide ad hoc glo.in c.quãuis.de præben.lib.vj.*

¶ *In conquæstibus,& ea quæ de bonis,& similibus,litera post salutem debet esse aliquantulum magna & uacua,hoc modo.C.fallit in sua nobis,qa litera.S.debet esse magna,& plena etiã in significauit,et quærelã.&c.*

¶ *In post iter arreptum,debet esse plena.*

¶ *In salutatione non ponitur ordo,nisi in canonicis regularibus ecc.Cathedralium ordinis.s.Augustini,quibus cõmittunt causse cũ pfata expresione.uide Io.Ganf.in c.quoniã.de offi.deleg.Vicarius & officialis semp ponit*

inter iudices ultimo loco, & scribitur eis sic. Dil. fil. uicario uene. fratris nostri episcopi Bononien. in spiritualibus generali. Et officiali sic, dil. fil. officia. Lugdunen. Et hodie de stylo in Italia, Vngaria, Dalmatia, Epyro, siue Albania, Sclauonia, & Cypro, & Creta, & partibus orientalibus. item in Sicilia, & Sardinia, & Corsica, dicitur uicarius. Sed ultra montes Alpinos, hoc est, in Gallijs, Polonia, Germania, Anglia, Hispania, Hybernia, & transmare in Aphrica, dicitur officialis, & si aliter inuenirentur literæ apost. esset error, uel falsitas. facit ad hunc stylum, quòd not. per Io. An. in addi. Spec. in rub. de offi. uica. & Lapus in quadã alleg. & Io. de lign. in alia.

De descriptionibus iudicum.

¶ Prioribus scribitur sic, si sunt monasterij. Dil. fi. Priori, p priorẽ soliti gubernari s. Annæ Barchinonẽ. Priori uerò prioratus sic, Priori Prioratus. s. Pauli Barchinon.

¶ Priori secularis & collegiatæ ec. sic, dil. fil. Priori secularis & collegiatæ eccle. s. Ioan. de Perpiniano Eluen. diocœsis.

¶ Et nota, quòd quãdo scribitur Priori monasterij, Decano, uel Præposito, semper dicitur per priorem, per decanum, per præpositum soliti gubernari. uide ad hoc nota. in Cle. & si principalis.

¶ Et hæc omnia exemplis apparebunt, ex quibus cuilibet ingenioso facile erit colligere regulas styli, quare subiungemus nonnulla.

¶ Car. Episcopo. Vene. fratri Rodorico episcopo Portuen.

¶ Presbytero Card. dilecto filio nostro Iuliano. tt. sancti Petri ad uincula presbytero Cardinali.

¶ Diacono Cardinali. Dilecto filio nostro Raphaeli

sancti

sancti Georgij ad uelum aureum diacono Cardinali.

¶ *Quando scribitur Cardinali.xij.apostolorum,nõ ponitur.tt.*

¶ *Legato Card.Dilec.fil.Angelo.tt.s.crucis Ierusalem presbytero card.in ciuitate nostra Bononien.apost.sedis legato. Patriar. Archiepiscopo, Episcopo, Venera. fratri Patriar.Alexandrino.Venera.fratri Archiepiscopo Neapolita.Venc.fratri Episcopo bononien.*

¶ *Duobus uel tribus Archiepiscopis,uel Episcopis.Venera.fratribus Rauẽnat.& Mediolanen.ac pisan.Archiepiscopis.Vene.fratri Illerden.& ualentin.ac barchionen.Episcopis.*

¶ *Duobus Archiepis,& uno Epo.Vene.Narbonen.& Arlatẽ.Archiepis,ac Episcopo Mersilen.*

¶ *Vni Archiepo'& duobus epis. Venera.fratribus Archiepo.Capuan.& puteolan.ac Suessan.Episcopis.*

¶ *Duobus Episcopis in aliena ciuitate uel dioc.existentibus,Vene.fratribus P.urgellen.& Gerunden.in ciuitate Barchinonen.residen.*

¶ *Episcopo & duobus eiusdẽ eccl.Canonicis.Vene.fratri.Episcopo Illerden.& dil.fil.Fran.and.ac.P.an.Canonicis ecclesiæ Illerden.*

¶ *Electo in Epm.Dil.fil.Thomæ electo Basilen.*

¶ *Archipresbytero & Canonico maioris,& Præposito collegiatæ.Dil.fil.Archipresbytero maioris,& Præposito Beatæ Mariæ de Castello Ianuẽ.ac Anto.de Nat. Canonico eiusdem maioris ecclesiarum.*

Priori monasterij collegiatæ in eodem oppido & cathedralis.Dil.fil.monasterij uillæ alca.per priorem sol. gu.Cesaragusten.dioc.& Cesaragusten.ac seculari &

collegiatæ eiusdem uillæ ecclesiarum prioribus.

¶ Abbati intra ciuitatẽ, & priori prioratus in dioc. & archidia. in illis commoranti. dil. fi. abbati s. Isidori legionen. & priori prioratus s. Michaëlis de scalda legionẽ. dioc. ac in ciuitate legionen. residenti Ioan. de Arenalo Archidiacono de beneuento in ecclesia Oueten.

¶ Episcopo & canonico alibi residẽti. Vene. fratri Episcopo Tingen. in ciuitate Tingen. cõmoranti. dil. fil. Al. Io. canonico Siluen. Et potest etiam dici Florentiæ commoranti, uel Neapoli, uel Tingæ cõmoranti. facit ad hoc glo. in c. si is cui. de præben. lib. vj.

¶ Abbati & præposito præpositura eiusdem dioc. Dilc. fil. Abbati monaste. de Klebotillo, & præposito præpositura s. Trinitatis. s. Andreæ dioc.

¶ Duobus abbatibus & priori eiusdem dio. monasteriorum. dil. fil. de iureuallis & riualis Abbatibus, & priori de ponte fracto per priorem &c. Eboracen. dioc. monasteriorum abbatibus.

¶ Priori monast. & priori prioratus extra muros eiusdem dioc. dil. fil. monast. beatæ Mariæ de passu per priorem &c. & prioratus sancti Martini extra muros oppidi de Madrid. Toletan. dioc. prioribus.

¶ Abbati in dioc. & canonico in ciuitate. Dil. fil. Abbati monast. de Lumlo Aquilan. dioc. ac Antonio de Roca canonico Aquilan.

¶ Abbati monast. & præcẽtori maioris ac Sacristæ collegiatæ. dil. fil. abbati monast. insulæ brudaræ Lugdunen. dioc. & præceptori maioris, ac sacristæ secularium & collegiatæ. s. Henrici Lugdunen. ecclesi.

¶ Archidiacono & duobus canonicis in eadẽ ecclesia. Dil. fil.

Dil.fil.Archidiacono,& Io.bene & Fran.de lachero ca nonicis ecc.Redonen.

¶ Cantori & offic.eiusdem ecc.Dil.fi.cantori ecc.ciui. & offic.ciuitaten.

¶ Vicario & officiali eiusdē ecclesiæ,non solent dirigi literæ,etiā si in ecclesia essent illa duo officia distincta.

¶ Vicario Episcopi. Dil.fil.uicario uenerabilis fratris nostri episcopi uiterbien.in spiritualibus generali.

¶ Decanis extra,& Scholastico intra muros ecclesiarū. Dil.fi.san.uictoris & s.Petri extra decanis,& scholastico san.Stephani intra muros Maguntin.ecclesiarū.

¶ Tribus abbatibus in diocœ. Dil.fil.a sancti Pet.dec.ac de pa.Cornetanen.dioc.monast.abbatibus.

¶ Abbatibus in dio.extra muros. Di.fi.Vallis dignis ualentin.dioc.& san.Bernardi extra muros Valentin.monasteriorum abbatibus.

¶ Priori ecclesiæ prioratus & collegiatæ. Dil.fil.Prioratus.S. P.& maioris,ac secularium & collegi. sancti. Ruffi.ecclesiarum patrore priori.

¶ Archidiaconis maioris,& alijs in eadē eccl.Dile.fil. maior.& Xatiuensi,ac de alzezita ecc.ualentin.Archi.

¶ Præposito & decano maiori, ac decano collegiatæ, Dil.fil.præposito maioris & eiusdem ac sancti Ascanij Bremen.ecclesiarum.

¶ Duobus canonic.uni.s.Petri de Vrbe,& archipresbytero.Dil.fil.archipresbytero & Anti.de dan.ecclesiæ Florentin.ac Celso de melinis basilicæ principis apostolorum de urbe canonicis.

Archidiacono & decano eiusdem ecclesiæ,& canonico alterius.dilectis fil. Archidiacono & decano ecclesiæ Valentin.

Valentin.ac Ant.Ca.Canonico ecclesiæ Charthaginen.

¶ Archidiacono & decano eiusdem ecclesiæ,& Archidiacono alterius. Dil.fil.Barchinonen.& Valentin. Archidiaconis,& decano eiusdem Valentin.ecclesiarum.

¶ Archidiacono & canonico eiusdem ecclesiæ & decano alterius. Dil.fil. Archidiacono Valentin.& decano Illerden.ac Io.ab.Canonico eiusdē Valentin.ecclesiarū.

¶ Duobus canonicis diuersarum. Dil.fil. Ant.P.Ferrarien.& Fran. Mutinen.ecclesiarum canonicis.

¶ Prioribus duarum collegiatarum in eadem ciuitate. Dil.fil .secularium & collegi.s. Desiderij.s. An.auinionen.ecclesiarum prioribus.

¶ Abbati nullius diocœ. Dil.fil. Abbati monasterij Farfensis,quod nullius existit diocœsis.

¶ Præcentori & canonico in eadem,& canonico in alia. Dil.fi.præcentori & Ioan.lupe.ilerden.ac Enuero. cornelio oscen.canonic.ecclesiæ.

¶ Canonico regulari. Dil.fi. Fabritio de mansis canonico ecclesiæ Perusien.ordinis sancti Augustini.

¶ Abbatibus collegiatarum diuersarum dioc. Di.fi.secularium & collegiatarum Vali soleti & Sarcenium. palentin.& subrogen.dioc.eccl.Abb.

¶ Episcopo & archidiacono eiusdem ecclesiæ. Venerabili fratri episcopo Vrbeuetan.& dil.fil.archidia.ecclesiæ Vrbeuetan.

¶ Vni Canonico non solet poni ecclesiæ. Dil.fil. Anton. de marct.Canonico Pisan.

¶ Duobus tunc ponitur ecclesiæ. Dil.fil. Troilo de maluitijs & An.de pij.cano.ec.bonon.

¶ Tribus prioribus in eadem ciuitate,uno extra muros

Dil.

Dil.fil.Iaco.de ſpata.& s.Iſidori & s.Hie.extra muros Iſpalen.per priores gubernari ſolitorum monaſteriorum prioribus.

¶ *Decano & canonico eiuſdem eccleſiæ.* Dilect.fil.Decano & Mar.Cor.Canonico eccleſiæ maioricen.

¶ *Canonico & officiali eiuſdem eccleſiæ.* Dil.fil.Dyoniſio fa.Canonico eccleſiæ Gerunden.& officiali Gerunden.

¶ *Præpoſitis in cathedrali & collegiata,& decano in eadem.* Dilectis fil.maioris & ſancti Germani præpoſitis,ac eiuſdem ſancti Germani decano ſpirē.eccleſiarū.

¶ *Prioribus monaſterij eiuſdem dioc.* Dil.fil.de morena & bandonia per priores &c.Portugalen.dioc.monaſteriorum prioribus.

¶ *Cantori & officiali in eadem, & officiali in alia.* Dil.fil.cantori eccleſiæ andegauen.& turonen.ac andegauen.officialibus.

¶ *Duobus Canonicis diuerſarum eccleſiarum in eadē cōmorantibus.* Dil.fil.Ant.F.Ilerden.& in ciuitate Ilerden.commoran.fran.lu.uicen.eccleſiarum canonicis.

¶ *Abbati & priori in eadem eccleſia eiuſdem diœceſ.* Dil.fi.abbati & priori ſecularis & colleg.eccleſiæ uali ſeleti Palentin.

¶ *Canonico regulari & ſeculari.* Dil.fil.Ant.de brutis Peruſin.ordinis ſan.Aug.& Marco deſtraſenen.eccleſiarum canonicis.

¶ *Priori præpoſito monaſteriorum.* Dil.fil.priori de ullono per priorem præpoſito ſancti Martini de Coſta, per præpoſitum gubernari ſolitorum. Gerunden.diœceſ.monaſteriorum præpoſitis.

¶ Abbati

¶ Abbati & priori monasteriorum eiusdem dioc.& canonico ecclesiæ. Dil fil. abbati sancti Andreæ,& per priorem &c. beatæ Mariæ de clumero Astoricē. diocœ. monasteriorum, ac Fernando Nerio canonico Astoricē.

¶ Priori ecclesiæ & prioratus in eadem ciuitate. Dil. fil. ecclesiæ & prioratus sancti Ioannis Cesaraugustan. prioribus.

¶ Vicario urbis. Venera. fratri. R. Episcopo Perusin. nostro in urbe in spiritualibus uicario.

¶ Tribus Vicarijs. Dil. fi. Taurinen.& Asten. ac montis Regalis Episcoporum uenerabilium fratrum nostrorum uicarijs in spiritualibus generalibus.

¶ Vel sic. Dil. fil. uenera. fra. no. Taurinen.& Asten. ac montis regalis Episcoporum, uicarijs in spiritualibus generalibus.

¶ Gubernatori patrimonij protonotario. Dil. fil. magistro Ludouico de Angnellis, Notario nostro pro nobis & Roman. ecclesia prouinciæ nostræ patrimonij beati Petri in Tuscia Gubernatori.

¶ Canonico ciuitatis Venetiarum tēpore Pauli. ij. scribitur sic. Dilecto fil. Ty. Barbatigo Canonico Venetiarū.

¶ Episcopo & uicario committit Pœnitentiaria disiunctiuè, sed cancellaria nullo modo, olim sic. ut in c. insinuante. de offi. delega.

¶ Et nota, quòd regulares semper præferuntur secularibus, ut licuit uidere in exemplis, nisi in canonico regulari, qui postponitur omnibus, præterquàm uacario, uel officiali.

¶ Quando scribitur habenti dignitatem in ecclesia ciuitatis, uel diocœs. ubi fit commißio, non solet apponi nomen

men delegati: Sed si resideat extra, sic: ut uisum est in exemplis. & hoc habeat locum etiã si pars impetrans rescriptũ hoc peteret. & quid differat uel intersit an apponatur locus residẽtiæ delegati, uel nõ. uide Io. an. in c. fi. de rer. permu. & doct. Gallicanos, in c. nonnulli.

¶ Circa qualitatem personarum, quibus poßint cõmitti causæ per rescripta apostolica, est semper menti tenẽda dispositio Bonifacij viij. uidelicet. c. statutum. de rescrip. li. vj. nam illa est nunc in uiridi & uigenti obseruantia Cancellariæ. Sed circa quædam dubia posita ibi per doct. stylus habet quæ dicentur. Archipresbytero rurali non committuntur causæ, nec officiali Capitulo expresso nomine Capituli, nec Conseruatori de quibus dubitarunt gl. in cle. & si principalis. de rescrip. Inquisitoribus autem & prælatis mendicantium possunt committi, cum clausula quæ est in quinterno iustitiæ, quamuis non soleant committi. uide c. cum olim. de maio. & obe. Plebanis autem Collegiatarum committuntur, et in partibus Venetorum solet dici ecclesiæ: in Tuscia uerò plebis. Præceptoribus autem maioribus sancti Antonij per const. Sixti papæ. iiij. committuntur causæ, & aliquibus Canonicis Collegiatarum in Alemania, & sancti Petronij Bononien. & alibi per constitutiones descriptas in quinterno Cancellariæ de gratia. de quo fit mentio in prima regula Cancellariæ sub tit. de dispen. Monachis autem ecclesiarum cathedralium non solent committi de stylo hodie. uide quæ habẽtur in c. causam quæ. de iudi.

Quibus cõmittantur causæ.

¶ Circa loca aũt, ad quæ trahũtur personæ in rescriptis est etiam obseruanda forma d. c. statutũ. cũ distinctione, aut

Ad quæ trahuntur personæ in rescriptis.

aut actor & reus sunt eiusdem dioecesis uel diuersarũ &c. Item an allegetur per horrescentia, & dantur tunc literæ extra cum clausula per horrescentia. Dantur etiã literæ extra, si actor dicat quòd Ciuitatis & dioecesis rei intrare non audeat, uel quòd sufficiens persona, cui causa committi poßit in ciuitate seu dioecesi rei non residat. Aut quòd uniuersitas, Episcopus, uel Capitulum. Et breuiter, in his est seruanda forma d.c. statutum. & etiam cle. abbates. de rescrip. quæ disposuit quomodo superior impetrat rescriptum, uolens agere ratione membrorum sibi subiectorum, quæ sunt in alia dioecesi quã dignitas principalis, cui illud membrum subest. Ad cuius cle. intelligentiam, lege quæ scribit Collec. & alij doc. Gallicani in c. nonnulli. de rescrip. & in c. ex parte. de for. compe. ubi inter alia dicunt, quòd si quis Abbas ratione membri, in alia dioecesi quam sit abbatia sua siti, uelit impetrare contra quendam tertiæ dioecesis, & habere iudices in dioecesi abbatiæ tanquàm in tertia, non debent ei dari iudices in illa, ne fiat per fictam & indirectam uiam contra dispositionen d.c. statutum.

¶ Et nota, quòd causæ appellationum, matrimoniales sententiæ latæ ab ordinarijs possunt committi extra ciuitatem uel dioecesim, etiam si actor & reus sunt eiusdem dioecesis de stylo, nec solent committi nisi Episcopis. Simplices autem commissiones causarum matrimonialium, hoc est, in quibus non est appellatum iudicialiter à iudice, licet esset fortè appellatum extraiudicialiter à parte, committuntur de stylo Episcopo dioecesano rei uel reæ, & non dantur in tertia, quamuis actor & reus sint diuersarũ dioc. nisi fuerit suspectus dioecesa-

nus

nus impetranti,& tunc dantur extra cũ clausula,Cum in ciuitate & c.non sit aliquis Episcopus,qui de huiusmodi causa ad præsens tutè cognoscere possit fraternitati tuæ & c.Et debet prius narrari causa suspitionis.Sed si fortè Episcopus diocœsanus agat in remotis,& hoc narretur,committitur de stylo causa matrimonialis simplex alteri Episcopo in dioc.rei commoranti,uel uincitori.ad quod facit cle.de foro compe.& .c.eos qui.de tẽpo.ordi.lib.vj.uidetur tamen tunc posse committi maiorem dignitatem in ecclesia habenti,ut in c.literas.de resti.spo.

¶ Præterea aduerte,quòd si aliqua uniuersitas impeteret contra aliã uniuersitatẽ,possunt iudices dari extra de stylo si pars petat.uide Collec.de hoc in d.c.nonnulli.si autem causa est prophana includens matrimonialẽ, non habetur constans stylus super commßione fienda.uide tamen no.per glo.in c.dispendiosam.& per Lud.consi.ccxlix.& per Oldra. consil.cccxx.de partium uerò consensu causa etiam non matrimonialis trahitur extra,debet tamen fieri mentio in rescripto de dicto consensu.uide ad hoc decis.Egid.de Bella matre siue Bellamere.& fit fides de consensu per auditorẽ contradictarum Correctori,si partes sint præsentes in curia.

¶ Et aduerte,quòd ratione rei immobilis,super qua impetratur rescriptum,siue agatur actione reali,siue personali,debent dari iudices in loco ubi est sita res illa,& ita obseruat cancellaria,interpretando d.c.statutum.nihil immutasse quo ad immobilia de iure antiquo.& sic remanet dispositiò c.dilectus.de rescrip.& c.fi.de foro compe.nec tunc attenditur de stylo locus domicilij rei,

licet docto.communiter teneant,quod sit electione acto ris conuenire reum in loco rei sitæ,uel loco domicilij ipsius rei.& not.in l.fi.C.ubi rem actio.et sic immobilibus discindimus dispositionē d.c.stat.uidelicet,quod nō fiat differentia,an actor,& reus sint eiusdē diocœsis &c.sed semper dentur iudices in loco immobilium, non autem in loco domicilij rei,etiam si pars peteret,adeo quòd si in eodem rescripto impetrentur iudices super immobilibus & mobilibus,non dabuntur iudices nisi in loco im mobilium, ne uideantur etiam dari in loco seu domicilio rei: & si pars uelit in loco mobilium, non dabuntur iudices per Cancellariam contra diuersas personas, nisi in diuersis rescriptis, nec etiam curat Cancellaria de loco ubi fuit appellatum, uel grauamen illatum quo ad hoc, ut non dentur in tertia,quia dari possunt in tertia, si actor & reus fuerint diuersarum dioc.nec etiam si reus originarius appellans uelit iudices contra appellatum in loco eiusdem rei,non dantur ei de stylo,licet contrarium uideantur uoluisse doct. in d.c.statutum.Contra eum autem,qui interdum mora tur in una diocœsi, interdum in alia,dantur iudices in utraq; si hoc exprimat impetrans. In laico autem, qui iurisditioni cuiuscunq; iudicis ecclesiastici se submisit, non dantur iudices,nisi in diocœsi rei uel tertia,& aliàs iuxta formam c.statutum.supradictam in immobilibus. Et in causis prophanis laicorum subiectorum ecclesiæ etiam seruatur forma d.c.statutum.de stylo: licet aliqui uideantur uoluisse cōtrarium.uide eos in c.decernimus. de iudi.& c.sua nobis.de appel.& Bellam.in d.c.statutum.In testibus autem, ad perpetuam rei memoriam,so lent

lent dari iudices in loco impetrantis.uide ad hoc doct. in c.si quis contra.de for.cõpe.& c.significarunt.de testi.in forma autem, humilibus, quæ plus taxatur, & habet in hoc aliquid gratiæ, potest de stylo absq; signatura papæ causa cõmitti extra diocœsim cum derogatione d.cap.statutũ.Et in rescriptis ea quæ de bonis super reuocandis indebitæ alienatis, & rescr ipto significauit, & post iter arreptum, dantur iudices ubi pars ptierit, quia non exprimuntur rei.

¶ Item aduerte, quòd non solet Cancellaria dare iudices in loco contractus, uel destinatæ solutionis, etiam si impetrans dixerit reum ibi inueniri, nisi commoretur, uide ad hoc no.in c.dilecti.de foro comp.& in l.quæro. ff.de sol.præsertim cùm non appareat de consensu ordinarij rei, uide etiam ad hoc Spec.titu.de compe.iudi.§.j. uer.in clericis autem.qui uidentur etiam in hac tacita prærogatione requirere consensum ordinarij.& uide tex.iij.q.vj.non liceat.& Ange.in l.j.de iudi. Et nota, quòd si reus est unius diocœsis, & commoratur in alia, Cancellaria non dat iudices, nisi in loco commorationis, etiamsi impetrans petat in utroq;.In loco autem prædicto commoration.dantur iudices etiam si nõ dicatur reũ habere ibi domicilium, & stylus iste facit pro opi.Inno. & aliquorum in c.ex parte.B.de for.compe.& uide doct.in c.quòd clericis.eod.titu.& text.in l.est uerum. C.de incol.lib.x.Contra hæredem autem alicuius defuncti, non dat iudices Cancellaria, nisi in loco dioc.hæredis, uel ubi ipse hæres conueniatur ratione legatorũ soluendorum, siue ratione debitorum defuncti, nam non dat iudices in loco ubi defunctus fuisset conueniendus.

de quibus in l.hæres absens.& l.si fide commissum.de iudi.ff.& in c.fi.de for.compe.per doc.& ita stylus cãcellariæ interpretatur d.c.statutum.plura sustulisse de dispositis per iura antiqua saltem quo ad effectum commißionum,quàm faciãt interpretationes doc.qui in multis contrariũ sentiunt,nec etiã dantur hodie literæ per Cancellariã laico cõtra laicos raptores aliarũ rerũ,quã ecclesiarũ,nisi tales raptores uel fures essent occulti, & tũc dantur literæ excõmunicationis generales,ad satisfactionem in forma,significauit.uide ad hoc not.in c. cũ sit generale.de for.cõpe.& fundantur dictæ literæ generales excõmunicatoriæ ex multis iuribus,uidelicet, ex c.ij.de offi.ordi.& .v.q.j.quidã.& cle.uolentes.de hære. & glo.in cle.maiorum.eo.ti.& ex not.per Hosti.in c. nobis.de sen.excom.& per Io.an.in c.cũ in mult.in nouel.& not.xxxv.q.vj.Episcopus,in synodo. & in c.ad nostrã.& .j.de iure iu.& c.cõstitutus. de testi.& c.tuæ. de pœnis.per Collec.Et in prædictis literis in forma,significauit,interdũ denunciatur quis excõmunicatus ipso iure generaliter,& monetur ad satisfactionẽ,interdum monetur per duos terminos,& deinde excõmunicatur, & hoc ultimum fit in casibus,in quibus non est quis excommunicatus ipso iure.

¶ Vlterius nota,quòd non solet etiam Cancel. dare iudices in loco delicti, & in summa,non dat iudices, nisi in loco domicilij,seu cõmorationis,& in loco rei immobilis sitæ,adeo,quòd ministris & general.ord.comitibus & baronibus,& huiusmodi non dat iudices,nisi in locis ubi commorantur,uel in loco unde denominantur,si illa prouincia cõcluditur una dio.tantum,uide Abb.ad hoc

in c.dile-

in c.dilectus.de rescrip.coll.iij.& not.in l.ij.C.ubi sena tor.& in c.omnes.de maio.& obe.& in c.quoniam.de offi.deleg.

¶ Nota etiam, quòd si actor impetret cõtra plures reos diuersarum dioc.quamuis illi rei sint diuersarum prouinciarum, & etiam sit caussa communis, dantur iudices in singulis diocœsibus reorum, uel in tertijs si actor sit diuersæ diocœsis ab eis, non sufficit dare in una ex diocœsibus reorum in simplicibus commißionibus. Secus in causa appellationum, in quibus non est necesse accipere iudices, nisi in altera ex diocœsibus reorum, neq; actores computantur, nisi pro uno, si dicant se esse litis consortes. uide ad hunc stylum no.in c.dilectus.de rescrip.& c. ex parte.de for.competẽ.& l.j.ij.& iij.si unus ex plur. ap.& in l.j.de di.res.C.& l.j.& ij.si plu.una sen.& l. sæpe.de re iudi.& l.j.si in commu.eademq; cau.& in l. scire debemus.de uerbo.obli.& l.de pupillo.§.si plurimi.de no.oper.nun.& cle.j.de appel.in cle. Et dicit Ioan. Ganfredi cum alijs doct.gallicanis fuisse determinatum in cancellaria, quòd si quis habet impetrare contra duos, quorum unus est de diocœsi impetrantis, alius de alia, quòd debet dare iudex in tertiam, cùm minora sequantur inconuenientia, & addit longè minorem esse inconuenientiam, quòd ubi duo uel plures rei conuenti sunt in eadem causa, quòd censeãtur loco unius, quàm plurium, arg.c.cum in multis.lib.vj.de rescrip.& de iurepat.c.j. eo.lib.de elect.scriptum.& uide ad hoc not.per Innoc. & alios in c.pastoralis.de rescrip.hodie tamen fit ut suprà dictum est. Dicunt etiam prædicti doct.gallicani, in c.caussam.de offic.delega.& Bella.iud.in d.c.statutum.

Cancellariam committere caussam matrimonialē, etiam si sit super fœdere episcopo, & alijs non episcopis, cum clausula, tu frater episcope, & quādo appellatur à grauamine, uel interlocutoria in matrimonialibus, etiam committitur episcopo, ut ibi per eos, & ita seruatur hodie. Facit contrà capitu. constitut. ij. de appel. Sed si maritus impetret literas contra aliquem detinentem uxorem suam inuitam, potest tunc absq; dubio cōmitti alijs, quàm episcopo, cùm talis cognitio sit misti fori, uide Io. an. & alios in capitu. non est. de spon. & c. illud. de præsump. & An. de bu. in c. tuam. de ordi. cog. Et nota, quòd si priuilegiatus traxit me extra suam diocœsim, & ego appello ab sententia, cōmittebātur olim causæ per Cancellariam extra diocœsim appellati. per no. in c. prudentiam. de mut. peti. Verùm postea uisum est obstare d. c. statutum. & negata est commißio extra diocœsim. Et iterum postea Cancellaria in similibus casibus dedit extra tempore Clementis. iiij. Interpretando stylum per ius commune, per not. in capitu. cum dilectus. de consf. quare stylus in Cancellaria fuit in hoc inconstans. Et in his & pluribus alijs indigeret declaratione Pontificis d. c. statutum. quòd uidetur confuse & generaliter tollere multas æquitates iuris antiqui. Et nota, quòd si Episcopus impetret literas unà cum alio suæ diocœsis, pro re communi contra eius subditum, dantur iudices extra, etiam in simplicibus. arg. d. c. unici. de iurepa. lib. vj. & ff. de quib. re. adeund. iud. ea. l. j. & c. per tuas. de arbi. & l. si ita. de libe. & postu. & . ff. si seruit. uend. l. si communem. & C. de temp. in integ. resti. peten. & de concess. præben. autoritate. lib. vj. & . l. j. C. si commu. eademq;

cau.

cau.in integ.resti.poss.& l.inter.de mino.l.per fundum. ff.de serui.rusti.præd.& de cōdi.& demonstra.l.pater. & faciunt dicta suprà de litis consortibus.

¶ Personæ autem, quæ possunt impetrare literas sunt laicus contra laicum in terris ecclesiæ, uide in c.si duobus.de appel.Item laicus contra clericū,& clericus contra laicum etiam, de antiquißimo stylo.& clericus cum laico contra laicū, si ad eos communiter res pertineat, sed non econtra.Sed in hoc ultimo casu contrarium uidentur uoluisse docto.in l.præcipimus.§.eodem.C.de appella.& in l.fi.de bono.non conti.C.Mathes.in quodam nota.& Abb.recentior in quadam disputa.de quo per Collect.post Fede.in capitu.forus.de uerbo.significa.In causis autem feudalibus, non dantur literæ etiam clerico, uide capitu.cæterum.de iudi.& capitu.ex transmissa.& capitu.uerùm.de for.compe. Dantur autem literæ laicis cantra laicos, super usuris uel contractibus in fraudem usurarum initis, uel iuramento uallatis. Item super iure patronatus uel præsentatione, aut iure funerandi, aut dote, uel donatione propter nuptias, & super administratione rerum piarum.& propterea dantur confraternitatibus, uide ad hoc Pau.& Abb.in consil.Dantur etiam ratione uoti.uide ad hoc in capitu.licet.de uoto.& quomodo laicus conuenitur super re, quam tenet ab ecclesia, uide ad hoc Specu.in titu.de com.iudi.adi. §.j.& no.in capi.nullus.de for.compe.& no.in c.si clericus laicum.Dantur etiàm pro & contra executorem ultimæ uoluntatis laicum, etiam in non pijs causis, licet quo ad hoc ultimum, uideantur obstare huic stylo no.in c.tua.de testa.Et breuiter, dātur literæ inter laicos super

Circa personas, quæ possunt literas impetrare,

causis ecclesiasticis, & aliàs absq; dubio forum ecclesiasticum concernentibus. Super obseruatione autem pacti inter laicos non dantur, nisi diceretur in illis locis tales caussas de antiqua consuetudine pertinere ad forum ecclesiasticum. uide ad hoc Collec. in c. j. de pact. Super infamatione autem de crimine incœstus inter laicos, cùm peterentur literæ tẽpore meo à Cancellaria, de consilio dominorum de parco negauimus eas, quàmuis mihi uideretur esse concedendas pluribus rationibus, & inter alia, quia Cancellaria maximè innititur textibus allega. in c. fi. de sepul. sed quia non inuenimus exemplum alicuius formæ antiquæ, acquieui opinioni eorum. Sed cõtrà feci in crimine contra naturam, cum peterentur literæ inter laicos iuxta formam l. diffamari. uide de his docto. post gloss. in c. nos inter. de purg. cano. & in c. clerici. de excess. prælat. & capitulo, in Archiepiscopatu. de rapto.

¶ Et nota etiam, quòd iudæis uel saracenis contra laicos Christianos, uel econtra, non dantur literæ per Cancellariam, nisi super causis concernentibus forum ecclesiasticum simpliciter uel mixtim, nec fit mentio de negligentia iudicum secularium, sed si essent de terris ecclesiæ, benè dantur. uide ad hoc not. in c. quod super his. de uoto. per doc. & in d. c. in Archiepiscopatu.

¶ Magistris, seu præfectis fabricæ ecclesiæ, & perpetuo oblatis, & rectoribus hospitalium, laicis pro bonis ad fabricam uel hospitale spectantibus bene dat literas Cancellaria, & contra eos pro dictis bonis & fratribus & sororibus etiam tertij ordinis sancti Frãcisci, & contra eos: simplicibus autem eremitis non solent dari

literæ, nec seruitoribus clericorum laicis. Bizocaris autem seu mantellatis dantur, uxori clerici coniugati, & multomagis contra eum uidetur dari poße per l.j.C.de incol.li.x. & de digni.l.mulieres.li.xij.ff.de senat. fœminæ.

¶ *Et nota, quòd laico de terris ecclesiæ, non dantur literæ contra laicum extra terras ecclesiæ, sed ecõtra sic.*

¶ *Et attende, quòd in tutore, & curatore, & procuratore in rem suam consideratur persona pupilli, uel adulti, seu furiosi, aut pcuratoris, an sit clericus uel laicus, non ipsius tutoris uel curatoris super impetration. Idem ad hoc ut trahatur extra, nam in hoc, uidelicet, quo ad commißionem, non solet attendi diocœsis uel locus commoration. tutoris uel curatoris, sed pupilli uel adulti. Faciunt ad hoc no.in.l.si ex plu.tuto.C.& an.l.j.§.libelli.de appel.ff.& l.j. quam.nup.inter pu.& no.l.j.de admi.tut.& l.ad ea.ff.de re.iu.& in c.sua nobis.& c.ex parte.de appel.& in c.querelam.de elec. & in l.j.C.de sent.& inter iudi.& in c.j.de procu.li.vj.ubi non attenditur qualitas procuratoris, & de procuratore in rem suam, uide no.in c.licet.de offi.delega.& l.apud.de dol. excep. In patre autem laico administratore bonorum filij clerici non habetur firmus stylus. Aliqui ex Correctoribus considerarunt personam patris, propter intereße eius in usufructu, & nõ dederunt literas contra laicum: alij dederunt, quasi pro re, quasi cõmuni patri laico & filio clerico, & hanc partem nos sequuti sumus, tamen quo ad trahendũ extra impetrante literas patre: aut si contrà cum ratione prædictorum bonorum impetrẽtur, semper attenditur diocœsis patris, non filij, si fuerint di*

uersarum: quia consideratur uexatio & cura comparendi per iura supra alleg. & uerbum trahere, ut not. doc. Galli. in d. c. statutum. & in executore quo ad hoc. & uide ad hoc glo. & Bar. in l. j. C. de agric. & censi.

¶ *Dantur etiam literæ laico contra laicum, qui subest iurisdictioni temporali alicuius Episcopi uel prælati, si hoc narretur, quamuis olim Cancellaria non dederit literas, nisi inter laicos Ecclesiæ Romanæ tantùm, quod Collec. in c. ad petitionem. de accu. dicit obseruatũ fuisse, uel ex effectu præsidentium in literis expediẽdis, uel ex errore Abbreuiatorum.*

¶ *Et si laicus percusserit laicũ in ecclesia, non dantur literæ ad instantiam percußi, sed rectoris ecclesiæ. & uide ad hoc no. in c. cum sit generale.*

¶ *Dantur quoq; literæ contra laicum mulieri conquerenti super dote, siue cũ uiro, quãdo est nupta, siue absq; uiro soluto matrimonio, uel uiro ipso ad inopiam uergente, & debet fieri mentio in rescripto, quòd res super quibus laicus mulieris pertineãt. Viro autem contra laicum dantur etiam literæ pro dote sibi promissa. uide ad hoc c. per nostras. de don. inter uir. & uxo. & formam quinterni Cancellariæ iustitiæ, in ti. de matri. Viro etiam contra uxorem, ad dotem propter adulteriũ uxoris perditam, uidetur posse dari literas per c. plærũq;. de dona. inter uir. & uxo. & c. ex parte. de cõsti. & no. per Abb. in c. cùm sit generale. de for. compe. & idẽ fortè uidetur, si agatur super parafernalibus per mulierem non cõtra tertium, sed accessorie ad dotem, seu unà cum dote. ut in c. plærunq;. & c. significauit. & c. & si necesse. de do. inter uir. & uxo. ar. l. si ego. § . dotis. de iur. dot. ff. & l. fi. C. de pac.*

de pac.conuen.& ar.l.si sponsa.ff.de iur.dot.& de priuil.credit.l.ij.§.fi.sed si mulier est uidua,uel pauper orphanus,benè impetrat literas etiam nulla facta mẽtione de dote,cum clausula, illos sub quorũ iurisditione &c. quæ dantur quando pauper orphanus uel uidua nõ possunt consequi iustitiæ complementũ à iudicibus secularibus,& uocatur pauper orphanus miserabilis persona ut no.in c.super quibusdã.de uer.signi.iuncto c.j.lxxxvij.dist.& l.orphanotrophos.C.de ep.& cle.& c.grãdi.de sup.neg.præ.li.vj.& c.j.ne cle.uel mon.Nec capitur orphanus,ut in c.admonere.xxxiij.q.secũda.pro eo qui caret patre.Et dantur etiam pro orphano, quamuis habeat tutorem uel curatorem,ut uidi in forma Martini de Ebulo.uidetur obstare d.l.orphanotrophos.sed potest esse pauper miserabilis,etiamsi habeat tutorem uel curatorem.Pro nobili paupere orphano etiam dantur literæ.uide no.in c.significantibus.de offi.deleg.& l.humilem.C.de incest.nup.Item dantur literæ pro clerico cum unica & uirgine coniugato,& contra eum de stylo.licet uideatur obstare c.unicum.de cler.con.lib.vj. tamen pro stylo faciunt not.per Abbat.capi.j.de uit.& hone. cleri.

¶ Et nota,quòd pauper orphanus,uel uidua non impetrat in eisdem literis cõtra clericos & laicos simul,cùm diuersæ sint conclusiones.

¶ Et aduerte etiã,quòd laicus non impetrat literas contra clericum generaliter super iniurijs, sed est necesse specificari iniuriam.. uide not.in c.grauis.de resti.spol. & cap.olim.de iniur.Nec clerico & laico dantur literæ simul super iniurijs,etiamsi diceretur communiter.Item si con=

si conquerētes sint plures, etiamsi pater uel filius, uel fratres, debent poni super bonis & rebus alijs ad eos communiter spectantibus, sed in uniuersitate conquerente uel alio corpore, seu collegio, non dicitur communiter spectantibus.

¶ Monachis autem uel alijs religiosis, aut mendicantibus non dantur literæ nomine proprio, sed superioris & conuentus, nisi talis religiosus habeat aliquod officium obedientiarum, uel administrationem, aut beneficium sui ordinis, uel ex dispensatione apostolica, uel impetret super absolution. ab excommunicatione uel infamation. aut alimentis, aliàs non dantur, etiam si sit in studio. Et etiam olim obseruauit Cancellaria, ut per Collec. in c. dilectus. de rescript. & uide Rot. de iudi. in nouis & in decis. Bella. Mihi tamen semper uisum fuit posse dari literas pro existente in studio, si asserat se de licentia prælati & conuentus esse in studio, per not. glo. in c. non dicatis. xij. q. j. & si longius. de iudi. & per Archi. & Io. an. in c. ij. ne cler. uel mona. dummodo narret iniuriari sibi super debitis ratione studij contractis. Aliqui tamen Correctores sequuti sunt exactè stylum antiquum, ne sub hoc prætextu studij detur occasio monachis impetrandi literas super alijs debitis & administratione proprij, & noluerunt dare etiam cum dicta narratiua. Contra religiosum autem hodie benè dantur literæ, sub nomine proprio indistinctè in loco commorationis, & uide no. in c. quanto. de offi. ordi. Mendicantibus uerò dantur literæ pro erogatis eis, uel ecclesiæ eorum in eleemosinam, cum poßint implorare officium iudicis, ad habenda illa bona, & etiam agere si dixerint se

posse

posse obtinere bona ex priuilegio sedis apostolicæ, cui non sit derogatum. Ad quod uide no. in c. fi. de pactis. li. vj. olim tamen Cancellaria non admittebat appellationes super immobilibus mendicantium, quamuis allegarent priuilegium apostolicum super eis, ut no. Collecta. in c. significantibus. de noui. operis nunciat. Abbati autem soli dantur, pro spectantibus ad mensam Abbatialem, si fuerint ordinis sancti Basilij uel Benedicti, aliàs autem non dantur absq; conuentu. Præceptoribus autẽ siue Commendatoribus militaribus dantur indistinctè, etiam pro pluribus cõmendis, sed non pro pluribus prioratibus in militibus Rhodiensibus, seu fratribus Hierosolimitanis, ut uidi in eorum statutis, seu stabilimẽtis, dum peterẽt cõfirmationẽ eorũ. & uide not. in c. quia, nos. de app. per Inno. & Hosti. uide ad hoc no. in c. cùm deputati. de iudi. & Oldra. in consi. cxxviij. uiro autem & uxori dantur literæ absq; uerbo, communiter.

¶ Non dantur literæ, si quis uelit impetrare contra homines talis loci, nisi dicatur, uniuersi homines uel uniuersitas hominum talis loci. uide ad hoc no. in c. cum in multis. de rescrip. li. vj. Oldra. consi. cccxv. & no. gl. in c. cũ dilectus. de ordi. cogni.

¶ Et quando ignoratur, an quis sit clericus uel laicus, solet poni disiũctiuè clericus uel laicus. pro quo stylo facit l. j. §. quia autem. ff. quorum leg. & de resti. in inte. constitutis. & c. unico. de post. præ. lib. vj.

¶ Filio autem familias non solent dari literæ contra patrem, nisi exprimat sibi iniuriari super Castrensibus, aut alimentis, uel aliàs in casibus, in quibus posit agere contra patrem. uide ad hoc l. lis nulla. ff. de iudi. & l. a-

ctiones

ctiones.ff.de acti.& glos.xxiij.q.iiij.si ecclesia.& in c. quæritur.ij.q.vij.nam prohibito consequenti, uidetur prohibitum antecedens,uidelicet,impetratio literarũ. facit quod no.Inno.in c.ij.de dila.

¶ Emancipato autem benè dantur,cùm non prohibeatur agere,nisi non præterita uenia,quæ per impetrationem literarum non tollitur,& iudex hoc examinabit. arg.l.sed et in hac.§.præter.& l.quamuis.in fin.ff.de in ius uoc.& facit l.fi.C.eod.

¶ Super furt.uerò, uel falsitate commissa per patrem aduersus filiũ quòd possunt dari,uide l.congruentius. C.de pat.pot.& not.in c.prohibemur.ij.quæ.j.& in d. §.prætor.

¶ Cistertiensibus non dantur literæ super castris,hominibus,uasallis,uel decimis,nisi adijciatur, quòd habuerint illa antequàm ipsorum monasteriorum Cistertien. ordo reciperet instituta.uide c.recolentes.de stat.mon. & no.in c.cum ordinem.de rescrip.

¶ Super diuersis beneficijs contra diuersos reos non datur unum rescriptum,nec cum clausula,& quidam alij. Sed est necesse exprimere reos,nec ubi agitur super beneficio,non debet hodie addi in rescripto super rebus alijs,quàm fructibus illius.

¶ Cancellaria non dat literas Conuentui,uel Capitulo, uel contra eos,nisi super bonis discretis,& alijs quæ uacante sede per eos necessariò expediuntur,ut per Collect.in.c.illa ne se.uacan.

¶ Et pro iniuria illata ecclesiæ cathedrali,uel intra ipsam,uel in eius cymitero,non dantur literæ Episcopo,siue capitulo,uide Collec.in c.cum deputati.de iudi. sed contrà

contrà sic,

¶ Nec in aliquo rescripto ponuntur ultra tres ciuitates siue dioc.computatis actoribus & reis,uel quatuor, si iudex fuerit ex illis quatuor.

¶ Item,non ponuntur ultra octo nomina reorum absq; clausula,& quidam alij,sed cum ea septem nomina uerò conquerentium possunt esse quot placet.

¶ Contra reges & principes,seu magnos duces non dantur literæ sine signatura papæ.faciunt no.per Spec. ti.de leg.§.nunc uidendum.uer.Item non obstat.

¶ Et nota,quòd communitas,seu uniuersitas de stylo cõputatur pro quatuor personis,licet l.mortuo.ff.de fideiuss.& ex qui.cau.mai.l.ait pretor.§.item inquit.cum alijs iuribus faciant contra.&.ideo non dantur literæ in uno rescripto,nisi contra duas uniuersitates,si uelis ponere clausulam,& quidam alij,& Communitas dicitur ciuitatis.Vniuersitas uerò castri,uel uillæ,aut populi,uidetur facere contra cle.unica.de usu.& not.per Bar.in extrauag.ad reprimendam.Nec dantur literæ,nisi contra tria monasteria tantum,uel domos in eodem rescripto.Nec super iniurijs uerbalibus dantur literæ perCancel.uide ad hoc c.cum te.de re iudi.& decis.Rot.

¶ In ciuilibus plures agentes appellantur litisconsortes.

¶ In criminalibus uero plures rei complices,facit contra glo.in cle.j.de pœnis.uide tex.& Io.an.in c.cũ oporteat.de accusa.

¶ Quãdo agitur super pecuniariũ summis,ponitur incõclusione post illa uerba,ap.re.usuris cessantibus.de quo in c.dilect.de for.cõpe.nisi cõqueratur Episcopus,capitulũ con=

conuentus, uel persona ecclesiastica ratione beneficij, aut religiosus, uel familiaris papæ, uel de cu. Roma. *quia præsumitur pro eis. uide no. in c. cùm in iuuentute. de præsumptio. cum ex iniuncto. de no. ope. nun. lxj. di. miramur. ix. q. ij.* Lugdunen. *nec hodie ponitur in rescriptis appellationum.*

¶ *Mortuum non appellat papa dilectũ fil. de stylo, nec uenerabilem fratrem, sed quondã talem, & bo. me.* Episcopum.

¶ *In rescripto super defectu natalium, ponitur clausula, ita tamen &c. aliàs est falsum, & committitur diocœsano nisi sit suspensus: quia tunc committitur officiali ultra montes. & hodie etiam idem quando diocœsanus agit in remotis, & hoc exprimitur, facit c. daturũ. de præb. li. vj. si uacet ecc. tunc scribitur maiorem potestatem in ea obtinẽti. uide de hoc in quinterno ti. de defect. nat.* Spec. *ti. de dispen. §. nunc de episcoporum. & in fi. & quis dicatur diocœsanus, uide glo. in cle. unica. de for. compe. & datur hodie hæc dispensatio tam præsentibus in* Curia, *quàm absentibus, etiam pro genitis ex nõ soluto & soluta. & de dicta clausula, ita tamen, uide* Old. Cons. clxv. & Rot. *in antiquis: & gl. in c. si, pro clericis. de præben. li. vj. & in c. non potest. &* Sal. *in l. præscriptio si. C. si contra ius uel uti. pub.*

¶ Et *in confirmationibus in forma communi, nunquàm ponitur in narratione diocœsis, in qua est beneficium, sed in salutatione tantum.*

¶ Nec *datur, Post iter arreptum, mulieri, sed religiosi sic, si habeát administrationem. uide. no. in c. cùm deputati. de iudi. & gl. in cle. & si principalis. de rescrip.*

¶ Regulæ

¶ Regulæ Cancellariæ papæ uiuenti ad futuram rei memoriā dantur sub hac forma. Ad futuram &c. cum literis maiusculis, Cunctis disponentes fidelibus, iustitiā ministrari tenorem cuiusdam per nos dudum æditæ constitu. quæ die decima nona Mensis &c. Anno Incarnationis &c. Pontificatus &c. Anno primo, publicata fuit ad Instantiam dilecti filij. A. decani &c. se illa, pro sui conseruatione iuris, indigere asserentis, præsentibus inseri fecimus uolentes & autoritate apostolica decernentes, ut huiusmodi sic inserto tenori stetur, & plena fides adhibeatur, ubicunq; in iudicio uel extra illud exhibitus fuerit uel ostensus: dictus uerò tenor talis est. Item uoluit &c. nulli etiam. dat. &c.

¶ Si papa fuerit defunctus, dantur sic à successore. Cunctis &c. quarum quidem constitutionum, quas suo duntaxat tempore duraturas obseruari uoluit &c.

¶ Si uerò non petantur ad futuram rei memoriam, sed per commißionem iudicū, dantur sub hac forma directè iudicibus, coram quibus causa pendet. Cunctis &c. per nos nuper æditæ constitutionis anni &c. Pontificatus nostri &c. ad instantiam dilec. fil. se illa pro sui iuris conseruatione & executione quarundam literarum apostolicarum per eum ad uos communiter impetratarum faciendam indigere asserētis præsentibus &c. uolentes &c. Tenori plenam fidem adhibeatis, & secundum eum ad executionem procedatis. literarum earundem dictus uerò tenor talis est.

De quatuor clausulis, prouiso, & alijs.

Clavsvla, puiso, qn̄ qs cōqueritur super cēsibus

 pensio-

pensionibus, & huiusmodi prouisione census huiusmodi contra statuta Lateranensis concilij impositi sint, uel adaucti. uide c. prohibemus. de censi. & ponitur in rescripto ante clausulam, testes. Nec datur si minor impetret contra maiorem, nec contra laicum tantũ, uel clericum & laicum simul.

¶ Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra communitatem uel uniuersitatẽ, & hæc Prouiso ne aliqua singularis persona dictæ uniuersitatis autoritate præsentium ad iudicium euocetur, seu in illam, aut locum prædictum interdicti sententiam proferatis, nisi à nobis super hoc mandatum receperitis speciale, & contra capitulum hæc clausula non ponitur, uide Bella. de hac clausula in capitulo cum in multis. de rescriptis. libro. vi.

¶ Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra consules, aut proconsules, aut nobiles, aut gubernatores ciuitatis uel huiusmodi, est hæc prouiso, ne in terras dicti nobilis, uel eandem ciuitatem, uel oppidum autoritate præsentium interdicti sententiam proferatis, nisi super hoc à nobis &c. & hæc clausula ponitur, quando conqueritur aliquis in pecuniarijs uel alijs ciuilibus causis cõtra prædictas personas: uide in extraua. Bonifacij proinde. Super criminibus uerò remanet ius antiquũ. c. si sentẽtia. §. ceterũ. de sen. excõ. li. vi. cum alijs iuribus. non tamen ponitur in rescri. super. usuris nec super manuũ iniectione, etiam si agatur ciuiliter. nec in matrimonialibus. uide c. nõ est. de spõsa. & c. 1. de usur. li. vi. & c. pe. Clausula, prouiso, nõ datur in cõmissionibus appellationum, nec olim aliquo tempore data fuit in partibus Gallicanis,

Gallicanis: quia male parebant nobiles & uniuersitates iudicibus ecclesiasticis, ut legi in notis quinterni Cancellariæ gratiæ. Nec etiam ponebatur in certis diocœsibus Germaniæ, per const. in concilio Constan. nunc si facta, uidelicet in Caminen. Trazeburgen. Nauelburgen. Zuerinen.

¶ Clausula, prouiso, quando excommunicatus contra formam Concilij generalis petit absolutionem prouiso, quòd si pro manifesta offensa dicta sententia sit prolata, nec ab excommunicato sufficienter præstetur emenda nullatenus relaxetur. uide c. sacro. de senten. excom. & c. ab excommunicato. de rescrip. & c. ex parte. de uer. signi.

¶ Inuocatio brachij secularis, hodie non datur absque signatura per Cancellariam, nec tempore Collec. dabatur, ut per eum in c. i. de offi. dele. olim uero data fuit: ut in quinterno iustitiæ, de usuris. forma xxi. quare stylus est inconstans. & an delegatus hoc poßit sine expressa commißione, uide doct. in c. significasti. de offi. dele. & in c. si quis contra clericum. de for. compe. & c. ut officium. de hæret. li. vi.

¶ Super sponsalibus de futuro, ut cogatur uir uel mulier implere per uerba, de præsenti, non solet Cancellaria dare literas, etiam si dicatur innteruenisse iuramentum. uide quæ scribo in alijs memorialibus meis. & no. in c. requisiuit. de sponsali.

¶ In rescripto appellationis à principio, ubi formatur libellus actoris uel rei super petition. semper debet poni quis petat, à quo petat, seu petierit, quid uel quare petat: & in his ultimis, quãdo ignoratur res, uel quanti

tas aut causa, solet dici rem tunc expressam ex causis tunc expreßis, uide materiam libellorum, & que infrà dicentur.

¶ *Item in absolutione ab excommunicatione debet poni causa excommunicationis. uide doc. Gallicanos post alios in c. ex parte. de offi. ordi. &* Hosti. *tit. de rescrip. §. quis impetrare.*

¶ Et *nota, quòd per Cancellariam datur monitio sub censuris in notorijs iuris: ut super decimis & huiusmodi. ut in titu. de decimis. in prima forma quinterni. uide glo. de his post tex. in cle. dispendiosam de iudi. & doc. in c. conquestus. de for. compe. & in c. nosti. de elec. & de proba. quoniam. & de appel. personas. & de iniur. ad nostram.*

¶ Et *considera, quòd* Cancellaria *in rescriptis sæpius utitur uerbo, temere, quod uerbum excludit rectè uel ritè, aut utrunque, & pōt cōuenire parti, uel iudici: ut no. in l. cum qui temere. ff. de iudi. &* Insti. *de pœ. teme. liti. c. ex literis. de diuor. c. tuarum. de priui. de elec, prouida. li. vi. & c. ut periculosa. ne cle. uel mona. e. li.* Insti. *quib. alie. licet. §. econtra. & in c. bone. de postu. prela. & in multis alijs iuribus.*

¶ Et *aduerte quòd* Cancellaria *utitur his duobus terminis in conuentione, uidelicet, traxit in causam, uel fecit ad iudicium euocari.* De *primo uide no. in c. pastoralis. de cau. pos. & proprie. de alio in l. i. ti. de in ius uocā. ff.*

¶ *Si contra* Episcopum, *Archiepiscopum, uel* Patriarcham, *impetrentur literæ, ubi dicitur per censuram, debet dici autoritate nostra. uide c. quia periculosum. de sentē. excom. li. vi. & quia pontificali. de offic. de leg. eo. lib.* Contra

lib.Contra electum uerò quando dantur literæ, dicitur per censuram de stylo. uidetur cõtra dicere c.ij.de offi. deleg.ob reuerentiam sacri officij.Sed aliud est pontificale officium,aliud pontificalis ordo,& aliud pontificalis dignitas.uide ad hoc gl.in cle.Archiepiscopo.de priuile.& quandam decis.Bella.& contra perpetuum administratorem etiam dicitur per censuram.uide no.in c. is cui.de elec.lib.vi.

¶ *Super spolio contra iudicem non ponitur dicto tali, sicut iustum fueris, restituto, sed simpliciter ponitur clausula,uocatis,cùm insinuatur pro ea.extra de renũ. in præsentia.& c.dilectus.de rescrip.uide Oldra.consi. ccxxvij.*

¶ *Item nunquam dantur nisi unus,duo,uel tres iudices, uide c.prudentiam.de offi.deleg.*

¶ *Item ordo præcedit Diocœsim,sed non Ciuitatem,ut Abbas sancti Petri Perusiñ. ordinis sancti Benedicti. Abbas sancti Cucuphatis ordinis sancti Benedicti Barchinonen.diocœsis.*

¶ *Nomina ordinum Camaldulensium,Cistertiensium, Cliniacensium , Carthusiensium , Præmonstratensium præferuntur, alia postponuntur, ordinis sancti Benedicti,ordinis humiliatorum&c.Cistertien.ordinis Præmonstraten.ordinis &c.*

¶ *Clausula,non obstante,facit conquestum duplicem. Vide de ea in c.ne aliqui.de priuil.li.vi.& ponitur etiam in rescrip.de iustitia.*

¶ *Episcopo non dantur literæ super iuribus episcopalibus generaliter,nisi exprimat aliquod ex eis.uide Speculato.de rescriptio.præsent.& nota.in c.constitutus.*

de reg.do.& Bella in decisionibus.

¶ Debet poni in rescripto etiam appellationis de stylo nomen & cognomen Actorum & Reorum,& appellantis ac appellati,aliàs non dantur literæ,nisi diceretur Titius & Meuius,& alij in hac parte litis consortes,quos non est necesse exprimere.Nomen uero Iudicis ordinarij,à quo appellatur, non est necessarium apponi,sed delegati sic,licet uideatur aliud doctoribus.uide Specu.titu.de appellatio.& c.oblatæ.& Barto.in l.prima.§.libelli.de appellatio.ff.& decis.Rot. Item est necesse quòd ponatur diocœsis rei. Item debet poni qualitas uel dignitas personarum,Laicus,Canonicus,Rector,Armiger,Ciuis.Nec debet quis intitulari duobus titulis,sed uno tantum super quo impetrat, sed si impetrat super pecuniarum summis,aut alijs orphanis,potest assumere titulum quem uoluerit,& dabuntur ei Iudices,iuxta diocœsim de qua se intitulabit. Vide ad hoc not.in c.ad aures.de rescrip.& Bella.in decis.& nota.in quadam decis.in antiquis, de rescrip. Et si est religiosus actor uel reus,debet exprimi ordo, ut per Hosti.& Collec.in c.cùm ordinem.de rescrip. Et iudæus non dicitur laicus uel ciuis,sed dicitur incola uel habitator talis loci,uel in tali ciuitate commorans.

¶ Et mulier debet poni post clausulam,& quidam alij clerici & laici,cùm non comprehendatur sub nomine laico de stylo,uide Specu.in titu.de rescrip.præsentatione,& olim ponebatur ante,dummodo esset nominatus unus laicus.

¶ Si est mulier quæ appellet,debet semper poni dilecta in Christo

in Christo filia Anna &c. & si est nobilis, debet etiam poni nobilis, & si uidua, debet semper dici talis relicta quondam talis uidua. Sed si mulier non appellet, sed conueniatur, non debet dici dilecta in Christo filia, nec etiā in conquestibus. Dicitur etiam in actrice, dilecta in Christo filia Ioanna dilecti filij Antonij &c. uxor. Et idem dicitur in parte administratore bonorum filij, & tutoribus, & curatoribus, dilectus filius A. dilecti filij B. genitor. In muliere appellata non dicitur, dilecta in Christo filia. In forma, sua nobis, in forma autem, humilibus, tam in appellante, quàm appellato, quàm etiam iudicibus semper dicitur, dilectus filius, & dilecta in Christo filia in formam querelam. In actore ponitur dilectus & dilecta, non in reis & conquestibus. In conclusion. ponitur, Ideoq; & alijs quo circa &c.

¶ Nota, quòd in forma, sua nobis, non dantur expressa absolutio ad cautelam, & expressa commißio attentatorum: in forma: humilibus, sic. Et in omnibus rescriptis iustitiæ ponitur clausula, quòd si non ambo uel omnes, præterquā in rescripto in forma, humilibus, in quo ponitur, uos, uel duo, aut unus uestrum. Et huiusmodi clausula ponitur post clausulam, testes. Et si in rescripto nō ponitur clausula, testes, debet poni statim post conclusionem. Vide de ea c. prudentiam. de officio delega. & c. cùm dilecti. de emptio. & uend. & c. sciscitatus. de rescrip. Et si excommunicatus impetrat absolutionem, non debet dici dilectus filius, sed sua nobis Antonius &c.

¶ Et cùm cardinalis impetrat rescriptum, non dicitur sua nobis, uel significauit, uel conquestus est nobis, &

sic de alijs: Sed exposuit nobis dil. fil. noster .tt. sanctæ Praxedis.

¶ *Et quando fit mentio de ordine Carmelitarum per constituti. Sixti. iiij. poni debet, ordinis gloriosissimæ Dei genitricis semperq; uirginis Mariæ de monte carmeli, quam constitutionem quidam ex abbreuiatoribus non obseruarunt, à me autem fuit semper obseruata, ob honorem uirginis & antiquitatem ordinis Carmelitarum.*

¶ *In abbate, priore, sacrista, uel decano ecclesiæ, semper debet dici abbas, uel prior secularis, & collegiatæ ecclesiæ talis.*

¶ *Et nota, quòd in salutatione inter primum & secundum iudicem ponitur, inter secundum uerò & tertium ponitur, ac ut dilecto filio decano & succentori ac capifero ecclesiæ sanc. N.*

¶ *Et aduerte, quòd Cancellaria magnam uim facit in uerbis ut ppriè ponãtur, & sub certo ordine, ut innuit Collec. in c. dilectus. de cap. monach. & no. in c. uenerabiles. de confir. util. uel inutil. & .liij. reg. Cancel. & c. causam. de rescrip. Et quantum fieri potest non repetit uel conculcat uerba, nec sententiam, præsertim in decisiuis & dispositiuis.*

¶ *Vbi appellatur ab euitatione præiudicij, uel molestationis inferendi extraiudicialiter de facto admittitur appellatio, & ponitur clausula, uocatis, & taxantur minus literæ. Vide ad hoc not. in c. dilecti. de maior. & obe.*

¶ *Quando mandatur confirmari uel infirmari sententia lata super crimine, uel aliàs committitur, semper ponitur in conclusione, in his quæ pœnam sanguinis non contingunt.*

contingunt. Vide not. in c. in archiepiscopatu. de rap. & in c. fi. ne cle. uel mona. lib. vj. & c. sententiam sanguinis. eod. titu. in antiquis. aliàs non ualeret commißio, nisi ex certa sciẽtia. Vide Ant. de But. in c. quæ in ecclesiarũ. de cõsti. Item quãdo impetrãtur literæ ꝑ canonicis Alemaniæ, uel Beguinabus, uel Cõfraternitatibus, aut Iesuatis seu alijs pijs Collegijs, uel cõgregationibus nõ approbatis, Ponitur in fine ante datam, per hoc autem dictarum Canonissarum statutum non intendimus in aliquo approbare, uel dictam confraternitatem non intendimus &c. pro quo stylo facit tex. in. c. indemnitatibus. de elec. lib. vj. & in cle. accedentes. §. illas. de statu mo.

¶ *Item nota, quòd appellato, nisi post terminum octo mensium, non dãtur literæ in illa caussa appellationis, & sic de stylo practicatur hodie. c. oblata. uide Rot. in antiquis titu. de rescript. & consilio. cciiij. tamen olim non dabantur literæ appellato nisi confirmatoriæ. ut per Collec. in capitulo significantibus. de nouis operis nunciatione.*

¶ *Et nota, quòd si pars appellet à tarditate uel negligentia iudicis, in expeditione caussæ solet dici, quòd anno & amplius iam elapso, in dicta caussa procedere non curat loco & tempore congruis requisitus, aliàs, nisi sit lapsus annus, non solent dari, nisi Iudex expresse denegaret iustitiam ministrare, quia tunc non diceretur aliquid de anno. Vide Ioan. and. in c. dilecto. de appellationibus. & Abba. in c. ex parte. eo. tit. & in c. proposuisti. de foro compe. & glo. c. ij. de appellatio. lib. vj. & c. nullus. de iurepa. & in authen. ut differen. iudi. & c. ad aures. de simo. & Bartolus in l. Titia cùm nuberet Cayo.*

Seyo. ff. de leg. & Bal. in l. fi. §. illud. de temp. appella. Et formam quinterni iustitiæ primum: in titu. de iudi. tenē. diu causam in suspenso. & Spec. ti. de appellatione, qui interpretatur illam primam formam, quando non est commissa caussa appellationis, quia tunc habet remedium desertionis. In ordinario autem nō dicitur aliquid de anno secundum stylum, sed dicitur diutius tenuit causam in suspenso, & tunc dantur tres mēses ad expediendum, iuxta prædictam formam primam.

¶ Item dantur literæ in quibus conceditur adiunctus, propter suspitionem iudicum ab aduersario impetratorum, & si nondum est ad litis contestationem processum, ut in tertia & quarta forma supra alleg. ti. de mādatis quæ fiunt iudi. de quibus uide doc. in c. insinuante. de offi. deleg. & c. caussam quæ. eo. ti. & caussam quæ. de iudi. & Feder. in consil. Non autem ad solam allegationem suspitiōis iudicis datur nouus iudex, cùm habeat allegans remedium arbitrorum, uel collegarum, & multo minus quando recusatur executor in forma dignum, uel alijs huiusmodi qui non teneantur uocare partes, cùm illi nō possint recusari. Vide no. in c. cùm uenissent. de iudi. per Ant. & c. nouit. & c. postremo. de appel. & Rot. eo. ti. de conces. præb. in nouis.

Clausula, testes, non solet apponi in aliquibus rescriptis, quæ sequuntur.

SVper usuris, quādo impetratur cōtra clericos tātū, uel clericos & laicos simul, & nec in caussis matrimonialibus, aut consanguinitatis, uel affinitatis, nec dotis accessoriæ, uide c. de prudentia. de dona. Inter uir. & uxo.

& uxo. nec super manuum iniectione, contra clericum & laicum simul, uel contrá clericum tantùm, etiamsi dicatur super alijs rebus iniuriari conqueren. nec super crimine uel diffamation. eius, nec quando dicitur contra iuramentum super hoc præstitum temere ueniendo, nec cùm in literis dicitur extra tenorem priuilegiorum uel indulgentiarum, nec in literis post iter arreptum, nec cùm committitur caussa iuxta priorum continentiam literarum, nec in literis preces & mādata, & cùm olim, quæ dantur uolentibus ingredi religionem, nec quando dicitur in appellationis caussa huiusmodi, nec quando petitur obseruatio sententiæ deserta appellatione, uel quia transiuit in rem iudicatam, nec ubi compellitur ferre arbitrium arbiter, nec in literis super absolutione monachorum, nec quando dicitur de utroq; processu, nec in literis super defectu natalium, nec quando petitur absolutio ab excommunicato, qui concordauit cum parte, nec in literis cùm secundum apostolum, quæ dantur ordinibus non habentibus beneficia, nec in cruce signatis, & quando denunciatur excommunicatus, uide in quinterno. ti. de excommunicātibus, aliàs in literis, cùm mandantur executori, relaxatio sententiæ excommunicationis latæ contra formam c. sacro. de sen. excō. & c. reprehensibilis. de appel. sed in executoria eius benè datur, nec in literis si tibi, de quibus uide in quinterno ti. de restit. in inte. nec quando petitur confirmatio laudi, secus ubi petitur reuocatio. uide in quinterno. ti. de arbit. & compositi, nec ubi de obedientia agitur, uel ubi subiectio, uel uisitatio denegatur, nec in literis contra indulta, nec in beneficio ad cuius collationem se quis

per

per parentes literis obligauit, quia iam constat per literas, prout in multis superioribus, nec quando dicitur prout in literis inde confectis, nec in literis quòd excōmunicatum clericum recipiat ad diuina, nec quando literæ bullantur cum serico, nec quando publicatis à testationibus testes quandoq; admittūtur & appellatur. Super iniurijs non est stylus firmus, quidam dederunt, alij non, propter uerbum iniuria, quod trahitur etiam ad crimen.

¶ *Et quādo quæstio principalis est super crimine, aut aliqua materia, in qua nō ponitur clausula, testes, si appellatio interponitur super grauamine per iudicem illato, non ponitur in rescripto clausula, testes, propter euentum cognitionis causæ principalis. in c. ut debitus. de appel. faciunt no, per Oldr. consil. cccxx.*

¶ *Clausula, legitimi impedimenti, & ex ratione est huiusmodi, de qua in quinterno ti. de præsentationibus.*

Sed dictus A. legitimo, ut asserit, impedimēto detentus, non fuit appellationem huiusmodi infra tempus debitū prosecutus. Quare nobis humiliter supplicauit, ut lapsu dicti temporis nō obstante sibi super hoc oportunè prouidere paterna diligentia curaremus.

Quo circa.

&c.

¶ *Sequuntur*

Sequuntur formæ conclusionum, quibus hodie vtitur Cãcellaria in rescriptis meræ iustitiæ. Nam in forma, humilibus, aliquid gratiæ concedit Vicecancellarius, siue Cancellaria in administratione iustitiæ circa commissionem iudicum de antiqua consuetudine, ne partes expectan do signaturam, quam omnino haberent, vexarẽtur, expensis & dispendio moræ, quod maximè debet euitari tam in Rota, quàm in Cancellaria. vt in conclu. Rot.

CCCCCCLVII.

CONCLVSIO *communis in conquestibus & quærelis, & quomodo appellatur ab interlocutoria uel grauamine. Vocatis, qui fuerint euocandi, & auditis hincinde præpositis, quòd iustum uel canonicum in matrimonialibus fuerit, appellãti re. decernas facien. quod decreueris per censuram ecclesiasticam firmiter obseruari. In causa spolij dicitur, & dicto tali, sicut iustum fuerit, restituto.*

¶ *Nota, quòd in conquestibus contra uniuersitatem, officia*

officialem, siue dominum alicuius terræ post uerbum, obseruari, dices prouisione in uniuersitatē prædictam, uel in terram dicti officialis, uel comitis, excommunicationis uel interdicti sententiam proferas, nisi à nobis super hoc mandatum receperis speciale, nisi impetretur super usuris, uel iniectione manuum uiolenta in clericos, uel caussæ matrimoniali.

¶ Appellatio *ab unica diffinitiua in caussa matrimoniali. Mandan. quatenus de sententia huiusmodi legitimè cognoscens, quod canonicum fuerit appellanti reo decernas, facien. &c.*

¶ Appellatio *à duabus diffinitiuis non matrimonialibus in qua secunda confirmat primam. Mandan. quatenus in causa ultimæ appellationis huiusmodi legitimè procedens, dictam posteriorem sententiam confirmare uel infirmare app. re. curetis, prout de iure fuerit faciendum.*

¶ Appellatio *à secunda sententia cōfirmatoria primæ, in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de ultima sententia huiusmodi cognoscēs legitimè, quod canonicum fuerit ap. re. decernas facien. &c.*

¶ *Vbi sunt contrariæ sententiæ diffinitiuæ, & appellatur ab ultima, etiamsi sint duæ consequenter latæ pro uno. Mādamus &c. de utroq; processu cognoscens, legitimè, illum ex eis quem ritè factum fore reperceris, autoritate postea ap. re. approbes, reliquo sicut iustum fuerit reprobato.*

¶ *Vbi sunt cōtrariæ sententiæ in caussa matrimoniali. Mandan. quatenus de utroq; processu cognoscens legitimè, quod canonicum fuerit ap. re. &c. facien. &c.*

¶ Quando mortuo iudice qui cognoscebat de causa committitur alijs. Quocirca quatenus uocatis qui fuerint euocandi, & caussa ipsa in statu debito per uos resumpta, illam ulterius audiatis, & quod iustũ fuerit ap. re. decernatis, facientes quod decernetis. &c.

Commißio admißionis, ceßionis bonorum, pro clerico excommunicato, qui est paratus satisfacere quàmprimum peruenerit ad pinguiorem fortunam.

QVo circa &c. si est ita, uocatis creditoribus præfatis, & alijs qui fuerint euocandi, receptaq; per uos ab eodem ceßione bonorum prædictorum, nec non idonea cautione, ut si ad pinguiorem fortunam peruenerit debita persoluet, sententiam prædictam relaxare proturetis, prout de iure fuerit faciendũ. & uide c. odoardus. de solu. & c. peruenit. de fideius. super monasterio grauato onere debitorum. uide formã in quinterno ti. de usuris.

Quomodo petitur obseruari sententia interlocutoria, à qua nulliter fuit appellatum, vel quia deserta fuit & committitur eisdem iudicibus.

QVo circa &c. uocatis &c. si uobis de nullitate siue desertione appellationis huiusmodi legitimè constiterit, contra prædictum Io. ad ulterio

ra

ra procedatis, iuxta ipsam formam & continentiam literarum. Olim huiusmodi literæ etiam committebantur alijs sub forma, ut postquàm cognouissent de nullitate uel desertione remitteret caussam prioribus iudicibus, uide no. in c. ad hæc. el. primo & c. ex ratione. de appel. Et de uerbis continentiam, & tenorem in formam, & huiusmodi. uide no. in c. si cùm. & c. si apostolica. de præb. li. vj. & c. significãte. de appel. & c. quia. V. de iu di. & in multis alijs iuribus.

Quomodo petitur obseruatio sententiæ diffinitiuæ, & excommunicationis.

QVOCIRCA &c. si est ita diffinitiuam sicut ritè excommunicationis sicut rationabiliter prolatæ sunt, sententias huiusmodi faciatis autoritate nostra, usq; ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. uide gloss. & doc. in c. quoniam abbas. de offic. delega. & Spec. tit. de remißionibus.

¶ Conclusio absolutionis ab excommunicato, qui est paratus satisfacere de consensu partis & parere iudicato, & literis.

¶ Quocirca &c. Mandan. quatenus si est ita prædictũ. P. postquàm literis ipsis legitimè paruerit cum effectu, & ad hoc dicti. S. consensus expressus accesserit ab eadem sententia, & alijs censuris per eum occasione præmissurum incursis, hac uice duntaxat autoritate nostra absoluatis in forma ecclesiæ consueta, & iniungatis ei pro modo culpæ pœnitentiam salutarem, & alia quæ de iure fuerint iniungenda. Et si iniuriatus ex non rationabili caussa reniteretur absolutioni. uide no. per Hosti.

Hosti.in summa.de poeni.

Conclusio pro excommunicato ratione contumatiæ, qui est paratus parere.

QVO CIRCA &c. E. si hoc legitimè petierit, recepta tamen prius ab eo cautione idonea super eo, quo excommunicatus habetur, ab excommunicationis sententia huiusmodi de ipsius domini consensu hac uice duntaxat absoluatis in forma ecclesiæ consueta, iniungatisq; ei pro modo culpæ pœnitentiam salutarem, & alia &c. uide de his absolutiōibus, an sint pro contumatia, an pro offensa in c. qua fronte. de appel. & c. ex parte. de uer. signi. el. primo. & c. uenerabilibus. de sen. excom. li. vj. & glo. in c. ex literis. de offi. delega. & Spec. ti. de contu. quando uerò committitur absolutio super iniectione manuum, tunc ponitur præstatio iuramenti, quòd deinceps talia non committet & c. & idem fit in uiolatoribus ecclesiasticæ libertatis, & alijs huiusmodi. uide in c. ex timore. de senten. excom.

¶ Obseruatio sententiæ, quæ per desertionem transiuit in rem iudicatam, cum taxatione expensarum. Mandan. quatenus si uocatis qui fuerint euocandi, uobis de desertione, appellationibus huiusmodi legitimè constiterit, sententiam prædictam sicut ritè prolata est, faciatis autoritate nostra app. re. firmiter obseruari, & expensas prouida moderatione taxare curetis, & si taxationem ipsam per uos fieri contingerit, faciatis idem. B. per censuram ecclesiasticam, appellatione cessante, de expensis ipsis debitam satisfactionem impendi. Iste stylus super uocation. uidetur consonare cum opi. Bar. in l. j ff. nil

noua: appel.pen.& Bal.in l.eos.C.de appel.Satis probat tex.in l.ij.uersus fi.C.de temp.appel.& uide canonistas recentiores in c.ex ratione. de appel. post Inno. But.& Imo.contrarium tenentes.

Quando excõmunicatus petit absolutionem, & relaxationem interdicti.

QVOCIRCA &c.uocatis, qui fuerint euocandi, si uobis constiterit dictum B.eidem G.de præmißis satisfecisse, prædictum B.hac uice duntaxat autoritate nostra absoluatis, in forma &c.salutare & interdictum huiusmodi relaxetis.

Conclusio quando petitur obseruatio laudi siue arbitrij, à quo nõ fuit intra tempus debitum declaratũ, nec acceptatum.

MANDAMVS, quatenus dictum arbitriũ, sicut iustè latum est, faciatis per pœnam in compromisso huiusmodi appositam autoritate nostra ap. re. firmiter obseruari. uide doct. in c. quintauallis. de iureiur. & C.de arbi.l.pen.

Obseruatio sententiæ, quæ transiuit in rem iudi.

QVOCIRCA &c.uocatis dicto tali, & alijs qui fuerint euocandi, si uobis de re iudicata huiusmodi legitimè constiterit, sententiam prædictam sicut ritè probata est faciatis, autoritate nostra firmiter obseruari. uide quæ habentur in c. ea quæ. de re iudi. Et hæc forma quo ad uocationem & citationem, con

sonat

ſonat opi.gl.l.ij.C.de inoſ.teſt.& Cy.in l.ab executore.
C.quorũ app.nõ recip.de quo per Inno.in c.ex rõne.de
appel.& c.cùm ſup.de re iud.& Bar.in l.diuo pio.§.in
uẽditiõe.ff.de re iu.In cauſsis aũt matrimonialibus,q̃uis
quo ad aliquos effectus trãſeãt in rẽ iudicatã,ut in c.dile
cte.& ſua nobis.de appel.per doct.tamẽ Cãcellaria nõ
ſolet dare executionem,ſiue obſeruationẽ ſub prædicta
forma,ſed quãdo petitur dat ſimpliciter clauſulam,uoca
tis &c. In ſñia aũt ſuper ſeparatiõe thori,benè datur ob
ſeruatio:licet Io.an.& quidã alij doc.uideãtur aliud ſen
tire in c.ex literis.de diuor.& c.lator de ſen.& re iud.

Si non obſtante lapſu temporis cõmitta tur Iudicibus vt ad vlteriora procedant.

QVOCIRCA &c. Mãdã.quatenus ſi qd' de impe-
dimẽto hmõi proponitur,ueritate fulcitur,lapſu
dicti tẽporis nõ obſtãte &c. ulterius in cau
ſa ipſa,iuxta literarũ prædictarũ cõtinentiã & tenorẽ,
procedatis.& uide Spec.ti.de remiſ.& no.in c.ſi eum.
de præben.li.vj.& in c.exhibita.de iudi.per Io.an.

¶ His formis Cãcellaria utitur hodie in reſcriptis iuſti
tiæ,& in appellationibus,quãuis clauſula,uocatis &c.
ſit communis & frequentiſsima in ſimplicibus cõqueſti
bus,querelis,& quibuſdam alijs reſcriptis.Reliquæ au
tem formæ reſcriptorum ſimplicium, in quibus ponun-
tur clauſulæ ſpeciales in cõcluſiõibus eorũ,et in quibus
non fit mentio de appellatione,poſſunt colligi ex quin-
terno Cancellariæ, ſuper quibus hodie non eſt aliquid
immutatum,uidelicet, in materia arbitrorum iniectio-
nis manuum,uſurarum, matrimoniorum , indebitarum

alienationum,neq; in quibusdam alijs, sed seruatur anti quus stylus Curiæ. Super reuocatorijs uerò in caussis appellationum non ponuntur hodie formæ,quæ habentur in libro reuocatoriarum,& referuntur per Spec.tit.de appel.§.de officio.uersicu.ut autem.& in rub.de remiss. sed plerunq; in illis exemplis Spe.ponitur clausula,uocatis,in conclusion.uel clausulis de quibus suprà.Prædicta autem clausula,uocatis,quæ,ut dixi,ponitur creberrimè in simplicibus rescriptis,& in appellationibus à grauamine,uel interlocutorijs,ponitur etiam in casibus sequentibus,quando pars reclamat laudo uel arbitrio: & quando iudex uel pars post appellationem a grauamine uel interlocutoria procedit ad diffinitiuam,uel ad ulteriora temerè attentando, uel quando processus uel sententia petitur nulla decerni,& quādo sunt latæ duæ interlocutoriæ contrariæ, nec tunc dicitur de utraq; &c.Et quando iudex,qui nullam habet iurisditionem, de facto processit,uel quando remittitur caussa per iudicem ad examen sedis apostolicæ,uel ad curiam,quod idem est,ut no.glo.in c.statutum.de præben.li.vj.& in similibus ponitur dicta clausula,uocatis.

¶Et quia diuersa est conclusio in appellationibus, & diffinitiua,& interlocutoria, ponentur aliquæ remissiones,ostendentes quæ dicantur diffinitiuæ uel interlocutoriæ secundum doctrinas doc.& stylum, seu consuetudinem Cancellariæ.

¶Impositio perpetui silentij est diffinitiua.Vide Bald. post Spec.ti.de sen.pro lata.Sententia lata super articulis iuris,est interlocutoria.no.Bal.in c.sua nobis.de appel.& l.præses.de sent.& interlocu.iud.C.

¶Sententia

¶ Sententia excommunicationis, suspensionis, uel interdicti, habetur pro interlocutoria, & ponitur de stylo clausula, uocatis. no. glo. ij. q. j. In summa. nec propriè debet appellari sententia. uide Archi. xviij. dis. c. si nec transit in rem iudicatam, quin poßit semper agi per uiam quærere, ut no. in c. sacro. de sen. excom.

¶ Confirmatio electionis absq; contradictore, non habetur pro sententia, & si fiat cum causæ cognitione per controuersiam. Contradictoris habetur pro diffinitiua, & ponitur clausula, in appellationis &c. uide Hosti. & doc. in c. constitutis. el. iij. de appel. & Io. an. in c. auaritie. de elec. lib. vj. & uide decis. Egid. de Bella. titu. de re iudi.

¶ Sententia, qua approbantur fideiussores, habetur pro interlocutoria, & ponitur clausula, uocatis &c. Vide Ludo. consi. lxxij. Præceptum iudicis factum in confessum de soluendo absq; termino ad respõdendum, quare non debeat fieri præceptum, non est diffinitiua, uide Bar. in l. non fatetur. ff. de confess. uide Ang. in l. si debitori. ff. de iudi, Et an sententia qua pronunciatur aliquem esse absoluendum sit diffinitiua. uide do. meum Alex. in l. j. ff. de iurisdi. om. iu.

¶ Sententia quæ profertur in actione quòd metus causa, & similibus propter pœnam, uel restitutionem habetur pro diffinitiua, & ponitur clausula, in appellationis. &c. uide doc. in c. j. quòd met. cau. & Bart. in l. sine exceptione. §. hæc autem actio. ff. quòd met. cau.

¶ Pronunciatio quòd aliquis sit, uel nõ sit legitimus ꝓcurator, uel tutor. & hmòdi habetur ꝓ sentẽtia interlocutoria. uide Bal. in l. ij. de epis. au. & c. ex parte de ap.

¶ Sententia super cesſione bonorum habetur pro diffinitiua, & uide Dominos de ro. in duabus decis. & Egid. deci. cxcix.

¶ Sententia per quam pronunciatur esse locum purgationi habet uim diffinitiuæ, & ponitur clausula, uocatis &c. sed per quam mandatur purgatio est interlocutoria, & per quã diffinitur aliquid, nisi se purgauerit est diffinitiua, & ponitur clausula appellationis &c. uide doc. in c. cum. p. de purg. cano. & c. quod ad consultationem. de re iudi.

¶ Sententia qua pronunciatur aliquem non audiendum si lis contest. fuerit: habetur pro diffinitiua. uide doc. in l. diffamari. de inge. & man. C.

¶ Sententia super nullitate oblato super hoc libello habetur pro diffinitiua, aliàs secus. vide doc. in l. quod iussit. de re iudica ff. & Bala. in. l. j. de fer. & Rota in duabus decis. lxxxvj. & cccxlj.

¶ Sententia qua aliquis absoluitur à contentis in libello, uel ab obseruatione iudicij habetur pro interlocutoria habẽte uim diffinitiuæ, & ponitur clausula, uocatis, &c. uide doc. in l. titia. de accu. & Bal. in l. ij. de epi. au. & Ang. in consi.

¶ Sententia quæ imponit alicui silentium ex lapsu dilationis est interlocutoria, & datur clausula, uocatis &c. uide Bal. in addi. Spec. de dila.

¶ Sẽtẽtia super alimẽtis nisi agatur incidenter, est diffinitiua. uide doc. ĩ l. si quis à liberis. § . si quis. de li. agno. ff.

¶ Sententia super æstimatione. seu condemnatione eius habetur pro diffinitiua, uide in l. uinum. si cer. pe. ff. & Bal. in. l. fideicom. lib. C.

¶ Sententia.

¶ *Sententia super possessorio lite contestata in eo est diffinitiua, & ponitur clausula, in appellationis &c. uide Bal. in l. ij. de epi. aud. & uide doc. in l. quod iussit. de re iudi. & c. consuluit. de offi. deleg.*

¶ *Pronunciatio super compromittendo, uel nõ, est interlocutoria habens uim diffinitiuæ, uide Bald. in l. j. si quacunq; præ. po. C.*

¶ *Sentẽtia quæ fertur super reuocatione attentatorum habet uim diffinitiuæ, & in ea ponitur clausula, uocatis &c. uide glo. in c. non solum. de appel. li. vj. & Rot. decis. lxxx.*

¶ *Reuocatio inhibitionis, uel inhibitoria, quæ fit per iudicem ad quem est interlocutoria. uide Fed. in consil. & doc. in c. cum teneamur. de ap.*

¶ *Sententia super executione instrumenti, uel sententiæ est interlocutoria, uide Ange. in l. ab executore. ff. de appel. & Bald. in l. ab executore, quorum appella. non reci.*

¶ *Sententia super liquidatione instrumenti, uel sententiæ est interlocutoria, uide Bal. in l. fi. C. de sentẽ. quæ sine cer. quanti.*

¶ *Sententia super probatione admittenda, uel non, habetur pro interlocutoria. uide doc. in c. significantibus. de no. ope. nunt.*

¶ *Sententia, qua decernitur ueniẽdum esse ad primum uel secundum decretum, est interlocutoria. Bal. in l. per hanc. C. de tempo. appella. & ipsa decreti impositio est etiã interlocutoria: uide Fed. in cõsi. & no. in c. j. de dila.*

¶ *Sententia super taxatione expẽsarũ, uel expẽ. facta simul, uel cũ principali diffinitiua, est diffinitiua seu pars*

eius, sed lata ante diffinitiuam est interlocutoria. uide Ang. in l. j. ff. de usur.

¶ *Sententia super uerbis priuilegiorum, lite super hoc contestata, est diffinitiua, aliàs est interlocutoria: uide doc. in c. olim. de priuil. & in c. ueniens. de uerbo. signi.*

¶ *Sententia, qua pronunciatur appellationem esse desertam, est interlocutoria, & in ea ponitur clausula, uocatis, quàmuis habeat uim diffinitiuæ, uide Bàl. in l. ij. de epi. audi. & decisi. Rot.*

¶ *Sententia, qua pronunciatur fuisse benè appellatum, uel laudatum, est diffinitiua, sed si pronuncietur male, appellatum habetur pro diffinitiua respectu iudicis, & in ea ponitur clausula, uocatis, & c. uide doc. in l. fi. C. commu. deleg. & Pau. de ca. consi. xxvj.*

¶ *Sententia super potentia appellandi, habet uim diffinitiuæ, & in ea ponitur clausula, uocatis. & c. uide Bal. C. ne liceat tertio prouo. & decis. Ro. lxxxiij.*

¶ *Sententia, quá pronunciatur esse probatum, uel non, est interlocutoria. Bal. in l. ante. C. quo. ap. non reci.*

¶ *Sententia super recusatione, est interlocutoria: uide Archi. in c. iudex. de offi. deleg. lib. vj.*

¶ *Sententia quæ fertur super processu causæ, si agatur principaliter de ualiditate, uel inualiditate eius, est diffinitiua, aliàs non: uide Bal. in rub. ne liceat tertio prouo. & in l. si præses. C. quomodo, & quando iud. & Collec. in c. quod ad consultationem. de re iudi.*

¶ *Sententia, qua pronunciatur instantiam esse peremptam, est interlocutoria: uide Bal. in l. fi. C. si tutor, uel curator mor. fue.*

¶ *Sententia super quibuscunq; exceptionibus, est interlocutoria,*

terlocutoria, & si committatur causa huiusmodi appellationis, ponitur clausula, uocatis &c. uide c. fi. de app. lib. vj. & glo. in cle. fi. eo ti. & Bal. in l. ij de sen. ex peri. reci. datio apostolorum dicitur etiam interlocutoria, & publicatio attestationum, & pronunciatio, quòd testibus ad futuram memoriam examinatis credatur, uide Bal. in addi. Spec. de appel. & in l. publicati. C. de testa. & in auth. si quis. C. de testi.

¶ Commißio examinationis testium facta alteri iudici, & declaratio super libello, sunt interlocutoriæ, uide Bal. in l. iudices. C. de fide instru. & in l. ædita. C. de edē. & pronuntiatio, quòd dos non sit liquida. idem in l. fin. C. de sen. quæ sine cer. quant. prof.

¶ Pronuntiatio super incompetentia iudicis, est interlocutoria: uide glo. in auth. habita, ne fil. pro patre.

¶ Sentētia lata super appel. interlocutoria, etiā est interlocutoria, & de stylo ponitur hodie clausula, uocatis: uide Bal. in auth. hodie. C. de iur. cal. & Bar. in consi.

¶ Sententia per quam ponitur silentium accusatori, dicitur interlocutoria. in l. fi. de sent. ex peri. reci.

¶ Deputatio loci, uel tribunalis, per iudicem, dicitur interlocutoria, uide Bal. in c. de probi. feud. alie.

¶ Sententia super ætate uel super inquisitione, est interlocutoria: uide Bald. in l. fi. C. si minor. dixerit. & l. etiam. C. de fur.

¶ Quando iudex procedit ad ulteriora, relectis tacitè exceptionibus, est interlocutoria, & ponitur de stylo clausula, uocatis. uide Spec. ti. de appel.

¶ Sententia, qua pronunciatur super syndicatu, quia pronunciatur non esse probatum, & de restituendo in

integrũ, ĩ iterlocutoria. uide Bal. ĩ l. cũ iudex. C. de sen. & in addi. Spec. de syndico. & ĩ l. fi. C. de sen q̃. sine cer. quã.
¶ Repulsio praesentati, non seruato ordine iudiciario in cognoscẽdo, nõ dicitur diffinitiua sentẽtia, sed potius decretũ approbatoriũ uel admissoriũ, & idẽ dic in simi libus pñũciationibus super admißione uel nõ admißiõe ad aliquẽ magistratũ uel officiũ, & ponitur clausula, uo catis &c. uide Inn. in c. cõstitutus. de ap. & Oldra. consi. xviij. & l. hi qui. C. de ap. & ibi doc. maximè Gallicanos.
¶ Si appellat à spoliatiõe, seu priuatiõe pp nõ residẽtiã, põit clausula, uocatis. doc. de cle. nõ resi. et Old. cõs. 195.
¶ Et generaliter aduerte, quòd omni casu, quo proce= ditur super aliquo articulo oblato libello super eo & non incidenter, dicitur sententia diffinitiua, & ponitur clausula, in appellatiõis &c. aliàs in dubijs ponitur clau sula, uocatis &c. uide ad hoc Bar. in l. j. §. fi. de praeto. sti.

Sũma doctrinalis collecta ex formis an tiquis Cancellariae, & iuribus, & dictis doctorum, ad quem debeat uel poßit appel lari omisso medio uel gradatim.

AD papã appellari potest omisso medio. ij. q. vj. ad Roma. cũ alijs iuribus. Fallit q̃n delegatus papae, subdelegat caussam alteri nõ in totum. c. super quaestio num. §. porro. de offi. deleg. & c. si delegatus. de offi. de= leg. li. vj. & talis appellatio est nulla, quãdo fuit oppo= situm per partem. ut per Archi. in c. si deleg. & in tali casu, si iudex subdelegatus deferret appellationi, deuol ueretur ad papã, nec posset delegatus reuocare, etiam si subdelegasset cũ clausula, donec duxerit reuocandũ.

Lap. in

Lap.in d.c.si delegatus.& uide Ro.iij.uel antiquo ti.de appel.Si uerò delegatus subdeleget in totum,tenetur appellare ad papam,& non ad delegantem,ut d.§.porro. Item in duobus,uel pluribus delegatis à papa,si unus cõmittit alteri,uel alicui tertio,etiam non in totum debebit tunc appellari ad Papam,omisso medio.gl.in d.c.super quæstionum.& si duo.de offi.deleg.li.vj.& doc.ibi. licet Rot.ti.de offi.deleg.in nouis,uidetur dicere,quòd posit,nõ quòd debeat.Alius casus est in c.si subdelegato.de offic.delega.libro.vj.Et à subdelegato,uel delegato alterius quàm papæ,potest appellari omisso delegãte ad papam.doc.in d.§.porro.& in c.cũ Bertoldus.in fi.& à delegato Episcopi potest appellari ad legatũ.ut in c.cùm uenissent.de eo qui mitti in pos.& doc.in c.dilecti.de appel.sed in subdelegato delegati ad uniuersitatem causarum fit differentia,an in totum uel non,ut in c.dilecti.per doc.& c.cum causam,de appel.Et à delegato Episcopi ad eius uicarium ualet appellatio secundum Rot.sed non à uicario ad Episcopũ etiamsi Episcopus delegaret.c.ij.de cons.lib.vj.ab officiali foraneo sine uicario speciali appellari debet ad Episcopum,nõ ad Archiepiscopũ,nisi appellaretur ad papã.uide doc.in c.ij. & cle.ij.de rescri.Et à delegato officialis foranei appellari debet ad eũ.nõ ad Episcopũ.uide gl.in d.cle.à sententia delegati,à uicario Episcopi uel prælati subditi Episcopo,põt appellari ad Episcopum uel uicariũ eius,uel Archiepiscopũ,uel papã.uide gl.& doc.in dictis locis. & Rot.& à subdito Episcopi ad uicariũ eius.& ipsum Episcopũ uel Papã.Et si sunt duo delegati à sede apostolica,& unus cõmittit in totũ uices suas,collega uero cõmittit

mittit alteri, sed non in totum, appellatur ab istis ad Papam: *per regulã* Spec. *&* Io. *an. in addi. tit. de appel. quòd qualitercunq; permisceas delegatam & subdelegatam in totum cum subdelegatis in partem semper appellatur ad papam: ut no. in d. §. si uero. Et si appelletur à prælato subdito alicui* Archidiacono, *qui* Archidiaconus *est subiectus* Episcopo, *tunc poterit appellari ad* Episcopum *omisso medio: nam* Archidiaconus *non facit tunc gradum cum* Episcopo, *sed ambo concurrunt simul, ex eo quòd* Episcopus *est ordinarius totius dioc. ad quem appellari potest. ut in c.* Romana. *§. j. & . xj. q. de persona poterit ergo appellari ad utrũq;. & idem in omni casu, ubi iurisdictio mediata & immediata concurrunt simul: ut per doc. d. c. dilecto.* Et *quãdo Episcopus recusatur suspectus, & ipse delegat caussam alteri, tunc à sententia talis delegati non appellatur ad Episcopum, sed ad archiepiscopũ. glo. in c. si is cui. de offi. dele. li. vj. & uide doc. in c. si quis contra clericum. de for. cõpe.* Et *quando proximus in gradu non est catholicus, uel est excommunicatus aut suspensus, tunc posset appellari omisso medio. d. c. si is cui. & c. qui diligentia. de elec.* Ad *legatum papæ in tota eius delegatione potest appellari omisso medio, ut fieret ad papam. glo. in c. j. de offi. deleg. & d. c.* Romana. *&* Spec. *& legatus debet committere caussas iuxta formam c. statutum. etiam si sit delegatus natus.* Vide *in d. c. in decis.* Bella. *de offi. dele.* Et *quando archiepiscopus litigat contra subditum* Episcopi, *& appellatur ad papam.* Io. *an. in c.* Romana. *&* Ab. *in c. dilecti. de appel.* Et *quando* Episcopus *litigat cum eius subdito, debent eligi arbitri. vj. q. j. si*

clericus. & ab eis appellari debet ad papam. glo. in c. ab arbitris. de offi. deleg. lib. vj.

¶ A sola citatione admittitur appellatio à cãcellaria, si fiat narratio sub hac forma. Sua nobis &c. falso referẽte D. præposito &c. quod idem L. quasdam pecuniarum summas tunc expressas &c. idem præpositus eundem L. in quem nullam iurisdictionem ordinariam, seu etiam delegatam habeat, ut infra certum tũc expressum terminum, sub certis etiam tunc expressis censuris &c. querelis dicti C. responsurus corã eo cõpareret, citari fecit: unde dictus L. sentiẽs &c. appellauit &c. uide Speti. de citatione. & Pau. ibi. & Collect. in c. j. de dila.

¶ A grauamine, uel sentẽtia lata à iudice seculari, etiã extra terras ecclesiæ, contra clericum de facto admittitur appellatio, & datur clausula, uocatis, &c.

¶ Quando quis citatur ad locum nõ tutum, & appellatur, non dantur hodie literæ, nisi dicatur iudicem requisitum noluisse alium aßignare securum, de quo per doc. in c. ex parte. de appel. Et in hoc stylus Cancellariæ fuit uarius, nisi ubi impetrãs narrat locum notoriè fuisse non tutum. uide de his formam quinterni de iustitia ult. in tit. de mand. quæ fi. iud. diu tenen. cauf. in suspec. & in tract. Martini de Ebulo. tit. de appel. & Anto. de bu. & Imo. in d. c. ex parte. & Ang. in quadam dispu. & Collec. qui refert hãc uarietatem Cancellariæ, in c. accedens. ut lit. non contest. Et etiam ab arctitudine dilationis notoriè nimis breui admittitur appellatio, & dantur literæ, aliàs nõ, nisi dicatur iudicem fuisse requisitum de competenti dilatione, & illam denegasse. uide ad hoc doc. in c. j. de dila. & Bar. in l. ij. de re iudi.

¶ Et

¶ Et nota etiã, quòd super spolio beneficij, uel alterius rei prophanæ, nõ solent dari literæ per Cancel. nisi spoliatus dicat aliquid de proprietate, hoc est, quòd tale beneficium canonicè sibi collatum assecutus, aliquandiu tenuit & c. uel si esset res prophana, eam ad se spectare. ui de Io. ganfre. in c. in literis. de rest. spo. qui meminit etiã huius styli.

¶ Et aduerte, quòd licet ubi est contrarietas doc. iudex erigendo unam opinionem excusetur, tamẽ Cancellaria non solet dare literas pro appellante ubi sunt cõtrariæ opi. notabilium doc. an illud sit grauamẽ, uel non, ne papa grauamen iustum fuisse, & alteram ex opinionibus approbare uideatur, per no. per Abb. anti. & alios in c. Romana. §. quod si obijciatur. de appel. lib. vj. & per recentiores in c. dilectus. el. secunda. de rescrip. & per infrà no. & decis. Bellame.

¶ Nec solet multo fortius Cancellaria concedere declarationes super casibus, in quibus celebres doct. diuersa opinati sunt, & præsertim in sacramentalibus, uel concernentibus peccatum: ut not. per doc. Gallic. in c. uir. de sec. nup. nisi per cõtinuatam, & antiquam cõsuetudinẽ, & interpretationem Cãcellariæ, fuisset una ex illis opinionibus acceptata, & firmata: ut in l. minime. ff. de legi. & ad hoc Rot. de fil. presby. in nouis. & si de hoc nõ constat in dubijs, abstinet. Vide ad hoc Io. Ganfre. in c. finem litibus. de dolo, & contu. & alios doc. Gallic. & præsertim Io. de Censel. in c. accedens. ut li. non contest. & Abb. anti. in c. consulti. de regu. facit gl. in cle. dudũ. de sepul. & c. de. astanda. de cõces. præb. li. vj. & no. in §. fi. insti. de satisd. tunc ergo stylus Cãcel. facit ius quomodo

modo est tali antiquitate approbatus, de cuius contrario non extat memoria hominum, & fuit continuè obseruatus. Secus ergo quando stylus non est antiquus, nec constans, & tenax, sed uarius, & non firmatus: ut probatur in l.fi.C.quæ sit long.consue.& ibi per doct. Gallic.& Bal.in recolec.cùm equipararetur ibi stylus Curiæ consuetudini antiquitus obseruatæ, & uerbũ antiquitus innuit non extare memoriam hominum de contrario: ut no.glo.qui.feu.dar.pos.in prin.& no.in c.ad audientiam.de reb.eccle.non alie.& facit l.fi.ubi hac Ienus.C.de iniu.facit ad hoc quod no.Collecta.in c.ex insinuatione.de rescrip.

¶ A` monitione & mandato ex àbrupto per iudicem factis, admittit Cãcellaria appellationem, & dat literas super ea, etiamsi non dicatur fuisse requisitum iudicem de reuocatione mandati, & hoc quando iudex non adijcit terminum ad implendum mandatum, apposuit tamẽ pœnam: sed si non esset apposita pœna per iudicem, uel esset apposita cum adiectione termini, non darentur literæ super appellatione. Vide ad hoc doct.in c.cùm sit. de appel.& Collec.in c.consuluit.eo.tit.& Inno. in c. cùm cessante.

¶ Appellationem extraiudicialem à futuro grauamine, à iudice ex coniecturis inferendo, non admittit Cancellaria: ut not.Collec.in c.de priore.de appel. Vide no.in c.cordi.eo.ti.lib.vj.& in c.bone, à parte autem admitti tur, iuxta l.diffamari.super iactatione. vide Innoc.in c. causam. qui fil.In iudicio autem, an admittatur appellatio cõditionalis à grauamine inferendo, uide no.in c. significauerunt.de test.

¶ Si

¶ Si clericus, qui traxit laicum coram iudice ecclesiastico, non asserat illum fuisse competentem ratione consuetudinis, aut quia caussa forum ecclesiasticum concernebat, uel aliàs, & appelletur à sententia illius, negabantur olim literæ per Cancellariam, attento malo initio, & iniusta citatione. hodie dantur ratione tacitæ prorogationis, si ille iudex erat ordinarius clerici. Vide ad hoc l. episcopale. de epi. audi. & Collec. in c. dilecti. de appel.

¶ Baptizatus fuit infans in domo per necessitatem, deinde in ecclesia iterum baptizatus solemniter, præcedēte cathacismo, tenuerūt aliqui infantem in solemni baptismo, cùm dubitaretur, an esset contracta compaternitas saltem ratione cathacismi in solemni baptismo facti, & peteretur super hoc declaratoria sub plumbo à Cancellaria, uidelicet, nullam compaternitatem fuisse contractam ab his, qui in solemni baptismo infantem tenuerunt, fuit data per me de consilio peritissimi uiri domini Nicolai de Castello, & aliorum dominorum de Parco, accedente etiam consilio Reuerendi atq; optimi patris, & consumatæ doctrinæ uiri domini Ioan. andr. Episcopi Alexandrini, quamuis R. P. D. Fely. Auditor Rotæ, uir plurimæ lectionis, & splendidæ ac opulentæ doctrinæ, esset in contraria opinione dicens, propter prædictum cathacismum, & alias solemnitates in primo baptismo omissas, quæ postea retrotrahuntur, fuisse contractam compaternitatem, per no. in c. peruenit. cum gl. xxx. q. j & q. iiij. si quis. & quia finguntur tunc fuisse facta, ad quod c. sicut. de conse. dist. iiij. uide materiam gloss. lxviij. dist. §. quod uero, & capit. ij. de apost.

apost. & Lap. in c. ij. de cog. spi. li. vj. & no. in d. c. peruenit. Nec defuit quidam ex doctoribus, qui diceret materiam de contractione compaternitatis propter cathacisimum non habere locũ, quando consecutiuè, & absq; magno interuallo baptismus subsequitur cathacismum cum eisdem compatribus & commatribus, ut fit hodie in infantibus, sed habuisse locum olim in adultis, qui ueniebant ad baptismum postquam aliquo tempore prius fuerant cathecumini cum alijs compatribus. & ita intelligebat præfatus doc. d. c. peruenerit. & facit pro eo c. in cathecismo. de conse. dist. iiij. cũ multis alijs. Facit tamen contra d. c. si quis, quod loquitur in infante, hodie autem non solent esse diuersi compatres siue patrini in cathecismo & baptismo, ut uolebãt iura antiqua. uide Host. in summa, de hac materia. Quãtum autem ad casum nostrum, mihi uisum fuit debere dari declaratoriam maximè propter d. c. in uer. præcedit, quod indicat ita demum cõtrahi compaternitatem, si procedat quòd hic non fuit: quia longo post tempore secutum est. Et si dicatur, præcessit saltem istud secundum solemne. dico quòd non præcessit baptismum uerum: quia istud secundum baptismum, quamuis solẽne, nihil fuit, cùm non debeat reiterari: ut. C. ne sanc. bap. reiter. & si replicetur retrotrahitur. Etiam hoc non inuenio in iure, quòd habeat locũ retractio in hoc, maximè cùm non sit necessaria, nũc post perfectum actum, qui actus nõ indiget illis adminiculis nisi suo tẽpore fiant. Hic uerò fiunt tẽpore quo non est necesse quòd fiant. quia iam erat perfectus baptismus per sua essentialia factus. c. j. de sacra. nõ iter. & de cõs. dist. iiij. in multis canonibus. facit etiã d. c. ij. de

apost.& illud quod recedit à tempore debito, recedit à forma l.qui Ro.§.augerius.l.bonorum.ff. rem rat.hab. ff.de accusat.tu.l.scire.§. consequens. fictio etiam non habeat locum, per no.per Bar.in l.si quis pro emptore. ff.de usur.cùm extrema non sint habilia.& no.per glo. in l.si ego.de neg.gest.faciunt etiã no.in c.non præstat. de re iudi.li.vj.& per Oldr.clxvij.consil. præsertim in spiritualibus.ad hoc.xxxv.q.ix.& no.per Archi.in c.j. de uoto.lib.vj.

¶ *Cùm quæretur de iniquitate arbitri, qui arbiter non solùm declarauerat debitum esse, sed etiã adiecerat tempus solutioni fiendæ, non fuerunt datæ literæ. Vide tex. in l.seruos.de manu.testa.& formam.*

¶ *Si iudex secularis cõdemnet clericum in caussa reali, dantur literæ per Cancellariam super nullitate, contra opinio.Gallic.uide doc.in c.qualiter.de iudi.*

¶ *Cùm appellatum fuisset, quia iudex non compulerat syndicum uniuersitatis ad satisdandum de iudicato soluendo, fuerunt negatæ literæ. uide doc.Insti.de satisda. §.sin autem, & formam.*

¶ *Vbi in rescripto fit mentio de cessione, donatiõe, uel alienatione minoris, & huiusmodi, semper ponitur, quòd prædicta sint facta ritè.*

¶ *Cancellaria indistinctè cogit arbitratores ad laudandum, seu arbitrandum postquam susceperint onus. Vide in quinterno iustitiæ.ti.de reuocatio.compositio.& ti.de ar.nec fit differentia, an sit apposita pœna uel nõ. de quo in c.quintauallis.per doc.de iureiuran.*

¶ *Et notatur, quòd literæ in forma, significauit, minus taxantur per Cãcellariam pro clericis, quàm pro laicis: & ita*

& ita debet fieri in alijs,ar.l.cũ clericis.C.de epi.et cle.

¶ Citatio per ædictũ bene datur per Cãcellariam absq; signatura in rescripto in forma, humilibus:sed absolutio ad cautelam in excommunicatione à iure non datur.

¶ Cancellaria indistinctè dat relaxationem iuramenti super omni contractu,in quo quis narret se enormiter fuisse læsum,propter præsumptionem doli aduersarij, & peccati,uel temeritatis iurantis,ubi est conscia, aut si non sit conscia datur relaxatio,quia non uidetur cogitatum de dolo etiam re ipsa per iurantem.

¶ De uerbo,curare aliquid fieri, quod ponitur sæpe in rescripto significauit, quid significet,uide Pau.in c.generali.de elec.lib.vj.& no.in c.hac cõstitutione.de offi.deleg.e.li.& de uerbo,inducere,uide eod.tit.de elec.c.sciant cuncti.de uerbo autem,instigare & solicitare, uide Bal.Ang.& Imol.in l.quid ergo.§.pe.de leg.& de uerbo,per omnia,uide in d.c.hac constitutione.quia nihil adaptabile excludit.

¶ Etiam si fuerit iuratum per partes stare laudo,nihilo minus super iniquitate eius & reductiõe, ad arbitrium boni uiri dantur literæ per Cancellariam,cũ non obstãtia iuramenti.Vide in quinterno iustitiæ tit. de arbi. in iiij.forma.& Spec.e.ti.& Inn.& alios in c. quintaualis.& c.ueniens.de iureiur.sed cùm ista reductio peteretur à Cancellaria inter laicos & arbitro laico, fuit dubitatum an poßit dari,& fuit conclusum quòd sic,cùm sit uidendum primò,an iuramentum de stando laudo laici, obliget iurantem in eo, quod prætendit iniquè uel nulliter arbitratum,de quo non potest cognoscere,nisi iudex ecclesiasticus.Et satis uidetur hoc probari in d.c.

ueniens. & c.quintauallis.& uide ibi Anto, de but.in xxxiiij.& .xxxvij.col.Vnde est notādum,quòd ubi compromissum est iuratum,ut communiter sunt, non poterit reduci ad arbitrium boni uiri,donec sit declaratum per iudicem ecclesiasticum, iuramentum non obstare propter iniquitatem uel nullitatem laudi.Et uide eundem Anto.in c.cùm sit.de for.compe.v.col.& c.dilecto. de appel.pen.col.& in c.si clericus.de for.compet.& Feder.in Consi.

¶ Impetrabat rescriptum quidam Panormitanus clericus coniugatus,super hypotheca cuiusdam nauis consistentis Neapoli,contra quendam alium Panormitanum, & petebat iudices in ciuitate Neapolita.fuerunt ei negati per l.j.§.si quis de naui.ff.de ui,& ui armata.

¶ Verbum,niti,uerificatur quando aliquid tentatur fieri uel incipit fieri,uel est iam factum contra id,quod est probibitum fieri à lege uel ab homine.ut no.in c.ex eo. & c.certum.de re iud.lib.vj.& .c.ij.de suppl.neg.prel. & c.cum contingat.de iureiu.& c.dudum.el.ij.de elec. & c.gratum.de postu.præ.Osius de elec.c.dilecti.& c. gemma.de spon.c.j.& c.clericis.de immu.eccle.li.vj.c. Ioannes.de cler.coniug.& c.quia nonnulli.de cler.non resi.cum multis alijs quæ not.pro rescriptis in forma, conquestus,in quibus Cancellaria sæpe utitur hoc uerbo,nititur.

¶ Et de uerbo,nequiter,quo similiter Cancellaria utitur in rescripto in forma,significauit,pro occultis detētoribus.uide in c.sedes.de rescrip.& c.à nobis.de apostа.& c.ut inquisitionis.de hæret.lib.vj.& l.deinde.de liber.exhi.& .l.bouem.§.mortis.de edic.ff.cum alijs.Et quid sit

quid sit propriè nequitia, & unde dicatur, uide beátum Augustinum in lib. de beata uita, post Varronem. Ouidius ait, Nequitia est, quæ te non sinit esse senem.

¶ De uerbis, dinoscitur, pertinere, & huiusmodi. uide no. in c. Cum uenerabilis. & de priui. & c. fi. de offi. ord. li. vj. & c. quoniam. de immuni. eccle. lib. vj. & c. dilectis. de appel. & c. conquestus. de foro competen. & c. cum dilecta. de rescrip. & c. fi. de pigno. & multis alijs ubi interdum est uerbum narratiuum, interdum dispositiuum, iuxta materiam in qua ponitur.

¶ Et nota quòd si aliquis impetret literas iustitiæ, in quibus faciat mentionē quòd obtinet duo incōpatibilia: nō sufficit quòd dicat illa se canonicè obtinere, sed est necesse de stylo, ut asserat se illa obtinere ex dispēsatione apost. quia illud uerbū, canonicè, est nimis prægnans, ut no. in c. dudū. el. ij. de elec. & c. ordinarij. §. certū. de offi. ordi. li. vj. & c. cū singula. de præben. li. vj. & solet referri tantū ad potestatem conferentis, non autem ad habilitatem recipientis, ut not. ibi per Spec. ti. de dispen. §. uidendum. uer. sed nunquid nocet. & Pau. in c. non potest. de preben. li. vj. Et idem fit de stylo, quando aliquis impetrat rescriptum super aliquo, quod dicit se canonicè uel legitimè obtinere, cui ius commune resistit, necesse est eum exprimere consuetudinem, ùel priuilegium, uel huiusmodi: ut in religiosis qui dicunt se exemptos, uel in rectore qui dicit legitimè pertinere ad se iurisdictionem in certis clericis, uel in similibus, & nisi allegetur priuilegium uel consuetudo, non dabuntur literæ, etiam si uelit ut ponatur in eis uerbum, legitimè uel canonicè. faciunt quæ habentur in decis. Bella. decis. lxv. & xvij.

& no.in c.licet.de proba.& in c.si.de resti.spo.li.vj.& c.j.de præscrip.eo.lib.& decis.cxvj.eiusdem Bellameri. & per Oldra.consi.cclxj.& facit optimè quod no.Inn. in c.ij.de dilat.

¶ Item aduerte, quòd si pars petat rescriptum in forma, querelam, uel conquestus, uel dilectus, & uelit in eo facere mentionem de sentẽtia lata, uel appellatione, uel aliquo actu iudiciali, non dãtur ei literæ in dicta forma. Vide no.in c.ex parte.de rescrip.sed bene dantur in extraiudicialibus grauaminibus in dicta forma, ubi nõ narratur appellatũ, uel aliquis actus iudicialis. Sed si narretur appellatum, dantur tũc in forma, Sua nobis. Et idem fit in casibus in quibus non obstan.sententijs potest ueniri de nouo: nam tunc si petantur literæ cũ narratione literarũ uel litis præteritæ & iustæ caussæ impetrandi, dabuntur in forma, Sua nobis. & ita fit in matrimonialibus. faciunt ad hunc stylum no.in c.ex parte.de restit. spol.& Bal.in l.deo nobis.de epis.& cler.& Lapus uidetur uelle, quòd ualeat rescriptum in matrimonialibus absq; mentione litis.

¶ Solet Cancellaria, si impetrans rescriptum hoc petat, committere caussam nullitatis laudi, uel reductionis ad arbitrium boni uiri disiunctiue in eodem rescripto, pro quo stylo facit decis. Rot.

¶ Quãdo aliquis fuit præsens interemptioni alicuius, & petit declaratoriã super irregularitate, inuenio fuisse datum sub hac forma. Et licet dictus L. in mortẽ eiusdem P, minime aspirauerit, nec præceptum, consiliũ, auxilium, cooperationem, uel caussam prædictæ morti præstiterit, nec aliàs in ea culpabilis existat, dubitat tamen, quia

quia presbyter est, se præmissorum occasione status, & famæ, ac rerũ suarũ dispendijs affici, à suorumq; ordinũ executione repelli indebite posse. Super quibus per nos opportunè sibi ꝓuideri humiliter supplicauit. Quocirca fraternitati tuæ per apostolica scripta mãdamus, quatenus si uocatis, qui fuerint euocãdi, & inquisita per te super præmissis diligẽtius ueritate, rẽ reppereris esse, ꝓut superius enarratur, autoritate nostra nuncies prædictũ presbyterũ occasione præmissorum nullã incurrisse irregularitatis, & inhabilitatis, aut infamiæ maculã, siue notam, ꝓut iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendũ. Et hæc forma ita generalis est tutior, si cõcordat cum narratiua: nã materia irregularitatis in casu mutilationis uel homicidij circa particularia, habet multã difficultatẽ in recte declarando, ꝓpter nõ satis exactã theoricã doctorũ in hac materia, & difficultatẽ cognoscẽdi, culpã, & caussam, remotas, uel ꝓpinquas, seu cõsecutiuas ad actũ, ex quo cõtrahitur irregularitas, maximè cũ possit cõtrahi sine culpa. Quãdo uerò datur interfectori, narratur hoc modo. Quòd cùm L. P. præfato. C. uim inferẽte, ex qua nisi illã ui repulisset, mortis periculũ ineuitabiliter incurrisset idẽ. C. se defendẽdo, & uim huiusmodi ui, cũ moderamine tamẽ inculpatæ tutelæ, repellẽdo, præfatũ L. uulnerauit, unde idem L. expirauit. Et licet idem. C. minime operam dederit rei illicitæ, ex qua dictus L. ad inferendum eidem C. uim huiusmodi impulsus, aut prouocatus fuerit, nec aliàs, quàm, ut præmittitur, in eiusdem L. morte culpabilis sit, tamen dubitat &c. Et hæ formæ probantur per totum titulum de homicidijs. & de cleri. percus. & in c. quæsitum. de pœ=

nit,& remiss.cum alijs iuribus.Et de uerbo repereris,uide decis.Rot in antiquis.& Bella.& not.in c.dudum. de præsum.per doc.

¶ Et pro accipiēte ordinē sacrū antequàm esset doli capax,& postea uolēte contrahere matrimoniū,fuit data declaratoria per Cancellariam de cōsilio peritorum,& præsertim domini Alexandrini sub hac forma. Dilectus filius Augustinus &c proponi fecit coram nobis,quòd alias eius genitor dū in humanis ageret,& certus prior desideran.eundem Augustinum ad sacros ordines promoueri,ipsum Augustinum impuberem,& minime doli capacem,& quid sacer ordo importaret inscium,per certum catholicum Antistitem ad subdiaconatus ordinē promoueri fecerunt.Et postmodum eodē eius genitore uita functo,præfatus Augu.impubes,& super hoc melius informatus,ad cōtinētian se obligari nolens,super præmißis reclamauit,& priusquàm ad pubertatē deuenit subdiaconatus ordinem huiusmodi ratū gratū habere,eoq; uti,ac ante pubertatē huiusmodi,& post continentiā seruare nolle asseruit,prout etiā protestatus fuit. Quare pro parte eiusdē Augustini asserētis,se postquā doli capax effectus fuit,& ad pubertatē peruenit,ordini subdiaconatus huiusmodi nunquàm cōsensisse,nec eo uti uoluisse,sed matrimoniū cōtrahere,& patrē liberorum effici desiderare.nobis fuit humiliter supplicatum, ne famæ suæ dispēdiū patiatur,ut in præmißis ei opportunè puidere de benignitate sc.Apost.curaremus.Quocirca fraternitati tuæ per apost.scripta mandamus,quatenus sit inquisita per te super hoc diligētius ueritate, rē ipsam inueneris ita esse,prout superius enarratur,au

toritate

toritate nostra denuncies dictũ August. præmissorũ occasione ad seruandam continenciam nõ teneri, alio non obstante canonico matrimonium huiusmodi contrahere liberè & licitè posse, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum. Vide doct. in c.j. de cle. per sal. promo. & Cald. in consi. & non ponitur clausula, uocatis, de stylo in similibus, non apparente aperto interesse alterius, nec existente materia iudiciali, nec ueniunt uocandi qui non possunt cõtradicere cum effectu. ff. de fideicõ. liber. l. ergo. §. illud. de re. iur. qui potest, ut probatur in noua & fin. forma. ti. de relig. in quinterno. Faciunt not. in c. dudum. de præsump. & de cætero. de re iudi. & reor tamen, quòd si quis uellet se plenè assecurare, non tantum quo ad famam & conscientiã, sed etiã quo ad bona & alia quæ possent concernere interesse uel præiudicium aliorum, ne in futurum molestaretur, esset fienda quædam uocatio generalis eorum, quorum interesse posset: iuxta no. in c. fi. qui ma. ac. pos. & l. j. C. si minor ab hær. se absti. cum autoritate ibi posita. & in l. Titia. ff. de accus. & l. de ætate. de minor. & l. decem. de uer. obli. & l. admonendi. de iureiur. & c. fi. de elec. & c. exhibita. de iud. cum multis alijs. Nec credo sic ordinatum teneri ad dicendum officium, cùm non habeat executionem ordinis, aliás quàm culpa sua, faciunt no. per glo. in c. si tibi. de præben. lib. vj.

¶ Pro eo autem, qui inuitus suscepit sacros ordines, seu coactus, data fuit etiam declaratoria per Cancellariam sub hac forma. *Dilectus filius N. quòd olim eius genitor dum in humanis ageret, cupiens quòd idem L. ad sacros ordines promoueretur, ipsum L. aliquem ex ordinibus*

huiusmodi suscipere renitentem, multis uerberibus & minis & aliàs iusto metu ab eo ad id coactum & ad ordinem ipsum, ac continentiam obseruandam se nolētem obligare, per certum Antistitem ad subdiaconatus ordinem promoueri fecit, prefatusq; L. quàmprimum, metu huiusmodi cessante, commodè potuit super hoc reclamauit, quare pro parte dicti L. asserentis se prædicti subdiaconatus ordini nunquàm liberè consensisse, nec illum postea gratum, aut ratum habuisse, nec ad eum promoueri, aut eo uti ullo unquam tempore uoluisse nec uelle, sed matrimonium contrahere & patrem effici liberorum desiderare, nobis fuit humiliter supplicatum, ne famæ suæ dispendium patiatur, ei in præmißis oportune prouidere de benignitate sedis apostolicæ dignaremur. Quo circa &c, ut suprà.

¶ Et nota, quòd testes, ad perpetuam rei memoriam, pro uolente se defendere in futurum, dantur per Cancellariā sub hac forma. Dilecti filij Abbas & Conuen. &c. nobis humiliter supplicarunt, ut cum super concessione quarundam decimarum canonicè eis facta, quas se à prima ipsius monasterij fundatione obtinere proponunt, aliqua non appareant publica instrumenta, & super eisdem decimis moueri sibi timeant in posterum ab aliquibus quæstionem, ne per defectum probatioñ. ius suum deperire contingat, prouidere super hoc eidem monasterio paterna solicitudine curaremus. Nos itaq; &c. Testes quos idem Abbas &c. super præmißis duxerint producēdos, prudēter recipere, & diligēter examinare curetis, & ipsorum dicta redigi faciatis in publica monumenta, denunciādo illis quorum interest, ut huiusmodi

modi testiũ receptioni, si uelint, intersint, & super denunciatione sibi facta cõfici faciatis publicum instrumẽtum. Vide de hac materia doc. in c. significauit. de test. & formam in ti. de test. & in quinterno iustitiæ.

¶ *Forma autem pro testibus, de quorum morte, uel absentia timetur pro actore, iuxta. c. quoniam frequenter. & c. cùm dilecti. de confir. util. uel inutil. dantur in hunc modum. Vener. frater noster C. Episcopus, nobis humiliter supplicauit, ut cum super castro diocœsis ad mensam capitularem &c. pertinente, nonnulli testes existãt de quorum morte uel diuturna absentia timeatur, & super eodem castro & eius pertineñ. cum illorum detentoribus quàmprimum poßit capiat iudicialiter experiri, ne ueritas occultetur, & probationis copia fortuitis casibus subtrahatur, prouidere sibi super hoc de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati &c. quatenus uocatis eidem detentoribus, & alijs qui fuerint euocandi, senes, & ualetudinarios, ac alios testes, de quibus ex aliqua rationabili caussa timetur, quos idem Episcopus super præmißis duxerit producendos, prudenter recipere & diligenter examinare curetis, prout de iure fuerit faciendum. Testes autem præfatos si se gratia, odio &c.*

¶ *Si remittatur caussa ad examen sedis apostolicæ per delegatũ uel etiã ordinarium, & aliqua ex partibus uelit habere iudices super illa caussa, petens, ut committatur in partibus, dãtur ei per Cãcellariã indistincte, quãuis nõ exprimatur caussa remißiõis. Et si à delegato fiat remißio, solitũ fuit dici, quòd caussa in debito statu resumpta, ad ulteriora procedat, iuxta priorem continen*

tiam

tiam literarum. Si uerò ab ordinario, dicitur quòd causa in statu debito reassumpta quod iustum fuerit ut apparet in formis antiquis. Mar. de Ebu. de qua remißiōe, uide no. in l. j. C. de relat. & in auth. in medio litis, non fieri sacras iußiones. §. si uerò. & c. prudentiam. de offi. deleg. & de offi. leg. licet & de testibus. cum olim. & in c. intimasti. de appel. Ego autem ut tutius agerem, & ne iudex, maximè ordinarius, temere remitteret caussas, & grauaret partes in expen. posui semper in huiusmodi rescriptis clausulas, uocatis &c. quòd iustum fuerit, nihil dicens de assumptione caussæ. per no. in d. auth. & l. iij. de peda. iudi. C. & l. ij. de legi. C. & c. cum æterni. de re iudi. & si diceretur pars consensisse, uidetur tacite, ex quo non appellauit tempore remißionis. Respondebitur, quòd potuit esse, quòd aliqua ex partibus, cuius interest non remitti, erat absens, & hæc ignorabat, & etiamsi non appellauit cōtradixit tamen, & in actis potuit constare de contradictione euidenter. Et sic tutius uidetur, ut cōmittatur simpliciter quod iustum fuerit, & includetur iustitia, uel iniquitas remißionis, antequā cognoscatur de caussa principali. Faciunt no. per gl. & doc. Gallic. in d. l. licet. de offi. leg. quādo uerò de utriusq; partis consensu remitteretur, tunc haberet locum materia c. unici. de lit. contest. & ueniret ponenda clausula, uocatis &c. uide ad hanc materiam quandam decis. seu conclusionem Bella.

¶ Declaratoria super matrimonio cōtracto per uim, & publicæ honestatis iustitia. Dilecta in Christo &c. Tua dioc. præponi facit coram nobis, quòd olim ipsa cum Barant. laico dictæ dioc. matrimonium per uerba

de præsenti cõtraxit, & ad hoc coacta per uim, & metum, qui cadere poterant in constantem, copula tamen carnali inter eos minimè subsecuta. postea uerò dictá di lecta, ui & metu huiusmodi cessantibus, quàmprimum potuit contra huiusmodi matrimonium, in quod nutu, signo, uel facto nunquam cõsensit expresse, reclamauit. & deinde cum Io. p. eiusdem B. fratre laico dictæ dioc. matrimonium per similia uerba contraxit, illudq; carnali copula consumauit, dubitat tamen se præmissorum occasione quominus cum præfato Io. in huiusmodi matrimonio licite remanere poßit. Super quibus per nos sibi oportune prouideri humiliter supplicauit. Quocirca &c. uocatis &c. & inquisita per te super præmißis diligentius ueritate, rem ipsam repereris ita esse prout superius enarratur, dictum primum matrimonium inter B. & D. præfatos contractum, nullum, & secundum inter eosdem Io. & D. contractum, alio canonico non obstante, ualidum fuisse autoritate nostra denun cies, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum &c.

Declaratio super secundo genere affinitatis.

DILECTVS *fil. Ia. B. laicus, & dil. fil. in Christo filia, eius in præsentiarum uxor, coniuges propo ni fecerunt coram nobis, quòd licet ipsi olim nullo eis ca nonico obstante impedimẽto matrimonium inter se per uerba de præsenti contraxissent, illudq; carnali copula consumassent: quia tamen certa prima Iacobi uxor, & certus Mariæ prædictorum primus maritus dum uiuerent*

rent

rent tertio consanguinitatis gradu inuicem coniuncti erant, dubitant prædicti coniuges indebite impediri, seu aliàs in eorum statu, & fama præmissorum occasione dispẽdijs affici, super quibus per nos oportune eis prouideri humiliter supplicatur. Quocirca &c. Si uocatis, qui fuerint euocandi, & inquisita per te super præmissis diligentius ueritate, rẽ ipsam repereris ita esse, prout superius enarratur, autoritate nostra nuncies matrimonium prædictum, alio non obstante canonico, ualidum fuisse, & esse, in illoq; eosdem coniuges licite remanere posse, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit, de iure faciendum. Dat.

Declaratoria super proponente seu uouente ingredi, & infra tempus exeunte, non tamen uouente perseuerare.

DIL. fil. Crispinus clericus &c. cùm nimio ex quadam eius infirmitate fuisset mortis pauore concussus, si eum deus ab huiusmodi infirmitate liberaret, domum aliquam fratrum ordinis minorum de obseruantia intrare uelle, uerbis affirmauit, & corporis per eũ sanitate resumpta, domum &c. cũ illo proposito, quòd si asperitatem ordinis sustinere ualeret, disciplinam profiteretur eiusdem, alioquin liceret ipsi ad statum pristinum remeare. Quamquàm simplicitate ductus, propositum suum non fuerit protestatus, uerùm cum idem Crispinus propter suæ cõplexionis debilitatem, præfati ordinis nõ ualeat tolerare rigorem, ab eo, nulla facta professione, domum prædictam exiuit, ac habitu eiusdem ordinis dimisso ad seculũ est reuersus, in illoq; sub timore

domini in statu clericali dies suos finire concupiscit: unde nobis humiliter supplicauit, ut prouidere sibi super hoc paterna diligentia dignaremur. Quocirca &c. mãdamus quatenus nisi præfatus Crispinus expresse uel tacite professus fuerit, seu aliàs euidenter appareat, quòd absolutè uitam mutaret, seu perpetuo in religioñ. domino seruire uoluerit, denuncies eundem Crispi. propter præmissa ad regularem obseruantiam non teneri, prout de iure fuerit faciendum.

¶ *Et nota, quòd rescriptum in forma, ea quæ de bonis, non extenditur ad futura, ut per* Io. *ganf. in c. ad hoc. de rescrip. & in dicta forma possunt trahi plures, quàm quatuor: ut per* Io. *an. in c. cùm in multis. &* Collec. *in c. sedes. de rescrip.*

¶ *Cancellaria non dat literas appellanti propterea, quòd impetrans non habeat speciale mandatum.* Vide Archi. *lxxxj. di. Maximianus. et* Collec. *in c. nõnulli. de rescrip.*

¶ *Committens uices suas, in totum commisisse uidetur: ut no. in c. super quæstionũ. de offi. deleg. & in c. si duo. e. ti. li. vj. tamen* Cancellaria *non admittit, nisi exprimatur, quòd iudex totaliter uices suas commisserit, qui stylus tam olim tempore* Collec, *obseruabatur, ut ipse no. in d. c. super quæstionum.*

¶ *Et nota, quòd ubi Canonicus impetrat pro iudice canonicatũ, uel ubi aliàs caussa suspitiõis in rescripto aperitur, uel est nota, ut quia impetratur filius, uel pater pro iudice &c.* Cancellaria *nõ solet cõcedere literas: ut no. per* Collec. *in c. cũ.* P. *de offi. deleg. in. j. tamẽ casu uidi cõcedi, cũ nõ sic faciliter recusetur canonicus, sæpe satis facit magis parti aduersæ q̃ alius, nec est suspitio ualde*

urgens,

urgens, nisi allegetur in partibus, & interea subit expẽsas impetrans quas perdet si legitimè recusetur iudex. Ad quod *faciunt not. per* Io. an. *in addi. Spec. ti. de testi. §. j. & in c. accedens, ut lite non contest. el. primo & c. postremo. de appel.*

¶ *Si petatur rescriptum contra hæredem eius, aduersus quem est interpretatum rescriptum, Cancellaria solet dare literas: quamuis regulariter nõ soleat dare, ubi iudex, coram quo caussa pendet, poßit de iure communi facere id, quod pars in rescripto petit. ad quod l. unica. de thesauris. dicit tamẽ Collec. in c. quia in causis. quòd si impetrato rescripto appelletur, & pendente appellatione moriatur impetrans, non dantur literæ per Cancellariã etiam uniuersali successori absq; signatura papæ. Vide ad hoc no. in c. significante. de appel. & de rescrip. significauit. & in c. quia. v.*

¶ *Clericus in Cancellaria reputatur potentior laico. Collec. in cap. j. de alie. mu. iud. cau. fac. Vide ad hoc quæ no. in tit. de censi. in quinterno iustitiæ. &* Ro. *in nouis.*

¶ *Cancellaria non dat literas captionis super debito ciuili. uide ad hoc in c. ex rescripto. de iureiur. & ita negaui etiam allegata consuetudine, nec per signaturam conceditur, nisi fortè in debito camerali seu fiscali.*

¶ *Super appellatione alternatiua, uel ad sedem apostolicam dantur literæ per Cancellariam, & uidetur tunc ponenda clausula, uocatis &c. non autem in appel. causa, nisi iudex deferret quo ad appellationem ad sedẽ. Faciunt no. per Collec. in c. si duobus. de appel. & c. dilecti per alios.*

¶ *Victori appellanti propter expensas, dantur literæ.* Vide

Vide Spec. de appella. § in quibus. & Collec. in cap. si duobus.

¶ Hodie non seruatur tanta seueritas in Cancellaria ut olim, uidelicet, quòd nō detur unicum rescriptum super pluribus grauaminibus, ne uno tantum expresso delegatus nequeat de alijs cognoscere. Ideo narrantur plura grauamina, & datur super omnibus unicum rescriptū. & uide de his Pau. de eleaza. in cle. appellanti. & Collect. in c. bonæ. de appel. & no. in c. cum olim. de offic. deleg.

¶ Et nota, quòd quando sententia fertur lata contra impetrantem rescriptum, solet de stylo dici, in rescripto appellationis, sentētiam promulgauit iniquam, quamuis iniquitas sit tantum re ipsa & non iuxta acta. Dicit tamen Io. Ganfredi in c. ut debitus. de appel. stylum Cancellariæ habere, quòd ubi proceditur per uiam extraordinariam, puta inquisitionis, ille contra quem fertur sentētia si appellat, exprimit caussam, utputa si reus fuerit absolutus dicet actor, licet pro parte dicti talis intentio sua probata fuisset, & similia. Et si reus condemnetur, dicetur, cùm nihil contra dictum talem legitimè probatum fuisset. Faciunt ad hoc not. per Innoc. in cap. constitutis. el. tertio c. de appella. Et ita seruamus hodie in narratione super processu delegatorum, in priuationibus, & similibus.

¶ Cancellaria non dat literas super compositione, uel arbitrio rectoris, nisi autoritas ordinarij interuenerit si agatur de iuribus ecclesiæ. Vide in forma quinterni. tit. de arbi. & Collect. in c. ex multiplici. de deci.

¶ Nec etiam dat confirmationem sententiæ latæ coram

ecclesiastico, tracto laico à clerico, nisi dicatur de expressa prorogatione, uel allegetur consuetudo, aut sit casus concernens forum ecclesiasticũ. Vide ad hoc Collect. in c. ad petitionem. de accusa.

¶ Iudæus percutiens clericum, nõ incidit in canonem. uide Host. in summa de iudæ. sed potest per ecclesiam aliàs puniri. Et ideo in rescripto super manuũ iniectione ponitur clausula, uocatis &c. Nec etiam absoluitur à iuramento secundum ritum suum præstito, nec relaxetur ei si fuerit enormiter læsus. Sed tunc uidi poni in literis, quòd non obst. iuramento per dictum iudæum in dicto contractu, iuxta ritum suum præstito, admittat eum ad effectum agendi, uel restituat in integrum &c. Et hoc ubi aliàs papa in caussa iudæi, aliàs quàm ratiõe iuramenti iudaici esset iudex: nam si non esset iudex papa, quia non ageretur super cõtractu usurario, uel aliàs forum ecclesiasticum concernente, licet per iudæum iuramento uallato non legi unquam, nec audiui à Cancellaria fuisse concessas literas, nec ego dedi, nisi inter iudæos terrarum ecclesiæ. Quid autem de cathecumino, an iniiciens manus in eum incidat in canonem? uide Archid. de conse. dist. j. eos. Et uide Collect. in c. postulasti. de iudæ. ad prædicta & faciunt no. per Bella. in quodam celebri consilio fundata super materia c. gaudemus. de diuor. & uide etiam Durandum theologum.

¶ Si sententia fuerit lata in curia, & dati executores, & appelletur ab eis in casu à iure permisso, Cancellaria non solet dare literas: quia semper posset sic appellari, & nunquam esset finis litium. Vide Collect. ad hoc in c. significantibus. de noui ope. nun.

¶ Solet

¶ Solet Cancellaria dare rescriptum in forma, significauit, pro omni restitutione secretò fienda, seu satisfactione super quacunq; iniuria illata, etiam infamiae uerbalis facti, uel scripturae, de quibus in c. quod dicã. xiiij. q. iiij. & in toto ti. ad leg. aquil. ff. & l. j. §. iniuriam. & v. q. j. quidam. & l. item. §. ait praetor. de iniur. & vj. q. j. ex merito. & c. deteriores. & vj. q. j. sunt plurimi. Et ad hoc quod not. gloss. in c. si quis contristatus. xc. distin. & tex. xlv. dist. qui emendat. & c. de occidendis. xxiij. q. v. & in multis alijs iuribus. Et datur praedictũ rescriptum pro damnis, ratione iniuriae patri pro filio in potestate, & uiro, uel sponso pro uxore, aut sponsa, non autem ecõtra. Et dantur haeredi propter damna illata defuncto, uel cadaueri, aut expensas, ad quod Insti. de iniur. §. patitur. & l. ij. ff. de iniurijs. & l. j. §. sed & si fortè. & faciunt nota. in c. olim. de iniur. & cap. j. eodem titu.

¶ Si tamen iniuriatus reniteretur recipere satisfactionem rationabilem, & moderatam, uide Hosti. in summa de poeni. Pro iniuria facta clerico suo, non uidi dari literas Episcopo, nec formam antiquam: sed uidentur posse dari etiam si esset dissimilata per clericum. Vide c. parochianos. de senten. excom. & quae habentur. ff. de iniur. & no. in c. si diligenti. de foro compe.

¶ Reductio ad arbitrium boni uiri, committitur per Cancellariam super laudo lato à clerico, etiam inter laicos. Et dantur iudices, prout in appellatione. Vide Bar. in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. & in l. ij. C. ubi, & apud quẽ. & doc. in c. quintauallis. & Ange. in disp. duo inuicem.

¶ *Secundum rescriptum dans formã super prima commißione censetur esse idem, sed pinguius concl.* Roma. *xxxix.de bella.*
¶ De *consuetudine* Curiæ, *Cardinales possunt committere eorum auditoribus obseruationes terminorum, absque speciali mandato papæ.uide* Bella.concl.xliij.
¶ *Signatura contra ius, non est concessa Vicecancellario,* Bellame.concl.xlvj.*&* .lxxxj.
¶ *Commißio de procedendo, omisso grauamine, nõ tollit effectus grauaminis.uide concl.liij.*
¶ *Ius quæsitum etiam super ordine iudiciario in partibus non est auferendum per stylum Curiæ.concl.lxxiiij.*
¶ Processus *extra* Rot.*de partibus modicum ualent, ibidem.*Expressa *in gratia debent probari, tacita uerò non.*Vide *conclu.lxxvj.*
¶ Citatus *pro interesse, & admissus, habetur pro principali.uide concl.xcv.*
¶ *Lite pẽdente, potest acquiri nouũ ius in possessorio, & petitorio.vide concl.cij.& .ccccxlix.& ti.de rescri. in nouis.*
¶ *Gratia, ante confectionem literarum, est in formis, & sic non habet proprie esse.uide conclu.ix.& est regula Cancellariæ.*
¶ *Actus sunt indiuiduorum, non generum, ibi.*
¶ *In confirmatione requiritur expreßio defectuum specifica.cxvj.*
¶ *Ius in re non potest ex pluribus caußis quæri.concl. ccxxij.*
¶ *Verbum, ex certa scientia, non tollit expressam surreptionem.conclu.clviij.*

¶ Rectoria,

¶ Rectoria, & uicaria, non possunt esse apud eundem. concl.clxij.

¶ Confeßio in beneficialibus, nõ ualet ad effectum adiudicationis. conclu.clxxxiij.

¶ Ante acceptationem, gratia est conditionalis, & acceptatio præsumitur durare, & inualida potest ratificari, & acceptatio dat ius ad rem. concl.ccclviij. & non recipit conditionem neq; diem. ibidem.

¶ Quæ ueniunt cõtra ius commune, & sunt secundum ius cõmune, non strictè interpretantur. conclu.ccccc vij.

¶ Perinde ualere, trahitur ad confirmationem. conclu. cccccxxxij. nec inducit nouam prouisionem. ibidem.

¶ Æquitas est perficere gratiam, quæ casu fuit impedita perfici. conclu.cccccxliiij.

¶ Non subintelliguntur tacita in gratia, quæ potuissent principem mouere ad difficilius concedendum. ibidem.

¶ Conditio nunquàm subintelligitur, quæ posset magis iustificare gratiam si neutri, nec alia qualitas ex qua euitaretur surreptio. Et plene sunt narrandæ reliquæ facti inutilis in gratia impetranda. ibidem.

¶ Vicecancellarius dicitur minister papæ limitatus. conclu.cccccl vj.

¶ Per mandatum, de prouidendo, non caussatur ius in re. conclu.ccccclxiij.

¶ Nec titulus habilis de futuro caussat ius in re. conclu. ccccclxiiij.

¶ Omnes caussæ quæ sunt de iustitia, possunt committi per cancellariam. conclu.dic.ij. & concl.xlvij.

¶ Commißiones in curia latæ sunt interpretandæ. cõcl. dic.vj.

¶ Reseruatio habet uim nouæ prouisionis. concl. dic. xxxv.

¶ Non præsumitur papam tollere ius ad rem, nisi per clausulas tollentes, dic.lv. Et facilior est gratia de uacantibus in Curia, quàm extra.ibidem.

¶ Ad purificandum gratiam non est præfixus terminus ab homine, nec à iure.conclu.dic.lxiij.

¶ Expectans in forma pauperum, ante purificationem non habet ius ad rem.dic.lxvij.

¶ Non uitiat gratiam illius taciturnitatis, quòd ex narratis, & eorum forma principi debet esse notum.concl. dic.xcviij.& in no.ti.de resc.

¶ Sufficit tacita uel cōtēta narratio, aut inclusa, seu notoria expreßio ad tollendam surrepionem, ibidem.

¶ Præsumitur papam non ignorare stylum, sed gratiam fuisse factam, iuxta stylum & regulas eius.ibidem.

¶ Requiritur in impetratione, ut fiat mentio de iure competenti alteri, licet sub conditione, uel modo, quæ per impetrantem impediri poßint.concl.dic.xxxix.

¶ Taciturnitas iuris, quòd posset alteri competere, nisi præueniretur per impetrantem, non inducit surreptionem.concl.dic.clij.

¶ Consultus à quodam amico super regula Cancellariæ, de publicanda resignatione beneficij infra sex menses &c. An resignans, qui post terminum remanet in detentione beneficij & capit fructus, & ille in cuius fauorem fuit resignatum, sint tuti in foro conscientiæ. Credidi saluo saniori consilio, quòd non: posito primo pro constāti, quòd in ueritate beneficiū nō uacet in casu dictæ regulæ, sed titulus sit penes eū, in cuius fauorē est

facta

facta resignatio licet ueniat resoluendus, & cassandus ipso iure in euentum, quo resignans decesserit in possessione, uel proprius detentione beneficij resignati. Nam proculdubio resignans non est tutus, cùm mala fide capiat fructus beneficij, in quo non habet amplius ius, quod per resignationem, seu renunciationem amisit. c. post translationem. §. rursus. de renũtia. & c. dilecto. de præb. cum alijs iuribus, immo & possessionem dicti beneficij amisisse uidetur, ut uoluit Oldr. consi. ccxxxvij. & per Ro. de renun. in nouis. nec nomine illius, in cuius fauorem est facta resignatio, non potest salua consciẽtia capere, quia literis non expeditis, cum qui. de preb. lib. vj. ergo & c. Ille autem in cuius fauorem est facta resignatio, etiam uidetur esse in mala fide, siue capiat fructus, siue non, nam ubi capit, aut capit absque literis, & sic peccat per supradicta, & tenetur restituere fructus, uel concordare de eis cum ordinario, uel camera. ar. c. sacro. de sententia excommunicat. & capitu. pastoralis. de appellationibus. cum ibi nota. aut non capit, quia non uult infra terminum dictæ regulæ expedire literas, siue publicare, cùm poßit: sed uult resignantem capere fructus quamdiu uixerit aut ad aliquod tempus, & etiam peccat, quia non uult subire onus ad quod tenetur per acceptationem beneficij, & permittit alium, uidelicet, resignantem capere fructus, & deseruire beneficio, in quo certò scit deseruientẽ non habere ius, & etiã impedit per eius negligẽtiã uel dolũ, quominus aliquis tertius, qui expediret literas, ei publicaret & caperet possessionẽ, & deseruiret bñficio si illud habeat. ar. no. ĩ c. ex tuæ. & c. ad audiẽtiã. & ibi Ab. de cle. nõ re. & no.

in c.commiſſa.de elect.lib.vj.ad quod fac.c.quod ſemel. de reg.iur.& in aut.de litig.§.omne.& C.de emen.Iuſtin.Codicis.in fin.& quod not.Collect.in c.ad quæſtiones.q.fin.de ſimo.& facit etiam tota materia de inobedientia legis poſitiuæ fundatæ in ratione naturali,diuina,uel morali, quod cenſeatur peccare. Ad quod uide Abb.in c.tua.de uſur.& doc.in c.canonum.

¶ Bona quæ auferuntur damnato,non acquiruntur fiſco de iure naturali,Bellame.concl.vij.cxliiij.& ita uidetur quibuſdam Theologis.Vnde. conſiderarunt nonnulli,quòd non teneatur quis,quàmuis condemnatus de crimine,propter quod ueniant bona etiam ipſo iure publicanda fiſco,in foro conſcientiæ exhibere, & manifeſtare bona ſua,ſed poßit illa celare,dummodo abſq; ſcãdalo id fiat.& hoc arg.not per Inno.in c.quia pleriq;. de immu.eccle.& in c.ſicut dignum.de homi.& l.fi.C. cùm de iure naturali non perdatur dominium illorum abſq; uero conſenſu domini,propter crimen etiam non occultum.ad quod l.nihil.de regulis iuris.& l.in ambiguis.§.quatenus.eodem titulo.ff.& not.per Archidia. in c.felicis.& Bald.in titu.de feud.& Barto.in l.poſt contractum.Et per Abb.in c.cùm non ab homine.& docto.in alijs locis intelligantur in foro iudiciali,non autem in foro conſcientiæ.Sed cogita,quia delinquens,tacitè uidetur conſentire in pœnam committendo delictum,& ſic in amißione dominij, ut l.j.§.beſtias.ff.de poſtulati.& ibi gloſſ.in epiſtola,inter claras.§.liquet. C.de ſumma trinitate.& uidetur text.in c.impares.xj. queſtione.iij. Poſſes reſpondere, quòd ille conſenſus non eſt naturalis,nec proprius,aut uerus,ſed fictus,& ciuilis,

ciuilis, ideo non obligat in foro conscientiæ, ubi non curatur de fictione in proprietate & præsumptiõe. c. tua. de sponsa. c. literas. de resti. spol. c. à nobis. de sent. excom. el. j. faciunt not. per Bald. *in l. j. C. de sacrosan. eccle. & xj. q. iij. c. sententia. sed tantùm curatur in conscientia de uero interesse, sed in hoc casu fisci naturaliter non uerè interest, cùm nihil ei absit in ueritate propter delictum: nam nil de suo perdidit, nisi quòd delinquens censetur eum, id est, principem, & legem contempsisse delinquẽdo, qui contemptus iam purgatur per pœnitentiam, nec quo ad deum curandum est de pœna exteriori extra id quod abest, ut dixi, nec obligatur quis in foro conscientiæ ad huiusmodi pœnas, nisi ubi sequitur scandalum in non parendo principi uel legi, præsertim quando non delinquitur ex contemptu legis, seu principis, sed ex iracundia, uel calore concupiscentiæ, uel negligentia, ubi non censetur contemnere derelinquens, ut per* Zab. *in cle. eos. de sepul. &* Collec. *ad quæ faciunt not. per* Ioan. *and. in c. quàmquàm. de usur. &* Calde. *in proœ. decret. &* Fede. *in consi. & no. in c. significasti. de homi. & in c. fraternitatis. xij. q. ij. & faciunt optime not. per* Card. *in cle. pastoralis. uer. cæterum.*

¶ *Vbi papa concedit gratiam per supplicationem, uel aliàs, & expresse, uel tacite, uult quod dicta gratia non ualeat, nisi expediantur literæ: utens effectu illius gratiæ literis non expeditis, non uidetur tutus in foro conscientiæ arg. no. in c. quia pleriq; per* Inno. *Cùm gratia prædicta dependeat tantùm a sola uoluntate papæ & principis, quæ quidem uoluntas potest per eum limitari per modum & conditionem tacitam uel expressam,*

quantum

quantum sibi placet, & potest ipse solennitates & formas, prout ei libuerit, ad perfectionē & esse dictæ gratiæ apponere. Secus autem est in his, quæ de iure naturæ dependent à uoluntate & consensu partium dumtaxat, non superioris, uel principis, ut est in contractibus, & ultimis uoluntatibus, & huiusmodi, in quibus ex sola uoluntate partium ualent contractus, etiam si per principem & iura positiua adhiberi debeant certæ solennitates. Et faciūt hæc ad quæstionem, quòd quis salua cōscientia non poßit recipere, aut soluere pensionem super aliquo beneficio ecclesiastico aßignatam, nisi literis expeditis, cum consensus partium non poßit operari ultra consensum papæ, seu principis, qui quidem princeps in hoc casu uult tacitè, quòd ad effectum perfectionis gratiæ, literæ expediantur: nam per signaturam censetur papa facere gratiam iuxta stylum per cancellariam limitandum, seu declarandum, & illa est tacita uoluntas sua, ut uult Bella. concl. ccccxcviij. de quo per Old. conclu. ccxxvj. & per Bald. in c. j. per quos fiat inuesti. & Mil. in uersicu. gratia. & facit optime. xx. regula Cancellariæ. Et sic necesse ut literæ prædictæ conficiantur, & expediantur iuxta stylum Cancellariæ, & dictis literis expeditis, tunc gratia dicitur habere esse suum. Bella. conclu. cx. & in ea tunc ostenditur aperta mens principis, & expressa, sed in dictis literis pensionis ponitur de mente papæ, postquàm dictæ literæ tibi præsentatæ fuerint &c. ergo ante præsentationem, & multo minus ante expeditionem non potest exigi uel solui pensio. Credo tamen quòd in foro conscientiæ, si partes essent certæ de expeditione literarum, quanquàm nou præsen

non præſentarentur literæ, poſſent ſoluere uel exigere penſionẽ, cũ tacita uoluntas principis nõ excludat hunc caſum, hoc eſt, quòd uelit neceſſariò literas præſentari, & nõ habere pro præſentatis, cùm hec præſentatio ſit inducta in fauorem partis ſoluẽtis, & ne recipiãtur pẽſiones ſuper beneficijs eccleſiaſticis abſq; aßignatione ſuperioris, & uolũtate, de qua uolũtate ſi mihi aliter cõſtat quàm per præſentationẽ, quo ad conſcientiã uideor eſſe tutus, dummodo, ut dixi, in ueritate literæ ſint expeditæ. Et idem uideretur mihi eſſe dicendum in omni caſu, ĩ quo eſſet de uolũtate principis tacita uel expreſſa, quòd deberent literæ expediri, quòd ante expeditionem, nõ poſſet quis uti eis abſq; peccato. Et ſic in omnibus cõmißionibus gratioſis habẽtibus clauſulã, uocatis, uel requirẽtibus informationẽ, aut cognitionẽ uel huiuſmodi, ut eſt in diſpenſatione ſuper irregularitate, & huiuſmodi, qui requirũt aliquã præcognitionẽ de iure, uel ex ſtylo, & ſic ex mente papæ. Secus fortè in diſpẽſationibus ad duo, & ſuper defectu nataliũ, & ſimilibus in quibus nõ uidetur eſſe de mente papæ expreſſa, uel tacita, quòd dictæ literæ neceſſariò expediãtur, ad hoc, ut in foro cõſcientæ releuẽt diſpenſatũ, ſed tantùm ut nõ ſuffragẽtur impetrantibus abſq; expeditione: ut habetur in regula Cãcellariæ, de diſpẽſationibus. Et uerbũ, ſuffragari, non uidetur trahi ad forũ conſcientiæ, ſed potius ad contentioſum, cũ ſignificet ꝓpriè aliquid repulſiuum, & cõtrouerſiale. ar. no. per Spe. de adulte. in fi. & per doc. in Rubri. de ſuffra. C. Si ergo habenti ſupplicationẽ ſignatam ſuper diſpẽſatione ad duo nõ moueatur lis. Neq; obijciatur de inhabilitate per aduerſariũ, neq; detur ei de illa regula,

gula, uidetur quòd non expeditis literis poßit illa tenere in foro conscientiæ, cùm mẽs papæ, ut dixi, fuerit grauare eum in euentum, quo ei moueretur controuersia per aliquem cuius intereſſet. Secus si absq; contradictione poßidere dicta duo etiam literis non expeditis. Et ita uidi quosdam doctores, & unum notabilem, & eruditißimum prædicatorem tenere. pro quorũ opi. facit gl. in c. fraternitas. xij. q. ij. & no. per Bar. in l. sequitur. §. uiam. Sed facit contra eorum opinionem principium dictæ regulæ, & uerba, temere, & facere, in dicta regula posita: quare cogita, quia magis declino pro nũc in partem quòd non sit tutus in foro conscientiæ, & sic quòd teneatur ad fructus restituendos Cameræ nullo existente cõtradictoriæ, deductis alimentis suis neceſſarijs, & si quæ uertit in utilitatem ecclesiæ, quam non dispensatus poßedit: quia non habetur pro dispẽsato, ex quo nõ expediuit literas per supradicta. Sin autem uiuæ uocis oraculo eſſet ei conceſſa gratia, uel quòd sola signatura sufficeret, tunc benè eſſet tutus utens gratia in foro conscientiæ, cum appareat de uoluntate concedentis nõ curantis expeditionem literarum, & ita uidetur debere intelligi tex. & gl. in cle. dudum. super uerbo, de sepul. & glo. in c. institutionis. xxv. q. j. quòd gratia papæ uerbo solo facta ualeat, quando papa hoc expreſſe uult, & ita quotidie practicatur in Curia. Postea dixit mihi quidã theologus se credere, quòd si mẽs principis uolentis tacitè, quòd super gratijs per eum factis expediantur literæ, & aliter non ualeant, moueatur non propter intentionem ut melius examinentur in expeditione, sed tantum ut ex illa expeditione ueniat ei lucrũ, quòd eo casu

etiam

etiam non expeditis literis, ego possum uti gratia mihi concessa propter malam intentionem principis & iniquam: & si super hoc fecerit legē, esset iniqua talis lex: quia lex debet fieri ad utilitatem communem, nō autem propriam. & facit pro dicto suo quod no. in c. canonū. de const. & c. erit autem lex. iiij. dis. & . viij. dis. quæ contra, & quia tunc excedit potestatem constituentis, quo ad Deum, qui non ligat nos ad parendum in foro conscientiæ principi iniustè præcipienti, cùm non dederit ei potestatem iniquam legem condendi. ad quod c. qui resistit. xj. q. iij. & si is qui. §. Sed nolo intrare pro nunc hanc materiam, quia difficilis, & in dubijs constat esse parendum principi, & præsumendum quòd ad bonum finem fecerit legem, ex quo apertè non est contra decalogum, uel bonos mores: per no. in c. ij. de maio. & obe. & in d. c. canonum. & xj. q. iij. non semp. c. Iulianus. & c. imperatores, cum alijs iuribus. Et si est incōmoda lex soluenti taxam, non est mirum, quia, ut ait Liuius, nulla lex satis commoda omnibus esse potest. Licet ergo interdum incommoda sit lex singulis secundum quid est, tamen commoda in communi, & ex alio respectu commodißima. Et satis bene nobiscum ageretur si huiusmodi pecuniæ distribuerentur in eos usus, ad quos destinatæ sunt, qui usus est commodißimus reipublicæ christianæ. In illo autem semper dubitaui, an constet esse ueram opin. Inno. & sequacium, in d. c. quia pleriq;. quòd ubicunq; est tradita aliqua solemnitas per iura positiua seruanda in contractibus & inualidantia contractum, si non seruentur, puta in alienationibus rerum ecclesiasticarum & minorum, quod nihilominus si dictæ alienationes

tiones fiant aliàs legitimè, sed non seruata forma prædicta, quòd emens, & uendens sint tuti in foro conscientiæ. nam uidetur eos non esse tutos, cùm non sint domini rerum emptarum absq; solennitate, & sic poßideant illa emptores mala fide. Item quia continuè stant in peccato detinendo rem emptam contra uolũtatem, & præceptum superioris, qui potuit in huiusmodi rebus pertinentibus ad curam suam apponere legem, quam ei libuit: & cura sacrorum & spiritualium pertinet ad eũ, & per consequens bonorum pertinentium ad rem spiritualem, uel sacram, & sunt in continuo contemptu superioris, ergo in peccato, per no. in d. c. ij. & c. canonum. cum alijs iuribus, maximè cùm sit de mente doct. & præsertim Bald. in c. si quis per triginta. si de ueri. §. contra. quòd quando lex aliquid prohibet fieri propter aliquod ualde æquum & bonum publicum, & cõtra illud fiat, ligat in foro conscientiæ. & facit etiam ad hoc quod ipse notat in extrauag. ad reprimendam. loquens de macedoniano & uelleiano. & facit etiã optimè quòd sint in peccato not. per Abb. in c. sacris. cum ibi not. de his quæ ui met. ue cau. fi. Quare cogita, & quo ad materiam pensionum, credo etiam quòd si literæ non præsentarentur, nisi post duos, aut tres annos post aßignationem, nihilominus deberent solui pensiones integrè pro tempore præterito etiam in foro conscientiæ, quanquàm nunc fuerint expeditæ, cùm illa conditio, postquàm tibi prædictæ literæ præsentatæ fuerint &c. non suspenderit obligationem, sed solutionem & exactionem: ut in illo qui promittit & aßignat ex nũc x. menstrua super tali fundo suo, quæ tamẽ nõ uult soluere

uere donec merces suas uendiderit, uel postquam creditor præsentauerit ei literas saluiconductus, & alijs hmōi exēptis, quod nota ad praticam. ad quod. l. his uerbis. C. quan. dies leg. & quia fuit apposita dies seu cōditio gratia pēsinarij. ad qd'. l. si ita. §. pegasus. de leg. ij.

¶ Ad materiam contractus qui soluitur & uiolatur per mortem alicuius & Canthalonia appellatur uiolarium: quia facilè perit, ut uiolæ, an sit licitum, uide quæ no. Collec. in c. j. de emp. & uendi. ubi dicit, sed nunquid licet alicui emere redditus ad uitam suam, ita quòd salua conscientia possit retinere? Dicendum quòd si uerisimile est quòd emptor debeat recipere redditus magno tempore, & ultra communem ualorem, ut cum homo iuuenis emit magnum redditum, hoc casu, quia est uerisimile, quod satis ultra uiuet, totum id quod receperit ultra pecuniam quam dedit, sana conscientia retinere non potest, quia quodammodo usura est. in capit. nauigāti. de usur. & facit, quia ratione incertitudinis licita est conuentio, quæ aliàs esset illicita. C. de usur. si ea. nec obstāt iura quæ uidentur simpliciter uelle, quòd liceat ad uitàm emere propter incertitudinem!, quod dicendum est uerum esse, dum tamen data fuerit pecunia secundum probabilem modum contrahendi. Et ita refert Ie. determinatum fuisse. hæc Cy. in d. l. si ea. uide quæ colliguntur infra. cap. ad nostram: per quæ fraude usurarum cessante aliud uideretur posse dici. hæc Collec. Et uide Anc. & Io. de Ana. post Inno. in. c. in ciuitate. qui tenent esse licitum, quòd Roder. negat si redditus emantur ad uitam emptoris, propter uotum captandæ mortis, quo cessante non esset peccatum. Et

uenditione

uenditione uiolarij,uide unam no. Cyn.in l.si pater.ij. C. de inoffi.test. Et an appellatione, usufructus, ueniant pẽsiones uiolariorum, allegari posset l.sancimus. C. de donat. ubi uidetur proprietas non usufructus. Et uidetur quòd si uiolarium quod emeram ad uillam delegauero creditori meo, quòd soluens pensionẽ teneat illam præstare quãdiu creditor uiuat, nec morte mea finiatur, sed creditoris. uide nota. in l.si usufructus. ff. de noua. per doc. gallicanos.

¶ Refert Io. ganfredi in c. ad nostram. de emp. & uendi. se uidisse dubitari in Cancellaria, quòd cum quidam emisset quasdam possessiones apposito pacto, quod uenditor asportando pretium posset post certos annos illas possessiones recuperare, & uenditionem rescindere. Dominus Fede. de Senis iuuabat, & defendebat cõtractum non esse usurarium: sed alij tenebant cõtrarium, & ita dicit fuisse obtentum congregatis doctoribus, cùm apposita fuerit conditio contra naturam contractus, propter quod dicebatur non esse recurrendum ad coniecturas. Vide ibi per eum, & aduerte quia non loquitur in pacto de reuertendo.

¶ Stante consuetudine, quod ecclesia habet lectum, qui cum funere ad ecclesiam portatur, rector uult permutare ius lecti huiusmodi cum uno prædio, quod perpetuò ad ecclesiam pertineat, nũquid posit? Fede. arguit quòd nõ posit fieri: quia simonia esset, tamẽ ius decimale permutari potest, quod est spirituale cum re temporali. de re. permu. c. cum uniuersorum. Ipse tamen solus hoc non posset alienare, de reb. ecclesiæ non alie. c. j. lib. vj. cum simil. non enim omnia quæ fiunt ratione sepulturæ sunt

facta

facta spiritualia:ut not.xiij.q.ij.clerici.uide Collect.in c.relatum.de sepul.

¶ *Duo tractauerunt de beneficijs permutandis adinuicem,& data fide promiserũt procurare dictam permutationem per superiorem,uel illos quorum interest,an poßit alter pœnitere? Et si alter instet qui est paratus implere ex parte sua an posset alius compelli adimplendum:Et uidetur quòd non, cum talibus debeat cessare omnis pactio,& conuentio de pactis.c.fi.& no.in c. cùm pridem.cum si.&c.Fede.de Senis no.contrarium: quia isti non simpliciter paciscuntur,sed promittũt inuicem dare operã & curare,ut hæc permutatio ueniat ad effectum per debita media,uidelicet, per superiorẽ, uel illos qui eam admittere,& quorum autoritate perfici potest,quod de iure non uidetur prohibitum.de re sti.spol.c.ex parte.& c.uenerabiles.de confir. util.uel inutil.& facit quod no.de rescrip.ad audientiam. in gl. & de præbẽ.significatum,cùm fidei datio æquipolleat iuramento,quod quidem iuramentum debet seruari,nisi uergat &c. unde postquam ipsæ partes adinuicem promiserunt ad curandum,uidentur quantum in se est conditionaliter consentire, habito consensu superioris,à quo non possunt resilire,nisi fecerint quod in se est respectu habendæ uoluntatis à superiore,& procurandi, ut conditio eueniat ad quam procurationem sunt obligati,non conditionaliter,sed purè,quæ promißio procurationis in hoc casu non uidetur prohibita per suprà dicta.Et ideo post hanc promißionem,non est iam amplius in facultate alterius resilire,sed superioris admittere,uel non.Vide ad hoc Collect.in c.cum olim.de rer.*

permu. Nibilominus cùm olim fuissent petitæ literæ à Cancellaria super hac promißione, de curando & dando operam contra partẽ quam pœnituerat, fuerunt negatæ. Credo propter fundamenta Host. Io. an. in c. quæsitũ. de re. permut. Et dicit Inn. in c. inter. de præb. quòd permutantes habent ius in beneficijs permutatis statim, quòd superior autoritatem interposuit. & uide Fed. q. xxvij. & Abb. in d. c. inter. unde non tantum habet regressum permutans ad beneficium suũ alio nolente permutare, sed etiam uidetur quòd poßit nolentem permutare, seu resignare ex caussa permutationis compellere. Sed dictum Inno. intelligitur, ubi sunt admissæ hincinde resignationes, licet non sit facta traditio poßeßionis. et uide ad hoc Fede. consi. clvj. & omnino ad hanc materiam multas decis. Rot. ti. de renun. in anti. & de re. permut. & quandam regulam Cancellariæ ad hoc.

¶ Parochiani habent nominare rectorem Capitulo, et Capitulum unum de nominatis habet præsentare Episcopo, quidam expectant ad præsentationem, uel collationem Capituli, nunquid tale beneficium cadat in gratiam? Dicit Collec. in c. cùm dilectus. de iurepatro. quòd audiuit multos dicere quòd sic, cùm tale beneficium uideatur esse de patronatu. Quare & c. de præb. c. cum illis. in fi. et quia nominatio habet uim præsentationis, nec ius tribuit. c. nobis. ti. de iurepatro. de elect. cum terra. sed ubi Capitulum non haberet præsentare de nominatis, credit Collec. bene habere locum. Sed in casu nostro non est libera potestas presentationum penes Capitulum, & sic non dicitur solidè patronus. Quare & c. de resti. spo. pisanis & cum illis. in fi. præiudicaretur parochianis,

chianis, quibus papa praeiudicare non intendit, nisi exprimat. c. quamuis. & d. c. cùm in illis.

¶ Inter duos nominatos, de quorum anteriori nominatione non constat, quis alteri debeat praeferri, uide Old. consi. ccxviij.

¶ Quòd pensiones, quae constituuntur & aßignantur hodie super fructu beneficiorum, nõ sunt beneficia, neq; habẽt effectum eorum, nisi in casibus expreßis, uidetur probari ex definitione beneficij, & requisitis ad illud. de quo per Old. in quodã cõsi. & Ant. in reg. j. de reg. iu. Et inter caetera est necessaria perpetuitas, ut in c. pastoralis. vij. q. j. in gl. in c. unico. de capel. mo. lib. vj. quae quidem cessat in his pensionibus, cùm extinguuntur lapsô tempore quo impositae sunt, uel per obitũ recipientis. Facit etiam definitio Matt. de monte lau. in cle. j. de sup. neg. prael. & gl. q. j in summa. Item quia huiusmodi pensionem recipientes possunt illas remittere ad tempus, uel in perpetuum, uel illis renuntiare absq; autoritate superiorum: nec tunc impetrantur, nec uacant, sed extinguuntur tanquam debitum pecuniarium per remissionem, nec requirunt residentiam, nec habent nomen tituli, nec illas recipientes habent uocem, uel stallum in choro beneficiatorum. Item in regulis antiquis Cancellariae ponuntur ut diuersa in expectatiuis, nec examinantur per Cancellariam hi quibus pensio aßignatur, ut solet fieri in titulatis. Si tamen aßignaretur aliqua pars fructus alicuius beneficij pinguis, non ad particulare commodum unius, sed ad hoc, ut deinceps esset beneficium ecclesiasticum dictum, fortè pensio uel portio tũc bene esset beneficium, ut in cap. conquerente. de cler.

non reli.& c.ex diligenti.de simo.& .xvj.q.vj.illud.& q.v.possessioni.ij.quest.iij.clerici.& c.si Episcopus.& uide ad hoc no.in cle.si Romanus.de præb.& in c.postulasti.& c.ad audientiam.de rescrip.& cle.ij.de uita & hone.cle. & c.quàmuis. de præb.lib.vj.ad hoc Rabar.in c.constitutis.de relig.domi.& Anto.de but.& Bald.in d.c.ad audientiam.& no.per Castren.& Pont. in consil.& Rot.in antiquis titu.de rescrip.Et forma literarum satis ostendit non deberi pro beneficijs, cùm plerumq; fundetur,ne resignantes nimium dispendium patiantur,et sic exonerantur à titulo, & per consequens ab onere. Recipiunt tamē partem fructuum quasi tanquàm laici qui possunt recipere pro alimentis & uictu uel statu decenter tenendo.& no.xxiij.q.si.tributum.& xviij.q.ij. Eleuterius.& c.quanto.de iurepa.& l.commodis.ff.de re iudi.& l.stipendia C.de execu.rei iudi.Faciunt hæc ad materiam,an pensio faciat incompatibile sub eodem tecto cum beneficio,& an recipiēs pensionem non intitulatam,prout sunt hodie,teneatur dicere officium,uel interesse processionibus huiusmodi? Et ex his potest etiam determinari,an huiusmodi pensiones modernæ possunt redimi.

¶ De regno Scotiæ seu Rege dubitat̄,an sit uerus rex: ut per glo.xxxij.q.ij.& per Brixien.in reperto.super uersicu.Rex.& appellatur regulus à glo.in c.uenerabilem.de electio.& uidetur olim fuisse subiectus regi Angliæ,ut patet in chronicis,& præsertim in historia,quæ dicitur mappa mundi.& not.in cle.j.de magistris.& de eo fit mentio in c.cùm dilectus.de fi.de instru.& c.sane. de temp.ordi.& non ungetur,ut patet in prouinciali ecclesiæ

clesiæ Romanæ. Ista inter alia adduxi coram Reuerendißimo domino meo Vicecancellario, contra oratores præfati regis, contendentes de prælatione, cum oratoribus Ferdinandi regis Siciliæ siue Apuliæ.

¶ An per assecutionem secundi beneficij sub eodem tecto, uacat ipso iure primum. Vidi, concludi quòd non, per no. in c. literas. de conces. preb. sed habere locum in materia monitionis, de qua in c. referente. & c. praterea de preb. uide doc. in c. quia nonnulli. & c. si. de cler. non resid. tamen Cancellaria expedit literas tanquàm pro uacante, & uide Rot. in antiquis. & late Milum in repertorio.

¶ Beneficium residentis in curia non promoti infra annum, dicitur vacare curia in secundum. Collec. in c. ecclesia. de sortileg.

¶ Prestantißime doctor, cupit scire humanitas uestra perstrictißime, & resolutißime à tenuitate nostra, quid mihi uideatur de gratijs per literas apostolicas cõceßis, per quas committitur constitutio & aßignatio pensionis in partibus, an expirauerint, seu extinctæ fuerint per mortem papæ concedentis illas re integra? Respondeo uideri mihi non expirare, nec extinctas esse, cùm teneam pro constanti, quòd ubi alicui quàmuis tertio, est quæsitum ius in re, uel ad rem, aut saltem officij iudicis imploratio per literas apost. gratiosas, siue gratiæ sint puræ, siue in diem, siue conditionales, tales gratiæ non extinguũtur per obitum concedentis, nec executorum iurisditio, seu potestas finitur. Et propterea idem credo in literis priuationis in forma iuris, cum prouisione alteri fienda: & in literis in forma, dignum & unionum:

& in literis accedẽs super dispensation. ex defectu nata liũ: & ferme in omnibus quæ hodie emanãt à Cãcellaria. Et sit ratio, quia in omnibus his gratia est iã facta, nõ fienda, quàmuis non executa, cùm quæsitum sit ius in re, uel ad rem, uel saltem ius implorandi officium iudicis, seu executoris. Hoc credo per no. ĩ c. si cui nulla. de præb. & c. si super gratia. de offic. dele. lib. vj. quamuis gl. & quidam docto. fortè non satis practici, aut parum aduertentes ad stylum̃ Cancellariæ modernum, & illius temporis, exemplificent mandata de prouidendo dici gratias fiendas, & non factas. Cùm fiendæ sint, ubi ius non est quæsitum alicui modis prædictis, sed est concessa facultas: Sed potestas ad contemplationem seu fauorem tertij, esse uoluntarium ministrum, siue mandatarium gratiæ fiendæ illi tertio, ut puta, si papa intelligens aliquem scholarem studuisse in aliquo studio longo tempore, & esse sufficientem ad gradum doctoratus, contemplatione seu fauore illius scholaris det alicui personæ, facultatem, siue potestatem doctorandi illum, non tamen mandet, ut requisitus id faciat, seu facere tenetur: nam in tali uel simili casu expiraret gratia per obitum concedentis re integra cùm non sit propriè mandatum, nec aliquod ius quæsitum illi doctorando, nec etiam ipsi commissario, cuius contemplatione, seu fauore non fuit data ei à Papa prædicta facultas, seu potestas doctorandi illum. Et uerbum, mandatum, ibi in, §. secus. capitur pro committitur, seu facultas datur, ut declaratur in principio d. §. & etiam uerbum seu fauorem, declarat non esse proprie factam gratiam illi doctorando. Et ita esset in similibus casibus, si hodie papa illo modo antiquo scriberet,

beret, & ita resoluo me in hac male exemplificata, & ideo intricata materia dictorum capitulorum, uisis omnibus scribentibus super eis. & Oldra. in consi. & decis. Rot. in nouis, quæ uidetur facere differentiam inter mandatum de prouidendo de beneficio uacante, aut uacaturo, non quoad durationem gratiæ, sed quoad durationem potestatis executoris, ut in uacaturo non duret, nec quando committitur caussæ cognitio unà cum gratia. Et bene ualeat præstantia uestra. Et uide Bellameram in quodam consilio, qui uidetur dicere consona prædictis.

¶ Concurrentibus duobus magistris in theologia, cæteris paribus, in quodam beneficio, quorum magistrorum unus erat prædicator, & ualde eruditus in doctrina theologiæ concernente partes iustitiæ, & curæ animarum, & confeßionum, & sacramentalium, & alijs materijs mixtis cum iure Canonico, & concernentibus uitam actiuam. Alter uero de Trinitate, & de natura Angelorum, & methaphisicalibus, & alijs subtilitatibus. Vidi, concludi esse præferendum primum, per nota. in capitu. nisi cum pridem. & in capit. cùm sit ars artium. Facit iudicio meo capitu. quia nonnullis. §. sancimus. ibi præsertim. & capitu. super specula. ibi ad iustitiam. de mag. & c. cum ex iniuncto. de hære. & inuenies multa iura in decretis ad hoc, & faciunt not. in c. inter cætera. de offi. ordi.

¶ Quòd exigentes talias gabellas, & uectigalia, quæ sunt precise pedagia, & guidagia, nõ sint ipso iure excõmunicati. Vidi, cõcludi inter doctos uiros, cũ c. quãuis. & cle. præsenti. extẽdi nõ debeãt, sed in alijs exactiõibus

remaneat dispositio.cap.non minus. & c.aduersus.& aliorum iurium decretalium. & C.Quamuis Pe.de an. & quidam alij uideantur aliud sentire,exponendo pedagium pro omni uectigali,seu portio:cùm tamen glo. sentiat pedagia & guidagia,& salinaria esse species uectigalium,non autem esse idem, & ideo dispositum in una specie non extenditur ad aliam,& multo minus ad genus.Facit optimè forma Cancel:in ℟.de pedagijs.for. i.quinter.de iust.ad.j.opinionem.& ita obseruamus.& uide Bal.in ru.de reb.credi.

¶ *Quod papa non poßit legitimare filium regis nõ recognoscentis superiorem,tenet Imo.in c.grandi.de sup. neg.præl.in præiudicium alicuius de sanguine regio,ad quem pertineat de consuetudine succeßio in regno.Nec obst.no.per Bar.& alios in l.gall.§.& quid si tantũ.de li.& post.quia habẽt locũ in alijs personis:quibus licet de primo suo liberè disponere,& non in rege,quia non potest absq; caussa auferre succeßionẽ illis de sanguine suo,facit apertè contra hoc dictũ tex.in c.per uene.ubi papa legitimauit filium Regis Franciæ,quod non potuerat esse absq; præiudicio illorum de sanguine regio.Sed uide Iacobum Cijonem Episcopum Ilerden. doctorem Cathalanum in d.c.super uerb.gratiam. qui dicit,quòd qui dicit,quòd rex Franciæ habebat filium ex priori cõiuge,ut ait apparere ex antiquo decretali.*

¶ *Prædictus Episcopus Ilerdensis,in c.fraternitatis.de frigi.narrat,quòd tempore suo fuit quidam homo in Cathalonia tantum potens in re uenerea,quòd qualibet die cognoscebat exactè uxorem suam triginta uicibus,quæ uxor secretè recurrit ad regem Aragonum,qui uocato*

uiro,

uiro, confessus est ita rem se habere: unde mandauit ei sub pœna capitis, ne amplius quàm sexies in die uxorẽ suam cognosceret. ne, ut ait, mortis periculũ mulier incurreret. Sed de potentia uiri non tantum mirari oportet, quantum de querela uxoris. Unde illud, Et lassata uiris nondum satiata recessit. Et Prouer. xxx. c. Tria sunt insaturabilia, & quartum quod nunquàm dicit, sufficit. Infernus, & os uulnæ, & terra quæ non satiatur aqua, ignis uerò nunquàm dicit, sufficit.

¶ An si legatum pro pia caussa efficiatur caducum, uel quasi, remaneat penes hæredem simpliciter, uel debeat conuerti in aliam piam caussam. Vide Guasquinum doc. Cathalanum. q. xxxij. in quæstionibus suis. & concludit quòd non, sicut in alio legato caduco. Adde no. per Bar. in l. pater. §. tusculanus. de leg. iij.

¶ An appellatione paramentorum intelligitur suppellectilis. Guasquinus. q. iiij. tenet quòd sic. uidetur mihi in digesta decisio, & remittenda ad theoricam. l. quod Labeo. de sup. leg. & l. uniuersorum. & l. si seruos. de pig. cum simi.

¶ Fran. de maronis, in. iij. lib. sententiarum, super Augusti. de ciuitate dei, ait, quòd in tota sacra scriptura non reperitur, quòd fœmina unquàm successerit in regno, in alijs autem hæreditatibus sic: ut patet Nume. xxiij. & . xxvij. c. Ego in Iosepho legi, Alexandriã clarißimam Reginam regnasse in Iudæa etiam uiuentibus filijs: sed ibi uidetur fuisse ex uoluntate testatoris, & cõsensu filiorum, non ui successionis debitæ. lege Ioseph. li. xiij. antiqui. iudaicæ. Imo uidetur cum maiore filio conregnasse, ut uidere licet in eodem autore lib. j. de bello iu-

daico.uide Bal.*in* l.*in multis.de sta.ho.*

¶ *Licet tutela impuberis finiatur captiuitate.ut* Insti. *quib.mod.tut.fini.*§. *item finitur tutela. secus tamen in cura adolescētis.*Ita *tenet* Guaschi. Cathalanus *in quæstio.suis.q.clxxxiij.fundat se,quia ille principaliter datur personæ,iste uerò bonis.*Facit *pro dic.curatore.*P.*captiui in* Tunitio,*& gestis per eum.*

¶ Io.*de* Seysello *doct.*Gal.*in apost.egregij patritij* Petri Iaco.*de* Montepesulano,*super ti.de statu* Cu.Ro.*dānans hanc uastitatem,& intricationem opinionum quæ multiplicatæ sunt in iure nostro, dicit per necessarium fore,ut fieret noua reformatio,tam in iure ciuili, quàm cano.& reseruatis argumentis disputationum,& subtilitatibus,& uarietate opinionum fierent nouæ decisiones per electionē alicuius,ex illis opi.* Et *quòd fieret noua æditio iurium magis conueniens isti seculo.quod fluxit post illa antiqua iura,maximè circa substitutiones, transmißiones, suitiones, præteritiones,in quibus iura* Romana *magis considerasse uidentur acumina,& utilitatem,quàm præsumptam mentem defuncti.* Item *circa interdicta,& actionum uarietates, & testamentorum diuersitates,captiosas,& inutiles.*Item *circa seruos,& officia iam oblita in tribus libris* C.Itē *circa seruitutes, in quibus est mera subtilitas potius, quàm æquitas, aut ratio urgens.*Item *circa publicæ honestatis iustitiam,& redditionem,& non exactionem debiti coniugalis, & circa matrimonia uiderentur immutāda multa,& quòd quis posset esse hæres ad tempus & decedere intestatus pro parte,& quòd intricatio bo.pos.cōtra tab.& sec. tanquàm pœna puerilis tolleretur,& quòd ieiunia non*

obligarent

obligarent sub poena mortali, sed darentur indulgentiæ ieiunantibus. Item quòd summus pōtificatus nō esset perpetuus. Et super ingressus religionis, quòd non obligaret usq; ad.xxj.annū, nec matrimonij contractio absq; copula. Et circa compaternitatem, & uarietatem religionum, & quòd Abbatiæ uel huiusmodi non essent dignitates, nec committerentur eis caussæ, & quòd omnes legendæ sanctorum Apochriphæ tollerentur, & quòd ordo Antonistarum extingueretur & applicaretur Militiæ sancti Ioannis Hierosolimitani. Et alia quædam reformarentur, ut ibi per eum, quòd paucißimis daretur facultas interpretandi, aut glossandi. Et quòd interpretata non redigerentur in scriptis, nisi eorum qui longo tempore practicassent, aliàs credit rem uenturam in tantam confusionem, quòd nihil habebitur liquidum iudicantibus. Vnde ut dicit, timēs ipse hanc immutationem, & cupiens consulere nomini suo, post.xxx.annos exactos, in exercitio iuris scripsit librum de natura animalium, existimans illud opus fore magis duraturum, quàm scripta iuris: sed an illud opus durauerit, ego ignoro. Nō inficior tamen, quòd scribentes res naturales, historiam & medicinam, certiorem perpetuitatē sperare debeant, cùm huiusmodi scripta cuicunq; nationi, & religioni, ac tempori, utilia sint, & placeant, præsertim si sale eloquentiæ condiātur. Sed quid dixisset prædictus doctor, si uidisset tot libros post tempora sua fuisse à centum annis citra in utroq; iure æditos? Et uide Zabar. in c. nobis. de iure pa. ad hæc. & Iaso. in operibus suis.

¶ Cùm in ciuitate Neapolis quidam ex nostris Cathalanis reliquisset in testamēto libertatem cuidam seruo suo nigro

nigro post quinquennium, & fuissem interrogatus an quinquennium inciperet à tempore conditi testamenti, uel mortis testatoris, dixi, quòd de hoc erat casus no. in l. qui duos. §. fin. ff. de manu. test.

¶ Quod filiusfamiliàs rixosus posßit inuitus emancipari à patre, casus est secundum Ia. de insula. in l. quidam cum filio. de uer. oblig.

¶ Seruus stipulatus alternatiue illis, aut illis dominis suis, nihil agit ratione incertitudinis. casus est not. in l. cùm seruus. §. & si non duo. de stip. ser. allegaui sæpe ad materiam incertitudinis. & l. duo sunt Titij.

¶ Si seruus stipuletur x. quando erit sui iuris, alienatus nihilominus acquirit domino cuius erat tempore stipulationis factæ, in l. fi. de stipul. ser. est text. not. allegaui contra monachum, qui stipulatus fuerat à quodam consanguineo centum libras quando translatus fuisset ad ordinem canonicorum regularium, tamen uidetur nunc mihi exactius cogitandum, an deberentur primo uel secundo monasterio, tunc credidi per illum text. deberi primo.

¶ Ad ualiditatem statuti dantis licentiam depredandi cum allegaretur Bal. post text. not. in c. j. de milit. uasal. qui con. est. dixi intelligendum Bal. iuxta terminos illius tex. uidelicet, ex iusta caussa propter defectum iustitiæ: ut in represalijs, per not. gloss. in l. nullus. C. de iudæis. & eorum quæ not. Abb. in cap. cum non ab homine. de iudi. & in l. ait prætor. §. si debitorē. de his quæ in frau. cred.

¶ Quantum tempus dicatur uetustum, uide glos. quod xl. anni. in l. ius. C. de fun. patri. lib. xj. & in l. fin. de fun. rei pri-

rei priua.de longeuo.uide cap. cum consuetudinis.de consuet.

¶ *Non dicitur quis morari posse in loco, ubi sine pudore, & uerecundia morari non potest: neq; ad illum locū posse accedere, qui non potest adire locū absq; uerecundia. uide gl. in c. an ille qui fratrem domini. & uide etiā glo. in l. fin. §. si fœnerator. quòd me. cau. iuncto tex. facit materia l. nepos. de uer. sig. & quæ not. in c. ut iuxta. de offi. ordina.*

¶ *Cùm esset quæstio inter duos scholares Perusij, an affinitas & incestus inter affines esset de iure gentium. allegaui quòd sic, tex. in l. fi. § fi. de cond. sine cau. & l. fi. de rit. nup. quòd facit ad multa, & parificatur consanguinitati. ut l. adoptiuus. §. j. co. ti. facit pro compositionibus datarij.*

¶ *Materia de bonis uacantibus non habet locum in rebus habitis pro derelicto. l. j. nec in casu aut. omnes peregrini. C. commu. de succes. nec in l. cornicularij. de appar. præfec. pretor. nec in feudalibus, ut no. Petrus iacobi. doctor gallicus, in ti. de condition. ex moribus. Vide ad hoc c. ij. de feudis. nec in rebus inuentis uel thesauro. uide Bertran. de ocreo. l. j. de naufrag. & de thesauris quòd glo. in rub. de bon. uacan.*

¶ *Quærebatur Romæ, an emptor rei hipothecatæ teneatur euincenti per hipothecā de deterioratione rei absq; culpa sua facta. Dixi quòd non, sicut econtra liberatur præstando primam æstimationem: uide l. in his. de præd. & omni. re. nauicul. li. xj. & l. fi. de censi. & censito. & facit l. Paulus. §. domus. de pignor.*

¶ *An post dicta testificata, si testes nisi se nescire,*

uel non

uel nõ recordari, poßunt testes alij produci. Pater meus do. Iacobus paulus, doctor optimi iudicij, & celebris doctrinæ, in prouincia nostra solebat distinguere: aut ille qui uolebat produxit testes illos, & tunc aut ipsemet in eadem instãtia, uel caussa appellationis, uult alios producere, & non potest propter timorem subornationis: quia uidens se non probasse, facilè subornaret alios ad probandum deducta per se. Aut est aduersarius, qui uelit producere, & uidetur quòd poßit admitti ad producendum, cùm non aßit timor subornatiõis, cùm si nollet alios producere non esset sibi necessarium, cùm id quod per eius aduersarium producentem probãdum erat, minimè fuisset probatum, & ita intelligebat Bal. in cap. si enim domino. quid sit inuesti. & hæc distinctio dicitur obseruari in multis Curijs.

¶ *An lucrum quæsitũ per filiumfa. ex peculio castrensi censeatur castrense uel aduentitium, & quòd partim censeatur castrense, & partim aduentitium faciunt no. in simili, uidelicet, de lucratis ex peculio profectitio. in l. cùm oportet, de bo. liber. per Bar. & Bal. not. in l. qui contra. de iurepa. & l. quæritur. & l. in seruitute. §. si patroni. ff. de bon. libert. In contrarium uerò, quòd censeatur castrẽse, monent urgentißimè tex. in l. pater. §. si seruus. et l. hæreditate. §. j. ff. de castr. pecu. et l. j. C. de cast. pecu. lib. xij. in quibus ponderatur medium seu instrumẽtum, cum quo res quæritur, cogita.*

¶ *Aduerte, quòd quãuis regulariter in contractibus nõ habet locũ ius quæsitũ, tamẽ uidetur ualere ubi aliquid esset concessum duobus quãdiu ipsi uixerint: nam in tali casu, etiam post ius quæsitũ, habet locum ius accrescendi inter*

di inter eos. Vide tex. in c. unico. de duob. fun. à capit. inuest. Facit ad restringendũ materiam l. si mihi & titio. de uer. obli. & accidit de facto, & solebat dictus pater meus etiam allegare illum tex. ad limitationem Bart. in materia l. hæredes me. §. cum ita. ad trebel.

¶ Cùm quæreretur in ciuitate Nepesina, an si ordinarius qui delegauit caussam uni, cõmittat illã alij, non facta mentione de litispendentia uel prima commißione, poßet opponi de surreptione? Dixi quòd Collec. uidebatur tenere, quòd sic. in c. ex literis. de offi. deleg. & uide no. in cle. ij. de offi. ordi. & per Bella. post alios, in cap. cùm in multis. de rescrip. et decis. ccclxij. & no. per Spe. ti. de remis.

¶ Iudex referens uel secundam iußionem expectans, nõ incidit in pœnam rescripti. Vide Collect. in c. licet. de offi. deleg.

¶ In quadam terra patrimonij, cùm quidam mandasset cuidam consanguineo suo fieri certa maleficia & dãna in armentis & bonis cuiusdam inimici sui, & ille noluisset exequi, sed mandasset certis amicis suis ut illa suo nomine & mandato facerent, quærebatur an primus mandans teneretur de illo maleficio, & dãnis? Et cùm quidã aduocatus allegasset super hoc multas rationes, dixi uideri mihi casum in l. si ego. ff. quòd ui aut clam.

¶ Quidam reus introrsus ecclesiã fuerat absolutus per præuaricationẽ, & postea mortuus est, quærebatur an poßet de crimine cognosci? Allegabatur inter alia tex. in l. eius qui delatorem. uer. plane. de iur. fis. ubi uidetur text. quòd licet ficta confeßio resultans ex corruptione delati non noceat hæredi, ut ex hoc conuinci poßit,

tamen

tamen operatur quòd scitò de præuaricatione cognosce tur de crimine, de quo per præuaticationem fuerat reus absolutus. Sed respondebatur, quòd in casu dictæ legis, etiam non stante confeßione, potuisset agi contra hære dem, quia agebatur de confiscatione bonorum propter crimen aut indignitatem possessoris, quæ etiam ab hære dibus extorquetur. l. lucius. eo. ti. Videtur ergo, quòd ubi ciuiliter ageretur de crimine, ficta confeßio bene posset operari quantum litis contestatio quæ sufficeret. ut l. ex iudiciorum. §. fi. de accusa. ubi uerò criminaliter agere tur, uideretur dicendum quòd non, cùm ficta confeßio non debeat plus operari, quàm uera: sed uera non suffice ret nisi lata sentẽtia. uide in ti. ne ex delic. defun. & si re plicares, imò debet haberi sententia condemnatoria prolata. ex quò malo facto delati lata non fuit, dico non obstare. ar. l. j. ff. de requi. reis. quid fuerit postea conclu sum, ignoro.

¶ *Pœna stupri in uirgine, an habeat locum in prima de floratione tantùm, uide no. in l. stuprum. de rit. nup. & in c. ij. de adul. & xxxvj. q. j. §. stuprum. & optimam gl. in c. nemo. xxiij. q. iij. In concubina autem alterius, non uidetur habere locum, per no. per Bar. in l. si uxor. ff. de adul. cùm poßit haberi res cum ea sicut cum meretrice, ut ibi per eum, & sic est penitus impunibilis coitus cũ concubina alterius secundum eum. Tamen cogita circa dictum Bar. & parificationem cum meretrice, per no. in iurib. suprà alleg. & no. per doc. in l. neq; natales. C. de proba. l. data opera. qui accu. non poss. nam si concu bina alicuius non est meretrix, uidetur habens rem cum ea puniendus, ut punietur habens rem cum soluta non mere-*

meretrice. Nec obstat l. si uxor. quia non negatur ibi quin alia pœna, quàm adulterij, ueniat coiens puniendus. & uide ibi glo.

¶ Referebat do. meus. Fran. de are. uir acutiss. & uariæ lectionis, quòd olim apud Romanos eadem erat pœna incestus, & eius qui habebat rem cum uirgine Vestali, id est, Templo deæ Vestæ, & sacris ignibus dedicata. & alleg. Liuium, Tu uide etiam Suetonium ad hoc. Et hăc uitā uidentur hodie imitari moniales, & qua pœna puniatur hodie habens rem cum eis, uide tex. in auth. quomodo opor. episcopus eligi. §. oportet. & §. qui uerò eas. & l. si quis nō dicam rapere. & glo. in c. uirginibus. xxvij. q. j. & c. si quis est. cum alijs. & uidi, concludi Bononiæ à multis magistris in Theologia, & doctoribus, quòd est grauius, & magis peccatum habere rem cum moniali, quàm cum iudæa, uel saracena, quāuis popularis opinio sit in contrarium. Allegabatur, quia cum moniali committitur stuprum, & adulterium, item sacrilegium, & incestus, & uiolatio clausuræ, & persuasio fractionis uoti, & corruptio ancillæ Dei. Quæ autem esset pœna uiolantis uirginē Vestalem, uide in Liuio & Plutarcho, in problematibus. De pœna autem habentis rem cum iudæa, aut saracena, non memini me legisse aliquid speciale in iure. In patria nostra infidelis habens rem cum christiana punitur ad mortem, & etiā ipsa: sed christianus cū infideli muliere non, cùm tamen uideretur esse contrarium propter periculum partus, qui ad tempus sequitur matrem infidelem. Sed lex nostræ patriæ considerauit incontinentiam, & infamiam maiorem in muliere subijciente se seruo, uel quasi seruo

infideli, quàm econtra. arg. l. unicæ. de mul. quæ pro ser. se. cou. C. & l. fin. commu. de manu. & c. & si iudæos. de iudæis. ideo grauius punit mulierem fidelem, & seruum infidelem, quàm uirum Et uide Oldr. *consi. cccxxxiij. et* Deuterono. *ubi non punitur ad mortem coitus cū alijs, quàm filiabus* Israel. & *ad idem* Leuit. *xj. c. de coeunte cum ancilla gentili.*

¶ *Ad intelligentiam titu. de cap. & postli. reuer. nota, quòd postliminium non habet locum in his qui se dedūt hostibus, id est, pactione sibi uitam paciscuntur, & seruire, uel cum hostibus fideliter morari absq; fuga promittunt. ut l. postliminia carēt. ff. de capti. & l. eos. §. fi. eo. ti. sed tantùm gaudent postliminio illi, qui absq; deditione, ui compulsiua ab hostibus capiuntur: quamuis gl. & aliqui doct. non ita intelligant d. § j. glo. tamen in d. l. postliminio, satis aperit hunc intellectum.* Et *est ratio: quia fides etiam metu, uel ui causatiua præmissa seruanda est hosti per præsidem, siue ducem de toto statu belli, & per militem de eo quod ipse de se promittere potest, puta de non fugiendo, uel huiusmodi, ut in l. v. §. fi. de capti. & l. j. ff. de lega. & xxij. q. j. c. noli. & not. in l. conuentionum. ff. de pact.* Si *ergo post promißionem factam captiuus fugit, non gaudet postliminio, ut dixi.* Nec *ob. l. nihil. eo. ti. de cap. ibi, ui uel fallacia. &c. quia non loquitur ille tex. de captiuo dedito, sed de alio captiuo, qui non promittit fidem, uel pretium redemptionis. nec etiam ob. l. j ff. de dolo. quia non dicitur ibi esse bonum dolum, quādo est promissa fides, & facta deditio: quia quod semel placuit. &c.* Et *placuerunt hæ considerationes do. meo do.* Franc. *de are. cùm essem* Senis. Faciunt

ciunt hæc ad quæstionem quæ tangitur per Bald. post text. & gloss. in l. nam & Seruius. ff. de nego. gest. & in l. in adoptionem. C. de adop. & uide gloss. in c. ius gentium. j. dist. & Fulg. in l. ex hoc iure. de iusti. & iure. & Saly. in l. ab hostibus. de cap. & beatum Tho. & l. cum tres. de nego. gest. & in cle. pastoralis. per glo.

¶ An Imperator, uel aliquis Rex Christianorũ poßit inire pacẽ, aut longas inducias cũ Saracenis, uel Turcis sine uoluntate aut consensu summi Põtificis? Et uidetur quòd non, cum Saraceni, & Turci sunt hostes fidei, & Christianorũ, ꝑpter nomẽ & religionẽ Christi, & cõsequẽter uicarij Christi, qui est Papa, qui Papa præest Imperatori, & cæteris Principibus Christianorũ, tum ratione fori pœnitentialis, tum etiam quia in pluribus casibus habet iurisdictionem in laicos etiam principes. c. nouit. de iudi. per uenerabilẽ. qui fil. sint leg. &c. Imò uidetur criminosum inire pacem cum hostibus illius cui quis subest, præsertim cõtra hostes religionis, & fidei. iuxta l. j. cum seq. ff. ad leg. iul. maiesta. Committunt enim laici crimen læsæ maiestatis contra papam. c. felicis. de pœnis. lib. vj. Tenentur etiam principes seculares auxilium præstare ad arcendum hostes ecclesiæ, ut per Io. an. in c. fi. de dila. & glos. xxiij. q. v. administratores. & nulli sunt duriores, quàm hostes fidei. Si enim principes absque consensu papæ ineant pacem, aut fœdera cum Turcis aut Saracenis, facilius alij Christianorũ expugnabuntur ab ipsis infidelibus. Et quòd non posſit Imperator, uidetur text. in cle. unica. de iureiuran. §. porro. & eadem ratio uidetur esse in alijs Principibus

quia licet Reges non præstent iuramentum fidelitatis papæ, ut facit Imperator, ut in d.cle.tamen, ut dictum est, subsunt papæ ratione fori pœnitentialis. Item successerunt Imperatori in eorum regnis, & sic uidentur successisse cum eisdem honoribus, cũ quibus illæ terræ ubi sunt instituta regna tenebãtur ab Imperatore. Vnde aliqui doc. Gallicani tenuerunt, quòd papa potest compellere Reges ad præstandum ei iuramentum, ut facit Imperator, per not.in §.fuerat. Institu.de actio. & l.ij.de adop.C. l.sæpe.§.gaio.de fun.instru.xciij. dist.legimus. cum simi. & faciunt not.per Bal.in c.j.quæ sint rega.in fi. & in c.j.§.si uasallus.de pace iur.fir. & in multis alijs casibus recognoscunt papam reges.ut per Inn.in c.cum te.de re iudi. Item hoc saltem uidetur, quòd Reges Christianorum præstant obedientiam papæ, faciunt ad hoc no.per Oldra.consi.lxxj. & .ij. & c.dispar.xxiij.q.viij. & c.alius.xv.q.vj.cum glo. & c.iuratos.ea.q. & nota. per Bal. & alios doc.in l.conuentionum.ff.de pact.ubi concluditur, quòd nisi sit caput & dominus totius belli, non posit facere pacem, & nullus Regum Christianorum censetur esse caput, uel princeps, aut dominus belli aduersus hostes fidei per suprà alleg. Sed principaliter contingit papam, qui est princeps fidei, & oppugnator inimicorum eius, & ad eum spectat infidelibus indicere bella, & conficere pacem. Vt legitur de beato Gregorio, qui etiam inuito Imperatore fecit pacẽ cum Longobardis, propter periculum quod uidebat imminere Vrbi, & Italiæ ob malitiam & segnitiem Imperatoris degentis Constantinopol. Vide ad hoc c.si ut morte Longobardorum.xxiij.q.viij. & faciunt ad prædicta

xxiij.q.per totum,& præcipuè c.pro membris & non inferẽda.c.qui poteſt,ubi bonus text.ad hanc materiam. c.oſtendit.c ſi quis à catholica.& c.quando uult.& c. ſicut.ubi etiam bonus tex.cum c.ſeq.& c.conueniet. uerſu fi.& c.infames.vj.q.j.& no.in c.conſuluit.de ap=pel.el.iij.Et cùm fuiſſet de facto hoc dubium, & tracta retur pax per Mahometum Hocor Oratorẽ Regis Tu=nizij nomine eiuſdem regis clariß.me. Ioannem Regem Aragonum,fuimus aliqui doc.conſulti à Rege præfato Barchione.Et declinauimus in partem,quòd non poſſet facere pacem inconſulto papa.Poſtea occurrerunt mihi duo tex.ad hoc,uidleicet c.ſignificauit.& c.quod olim. de iudæ.& nota.in extrauagan.unam ſanctam.& quod not.Oldra.conſilio.lxxxvij.ubi oſtendit papam in huiuſ modi perſonis infidelibus, & circa illas eſſe ſuperiorẽ, & poſſe præcipere regibus,& faciunt etiam nota.per eum conſi.lxx.&.cxxviij.

¶ Quòd nouus emphiteota nõ teneatur ad cẽſus præte ritos,tenet Bertran.in l.fi.C.de fide.inſtru.Sed aduerte, quia fundamẽta eius ſunt duo.Primò,quòd actio perſo=nalis non ſequitur fundum.reſpondebitur,quòd etiã cõ=petit hipothecaria,ut alleg.text.Bald.in aut.ſi quas.C. de ſacroſanc.eccle.& Barto.hoc tenet in l.j.ff.in quib. cau.pig.tac.contr.in addi.& alleg.tex.in l.etiam.C.qui potior.in pig.Aliud fundamentum eſt,fatẽdo quòd hi=potheca competeret,tamẽ ex quo dominus directus cõ ſenſum præſtitit alienationi,iuxta l.fi.C.de iure emphi. tacitè uidetur remittere hipothecam.l.item liberatur. cum alijs.Hæc ille.Sed poſſes replicare,quòd neceſſariò habebat dominus directus cõſentire,quia lex ſtringit eũ

aliàs eo inuito fieret, & talis consensus necessarius non deb et ei præiudicare. arg. l. cum quidam. de admi. tut. sed replicaretur, quòd non præcise compelli poterat, & habebat etiam remedium saluandi sibi ius hipothecæ, iuxta l. si debitor. §. j. quib. mod. pig. uel hipo. sol. & sic uidetur imputandum sibi. Vnde examinata hoc modo hac quæstione concluditur, Bertran. bene dicere, nisi ubi nouus emphiteuta absq; consensu domini directi obtinuisset possessionem rei emphyteoticæ, cùm remaneat hipotheca in re propter censum. Petrus de Anchara. consil. ccclxxix. uidetur uelle, quòd etiam si tempore contractus considerato, uenditio fuerit iusto pretio celebrata, tamen si postea nihil, aut minus dimidia præcipitur de re empta, habeat locum remedium l. ij. C. de rescin. uendi. quod profectò uideretur esse falsum, per not. Bar. in l. cotem. de publi. allegantem l. si uoluntate. in fi. C. eo. tit. & l. iij. §. diui fratris. de iure fisci. & ita dixi pro hospite Anticulano in Campania Hernicorum.

¶ Cathalani fecerunt pacem cum Genuensibus, ut commune, & singuli teneãtur seruare sub certa pœna. Vnus priuatus contrauenit, an commune incidat in pœnam? uide Rapha. cu. in similibus terminis, quòd non, sed ipsi priuati tantum incidant in l. Cæsar, de pub. & uide not. in c. in nostra. de iniur. nam illa conuentio, seu pax habet uim legis, ut est glo. in d. l. cæsar. & uide not. per Bar. in l. iij. §. actor. de re iudi.

¶ Cùm quæsitum fuisset à me Romæ, an uenditor post uenditionem, & ante traditionem posset impignorare rem uenditam, & an teneret impignoratio, seu hipotheca: dixi quòd sic, & idem in promittente rem ante traditionem.

tionem. Vide l.ad eum quem.§.lucius.ff.de donat.Imò absq; speciali obligatione huiusmodi res promissæ, uel uenditæ,ueniunt in generali hipotheca:ut l.j.iuncta gl. C.de iure fisci.

¶ Ad declarationem ti.de manumis.uindict.hæc scrutatus sum,quæ maximè placuerũt do.meo do.Bal.nouello fundamẽtale doctori & solido. Manumissus uindicta dicitur ille,qui manumittitur inter uiuos,& caussa cognita:ut probatur per totum tit.ff.de manumiss.uindic.& C.eod.præsertim in l.iuxta caussam.& l illud.ff.& C. l.j.& l.ij.C.si aduer.lib.& est gl.insti.de liber.§.multis. super uer.uindicta.Et consequitur seruus taliter manumissus plenã libertatẽ,& efficitur ciuis Ro.ut Insti.de liber.§.liberti.& C.de manu.uindi.l.nihil.& C.de lati.liber.tol.§.illo.& l.ij.C.cõmu.de manu.& hoc uoluit gl. sub dubio in l.qui Romæ.§.flauius.de uer.oblig.& habuit ortum hæc liberatio,& manumißio uindicta à Vinditio quodam seruo domus nobilis Romæ Vitellorum, qui primus eo modo,id est,cognita caussa,manumissus fuit:nam coniurationem quandam Romæ patefecit:ut innuitur in l.ij.§.& cum placuisset.& ibi gl.ff.de orig. iur.& declarat hoc Titus Liuius in prima Decade lib. ij.sic dicens.Prosequendo historiam,& coniurationem præmium indici pecunia ex ærario,libertas, & ciuitas data.Ille primũ dicitur uindicta liberatus,Vinditio ipsi nomen fuisse post illum seruatum,ut qui ita liberati essent in ciuitatem accepti uiderentur. Hæc Liuius.Quidam autem ferunt Boetium dicere,manumissum uindicta dici à uirga Prætoris, cum qua percutiebatur manumissus, & dicebat ei Prætor tribus uicibus percu-

tiendo, aio te liberum, & hoc refert gl. in d. §. multis. Ad quod facit illud Perusij, Vindicta postquàm mens a Prætore recessi. Et illud Horatij: Postquã uindicta ter quaterq; imposita. Imperator autem absq; caussæ cognitiõe potest plenam libertatem conferre: ut l. apud. ff. de manu mis. & posset fortè dici, quòd illa uirga Prætoris accepit nomen ab illo seruo Vindicio, & uirga Centurionis dicebatur. Athis. Qui autem manumittebantur uindicta non consequebantur plenam libertatem, nisi à principe id fieret, ut dixi, & uide Corne. Tacitum.

¶ Quærebatur in ciuitate nostra, an pater qui exhæredauerat filium, uideretur etiam reuocasse donationes? Et allegabatur glo. in l. fin. ff. pro donato. quòd sic. Sed contra d. glo. solebat allegare pater meus text. l. j. de aßi. liber. §. aßignare. uer. sed si potest aßignatio.

¶ Qualiter maritus teneatur de bonis dotalibus ad debita uxoris, distingue: Aut enim maritus conuenitur ad dotem, uel ad res dotales ex delicto uxoris, aut ex contractu. Si ex delicto, tunc nunquàm est priuatus dote, nisi in quinq; casibus. l. quinq;. ff. de bon. dam. Si ex contractu, aut mulier contraxit ante matrimoniũ, & tunc obligauerat res quas postea dedit in dotem, & tali casu capiũtur res dotales, & in eis fit executio, ut. l. meuia. §. j. sol. mat. & l. qui res. in princip. de solu. ff. & idem si conuenitur rei uendicatione; ut l. j. C. de iure do. cum multis alijs. quia non potuit mulier res alienas dare in dotem: Aut mulier contraxerat non obligando aliqua de suis bonis, & tunc aut dedit bona in dotem in fraudem creditorum, & distingue, ut in text. l. fi. §. si quis à socero. ff. de his, qui in frau. credi. ubi tex. concludit, quòd si quis non fuerit

fuerit particeps fraudis,nō tenetur, nec in talibus rebus est fienda executio,cùm uir dicatur habere caussam onerosam in dote. Aut mulier cōtraxit post dotem datam, nec tunc multo minus tenetur uir,neq; ad bona dotalia potest haberi recursus,ne sit in potestate uxoris auferre dotem uiro.ar.d.§.si á socero.& uide Io.an.in addi.Spec cu.tit.de sen.execu.§.sequitur uidere.uer.quid si filius. & nota hanc materiam ita discussam,& distinctam in practica.

¶ An cesio bonorum,facta cum uno ex creditoribus, noceat alijs?tex.uidetur quòd sic,in l.is qui bonis.§.sabinus.de cesi.bo.etiamsi alij non fuerint uocati,nec oportet quòd iterum cedat, si alij creditores postea egerint. Credo tamen quòd creditores possent cesionem impugnare.ar.in aut.de hære.& fal.§.p.& l.fi.§.licenius de cesi.bo.faciunt no.per Canon.in c.fi.de offic.iudi.& ita uidi practicari,nisi omnes fuerint uocati, & si post cesionem contrahat cum alijs,illi præferuntur creditoribus ante cesionem in bonis de nouo quæsitis,ut uoluit Cy.in l.iij.C.de bon.auc.iudi.posi.per tex.in l.iij.quod cum eo.uide Bella.concl.cxcvij.

¶ Aduerte,quòd creditor etiā ex caussa lucratiua præfertur legatarijs,iuxta §.& si præfatam.l.fi.de iur.delib.tex.& iuncta glo.ij.in l.hæreditariarum.ff.de bon. auc.iudi.posi.& l.j.eo.ti.Allegabatur Romæ á quodam aduocato contra hæredem beneficiati,& legatarios qui conueniebantur á donatario,cui uiuens beneficiatus certa bona ex caussa donationis hipotecauerat,quæ tamen moriens legauerat.

¶ Concurrebant Romæ,creditor qui exposuerat pro

funere defuncti, & alius qui exposuerat ꝑ alio funere, ad quod defunctus tenebatur. quæsitum fuit quis esset præferendus? tex in l. quæsitum. de priuat. delic. uidetur sentire quòd pariter concurrant.

¶ *Fuerat mihi legata res & Titio cõiunctim, & accesserat tanquàm fideiussor quidam tertius in parte mihi soluẽda: Titius uel repudiauit legatum, uel conditio defecit, & totum legatum debetur mihi iure accrescendi, an etiam poßim agere contra fideiussorem pro toto legato, & obligatio fideiussoria censeatur extensa nõ tantum ad accessoria, sed etiam in æquè principalibus, cum fuisset de facto? Pisis fuit determinatum, quòd competeret actio contra fideiussorem pro tota re, per tex. in l. si. quorum leg. & uide tex. in l. pe. ut leg. no. ca. & uide gl. in l. stipulatio ista. de no. ope. nun. multis hominibus boni iudicij, sed non iuristis uisum est iniquum iudicium, seu iniqua determinatio.*

¶ *Relictum fuit legatũ pro liberatione carceratorum quolibet anno, an poßit distribuì ĩ impediẽdo, ne intret quis carcerem? Videtur quòd non, quia non dicitur liberatus, ut in l. decem. de uer. obliga. & l. j. uer. eum qui. de ui & ui ar. sed contrarium uidetur probari in l. pen. de aqua plu. ar. & l. quo minus. de solu. nam paria sunt impedire consequens, uel impedire actum per quem peruenitur ad consequens. Faciunt etiam no. ueteres. de iti. actuq; priuat. & adde §. cum qui. posset respõderi, quòd de natura illius interdicti est restitutio poßeßionis, quæ præsupponit priuationem, credo hoc tamen in dubio præferendos carceratos, qui essent in loco relicti carcerandi.*

¶ Quòd

¶ Quòd donatio Constantini etiam de facto nō fuerit, lege Laurentium Vallam, & papam Pium in dialogo. nec de tali donatione quicquam legi apud probatum historicum, præsertim eos qui scripserūt illa ætate, uel illi proxima. Nam nec Eusebius, qui fuit diligentißimus narrator rerum Christianorum, non meminit, quod tamen nullo modo uidebatur obmitendum, nec Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Basilius, Ioan. Crisostomus, nec Aminianus, nec historia tripartita, nec ipsemet Damasius papa in sua Chronica, nec Beda, nec Orosius meminerunt, & constat per plures, quàm. ccc. annos post Cōstantinum Imperatores tenuisse gubernacula urbis, & Italiæ per duces, præsides, & exarchos Vrbis Roman. usq; ad tempora Inn. ij. ut patet apertè in chronicis, & historijs. & de Iustiniano patet l. j. & . ij. de offi. præfec. prætorio. & in procemio Institu. & in epistola inter claras. ibi nostrum firmat imperium. & in l. fi. C. de uet. iur. enucl. & in l. bene à zenone. & in aut. ut etiam Romana ecclesia. ibi ad ecclesias nostras, & usq; ad Oceani recessus. & in aut. ut proprio nomine imperato. Et in uita Phocæ Imperatoris legitur impetrasse Pantheon Bonifaciū papā ab eo. unde ergo habuerit terras ecclesia uide gesta Caroli Magni, & Pipini, & Piū in dicto dialogo, & collecta nouißimè per do. Bartholomæū de Platina bibliothecarium, qui omnia instrumēta pertinētia ad statū ecclesiæ in temporalibus, præsertim circa acquisitionē terrarum, & aliorum iurium, & censuum collegit in ualde magno uolumine, ad cuius collectionē etiā operam nostrā præbuimus in reuidēdo. Et de dicta donatione, & curatione lepræ Cōstātini lege quæ late scribit

Renus

Renus Episcopus Paduanus in historia sua de uitis pontificum. Et nota, quòd translatio Imperij à Romanis in Germanos, quæ prius fuerat facta per ecclesiam à Græcis in Romanos seu Gallos tempore Caroli Magni, fuit facta Anno domini. D.cccclxxxiiij. tempore Gregorij. v. qui fuit consanguineus Ottonis Imperatoris Germanicæ natiõis. Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirum ergo, ut quidã dicunt, si ordinauerint, quòd electio fieret per eos, & fuerint contempti Italici, Galli, & Hispani clarißimæ nationes Christianorum, qui quidem Hispani, & Galli nunquam consenserunt huic translationi, nec multominus potestati eligendi Theutonicis cõcessæ per pontificem Theutonici generis, uel secũdum alios per Grego. v. Licet in prædicta potestate ad colorem dicatur Archiepiscopum Colonien. esse Cãcellarium pro Italia, & Treuereñ. pro Gallia, tãquam si Itali & Galli nõ habeãt prælatos suæ nationis aptissimos ad electionem, & oporteat suppleri per Theutonicos, quos est uerisimile non eligere alios, quàm suæ nationis, & ideo noluerunt habere Italos, & Gallos, nisi nomine tantum, cùm tamen Itali, & Galli, & Hispani sunt antiquiores in fide Christiana, & gentes habiliores ad gubernationem, & mouenda arma per mare, & per terram contra hostes fidei. Et fortè foret longè commodius & utilius pro Christiano Imperio, & religiõe, ut ex omnibus Principibus Christianis eligeretur unus ad Imperium aptior, non à Theutonicis tantùm, cui alij parerent, qui foret adeo potens, ut facilè esset ei expugnare barbaras, & infideles gentes. Nam postquã christianæ terræ fuerunt diuisæ in plura regna, non recognoscentia

scentia superiorem, inualuerunt infideles contra nos: nam segnius expediunt commissa negotia plures, & quod commune est facilè negligitur l.j. C. quando & à qui.quot.pars.lib.x. & c.ar.cap.in apibus.vij.q.j. & eorum quæ disputat Aristo. in Politicis. & not. per doct. Cano. & legistas, ac Theolog. in multis locis. Item expediret hoc maximè clarißimæ Italiæ, quæ continuè uexatur tyrannis & factionibus, & cuius incolæ solent optare & fouere mutationes & rebelliones in statu, & dominatibus: unde frequentes cædes, confinationes, proscriptiões, & exilia quotidie uidemus apud eos propter has mutationes, & diuersas gubernationes, & dominia nullo capiti supposita. Vnde quantum sit Italia exposita periculo, & cladi infidelium hostiũ, ex defectu unius magni principis temporalis, cui totam Italiã parere oporteret, satis apertè cognoscitur: & utinam in futurum, Deo per clementiam auertente, non uideatur, cum sit Italia regio, & situ & ubertate maiori ex parte consumatè fœlix, & Imperij ingeniorum & moderationis uitæ ac cultu parens, ut indignißima profecto, ut à barbaris incolatur, quos si irruerint, aut mansuefacit, aut non diu patitur. Solent uulgares Italici frequenti acclamatione extollere nomen libertatis, cùm tamẽ, si rectè inspexeris, nulla gens Christianorum magis hodie seruiat primoribus communitatum, seu mauis tyrannis, sub nomine libertatis, quæ uera est sub principe, & dignior. Vnde Claudia.

Summa bonitas præces autoris audiuit, et ad hoc S. D. N. D. Alexan. sua diuina prouidentia papã, ui. simul, eius clariß. Cæsarẽ Borgia de Francia Valẽtin. & Vrbini Ducẽ, &c. fre excellentiß. & E.S.R. primipilarium specialiter deputauit.

Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Seruitium, nusquam libertas gratior ulla est,
Quàm sub rege pio.

Vide

Vide ad hoc no.per Oldr.consi.lxix.& per glos.Chronicæ Damasi,in uita Pauli.j.

¶ An officialis creatus à Rege aliquo extra regnum creantis, poßit exercere ea quæ sunt uoluntariæ iurisdictionis? Videtur quòd sic,per no.in l.j.de offi. procon. Sed uidetur contrà,quia creans nō posset,ergo nec creatus.& illa l.loquitur de tempore,quo omnes Officiales erant sub uno Principe,ad quod faciunt no.per glo.in rubr.de stud.liber.urb.Ro.sed Bar.in l.j.si ut proponis. in repe.C.de digni.uidetur sentire,quòd poßit uoluntariam exercere,cùm poßit milites creare.Certum est autem, quòd si reges in quorū territorijs exercebatur Iurisdictio,erunt fœderati exercentis,aut nō hostes,quòd poßit exerceri per eos, uel eorum officiales uoluntaria iurisdictio,per l.non dubito.de cap.& l.postliminij ius §.postliminio.eo.tit.& uide ad hoc Ballame.

¶ An,quando agitur ciuiliter de crimine, conuentus, qui non potest cauere,admittatur cum cautione iuratoria? Videtur quòd sic,cùm titulus,qui satisda.cog. generaliter loquatur de caußis ciuilibus, quæ caussa dicitur ciuilis etiamsi ex crimine descendat:ut in l.defuncto. ff. de pub.iudi.& l.solemus.§.latrunculator.ff.de iudi. In contrarium uidetur facere diuersitas rationis, quia in caussa ciuili non est mirum si stetur iuratoriæ,cautioni, quia non potest succedere pœna corporis loco solutionis,cū cedendo bonis liberetur reus:iuxta l.j.C.qui bon. ced.poss.quod secus est,ubi agitur ciuiliter de crimine: quia tali casu qui non habet in ære &c. nec admittitur ceßio bonorum.ut no.doct.in d.l.j.& in l.quicunq;. de ser.fugi.& ideo talis iuratoria cautio esset elusoria

pœnæ

pœnæ corporalis: unde uidetur eadem ratio quæ in criminali, ergo idem ius. Faciunt ad hoc not. per Bald. in l.j. de cust. reo. & hanc partem tenuit Callitius doctor Cathalanus in simili materia de treuga. et pa. xvi. dubio. Vnde posset inferri, quòd in caussa merè ciuili, si sit talis in qua non admittatur cessio bonorum, quòd in tali casu sit locus iuratoriæ cautioni, attento, quòd in causa condemnationis ueniret detinendus in carceribus, quos non posset euadere cùm non ualeret cedere bonis.

¶ Vendita fuerat, & tradita res emphiteotiearia cum consensu domini ne caderet in commissum: fuit postea de consensu uenditoris & emptoris resoluta uenditio, absque tamen reuenditione, fuit quæsitum de facto, an requireretur consensus domini directi in hac resolutione, & consequenter an haberet solui laudimium, quod solet solui in patria nostra tantum pro libra domino directo? Et uidetur quòd non sit necessarius consensus domini: quia hìc non est uenditio, sed resolutio prioris uenditionis, quam non est necesse dissoluere per nouam reuenditionem, ut dicit gloss. in l. prima. quando lice. ab emp. dis. quàm sequitur Cyn. Barto. & Angel. omnes, propter quod tenet Barto. in l. ab emptione. de pactis. quòd nec noua gabella solui debet ratione resolutionis talis uenditionis, ex quo non caussatur contractus reuenditionis. Sed in contrarium, quòd requiratur domini directi consensus, & sit locus solutioni laudimij, uidetur facere, quia licet talis resolutio non sit uenditio, tamen sit retraditio, & dominij translatio, & per consequens censetur alienatio,

alienatio,& sic uidetur habere locum l.fina.C. de iure emphiteo.& consequenter laudimij solutio,ad quod facit l.quicunq;.C.de seruis fugitiuis. Nec obstat, quod Barto.dicit de gabella,quia gabella soluebatur ratione contractus:& ideo cùm prædicta resolutio nō sit propriè cōtractus,sed potius distractus,non fuit locus gabellæ,sed in casu nostro non soluitur laudimium ratiōe contractus,sed quia in alium transfertur dominium rei emphiteoticariæ,iuxta dispositionē d.l.fin.quæ de dominij translatione loquitur. Sed cùm per talem resolutionem auferatur dominium per traditionē,uidetur requiri domini directi consensus, & per consequens debet solui laudimium pro laudation.& approbation.retradition. Sed instabitur,hic nō est translatio dominij,quia non est reuenditio,nec alius titulus,sed mera resolutio, & nuda,ex qua non transfertur dominium, cùm non aßit titulus:ut l.nunquam.ff.de acqui.re.do.& no.in l. traditionibus. Respondere poteris, quòd hic non est nuda traditio,cùm habeat caussam, uidelicet, resolutionem & distractionem ex consensu, quæ sufficit:ut d.l. nunquam.

¶ Telius de Galletia origine natus,& educatus à teneris annis in Græcia,& habens ibi domicilium, & uxorem uirginem græcam,uolebat promoueri ad sacros ordines,& opponebatur ei quòd non posset cùm esset natione Latinus,quia ex patre Latino,& occidētalis. Allegabātur ad hoc no.per Bar.in l.j.§.remouet.ff.de postu.& l.prouinciales.& l.is qui natus.de uerb.signi.& l.urbana.eo.tit.& no.in c.nicena.& c.aliter.xxx.dist. & per doc.in c.olim.de cleri.coniug.ibi pater eius &c.

Ex quibus

Ex quibus uidetur colligi quòd non poterat, & intellexi emanasse quandam declarationem Eugenij.iiij.super huiusmodi dubijs, uidelicet, etiam super illo, quando pater est Græcus, & mater Latina, & econtra, quam nõdum uidi. & uide ad materiã.c.illa.xiij.dist.& Archi. xxxij.dist.quoniam.& not.per Innoc. de tempo. ordi. cùm seruus.

¶ Procurator cum cautione de rato potest solam directam actionem iudicati intentare.l.non solum. §. interdum.de procu.ff.& sic illa directa habet effectum mandati debiti, aliàs nisi caueat de rato, non potest agere iudicati.

¶ An absens caussa mercaturæ, dicatur absens ex caussa probabili, uide not. in l.inter minores.per Barto. de resti.in integ.& Pe.la.qui tenet quòd non, in tit.de resti.in integ.secus in absente caussa peregrinationis, ex uoto tamen, & non aliàs.& uide Rofred.in libellis, & gl.in l.ij.§.legatis.in uer.uenerat.ff.de iud.quæ uidetur tenere absentiam caussa religionis esse probabilem, non distinguendo de uoto ad aliam simplicem deuotionem.

¶ Quidam uendiderat usumfructum certorum castrorum in territorio Montispesulani Titio ad certum tempus, deceßit Titius ante tempus, an finietur ususfructus per mortem Titij ante tempus? Ista quæstio mouetur in lib.apocripho, qui appellatur additionis.Bar.in l.necessario.§.fi.de peri.& commo.rei uẽdi.ubi allegatur Iac. bu.tenere quòd non, nisi elapso tempore, etiamsi usufructuarius decesserit medio tempore.In contrarium uerò uidetur text.in l.ambiguitatem.C.de usufruct. & ibi uide an Bal.hoc notet, & cogita, quia ualde fuit agita-

ta hæc quæstio me tunc adolescentulo, & existēte causa studij in Montepesulano, & uide no. ff. de noua. l. sit ususfructus.

¶ *Quidam mercator noster nauigās in Siciliam, deposuerat quendam seruum Barchinonæ apud quempiam affinem suum, cui ille seruus surripuit notabilem quantitatem pecuniarum, cùm prima facie diceretur dominum serui non teneri, nisi ad dandum seruuum pro noxa, postea fuit declaratum dominum prædictum teneri insolidum, per l. si seruus communis. § . quod uerò. ff. de fur. & uisum est omnibus esse casum notabilem.*

¶ *Duo contraxerunt societatem omnium bonorum, an tempore diuisionis quilibet eorum percipiet dimidium bonorum omnium, an uerò fiet diuisio, quòd quisq; capiat partem bonorum quam habebat tempore cōtractæ societatis? uidelicet, si unus habebat tunc mille in bonis, & alius centū, tempore diuisionis detrahat prius unusquisq; eorum capitale quòd posuit? Glo. & doct. incidēter in l. j. C. pro socio. dicunt, quòd in diuisione societatis, capitale unius sociorum non remaneret ei saluum, imò communiter diuiditur. Et mouētur per tex. l. j. § . fi. ff. pro socio. & sic glo. apertè sentit, quòd illa communicatio, quæ fit in societate omnium bonorum, intelligitur taliter fieri, quòd etiam tempore diuisionis quilibet habeat dimidiam. doc. autē ibi omnes, uidelicet Cy. Bal. Salice. tenent contra glo. in casu ipsius glo. sentiunt tamen in societate omnium bonorum idem quòd gl. quia respondentes ad l. j. ff. pro socio. dicunt illum tex. loqui in societate omnium bonorū. Quare satis apertè ostendunt*

dunt doct. quòd dissoluta societate omnium bonorum, quilibet capit dimidiam partem, non habito respectu ad quotam tēpore contractæ societatis: unde ex his aperitur optima uia ad ea quæ dicentur, & fuerūt practicata. Liquidum est de iure, quòd societas omnium bonorū potest contrahi inter uirum & uxorem, iuxta l. alimenta. § fi. ff. de ali. leg. ergo quilibet eorum tēpore diuisionis habebit dimidium bonorum, licet non æqualiter habuerint tēpore contractæ societatis. Tamen contrà hoc uidetur facere tex. in l. cùm hic status. § si inter. de dona. inter uir. & uxo. ubi text. dicit, quòd caussa donationis non potest inter eos societas contrahi, sed tantum hoc casu caussatur tacita donatio inter eos. Potes dicere, quòd tex. loquitur, quando uolebat alter donare, sed in fraudem dicebatur societas: in casu autem nostro fiebat uera & aperta societas, & licet in consequentiam insit tacita donatio, lex non improbat: propterea mutua donatio non reprobatur à iure inter uir. & uxo. ut dicunt doct. in l. si pater. C. de inoffi. testa. unde uidetur hîc mutua. Cogita, quia esset magna cautela ad donationes inter uirū & uxorem, & fuit practicata de facto Romæ, ut dixi.

¶ Quòd per sententiā relegationis non efficiatur quis inhabilis ad beneficia, faciūt no. per gl. in § relegati. Insti. qui. mo. ius patri. po. sol. & quod no. per Pe. de Anc. in cle. si Romanus. de præb. & no. in c. cùm non ab homine. & in c. at si clerici. de iudi. sed cogita de infamia in dignitatibus, & uide not. in decis. Rot. tit. de re iudi. iij. uol. antiq.

¶ Quod habilitatus ad alia quæcunque, & qualia-

eunq; beneficia, expreßis quibusdam secularibus, non cẽseatur habilitatus ad regularia, faciunt not. de dictione, alia, per Oldr. consi. cxc. Domi. in c. cùm in illis. de præben. cum relatiuum similitudinis, non dißimilitudinis l. fi. §. cui dulcia. de uino tri. de ol. leg. ad hoc l. non solum. §. quæritur. de procu. et c. sedes. de rescrip. nam relatiuũ, alius, refert similitudinẽ cum expreßis: ut in cle. j. de rescrip. quæ non est, quia sunt dißimilia in perpetuitate & alijs: & quia habilitatio est strictè interpretãda &c.

¶ Quòd regulæ etiam reuocatoriæ expectatiuarum, absq; tamen decreto irritante, non ligent manus executorum expectatiuarum, uidetur probari in c. fi. in princ. de conces. præb. lib. vj. ibi nullius fore decernimus firmatis. iuncto capitu. fina. & in. c. quodam. eodem titu. tamẽ cogita.

¶ Quid si presbyter clericus simplex, uel cum unica & uirgine coniugatus, delinquat tali crimine, quòd bona eorum patrimonialia debent confiscari, cui applicabuntur, an fisco ecclesiæ, uel potestatis temporalis? Bal. aliquid tangit in l. si quis presbyter. C. de episco. & cleri. Guil. de cu. in l. j. C. de hæred. decur. & ibi distinguit inter immobilia, ut illa applicentur domino temporali, & mobilia fisco ecclesiæ. Oldra. consi. seu quæstio. xvij. uel xviij. uidetur etiam apertè sentire, quod applicentur domino temporali. Tamen in prosecutione uidetur innuere idem si non essent bona, quæ pro tali domino non tenerẽtur, dũodo in eius territorio sita essent. Et pro hoc uidetur facere c. cum secundum. de hæret. lib. vj. ubi bona condemnati de hæresi sita in territorio dominorum temporalium eis applicãtur, nec distinguuntur an damnati de

nati de hæresi essent laici uel clerici. Videtur tamē quòd Io.an.in cle.nolentes.de hæret.sentiat quòd c.cum secundum.intelligatur in laicis de hæresi damnatis, non autem in clericis sentiens ibi super uersicu.ecclesiarum, quòd bona clericorum propria fisco ecclesiæ applicarentur, nec distinguit mobilia ab immobilibus. Idem tenet gloss. quæ habetur pro singulari, in c.quia diuersitatem.de cō cess.præb. & pro hoc facit text.in c.excōmunicamus.§.j.de hæreti.licet Io.an.in d.cle.nolentes.in uer.applicare.uelit quòd d.c.excōmunicamus. §.j.loquatur de bonis ecclesiis, sicut cle.nolentes.quòd profectò est uiolare tex.qui expresse dicit clericorum bona. Præterea doctor. in d.cle.scribentes, dicunt simpliciter clericorū propria fisco ecclesiæ applicari, non distinguentes mobilia ab immobilibus. Ad hæc uidemus quòd ecclesia succedit clerico decedenti ab intestato deficiente parentela in omnibus bonis patrimonialibus, siue mobilibus, siue immobilibus, nam nulla differentia fit in hoc: ut in c.ij.de success.ab intest.& l.si quis presbyter.C.de epis.& cle. excluso fisco. Idem ergo uidetur posse dici damnato clerico, ut ecclesia omnia capiat. Et quòd d.c.cùm secundū. debeat intelligi in laicis de hæresi damnatis, & non in clericis, uidetur probari in aut.ut cum de ap.cog.§.generalem.uer.si uerò.coll.viij.quæ est breuiata in auten. idem de nestorianis.C.de hæret.ubi tex.uult, quòd bona clerici hæretici, qui coniunctos orthodoxos non habet ecclesiæ debeant applicari, nec fit ibi differentia, an sint bona mobilia, uel immobilia. Et quando tenentur pro laico quòd ei applicentur, satis innuit Innocē.in c.uerum. de for.competē. Et pro prædictis etiam faciunt not.per

eundem Innocen.in c.postulasti.de for.competen. Et ex dictis ibi per Innocē.& in d.c.uerum uidetur. Ostendi, quòd dicta applicatio per secularem fiscum fieri nequeat, donec talis clericus sit condemnatus per ecclesiasticum iudicem, ad quem spectat cognitio criminis, cùm iudex secularis, neq; criminaliter, neq; ciuiliter de crimine cognoscere ualeat: iuxta c.j.de cler.coniug.li.vj.etiam quo ad effectum priuandi talem à feudo, uel emphiteosi, ut dicit Innocen.in d.c.uerum. Ergo multo minus poterit sibi dominus temporalis alodialia clerici applicare, nisi præcedente condemnatione iudicis ecclesiastici. Pro quo optimè d.capi.cùm secundum.§.fin.ubi in casu quo iudicium spectat ad ecclesiasticum, etiamsi domino temporali bona ueniant applicanda, tamen non potest dominus temporalis occupare, donec per ecclesiasticum sit iudicatum. Et si iudex ecclesiasticus nollet iustitiam facere, tunc uidetur sentire Innocen.in dicto capitu.postulasti.prout Hostien.uoluit eum loqui in ecclestastico, quòd posset dominus secularis represaliare, hoc est, bona sita in suo territorio occupare. iuxta capi. dominus noster.xxiij.quæstione.ij. Et ideo posset consuli, quòd si aliquis ex talibus clericis, præcipuè simplicibus uel coniugatis aliquod graue crimen committeret, quòd fortè si laicus foret, bona perderet, quòd tali casu fiscus principis secularis instaret literatoriè requirendo, aut aliis condemnationem coram iudice ecclesiastico, & si denegaretur, aut retardaretur, tunc uideretur excusatus dominus temporalis, si bona patrimonialia talis clerici occuparet, propter offensam in sua republica, & uiolatum eius territorium, de qua iustitiā consequi non

qui non ualuit coram iudice ecclesiastico.per supra no ta.Innocen.in dicto capitu.postulasti.licet Anto.de bu. in dicto capitu.postulasti.dicat Innocen. non loqui in clericis,sed dicta per eum habere locum in laico delinquente,& habente bona in loci iniuriato, extra territorium tamen delinquente,sed uelle consulere dominis temporalibus,ut multi docto.in partibus nostris hispaniæ consuluerunt,quòd ante iudicium factum per indicem ecclesiasticum,aut denegatum,uel retardatum per eum,domini temporales apprehendere ualeant bona clericorum delinquentium, etiam immobilia, & etiam si pro eis tenentur in feudum,uel emphyteosim,non uidetur per supradicta posse defendi.Licet gloss.in l.ad dictos.de episco.audien. uideatur innuere,quòd poßint: sed potest intelligi post eodem notionem per proprium iudicem ecclesiasticum factam,& Oldra.cùm intelligit super dicto modo, cùm in quæstione sua præsupponat clericum per episcopum condemnatum. & uide eum consilio.lxxxiij.licet sit uerum quòd prædictus Oldradus in dicta quæstione.vj.& propter hoc sentiat, quòd dominus temporalis posset clericum ad rerum amißionem sui territorij condemnare,de quo est uehementißimè mirandum. Et ad leges per eum ibi allegatas uidetur perquàm facilis responsio: quia tempore earum ita erat de facto etiam in omnibus, cum non haberetur respectus clericorum,imò nec Christianorum ante tempora Constātini:ut in.l.habeat.C.de sacrosanc.eccle.sed postea secus:ut in aut.statuimus.Item contra ius Canonicum.& fortè Old.tenebat opinionē.Gallicanā, quòd in actionē in rem clericus poterat conueniri corā laico,

quam refert Petrus Iacobi *in titu.de duello.& uidetur sequi* Hostien.*in summa.quæ tamen opinio non tenetur per* Canonistas *communiter,nec per* Bertrā.*de octo.in l.ij.C.de imp.lucr.descri uide ad hoc* Guliel.*de ualle sicca doc.*Catalanum *in.xxj.chart.not.& ad totam materiam non omittas dicta* Inno.*in c.non minus.de immuni. eccle.ubi dicit,quòd licet personæ clericorū sint de foro ecclesiæ,res tamen eorū sunt de foro laici.& uide* Pet. Iacobi *in illa magna additio ne,quæ incipit,illi* Philippo,*ubi illud dictū declarat.Lege præterea eundē* Inno. *in c.nouerint.de senten.excom.& uide not.per* Io.an.*c. ex parte.de cler.coniu.&* Inno.*in c.significasti.de offic. delega.*

¶ *Cùm petijssent quidam amici* Romæ,*an filia haberet regressum contra patrem euicta dote ei per patrem data? dixi quòd sic,usq; ad concurrentem quantitatem legitimè,cùm dos ipsa computetur in legitimam.l.quoniā. de inoffi.test.& si datum pro legitima euincitur,datur regressus contra patrem uel eius hæredem,ut l.scimus. in princ.de inoffi.test.ergo consequenter in dote.& sic uidetur limitandus §.si fundus.l.meuia.ff.so.mat.& idē uidetur dicendum in donatione propter nuptias facta filio eadem ratione.*

¶ Quod *posit constitui procurator ad præsentandum aliquem ad certum beneficium uacaturum per resignationem,facit c.fi.in ratione sui.de conces.præb.& gloss. c.accedens.eo.ti.& alias fuit ita determinatum in* Rota.Et *quòd posit cōcedi ius præsentandi ad beneficium uacaturum pro una uice,uide doct.post tex.in c.ex insinuatione.de iurepat.quod nota.*

¶ An pater,

¶ *An pater, qui habet usumfructum bonorum aduentitiorum, possit dimittere illum pro alimentis praestandis filio, & aliis, an teneatur praestare filio alimenta de alijs bonis ipsius patris, an uerò possit deducere ut fructibus aduentitionum? Cùm esset de facto, uisum est esse tex. quòd teneatur praestare alimenta de bonis suis, in l. fi. §. ipsum autem. C. de bonis quae liberis. secus si pater non haberet usumfructum ex illis bonis, uel essent castrẽsia, uel quasi, per l. si quis à liberis. §. sed si filius. ff. de liber. agno.*

¶ *Contingit saepe in ciuitate nostra, quòd post factum testamentum per testatorem, & receptum per notariũ, ipsi testatores superuiuentes, aut aliàs sani solent repetere, scripturam aliam testamenti à notario: & praedicti testatores recuperata dicta scriptura testamenti, nihil in ea cassant, adijciunt, uel mutant, deinde moriuntur, quaesitum fuit an tale testamẽtum censeatur reuocatum eo ipso, quòd fuit repetitum ab ipso testatore? Maior pars notariorum ciuitatis nostrae interrogati de hoc à iurisperitis, ut intellexi à patre meo, tenebant quòd tale testamentum esset reuocatum, dicentes, quòd tali animo cẽsentur testatores illud repetere, tum quia nondũ erat publicatum nec redactum in formam publicam, nec positum signum eorum: tum quia potuit ipse testator, uel alius, hoc medio tempore aliquid addidisse uel immutasse, maximè si manu testatoris erat scriptum, praesertim in dicta ciuitate ubi frequentissimè Tabelliones nihil sciunt de scriptis in testamento: quomodo ergo salua cõscientia poterint post mortem testatoris illud publicare, & pro certo testamento in publicam formam redige*

re,& tale esse affirmare,quod ipsi olim habuerat? Videretur ergo quòd potius notarij deberent abstinere à tali assertione,quando medio tempore fuit apud testatorem,cùm debeant habere uerã scientiam de his quæ asserunt:ut in aut.de tabe.per totum.In contrarium potest argumentari:quia ad hoc quòd testamentum censeatur reuocatum,aut habet contingere uerbo,aut facto.Verbo fit per aliud testamentum.Insti.quib.mo.test.infir.§.ex eo.& per Bar.in l.si iure.de leg.iij.facto uerò fit per intercisionem,cancellationem,indictionem,deletionem, lineationem,& huiusmodi:ut in toto titu.de his quæ in test.dele.& l.nostram.C.de test.Cùm ergo in casu prædicto,nec uerbo nec facto cognoscatur aliquid immutatum,uidetur constare suis iuribus.Et pro hoc uidetur facere,quòd olim,ut satis aperitur ex multis iuribus,testamentum apud testatorem stabat,& id quod faciebat in testamento in scriptis, uidelicet, subscriptiones, & sigilla,facit nũc notarius.Et quòd apud testatorem staret, maximè probatur in l.ij.C.quemadmo.testa.aper. illa ergo eadem contraria,quæ diximus,poterant contingere olim in testamento in scriptis,cùm etiam testes, qui se subscribebãt,ignorabant contenta in testamento: ut patet Insti.de pupil.Item ad hoc adduci potest l.fina. de his quæ in test.delen.quòd testator tabulas in publicum depositas abstulit,atq; deleuit &c.ergo non simpliciter sufficiebat abstulisse,nisi & deleuisset.Nec obstat ratio, quomodo Notarius publicabit cùm aliquid potuerit addi?Quia idem timor, & eadem ratio esset in testibus subscriptis in testamento inscriptis facto,tamen nihilominus iura permittere uidentur tale testamẽ

tum posse

tum posse stare apud testatorē, ut postea testatore mortuo cognitis subscriptionibus & sigillis, in publicā formam redigatur. Idem ergo facit notarius, cùm nihil cognoscat immutatum, etiam si suspitio posset esse de contrario, sicut in testamento inscriptis more antiquo maximè, quia hic tractatur de interesse illius qui actus faciebat. & est uerisimile, quòd ipse in re sua fuit diligens custos. Item quòd aliquid ipse non addiderit, cùm non ignoraret id fieri non potuisse absq; periculo euersionis totius testamenti, cùm ergo facilè esset sibi addere uel immutare accersito Notario, non uidetur se exposuisse illi periculo. Facit l.iij.de testa.mili.nec de opinione Tabellionum est curandum, cùm non adducant aliquid iuris, & in hoc potius est inspicienda mens testantis repetētis testamentum, quàm mens Tabellionum tradentium.

¶ Ad declarationem l.illa institutio. & l.captatorias. de hære.institu.ff. quia uidi accidere de facto, aduerte, quòd materia d.l. uidetur optimè declarari ex l.si ita scri psero.de condi. & demonstra. & l.theopompus. & ibi nota.ff.de dote præleg. hoc modo, nam interdum committitur dispositio in alienam uoluntatem, in casu proculdubio est uoluntas captatoria, & non ualet, nisi ad pias caussas, iuxta latißimè dicta per Bar. in l.j.de sacro san.eccle. interdum uerò non committitur dispositio in alienam uoluntatem, sed reuelatur, seu aperitur tertio per testatorē eius mens, siue uoluntas: quia testator dicit talem scire eius uoluntatem & mentem, & cōsequēter mādat stari dicto suo, in casu reputetur talis dispositio captatoria, & nihil ualeat? Videt Bar. sentire, quòd sit capta-

ſit captatoria, non tamen totaliter: nam ſi ex aliquibus cõiecturis poteſt apparere, quòd illud quod tertius ille dicet, fuiſſe mentem defuncti, ſit de mente defuncti, debet ſtari dicto illius tertij. & ita ſecundum Barto. *debet intelligi d.l.theopompus. & l.quæ hæredi. de reb. dub.* Et *ſic tali caſu non eſt ſimpliciter uoluntas captatoria: & ita uidetur intelligenda & limitanda d.l.captatorias, ibi, dum dicit in ſecretum alienæ uoluntatis, quod intelligatur non de ſecreta uoluntate per tertium declaranda, & à teſtatore iam ei manifeſtata, ſeu commiſſa, ſed de uoluntate dicti tertij de nouo, & ex ſe formãda, & aperienda, dummodo aſſint coniecturæ, ut ſuprà dictum eſt.* Interdum *uerò non committitur diſpoſitio uoluntatis alteri, nec etiam manifeſtatur, uel reuelatur ei diſpoſitio defuncti uerbo, ſed eſt tradita in ſcriptis manu defuncti. & tali caſu nullo modo eſt captatoria, imò ſimpliciter ualet.* Et *eſt ratio, quia nihil in effectu commiſſum eſt tali, niſi depoſitum ſcripturæ manu propria defuncti ſcriptæ, quæ etiam potuiſſet in aliqua arca deponi, & nulla fraus etiam committi, quo caſu per comparationẽ literæ de manu defuncti appareret. & ita loquitur* Barto. *in l. ſi ita ſcripſero. de condi. & demon.* Si *autem ſcriptura eſſet de manu guardiani, prout ibi loquitur* Bar. *uel alterius ad cuius manum teſtator ſe retuliſſet, ſentit* Bar. *ibi talem uoluntatem ſimpliciter non ualere, cùm poſſet talis ſcribere quod liberet.* Videtur *tamen illud limitandum, prout dicitur per ipſum* Bart. *in d.l.theopompus. uidelicet, quòd tali ſcripturæ ſtetur caſus, quo habet ſuffragia uериſimilium cõiecturarum, quemadmodum ſi dicto eius, tanquam ſcientis uoluntatem*

tem defuncti, testator stari uoluisset, Cùm eadem sit ratio. Quod nota, quia uidi aliquos se pro doctis gerētes, cùm accidisset in facto non ita exacte intellexisse. & uide Pau. de cast. & Alex. in l. stipulationū §. illud. de uer. obl. & Io. de Imo. in l. illa institutio de hære. insti. & c. cùm tibi. de testa. ad materiam.

¶ Institutus fuerat quidam in testamēto, deinde in eodem exhæredatus, an ualuerit exhæredatio? Aduerte ad hanc materiam, quia secundum literam negatiuam est tex. quòd nō, in l. si certarum. §. si eodem. ff. de test. mili. & hoc uidetur Bar. sentire, & sequi gl. in l. pater. ff. de hære. insti. uidetur contradicere. Verum est tamē, quòd dicta gl. loquitur, quando erant duo instituti, & unus in eodem testamento exhæredatus: & est aperta ratio, quia tunc testamentum remanet ualidū, cùm sit ibi alius hæres. secus autem quando solus esset quis institutus, et in eodem testamento exhæredatus: nam tunc uidetur nō posse stare exhæredationē, cùm tali casu remaneret testamentum absq; hæredis institutione, quòd fieri nō potest. Inst. de fidei. hæred. §. in primis. et l. proxime. de his quæ in testa. del. ff. & ita uidetur limitari §. si eodē. per d. glo. pro qua uidetur esse tex. secundum lecturam Ganfredi de Sillaniaco doct. gallicani, in l. j. uer. & si hæreditatis. ff. de his quæ in test. del. ubi secundum eum est casus, quòd ademptio hæreditatis facta eodem testamento ualet, si ille à quo adimitur, habeat cohæredem aut substitutum: quia uidetur non data per rationem text. ibi, secus si solus esset institutus. & Raph. uidetur hoc tetigisse ibi, tamen. in l. pater sequen. Ange. uidetur tenere, quòd etiam si solus sit institutus teneat exhæredatio, & allegat

allegat §.j.d.l.proxime.qui text.in ueritate loquitur, quando habet substitutum.& hoc sentit Imo.quòd exhæredatio ualeat in l.si ita.§.j.de lib.& posth. & Nicolaus de Matar.in illa notabili distinc.relata per Sal.in l. hæreditas.de his qui ut indig.simpliciter allega. d.§.j.l. j.quòd ademptio ualeat in eodem testamento, quia uidetur non data.Et hæc omnia procedunt quando in eodem testamento, & consistet differentia inter dictos doct.in hoc. Quia secundum illos,qui tenent quòd etiã ademptio seu exhæreditatio potest fieri in eodem testamento solo hærede instituto,cui non est datus substitutus, quia uidetur non institutus, tale testamentum remanebit nullum, ac si nemo esset in eo institutus. Secundum uerò alios, qui tenent quòd ademptio non ualeat, remanebit institutus hæres ex ipso testamento. Vbi autem in alia uoluntate quàm testamento fit ademptio uel exhæredatio, tunc distingue iuxta distinctio.Nicol.de matar.in d.l. hæreditas.recensita per Bal. Vnum tamen non omittas in hac materia,uidelicet,falsum esse quod dicit Barto.in d.l.pater.de hæredi. institu. quòd exhæredatio facta coram septem testibus, de hærede instituto in alio testamento si habeat cohæredem, ualeat: quia nullo modo ualet, cùm liquidißimum sit exhæredationem non fieri,nisi in testamento d. l. hæreditas.nec potest dici testamentum absque hæredis institutione.di. §. in primis. Ex his fuit responsum ad dubium testamenti hospitis nostri Viterbiensis.

¶ Differentia quo ad restitutionem fructuum inter illum, qui uenit ui directæ substitutionis, & illum qui uenit

uenit iure fideicommißi, consistit in hoc: quia si fructus sunt præcepti medio tempore, hoc est, antequam sit locus fideicommisso uel substitutioni directæ, si tales fructus sint iam consumpti tali casu, sicut non ueniunt in fideicommissaria, iuxta l. in fideicommissaria. ita nec in directa. in l. centurio. in fin. de uulga. & pupilla. ibi, inuentis in hæreditate. Si autem sunt præcepti, sed non consumpti, & tunc etiam non ueniunt in fideicommissaria, sed in directa sic, ut in d. l. centurio. Si uerò essent fructus pendentes nondum collecti tempore quo locus est fideicommisso, etiam tales uenirent in restitutione fideicommißi, ut uoluit gloss. in l. in fideicommißi. de usur. & hæc nota sic declarata pro caussa Dyonisij & Iacobi fratrum tuorum, & Brigidæ sororis.

¶ Quærit. P. V. R. quid sentiam de uerbo, quilibet, super quo fuit facta tanta uis hodie in congregatione. Certum mihi uidetur, quòd propriè & latinè loquẽdo, prout loquebantur iurisconsulti, qui enumerantur in libris digestorum, quilibet capitur pro, aliquis ex pluribus: ut probatur paßim apud Ciceronem & alios probatos autores. & in l. poßideri. §. j. ff. de acquir. pos. & l. si pater. §. qui duos. de adop. xvij. dis. multis. & xlj deli tiæ. & l. si seruus. §. j. de leg. j. & l. j. si pluribus. de lega. ij. & l. si hæredi. de cond. insti. et l. institor. de insti. & l. peculium. de peculio. & in mille alijs legibus, & decretis antiquis. Et facit compositio, quia cõponitur de quis & liber. Nec ob. l. non distinguemus. alleg. per Barto. in §. cõplures. quia illam exponebat Fran. de Are. quilibet, id est, aliquis, non determinato certo, uel unus, id est, certus:

certus: aut pōt dici quòd ponatur uel pro, id est, postea uerò deficiēte illa puritate linguæ latinæ, præsertim per tempora decretalium Sexti, ac clementinarum, cœpit dictio, quilibet, capi pro quisq;. Et ita legitur in c. fin. de his quæ fi. à ma. par. cap. Vnde nostra ætate dictio, quilibet, uidetur capi pro quisq;, licet, ut dixi, non ex uera et antiqua latinitate: ut si quis in testamentis, uel cōtractibus, aut aliàs uellet exponere pro aliquis, faceret directè contra uoluntatem testatoris, uel contrahentium: nā si diceretur, lego cuilibet ex seruitoribus meis decē, certum est hodie, quòd debet exponi illud, cuilibet, pro cui ex eis uoluerit, uel libuerit, ut exponebatur olim per nota. in l. quòd labeo. de suppel. leg. cùm attendenda sit potius consuetudo loquendi in hoc, quàm barbara seu minus latina, quàm uera antiqua significatio. per no. in d. l. quòd labeo. & l. non aliter. cum sua materia. de legi. & l. cum delanionis. §. asinam. & c. præterea. de uer. signi. & c. intelligentia. eo. ti. & c. ex literis. de sponsa. Et miror aliquando de nostris doctoribus, qui non distinguentes tempora cum discutiūt proprietatem alicuius uocabuli, allegant pariter iura. ff. et iura Decretalium, *& Sexti ac Clem. cum aliter locuti fuerint illi antiqui, & aliter posteriores, & locutiones notariorum hodie maiori ex parte sunt impropriæ & semibarbaræ, si respicias ad illam tersam latinitatem antiquam. Vidi etiā allegari tex. feudorū ad significationē uerā alicuius uocabuli, quibus textibus nihil est fœdius, aut magis barbarum, tam in sensu, quàm etiam in contextura & uerbis. In casu ergo congregatiōis, uidelicet, in uerbo; quilibet, posito in statuto, ego non dubito quin debeat capi pro*

pro quisq;,per ea quæ suprà dixi, & fœliciter ualeat. P. V. R. *sed priusquàm claudere epistolã occurrit mihi tex.Suetonij in uita* Octauij,*ubi inquit.Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inusitatum dignumq; cognitu aduectum esset,id extra ordinem quolibet loco publicare,ut* Rinocerontem *apud septa* Tygri*ni in scæua augueni quinquaginta cubitorum pro comitio.*In *hoc text.apertè uidetur significatio huius uerbi.* Et *iterum optimè uale pater amplißime.*

¶ *Legatus fuerat aquæductus ex certa palude pluribus dominis diuersorum prædiorum,nõ tamen communiũ, quærebatur an esset locus inter eos iuri accrescẽdi?* Alle*gabam gl.in l.aquam. ff. quem.ser.amit.quod sic, & si prædia essent communia pro indiuiso, tunc haberet locum ius non decrescendi,per nota.in l.re coniuncti. de lega.iij.*

¶ Relicta *fuerat quædam domus* Romæ *à quodam* Cu*riali certis fratribus,cum his uerbis.* Relinquo *domum meã in qua habito præcisè sicuti est* Monasterio *&c.* Fuit *factum dubium,an intelligeretur de domo instructa,ut erat,uel nuda tantum, & quòd paramenta, & suppellex,ac utensilia,& alia spectarent ad hæredem?* Dixi *uideri mihi casum,quòd spectarẽt ad monasteriũ. in l.prædia.§.pe.ff.de fun.instruc.* Adducebatur *cõtrà, quòd uideretur intellexisse testator de trabibus,& alijs cementis,& lapidibus paratis ad absoluendum dictam domum, quæ nondum erat in totum perfecta, non de alia instructione.* Videtur *amplius cogitandum, tamen magis moueor in primam partem.per d.text.& uerbũ, præcise,per quod ostẽditur maior uoluntas & exactior*

defuncti.facit c.ij.de rescri.et c.pe.de arbi.et ibi no.& per alios in l.cunctos populos.& dominum meũ Alex. in quodam consi.& Ange. in alio.& quia fuit legatum pio loco,quòd autem parata & destinata domus perficiendæ etiam debeantur,faciunt no.in l.cætera. §.fin.de leg.j.

¶ *Testator fecerat quædam legata Romæ certis personis,quæ personæ postea exercuerunt graues inimicitias cum testatore,propter quandam suspitionem falsi testimonij in eum:& postmodum lapsis duobus annis à tempore ortæ inimicitiæ,mortuus fuit testator,dicebatur legata tacitè fuisse adempta,per §.non solum.l.si quis. de adi.leg.Replicabatur de glo.no.in l.athlete.§.dat remissionem.de excus.tut.in uer. priusquam. uidelicet, quòd tantum temporis effluxerat,infra quod testator prædicta legata potuisset expresse reuocare, uel adimere, quod tamen non fecerat,ergo uidebatur,non obstantibus inimicitijs,uelle persistere in relicto facto:maximè, quia erant consanguinei,& nemo præsumitur sanguinem suum odio habere saltem in fine obitus.Cõtra prædictam glo.allegaui tex.in l.pe.quem in simili casu allegabat pater meus de adimen.leg.ubi post ortas inimicitias testatrix habuit tantum tẽporis,quòd fecit codicillos,in quibus nil ademit,& tamen remanet prima tacita ademptio.& uidetur iste tex. fortiter urgere contra prædictam glo.Sed posset fortè responderi, quòd in casu d.§.pe.nõ negatur peti legatum à calumniatrice,ratione tacitæ ademptionis,sed ratione delicti, in quo tamen est cogitãdum.Et uide ad hoc no.in l.cum tabulis. §.quoniã.de his qui.ut indig.per Bar.& l.si inimicitiæ. eo tit.*

eo.ti.sed ubi essent consanguinei,ut in casu nostro,bene sequerer gloss.quia intentio testatoris fortasse fuit non adimere legatum consanguineo, quamuis inimico, sperans per mortem legatarij extingui inimicitiam, & bona legata permanere apud filios,uel cõsanguineos illius sui consanguinei,& sic apud personas de sanguine suo. & ita odium tantùm restringebatur ad hanc mediam personam,non ad alios ad quos postea uolebat,ut bona legata deuenirent.cùm uideatur respexisse totam consanguinitatem.ar.l.j.& .ij.ff.de liber.cau.& l.raptores. de epi.& cler.maximè cum uotum successionis in bonis consanguineorum sit de iure naturali.l.fi.C.quorum bono.& c.sciant cuncti.de elec.lib.vj.& cle.unica. de homi.l.cum acutissimi.de condi.& demõ.cum annus. ff.et de pact.l.tale pactum.§.fi.

¶ Aduerte, quòd aut legatur,uel fidei committitur à primo hærede instituto,eadem res uel quantitas diuersis & sub uarijs,seu diuersis conditionibus,& tali casu quilibet potest petere sibi caueri ab ipso hærede.ut l.iij. ut leg.nomin.& l.etiã.§.j.ut in pos.leg.& hoc in euentum suæ conditionis. Aut legatur uel fideicommittitur ab hærede alicui, puta Gaio,purè, uel sub conditione, & ab ipso Gaio Meuio sub conditione, tali casu habet locum dispositio §.si uerò. l.is cui. ut in possess. leg.uidelicet,quòd possit petere Meuius satisdari sibi à Gaio etiam pendente conditione ipsius Gaij. Et si non caueat Meuio Gaius,tenebitur sibi cauere hæres primo loco institutus,si prius non cauerat Gaio.Si autem cauerat Gaio,talis cautio ex iuris dispositiõe,Gaio nõ cauẽte ipsi Meuio,transfertur ad Meuium,ita quòd Meuius

in uim cautionis præstitæ Gaio per hæredē poterit adueniente conditione agere cōtra hæredem, ut in d.l. is cui. §. si. ut lega. nomi. c. & hæc nota bene extricata cùm accedissent de facto.

¶ *An poßint codicilli euerti per querelā tamquàm officiosi, cùm accidisset de facto? Quidam allegabant quòd sic, ex no. per Bald. in l. parentibus. de inoffi. test. C. ubi dicit esse locū inofficiosæ diuisioni, sed intelligo de inofficiosa diuisione facta in testamento, quod rescinditur per querelam. Secus si fuerit facta in codicillis, & ratio, quia tali casu filius iam est hæres ab intestato unà cum alijs. Reor tamen, quòd si quartam non habet, potest illā petere cohæredibus ab intestato uel legatarijs. l. quotiens. & l. si cogitatione. fa. ercis. C. hæredes enim etiam ab intestato habent ius defalcandi, ut innuit d. l. si cogitatione. & ibi no. per glo. quæ falcidia computatur in quartam. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffic. test. Et ideo non imerito non reperies aliquam legem, ni fallor, quæ loquatur de codicillis inofficiosis, quòd per querelam inofficiosi poßint euerti: & est ratio in promptu, quia filius, & hæres potest defalcare ab intestato, si legata excesserint dodrantem. secus autem est conditio in testamento, quia tunc filij omni medio sunt destituti, ni si querelam intentent. Et satis uidetur hoc innuere Azo in summa huiusmodi, de inoff. test. & Gāfre. de Salaniaco doctor Gallicanus, in l. non est nouum. de bon. poßes. contra tabu. in. viij. charta apertus hæc dicit. Et etiam tangit quid sit hodie aucta legitima, quia triens de iure auten. cùm teneatur quarta falcidiæ trebellianicæ, si filij ab intestato grauati essent legatis, uel fideicommißio non suffi=*

non sufficeret ad legitimam, imò deficeret una untia, quod remedium esset pro illa untia, uide ibi per eum. Quid autem aduersum inofficiosam donationem caussa mortis? Idem uidetur quod in codicillis eadem ratione, quod etiam tenet idem Gaufre, in l. si filius emancipatus. ff. de leg. prest. & idē in cæteris donationibus, quæ morte cōfirmātur, puta inter patrem & filium, ut probat tex. in l. ij. de inoffi. don.

¶ Quod pater teneatur dotare filiam diuitem de proprio, allegabatur l. si pater. de dot. promiss. cum ibi nota. dicebam non uideri mihi, quòd probaretur, neq; ibi, neq; alibi: imò in dicta l. si pater. innuitur, quòd si pater non simpliciter, sed expresse dotaret filiam suam de bonis ipsius filiæ, quòd non tenetur dotare de suis, ibi in uersi. utraq; igitur. & ibi, paternæ liberalitati. & ibi, liberalitas, itaq; quia in necessitatibus nemo liberalis &c. & est ratio euidens, cùm pater non teneatur alimentare filiam diuitem. ff. de liber. agno. l. si quis à liberis. § sed si filius. ad quæ alimenta fortiori uinculo obligatur, quia de iure naturæ. j. distin. Ius autem naturale. post datam autem dotem, & ius filiæ in ipsa dote quæsitum, si filiæ superuenirent alia lucra, aut relationes dotis, aut alia, nō credo quòd pater posset reuocare, quod filiæ semel in dotem constituisset, cum semper attendatur tempus quo filia incipit dotari. in aut. de æqual. dot. § quia uerò iam legem. & uide do. meum do. Barba. uirum celebratissimæ & fœcundissimæ memoriæ, aliquid tangentem in quodam consilio. Esset tamen difficile in practica contra cōmunem opinionē, in re quæ tam sepissime occurrit, obtinere.

¶ Collato beneficio mihi absenti per ordinarium, si papa conferat illud alteri non facta mentione de collatione ordinarij ante ratihabitionem, non ualet collatio ipsa tanquàm surreptitia. uide ad hoc Collec. in c. ecclesia. de sortile.

¶ Solebat frequenter dicere domi. meus domi. franciscus de Aret. quòd doctores nostri superioris ætatis multum largè, & plusquam ueritas esset, extenderant, seu interpretati fuerant l. j. C. de sacro san. ecclesijs. dicens se non credere, quod mens Constantini Imperatoris conditoris illius legis uoluerit aliud disponere, quàm facere deinceps capaces ecclesias, & collegia Christianorum ad suscipienda legata, & concedere liberam facultatem cuilibet relinquendi eis, cùm antea non liceret: nã prædicta legata, uelut facta collegio reprobato per impetratores paganos, applicabantur fisco, nam Christiani non poterant habere collegia, nisi clam: ut probatur apud historicos, & in l. diui. de natu. liber. C. & xij. quæstione. j. c. futuram. & . xv. dist. canones. Et sæpius arguebat prædictos doc. quòd fuerint parum curiosi historiarum, & temporum. præter Specu. Io. an. & Old. Tu uide ad hoc de hac licentiosa extensione, seu interpretatione d. l. Abb. in c. relatum. de testa.

¶ In quadam terra Italiæ est statutum super crimine peruersæ ueneris, quòd rei illius criminis condemnentur pœna pecuniaria, & confinationis extra terras ecclesiæ, pro qualitate personarum, & excessus, arbitrio potestatis moderanda. In eadem terra fuerunt nonnulli rei inuenti de dicto crimine per uaria interualla temporis, in quorum punitione circa maioritatem pœnæ pecuniariæ, &

riæ, & diuturnitatem confinium Potestas, quæ tūc erat, seruauit hunc modum. Nam adolescentulos minori pœna condemnauit, quàm senes: & non coniugatos, uel incarceratos etiam minori multo quā coniugatos, uel non incarceratos: quosdam autem, qui cum proprijs uxoribus illud scelus commiserant, minori pœna condemnauit, quàm eos qui cum maribus. Visum fuit quibusdam probis iurisperitis fuisse rectum iudicium. per not. in titu. de delic. puer. & l. auxilium. §. in delictis. ff. de minor. & per nota. in capitu. ut clericorum. §. fina. de ui. & honesta. clerico. cum alijs iuribus. quod & mihi idem uisum est, præterquam in ultimo delicto, in quo certè uidetur acrius cæteris puniendus, cùm tale crimen longè detestabilius & grauius sit, si cum cōiuge perpetretur: ut in capitu. adulterij. xxxij. q. vij. & est ratio, quia præter paritatem sceleris cum alijs, & maioritatem, quia in uxore habet promptum uas debitum uir quærens insana diuenticula, in uxore est quidam etiam abusus quodammodo carnis propriæ, cùm reputentur una caro. capitu. j. de coniug. leprof. & de conuer. coniug. ad apostolicam. Item est uiolatio fidei tacitè promissæ de coniunctione carnali inter eos fienda, propter bonum prolis, quæ etiam promissio in benedictione nuptiali confirmatur, quod bonum per hunc nefandum coitum apertissimè tollitur. Præterea est maior, & specialior contemptus Dei, qui instituit matrimonium illum effectum multiplicandum prolem. Est etiam contemptus reipublicæ, quæ maximè fauet matrimonijs ad effectum extendendi rem publicam per sobolem. Item est ibi ludibrium & prophanatio fœderis matrimonij, & ir-

ritatio uxoris ad quærenda adulteria, & omne nefas patrandum. Et ad consonantiam dicti iudici potestatis adduxi text. cuiusdam canonis, in consilio Anticyenensi, qui loquitur sub his uerbis sub rub. de his, qui cum masculis polluuntur, hi qui irrationabiliter in his uersati sunt, ante uicesimum annum, tale crimen commiserint, quindecim annis exactis communionem mereantur, & infra. Qui autem exacta .xx. annorum ætate, uel uxorẽ habentes hoc peccato prolapsi sunt .xxv. annis pœnitudinem gerentes in communionẽ suscipiantur, infra. Quod si qui & uxorem habentes & transcendentes quinquagesimum annum ita deliquerint, in exitu uitæ duntaxat communionis gratiam consequantur. Et in similem sententiam est alius canon super incestuosis, quem refert Martinus archiepiscopus Bracaren. in collectaneis Cõciliorum antiquorum, & subsequitur ibi alius canon, qui appellat huiusmodi uitium morbum lepræ, & præcipuè ut pœnitentes de hoc uitio non poßint orare, nisi in angulis ecclesiarum, ut dæmoniaci. & uide ibi glo. ordinariam, quare dicatur morbus lepræ, fortè propter contagionem, & difficultatem curationis. Postea legi Martinum magistri theologum Parisien. qui uidetur tenere, quòd grauius peccatum sit coire contra naturam cum masculo, quàm fœmina, cùm ibi sit abusus personæ & uasis, hîc autem uasis tãtum. Tenet euidenter etiã idem doctor, quòd maius peccatum sit seipsum polluere, quàm cum masculo coire, cum in primo sit abusus personæ suæ, & modi, & uasis, de quo dubito, nec iura uidentur apertè imponere pœnas ita in hac pollutione, sicut in alio peruerso coitu, nec tantum læditur respublica. &

blica.& ibi abusio personæ suæ,& alterius,hic suæ tan tum. Ad quod facit quod no.glo.in c.omnes.xxxij.q.vij. & in eo saltem qui se polluendo cogitat de uase mulie. bri,omnino credo esse minus peccatum,cùm tãtum pec cet in omittendo uas,re,non mente. Et aut.ut non luxu. contra natu.loquitur in coitu extra naturali uerè sodo. mitico.Nec obstat quòd ibi dicitur semetipsos &c.nam glo.ibi intelligit de sodomitico uero,ut declaratur infrà in tex.& glo.ibi, & ciuitates cum eorum habitatori. bus pereant &c.Præterea ibi alleg.l.cum uir.C.de adul. quæ expresse loquitur in uero sodomitico,quamuis non defuerunt qui dicerent d.l.loqui in uiris,qui de facto nu bunt alijs uiris,quod execrabile scelus olim factum fuis se legitur apud historicos & poetas, Iosephum contra Apinionem,Suetonium,Martialem,Iuuenalẽ, & alios. Et quòd ait Paulus,neq; moles, neq; masculorum con. cubitores &c.apud idoneos & antiquos autores expo. nuntur moles,id est,patici,cathamiti,& cuitati, non au tem se polluentes.ad quod facit quæ not.August.in lib. de ciuitate dei,loquens de sacerdotibus Cybelis.Hæc re spondi cuidam docto uiro,qui nitebatur uelle tueri opi. dicti magistri Parisien.aut saltem parificare etiam quo ad pœnam ista duo crimina.& allegabat dictã aut.& dictum Pauli.Et cõtra eum est apertè.§.item lex Iulia. de adulterijs.Insti.de publi.iudi.qui declarat text.illius aut.quamuis etiam non defuerint qui uelint illum text. habere locum in frequentißimè delinquente, propter uerbum exercere. Ad quod c.clerici.de exces.præla. Et qualiter debeant cohiberi pueri ab his flagitiosis libidi. nibus,lege sapientißimum doc.Iaso.

¶ *Quod crimina poßint deferri Papæ absq; denunciatione uel accusatione, & etiam non præcedente monitione, & per solã uiam querelæ.* Et quòd *in delictis, undecunq; pateant, non teneatur* Papa *obseruare formam iuris, sed poßit ponere pœnam condignam, allegantur not. per* Hostien. & *in c. tam literis. de testi. & per* Abbatem *in c. cùm super. de confes. &* Imo. & *alios in c. cũ olim. de re. permu. quod no.* Hostien. *in c. in nostra. de sepul. &* Bald. *in l. princeps. de leg. & not. in c. sicut de iureiur. & in c. nouit. de iudi.* Adducta *fuerũt hæc in causa processus extraiudicialis, super prætensa dilapidatione, & alijs criminibus* Episcopi Leodien. *coram* Reuerendiss. *domino meo* Vicecancellario, & *alijs tribus* Cardinalibus *Cõmissarijs domini nostri Papæ in dicta causa, quòd an indistinctè in alio crimine, quàm dilapidationis sit uerum, uide quæ posui infrà in alio memoriali, & in apostillis ad allegationes celebris aduocati & optimi uiri domini* Baptistæ *de sancto* Seuerino.

¶ *Super beneficio potest transigi autoritate delegati, dummodo habens ius in eo non renunciet, aliàs non posset, nisi autoritate ordinarij fieret transactio in non reseruatis, uel coram eo, uel alio nõ habẽte facultatem resignandi.* Et *posset imponi aliqua pensio interdicti legati, uel census, etiam absq; consensu ordinarij.* Composi*tio autem gratuita potest fieri absq; uoluntate alicuius superioris delegati, uel ordinarij, nisi interueniat renunciatio iuris alterius poßidentis beneficium, quia tunc requiritur consensus ordinarij modo quo suprà.* Hæc *colliguntur ex not. per* Abb. *post alios in c. statuimus. c. de cætero. c. super eo. de transac. & in c. nisi essent. de præbẽ.*

& uide

& uide ad prædicta Collec.in c.forus.de uer.sig.qui innuit, quòd dare aliquid pro expensis, caussa concordiæ, non sit simoniacum, & quod pensio imposita ex prædicta caussa transeat ad successores, si fuerit facta concordia autoritate ordinarij. & uide Hostien.in dicto.c.nisi. Et dicitur gratuita compositio, quando partes promittunt acquiescere dicto peritorum super lite, uel discedere simpliciter à lite tanquam ius non habentes. Et hæc nota ita declarata, quæ passim de facto accidũt. Et quòd super spolio beneficij possit transigi, uide Abb.in ca.ij. de arbit.

¶ In caussa mea Maioricen. An iuspatronatus alicuius beneficij à laico ritè fundati, & competens præfectis fabricæ laicis, dicatur laicale, uel ecclesiasticum, seu clericale? Et capio pro fundaměto, quòd iuspatronatus nõ ideo dicitur laicale, quia quasi possideatur à laicis, nam à clerico possessum dicitur iuspatronatus laicorũ, dummodo ex prima fundatione, seu successione patrimoniali, siue laicali uenerit ad clericũ. Et sic nõ uidětur curare iura ad distinguendum iuspatronatus clericorũ, à iurepatronatus laicorum, de persona quæ illud possidet, sed de prima radice & fundatione, uidelicet, an fuerit fundatũ in persona laicali ut laica, & ab eo, & successoribus in patrimoniali laicali teněndũ, & tũc dicatur esse de iurepatronatus laicorum, ut probatur per omnia iura loquentia de iurepatro.laicorum, & præsertim in capitu.filijs. & cap.quicunq;.capitu.si plures. & capit. cõsiderandum.xvj.quæstione.vij.ubi fit mentio de hæredibus, & successoribus in iurepatro.ratione patrimonij. & idem probatur in ca.j. & c.cùm secundum. & c. cum di-

cum dilectus.de iurepatro.& in d.c.cùm dilectus.glos. in duobus locis hoc sentit, exponendo quid sit præsentare tanquam laicum.& idem no.in c.cùm nos.de offi. ordi.per Abb.& per glo.fi.in cle.plures.de iurepatro.& per doc.in c.unico.de iurepa.lib.vj.& in c.ij.de præbē. & in alijs iuribus.adeo, quòd si quis laicus, uel clericus de bonis patrimonialibus in fundatione alicuius beneficij ritè de autoritate Episcopi fundati, expresse uellet Episcopum, aut Abbatem, aut aliquam personam ecclesiasticam esse patronum, & successores in dicta ecclesia, nemo dubitat quin talis patronus censeatur ecclesiasticus, seu secularis, cùm hic nulla sit successio patrimonialis, seu laicalis de succedendo. Ergo ad casum nostrum, cùm uoluntas fundatoris huius beneficij fuerit facere magistros fabricæ ecclesiæ, seu operarios patronos illos, qui tunc erant, & pro tēpore forent, apparet manifestè eum non habuisse uoluntatem fundandi iuspatronatus prædictum, ut patrimoniale, seu laicale, sed potius uoluisse fundare in personis illorum, & successoribus eorum ratione officij pij, quod gerebant, & administrationis bonorum ecclesiæ non curando aliàs de qualitate personarum, an essent consanguinei sui, uel descendentes clerici, an laici, sed curauit administrationem, et pietatem exercitij, quod est maximè pium, & necessarium ecclesiæ, ut dicit tex.in c.fi.de his quæ fi.à ma.par. capi. Cùm ergo hic nō fuerit aliqua consideratio patrimonialis, seu laicalis successionis, non dicetur iuspatronatus laicale, per suprà alleg. Erit ergo iuspatronatus ecclesiasticum siue clericale, cùm huiusmodi magistri fabricæ, quamuis fortè laici, quo ad hanc administrationē

& curam,

& curam, habeatur pro personis ecclesiasticis cùm possint & trahi, & trahere super dictis bonis, & eorum administratione coram iudice ecclesiastico tanquā personæ ecclesiasticæ: ut no. doc. in c. nullus. de foro compe. & Cancellaria quotidie dat literas magistris fabricæ, & contra eos quamuis laicos, dummodo agant, uel conueniantur ratione officij prædicti. nec immerito, quia in illa cura & administratione repræsentant personas eorum, qui de iure habent curam fabricæ, uel bonorum illi destinatorū: ut no. in c. decernimus. de iudi. & ibi Abb. Cura autem, & administratio prædicta pertinet ad Episcopum, Capitulum, & Rectorem ecclesiæ, prout late no. per doc. in c. j. & . c. de his. de eccle. ædi. & in d. c. fi. de his quæ fi. à ma. par. cap. & in c. si propter. de rescri. & in c. fi. de testa. & in extraua. suscepti. & facit optimè cap. si monachus. xvj. q. j. ubi cura fabricæ uocatur opus ecclesiasticum, & sic iuspatronatus fundatum super personis tenentibus illam curam ecclesiasticam, debet appellari ecclesiasticum. facit c. unio. x. q. iij. & ea. cau. q. j. & multa alia iura. Cōcluditur ergo, dictū iuspatronatus esse ecclesiasticum ratione finis, cum persona fundās illud in prædictis ministris, qui sunt media, uidetur, ut dixi, habuisse respectum fundamentale ad illas personas cuius illi uices gerunt, qui finis debet potius quàm medium, seu qualitas laicalis medij attēdi. c. ad nostram. de appella. l. quicquid. §. j. de acqui. re. do. ff. cum alijs iuribus scholasticis notißimis. faciat illud, quòd isti operarij sunt subrogati, & quasi procuratores personarum ecclesiasticarum, & subiecti eis, ut dictū est, quo ad hanc administrationem rei ecclesiasticæ, ergo est ius-

patronatus

patronatus clericorum ratione huius subiectionis, per no.in d.c.cùm dilectus.nam nomine ecclesiæ censentur hoc facere. Et facit ad hanc opi.quam proculdubio puto uerißimam, decis.Ro.in antiquis ti.de iurepa.quæ loquens de beguinis, inter alias rationes, dicit iuspatronatus earum esse ecclesiasticum, cum poßit conueniri coram iudice ecclesiastico, prout diximus coueniri operarios ratione huius officij, ad quod direxit fundamentum & finem testator, seu fundator beneficij.

¶ Cùm uerteretur in dubium, an in ciuitate Romana duraret uniuersitas, siue studium generale, prout olim, de quo in ti.de stud.lib.urb.Ro.& procе.ff.§.discipuli. Euge.iiij.conceßit ciuitati Ro.nouum priuilegium studij generalis, quod uidi: Curiæ autē Rom.iam olim Bonifa.viij.priuilegium concesserat, in corpore postea iuris clausum per consti.c.cùm de diuersis.de priui.lib.vj. Cùm quidam à domino nostro petijsset, uoce secum dispensari in diuersis uotis & alijs coacernentibus tantū conscientiam, & Papa uicæ uocis oraculo respondisset, placet nobis, dixit sufficienter secum fuisse dispensatū, etiam quoad omnia capita. Et inter cætera allegabam quæ possunt notari, & no.in c.osius.de postu.præl. & c.inter dilectos.de fide instru.

¶ Quantum ad id quod R. V. expostulat, an sciens aliquem commisisse furtum, uel habere rem furto sublatā, incidat indistinctè in excommunicationem contra scientes, & non reuelantes promulgatam, si non reuelet uel manifestet. Breuiter, credo quòd in casu uestro, tū quia, ut dicitis, esset periculum & scandalum reuelanti, tum etiam quòd non potest probare, si opus esset, cùm iste

uester solus uiderit illum furantem, & ille intellexerit se uisum ab eo, & si furtum etiam secretè detegeretur, & fieret etiam ipsi furi per superiorem monitio secreta de restituẽdo, semper orietur suspitio contra hunc reuelantem de reuelatione, & negante fure, & insurgente contra reuelantem semper infamia sibi incussa, fortè oporteret reuelantem publicè referre crimen, quod nõ posset probare. Nam ut colligo ex doct. in uarijs locis, uidelicet in c. si quis cum fure. de fur. & in l. ciuile. ff. e. ti. & de simo. c. nemo. & c. ij. de offi. ordi. & ex alijs locis, & Scoto in quarto. non tenetur quis reuelare, etiã secretè, ubi timet scandalum aut periculum sibi, uel secundum aliquos etiam alijs, uel ubi non posset probare, & reuelatio esset fienda publicè: ut in c. placuit. vj. q. ij. & c. si peccauerit. ij. q. j. & in cle. de hæret. Et secundum aliquos etiamsi secretè & priuatè, quãuis aliàs sci ret, cùm tali casu periculi, uel scandali, uel quia non posset probare immineret sibi periculũ corporis proprij, aut bonorum suorum, quæ uidentur præferenda pericu lo, uel damno bonorũ alterius, cùm sit maius periculum corporis, quàm bonorum, & in pari dispendio bonorũ charitas incipiat à seipso, ut potius conseruẽ mea, quàm aliena: maxumè ex quo reuelatio criminis non est de ueritate uitæ, præsertim in hoc casu furti. iuxta no. in c. sa ne. de tẽpo. ordi. per doc. iuncta gl. in l. iiij. §. si tibi. ff. de condi. ob. tur. cau. cum l. j. in fi. & l. ij. eo. ti. arg. l. in seruorum. ff. de pœnis. & in aut. de manda. princip. §. oportet. & ij. q. vij. plerunq;. & xiij. dis. nerui. et l. si præses. C. de ser. & aqua. & ar. no. in cap. ij. de no. op. nunci. & cap. qui scandalizauit. de reg. iur. cum tota materia de

scandalo

scandalo.& faciunt optimè ad hoc no.per Abb.Sicu.*in c.officij.de pœnit.& remis.*Et *uidemus quòd* Cancella*ria in excõmunicationibus generalibus in forma, significauit, pro furtis, uel occulte detentis, caute ponit iniquitatis filios detentores, & temerè ac malitiose occultantes, uel nequiter detinentes. non ergo intendit ligare eos qui non iniquè, uel temere nõ reuelant, sed ex iustis caussis, puta superius expreßis, abstinent à reuelando, maximè cùm excommunicatio non extendatur in personas ultra tacitam uel præsumptam uoluntatem excommunicatoris.ut no.doc.in c.ex parte.el.primo.de offi.delega. & faciunt no.in c.p.& g.de offi.deleg.& c.j.de iudic. & l.si cui.de seruit.sed excommunicator, hic censetur huiusmodi personas tacitè eximerè, & si non faceret, sententia esset iniqua, quæ in foro conscientiæ non esset timenda.ij.q.iij.§.ex his. & idem crederem ubi ex alia iusta caussa, in ratione naturali fundata, non tenetur reuelare, utpote filius patrem furem, uel econtra.*Et *fortè idem posset dici in omni casu, ubi quis non posset cogi ad testificandum expresse, quia multominus ad iudicandum uel reuelandum.* Et *satisfaceretur ad hoc not. per* Archi.*xxij.q.ij.§.itẽ.& no.per doc.in c.j.de testi.cog. & per* Abba.*sicu.in c.cùm super.de confeß.& alios in c.ij.de maio.& obe.& in c.quisquis.ij.q.iij.& c.qui resistit.& faciunt no.in c. qualiter & quando in utroq;. de accusa.& peroptime tex.vj.q.j.si omnia.& c.oues. & c.cùm ex merito.& no.per* Inn.*c.j.de scrut.in ord. faci.*Non *tamen propterea negarem, quin posset habere locum materia denunciationis euangelicæ fiendæ per hunc scientem illum furem, seruatis loco, et tempore, &*

debita

debita forma.ad hoc d.c.plerunq;. & .xxiiij . q . ij. tam sacerdos.

Notabilia de expectatiuis, & alijs literas gratiæ concernentibus, excerpta ex notulis Antonij de Corthesijs,et aliorum Abbreuiatorum:

PRINCIPIVM gratiarum expectatiuarum est scire,an partes impetrantes sint præsentes in Curia, an non.Et si sunt præsentes,debent examinari,nisi fortè graduati uel officiales papæ fuerint,uel gratia fiat motu proprio,uel pro cōmēda,uel pensione,et pro præsentibus examinatis graduatis officialibus,et habētibus motu proprio,dātur duæ literæ:una gratiosa,& alia executoria.Absentibus uerò datur una litera in forma,dignū. ¶ Item præsentes in Curia impetrātes,habent in literis apostolicis uitæ,ac morum honestas &c. uel literarum scientia,aut nobilitas generis,seu religionis zelus &c. secūdum qualitatem eorum.Absentibus uerò datur indifferenter in forma,dignū &c.Nisi esset doctor,uel officialis,aut motu proprio:quia licet sint absentes,dātur duæ literæ tanquam præsentibus,quia non examinātur. Et similiter non examinantur quando beneficia non dantur in titulum,ut in commendis & pensionibus.

¶ Nota,quòd licet quis tempore datæ non fuerit præsens,si tamē est præsens tēpore expeditionis, debet dari litera tanquā pro præsente.Item si tēpore datæ,uel expeditionis fuerit absens,dummodo aliquo tempore fuerit præsens,& examinatus,datur tāquā pro præsente

¶ Item nota, quòd in expectatiuis in clausula, aut si hodie pro alio uel alijs &c. debet exprimi collatio eius, ad quam datur beneficium, nisi haberetur in genere ad cuiuscunq; collationem: quia tūc diceretur in fine illius clausulæ, de similibus beneficijs prædictæ diocœsis tacitò de collatione. ut lib. B. fo. xxij.

¶ Item nota, quòd quando dicitur ratione dignitatum, personatuum, administrationum, uel officiorum, debet sequi, quos, quas, seu quæ in illis obtinēt. secus si dicitur administrationum, & officiorum, quia tunc sufficit dicere, quæ in illis obtinet.

Electionem. ¶ Item nota, non debet dici electionem, nisi quando ponitur, etiamsi consueuerit quis per electionem assumi.

Inhibitio. ¶ Item, quòd quando creatur canonicus in ecclesijs collegiatis, inhiberi debet Episcopo, & aliarum ecclesiarum Capitulis: secus si non creatur canonicus in dictis collegiatis, quia tunc solum inhibetur Capitulis.

Statutis. ¶ Item nota, quod quando in gratia expectatiua non datur aliquod beneficium in cathedrali, uel collegiata, tunc in non obstantijs, non fit mentio de statutis.

Clausula uolumus autem &c. uide fo. ij. 8. li. b. & fo. cxxiij. eo. & fo. x. b. Item nota, quòd quando creatur canonicus, & reseruatur dignitas, personatus, administratio, uel officium curatum, & datur aliud curatum, in fine ponitur clausula restrictiua, Volumus autem, quòd quamprimum uigore præsentium dignitatem &c. Aliter non, uel nisi dispēsetur ad compatibilia.

Secularis ad regulare. ¶ Item nota, quòd si secularis petit ad collationem Episcopi, & Capituli alicuius ordinis, dicitur sic, beneficiū ecclesiasticum clericis secularibus aßignari solitum, & non ponitur clausula, dummodo canonicatus, & præbēnda

benda ecclesia cathedralis existat.

¶ Item nota, quòd in executorijs expectatiuarum, corrector Anselmus cassauit cõsuetum clericis secularibus assignari, etiãsi canonicatus &c. in collegiata, uel eisdẽ cura immineat animarum, tamẽ hodie est ad placitum. In executoria.

¶ Item cassauit, per se, uel procuratorem suum ad id legitimè constitutum infra unius mensis spatium, postquã sibi &c. usq; ad conferenda. fo. xcvj. li. b.

¶ Item nota, quòd si in supplicatione gratiæ expectatiuæ dicat, supplicat Io. Anto. Perusinus, & non dicitur clericus, quod in minuta potest addi clericus: quia papa intendit prouidere clericis, secus si esset secularis. Clericus.

¶ Item, si clericus francigena impetrat gratiam expectatiuam ad duas collationes, quarum una sit in Frãcia, & alia in Alemania, in ualore debet dici, librarũ Turo. paruorum, quæ est moneta Franciæ, et non marcarũ, quæ est moneta Alemaniæ. li. tut. par.

¶ Item, si in gratia expectatiua datur ad minorem ualorem quàm dicat regula, literæ non sunt scribendæ si pars cõtentatur de minori ualore. & hoc intellige usq; ad tertiam partem ualoris expreßi, iuxta regulam Cancellariæ apostolicæ.

¶ Itẽ nota, quòd in minuta semper potest addi, & gratia aggrauari, non autem impinguari ultra tenorẽ supplicationis. facit tex. in l. ueteribus. ff. de pac.

¶ Item, quando datur gratia expectatiua pro graduato ad unum beneficium, datur ad unum cuiuscũq; taxæ. Sed si gratia expectatiua datur ad duo, ponitur taxa secundum regulas limitatas.

¶ Item nota, quòd nunquam datur perpetua admini- Perpetua administratio.

ſtratio, niſi quado eſt petitum in ſupplicatione, & quā do petitur, datur indifferenter, ſiue creetur canonicus, ſiue non: conſuetudo tamen eſt ponere quando creatur canonicus, aliàs non.

¶ Item nota, quòd quando datur gratia expectatiua ad unum, uel duo, tunc ponitur collatio retrò, uidelicet, ad uenerabilis fratris noſtri Epiſcopi, & dilectorum filiorum capituli Amaen, & abbatis, ac conuentus monaſterij &c. Sed quando creatur canonicus, dat ad illud beneficium, tunc primò dicitur ad collationem &c. uenerabilis fratris noſtri &c.

Non obſtan. &c. ¶ Item nota, quòd quando eſt in forma unum uel duo, ponitur non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis: quia expectatiua non debet dari niſi ad unum beneficium.

¶ Item nota, quòd quando quis creatur canonicus, uel habet ad unum, uel duo, tunc dicitur, nō obſtantibus cōſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis. Secus ſi datur ad unum beneficium duntaxat, quia tunc dicitur non obſtātibus quibuſcunq; ſtatutis, & cōſuetudinibus &c. cùm conſuetudines, conſtitutiones, & ordinationes apoſtolicæ tunc non obſtent, niſi habeat alia beneficia.

Portiones. ¶ Item nota, quòd ad portiones datur gratia, quādo in ſupplicatione petitum fuit.

Patrimonialia. ¶ Item nota, quòd nunquàm datur ad præſtimonia patrimonialia, quia ſunt de iurepatronatus laicorum.

Inhibitio. ¶ Item nota, quòd quando creatur canonicus, & reſeruatur præbenda, tunc inhibetur ſolum Epiſcopo, & Capitulo, & non dicitur Decano, capitulo, canonicis, & perſonis: quia ſolùm ad Epiſcopum, & Capitulū pertinet collatio

net collatio præbendæ.

¶ Item nota, quòd quando quis creatur canonicus cum reseruatione præbendæ, ac dignitatis &c. tunc ibi inducens dicitur corporalē possessionē præbendæ ac dignitatis &c. & non additur canonicatus, & dicitur inducēs &c. corporalē possessionē canonicatus, et præbēde &c. Literæ speciales generales &c.

¶ Item nota, quòd quādo prouidetur de canonicatu, & creatur canonicus cū reseruatione præbēdæ & dignitatis, & datur gratia ad aliud beneficiū, tūc dicitur, Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciēdis de canonicatibus & præbēdis ipsius ecclesiæ, ac hmōi speciales, uel alijs bñficijs ecclesiasticis in illis partibus generales. In forma uerò unū, uel duo, dicitur speciales, uel generales. Quando uerò creatur canonicus in una uel pluribus ecclesijs, tūc dicitur de canonicatibus, & præbēdis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, uel officijs earundē ecclesiarū, uel ipsius ecclesiæ speciales, uel alijs beneficijs &c. generales. Ratio est, quia ponitur in fauorem impetrātis, quia illa clausula, & huiusmodi speciales, refertur & ponitur respectu illorū, habētiū similē gratiā: quādo ponitur speciales, uel generales, ponitur respectu aliorum habentium in forma, unum uel duo.

¶ Item nota, quòd quando datur ad collationem duarū collegiatarū in forma, unū uel duo, ibi districtius inhibendo, non dicitur, uenerabili fratri nostro, quia datur tertia collatio, & hoc quando dicitur, unum uel duo: secus si creatur canonicus ad alteram. Inhibitio.

¶ Item, quòd clausula, per priorem soliti gubernari, nō debet poni quādo dicitᷣ ad collationē dilectorū filiorū, prioris, & cōuētus monasterij &c. quia fortassis ultra Per priorem soliti gubernari.

priorē est Abbas: sed bene ponitur in iudicibus, quia est necesse quòd prior sit ī dignitate monasterij cōstitutus.

Derogatio statutorū de optando. ¶ Nota, quòd nunquàm debet derogari statutis de optā do in gratijs expectatiuis, etiamsi habent signaturam in supplicatione: sed debet dici, non obstātibus statutis & consuetudinibus, in quibus derogatur dictis statutis, uel datur indultum.

¶ Quādo datur gratia expectatiua ad collationē certā, ut Abbatis, & cōuentus, clausula ibi, aut si hodie ꝑ alio &c. debet repeti, dicta collatio ad collationē &c. Abbatum, & conuentuū prædictorum. secus si non habet gratiam ad certā collationē, sed in genere ad collationē totius diocœsis: quia tunc diceretur de similibus beneficijs prædictæ diocœsis, nō exprimendo in specie ad collationem alicuius. Et si exprimatur, debet dici (collationem ordinariorum. Sed si regularis petit gratiam expectatiuā ad collationē Abbatis alterius monasterij, ubi nō est ꝑfessus, tantū debet dici clausula, ut ad illud monasteriū,

Translatio. ad cuius collationē beneficium assequetur, transferatur.

¶ Quando conceditur gratia expectatiua alicui regulari, cum quo fuisset dispensatum, ut unum beneficium

Dispē. in regulari. obtinere posset, tunc effectus dictæ dispensationis debet poni in principio literæ, ibi existit, cui nos dudum, ut quodcunq; &c.

Expectatiua in prælato. ¶ Aliquando gratia expectatiua conceditur Prælato ad beneficia sibi commendata, & tunc debet poni clausula, & per te, unà cū ecclesia magna cui præesse dignosceris.

¶ Si uerò dantur dicta beneficia eidem Prælato in titulum, tunc in fine literæ debet poni dispensatio, ut illa beneficia poßit tenere unà cum episcopatu suo &c.

¶ Sed si

¶ Sed si in primo casu Episcopus non habet possessionẽ episcopatus Magũtinensis, tũc, quia debet dici, ut poßit tenere illa beneficia usquequo assequatur possessionẽ Episcopatus, uel aliter secundum formã supplicationis.

¶ Aduerte, quando datur gratia expectatiua ad beneficia tantũ, debet dici ut in formis: si uerò datur ad Hospitalia uel portiones, tũc debet præmitti in principio literæ. Cum itaq;, sicut accepimus, in ciuitate & diocœsi M. sint nonnulla hospitalia, seu nonnullæ perpetuæ portiones. Perpetuæ portiones.

¶ Quando datur gratia expectatiua ad collationẽ Episcopi, & illi inhibetur, poteſt poni executor uicarius, uel officialis suus: ut fo. lj. Executor.

¶ De ætate, puta quòd in. xx. anno, si fiat mentio in gratia expectatiua quòd datur ad curatum, tunc in fine literæ apostolicæ debet poni clausula, Ante quod de defectu ætatis pateris antedictum. & postea debet sequi, quod sit in dicta ætate constitutus. & si ponitur, non debet dari gratia ad curatum beneficium, ex quo apparet, quòd poteſt illud habere iure, uel habet dispensationem, uel si daretur, tunc deberet dici in illa clausula, aut si hodie pro alio duxerimus conferendum, nos enim tam illas, quàm præsentes casu quo ad hoc quòd postquàm legitimæ fueris ætatis ipsarum præsentium uigore literarum tibi de dignitate, personatu &c. Super ætate.

¶ Nota quòd si statutũ, uel consuetudo, quòd dignitas non poßit teneri, nisi per canonicũ actu præbendatũ, uel alia similia, tunc aut debet creari canonicus cum resignatione præbẽde & prouideri de dignitate: aut debet derogari dictis statutis, ibi, non obstantibus &c. statutis, Dignitas nõ obtinẽda, nisi per præbẽdatum.

consuetudinibus, in illis præsertim quibus caueri dicitur &c. cæterisq; contrarijs. & in fine debet poni indultum ante decretum, uidelicet, Et insuper eidem. N. ut in ecclesijs prædictis dignitatẽ huiusmodi, si sibi uigore præsentium conferatur recipere &c. ualeat quòd canonicus actu præbẽdatus in illis non existat, ut præfertur supradictis quoq; statutis, & consuetudinibus, cæterisq; contrarijs nequaquàm obstantibus &c. indulgemus.

Volumus autem &c. ¶ *Clausula, quòd quàmprimum, ponitur eò quando in duabus collationibus datur dignitas, personatus, administratio, uel officium curatum, & creatur canonicus, aliter non.*

¶ *Si habens gratiam in forma pauperum, impetret gratiam in speciali, debet extunc cassari prima litera in forma, pauperum: si uerò impetraret beneficium uacās, tunc literæ predictæ debent dici quòd sunt cessæ, postquàm possessionem beneficij fuerit assecutus.*

¶ *Inhibentes pro præsente, inhibendo pro absente.*

¶ *Prima uice dum communiter uel diuisim in collationibus, postea in clausulis generalibus coniunctim uel diuisim separatim spectantibus.*

¶ *Quando quis creatur canonicus cum reseruatione præbendæ, dignitatis, personatus, administrationis, uel officij, tunc si quæ, uel si qua. Si uerò creatur canonicus in una ecclesia, dicitur ad aliud beneficium, tunc ponitur in neutro genere, & dicitur, si qua uacant ad præsens. Et similiter in alijs, ubi debet repeti, & quas, quos, seu quæ, tantum acceptandas, acceptandos, uel acceptāda, & similiter in alijs conferendis.*

¶ *Aduerte, quòd quādo reseruatur dignitas &c. debet dici sic,*

dici sic, ad dignitates, personatus, administrationes, uel officia, ita quòd ponatur uel officium, quia non debet stare, & officiũ. Sed postea ibi, etiam ratione dignitatum, personatuum, administrationum, & officiorum, potest dici, & officiorum: & debet sequi tunc quæ in illis obtinent. In literis gratiosis incipitur, si nõ obstan. & postea dicitur, seu: sed in executorijs incipitur, per seu. **Aut, seu.**

¶ *Quando creatur canonicus in duabus, uel in una sola ecclesijs, & ad aliud beneficium, tunc non dicitur specialem gratiam facientes, sed in forma unum, uel duo, dicitur semper specialem gratiam facientes. & uide in char. se. uerbo.* **Specialem gratiam facien. facere uolentes.**

¶ *Aduerte, quòd quando fit expectatiua in forma unũ, uel duo &c. & dicitur, etiamsi quodlibet eorum canonicatus &c. administratio, uel officium fuerit. Et ad dignitatem, administrationem, uel officium huiusmodi cõsueuerit quis per electionẽ assumi, debet dici, Eorumq; alteri cura imminet animarum, & non, eiq; cura immineat animarum: quia refertur ad illud quodlibet.*

¶ *Item, quãdo expectatiua dispensatur ad incompatibilia, & parochiales, debet narrari regula dispensationis, uidelicet, quod per quamcunq; signaturam.* **Dispẽ. ad. ij. in expect.**

¶ *Nota, quòd quando quis non creatur canonicus, non potest in literis derogari statutis, de nõ recipiendo, nisi nobiles, uel alijs statutis similibus: quia derogatio est specialis, gratia uero generalis, sed debet dari indultum per literam ad partem.* **Derogatio statu. de non recipiendo ignobiles.**

Notabilia super uacãtibus nõ reseruatis.

GRATIAM Beneficij *impetrans, nõ tenetur facere mentionem de qualitate ordinis annexorum in be-*

neficio impetrato secundum Anto.ut not.Cal.de rescri. in nostra.uer.tertio quæro.nec etiam facere mentionem de titulo beneficij patrimonialis.ut ibi no.Inno.uer.seq. De primo dicto tex.in c.ei cui.de præb.in.vj.& ibi hoc not.Io.an.super uerbo,quod poßit.in nouella.

¶ Gratiam beneficij collegiati uel conuentualis impetrans si hoc exprimit quòd sit collegiatum, uel conuentuale,non tenetur aliter facere mentionē de cura,etiam si habet curam parochialem extra collegium, uel conuentum,nisi essent duæ ecclesiæ separatæ,scilicet,collegiata,uel parochialis simul iūctæ & unitæ,ita quòd una non sit alteri annexa,nec ei subsit,not.Lap.in c.cùm in illis.de præb.in.vj.

¶ Gratia non est surreptitia, licet impetrans tacuerit modū uacationis beneficij:sufficit enim quòd uacationē expreßit.& dicetur simpliciter,uacet,intelligitur quòd uacat uacatiōe iur.& facti.not.Lap.alle.lxxxix.col.vij.

¶ Curata ecclesia propriè dicitur,quæ habet curam actu:illa autem quæ habet curam habitu duntaxat,habetur pro non curata,saltem quoad uitandam pœnam constitutionis de curata loquentis. no.Io.an.de elec.licet canon.in.vj.in glo.ordi.&c.

¶ In beneficijs habitu curatis non ponitur constitutio, execrabilis,nec in beneficio cui cura per uicarium perpetuum exercetur,& tunc non ponitur. c.de multa.sed ponitur per assecutionem &c.

¶ Nota,quòd clausula,cōsiderationis talis &c.ponitur quando supplicat Cardinalis, uel Imperator,aut Rex, seu Regina.

¶ Clausula uerò,pro quo talis supplicat,ponitur quā-

d o supplicat

do supplicat Episcopus, uel dux, aut alia persona.

¶ Item nota, quòd cùm dicitur, Cum itaq; &c. ecclesiã sanctæ Mariæ loci de Canispenestren. dioc. debet postea dici, Volen. dilectum filium. M. dilecti loci. & nõ dicere decanis, & dictæ dioc.

Si uacant canonicatus & præbenda, aut dignitas cuiusdam ecclesiæ, & conferantur, uel mandentur conferri alicui, non est de stylo, & in minuta ponitur, quòd ille simul obtinere poßit. c. j. de consue. li. vj.

¶ Item si beneficium uacans est dependens à monasterio, uel alio loco regulari, uel dicatur in supplicatione, quòd illud beneficium dependat, uel pertineat ad collationem regularium, semper debet dici, per clericos seculares regi consuetum, quando confertur seculari.

¶ Item, si beneficium dependens ab aliquo monasterio, consueuerit regi per seculares, & conferatur religioso, debet dari regulariter, In commendam, aliàs titulũ cum dispensatione. Si uero consueuerit regi per Monachos monasterij, debet dari fratri mendicanti in commendã. Ratio enim diuersitatis est, quòd si daretur beneficium, quod cõsueuerit regi per monachos, in titulum, tunc est necessaria translatio.

¶ Nota, quòd impetrans parochialem ecclesiam solitã regi per canonicos regulares, debet dici talis monasterij. & inhibetur Abbati, & Conuentui, & derogatur statutis, & ponitur clausula, admitti &c.

¶ Si prouidetur mendicantibus de parochiali ecclesia, dicitur, Dilecto filio. N. ordinis fratrum minorũ professori, & nõ dicitur rectori. In nõ obstã. dicitur, ac dicti ordinis statutis quòdq; ordinẽ prædictũ expresse ꝓfessus existis,

existis, dicitur, quādo in domo ordinem prædictum expresse professus fuisti.

¶ *Si cardinali prouidetur de beneficio regulari, tunc debet dari, in commendam tenendum, unà cum alijs suis beneficijs quæ obtinet.* Et *sic rationabiliter fieri. Si uerò uelles dare in titulum, tunc deberes ponere in fine dispensationem, ut illud posset obtinere.*

¶ *Aduerte, quòd in executorijs de beneficijs uacantibus non ponitur, specialem gratiam, sed simpliciter dicitur, hodie dilecto filio.* M. *&c. & idē in expectatiuis, nisi quādo datur in forma, unum, uel duo, uel unum tantum, quia tunc in executorijs dicitur, hodie dilecto filio* Ioāni *&c. specialem gratiam.* Et *ita obseruat stylus.* Sed *si poneretur specialem gratiam in uacan. propter hoc literæ non essent rescribendæ nec subreptitiæ.*

¶ *Si quis petat sibi de pluribus beneficijs prouideri in una supplicatione, per fiat ut petitur, intelligitur esse prouisum de omnibus: duntamen ualeāt ultra centum florenos. & ita obseruat* Cancellaria*, & hoc quando uacant per unum modum, ut per mortem unius. Si uerò uacarent ex diuersis capitibus, tunc non uenit, nisi primus modus uacationis, nisi signatura diceret, fiat ut petitur de omnibus.*

¶ *Quando prouidetur de præstimonijs, ponitur clausula, admitti, quoniam ad canonicos pertinere consueuerit, admittere tales.* Et *nota, quòd generaliter ubicunq; præsit superior de iure uel de facto, debet poni clausula, admitti. & quando requiritur alicuius uel aliquorum consensus.*

¶ Nota, *quòd in regularibus, cathedralibus, seu collegiatis*

giatis ecclesijs ac monasterijs ,nunquam ponitur clausula, Aut si præsens non fueris: quia beneficiati in illis semper debent esse præsentes, & residere in eisdē: & quia dum emittunt professionem, tunc præstāt iuramenta. Et si alicui conferatur beneficium in ipsis ecclesijs seu monasterijs, quod consueuisset regi per seculares clericos, etiam dicta clausula poni non debet, quia statuta & cōsuetudines duntaxat extenduntur ad regulares earundē ecclesiarum & monasteriorum.

¶ Quādo aliquis est officialis in Curia, tunc debet affirmatiuè poni: ut tibi qui Secretarius noster existis. Si uerò est officialis extra Curiam, tūc assertiuè: ut tibi, qui, ut asseris, dilecti filij nobilis uiri. E. ducis Mediolani Secretarius existis.

¶ Clausula, aliàs ius quæsitum, ponitur quādo uacatio beneficij est in suspensu, quia adhuc non uacat, sed debeat uacare: ut est in beneficio, quando quis uult resignare in partibus, quando committitur quòd recipiat resignationem beneficij & illud alteri conferat. Et ista clausula, dummodo tempore datæ præsentium non fuerit alicui specialiter ius quæsitum, ponitur in omnibus beneficijs non reseruatis. Ponitur etiam in beneficijs reseruatis, quando exprimis detentorem: aliàs in beneficio reseruato ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

¶ Item nota, quòd illud quod ponitur in præiudicium supplicantis, non repetitur.

¶ Gratiam beneficij impetrans, licet de beneficio quod detinet teneatur facere mentionem, siue de iure siue de facto teneat, si tamē dicit se id canonicè tenere quod de

facto

facto obtinebat, non propterea gratia uitiatur: quia quod iustè uel iniustè teneat, est quid extrinsecũ à gratia, nisi iniusta detentio redderet eũ inhabilem ad beneficia. not. Fran. in Cle. si Romanus, in fin. de præben. & uide infrà char. j. in uerb. gratiam beneficij. & in alia char. ij. uerb. gratiam beneficij. & char. ij. uerb. gratiã beneficij. & seq.

¶ Super eo quoq; dicitur quando pertinet ad collationem, aliàs dicitur, & super eo lis &c.

¶ Per diligentem examinationem, dicitur in curatis, in alijs dicitur, si post diligentem examinationem.

¶ Clausula, aliàs de uitæ ac morum &c. illud aliàs ponitur quando impetrans est inhabilis uel minor annis. & ponitur ibi, meritò ad hoc aliàs idoneũ. Licet in supplicatione dicatur nullum beneficium obtinens, in litera apostolica illud non debet dici: quia ex quo in ipsa litera non dicitur quòd habeat alia beneficia, apparet quòd nullum habet: ideo superfluè diceretur nullum beneficiũ ecclesiasticum obtinens.

¶ Clausula, cæterisq; contrarijs quibuscunq;, nunquam debet poni quando debet subnecti aliud contrarium. Et ideo debet tunc poni, statutis & consuetudinibus contrarijs quibuscunq;. Et non debet dici cæteris. Et postea debet subnecti, aut si aliqui uel aliter, secundum materiam.

¶ Si quis petit prouideri de beneficio, & nõ dicit illud esse cum cura uel sine cura, tunc in minuta potest addi, quòd sine cura sit, et posset addi, quod esset curatũ, nisi diceretur quod sine cura est. Et postea in clausulis generalibus esset dictum in supplicatiõe, etiamsi ei cura immineat

mineat animarum in dignitatibus, secus in alijs, ut not. ij infrà uerb. in uacante.

¶ Clausula, aut ex alterius cuiuscunq; persona, quæ cõsueuit poni in uacan. ideo ponitur, quia aliàs si beneficium uacaret per obitum alterius personæ narratæ, uel aliàs quomodocunq;, non ueniret beneficium, etiamsi esset apposita clausula, uel aliàs quouis modo. Cuius uigore licet ueniat alius modus, non tamen uenit, nisi ex persona illius de quo est facta narratio, siue mentio in literis: quia uerbum, alius, est relatiuum similitudinis, ut in c. sedes. de rescrip. & per gloß. in cap. damnamus. in uer. alius. de sum. trini. & habetur in l. si fugitiuus. C. de ser. fug. & quid si exprimitur modus uacationis per consti. execrabilis, cum clausula, uel aliàs quouis modo, & uacet per non promotionem, uel ingressum religionis. uide Rot. de rescrip. in nouis prima in ordine, & in nu. xxvij. Aliàs quouis modo.

¶ In uacante debet dici affirmatiuè, quod sit curatũ, uel sine cura, & non potest tolerari: quia diceretur, etiamsi ei cura immineat animarum, nisi in dignitatibus in quibus posset dici. uide suprà in secunda notula.

¶ Item nota, quòd si Capella est corpus de per se, non uenit clausula, admißionis, sed quo ad Altaria, & uicarias, quæ sunt in ecclesijs uenit clausula, admißionis, etiã quo ad altaria quæ sunt in ecclesijs parochialibus.

¶ Item, si altaria sint in ecclesia parochiali, nõ oportet facere mentionem de statutis, & iuramẽto, & tũc debet inhiberi Capitulo, Seu si uenerabili fratri nostro. &c. Capitulo ecclesiæ prædictæ, & idẽ si depẽderẽt à monasterijs, uel alijs regularibus locis, quæ haberẽt statuta.

¶ Item

¶ Item nota, quòd quando nō datur reseruatio de principali dignitate, puta quia cōmittitur resignatio ad partes, nūquā debet doceri de principalitate: ratio est, quia non datur reseruatio. Item tunc non debet dici, dummodo eius dispositio, sed dummodo in ea non sit alicui specialiter ius quæsitum.

¶ Item, non debet poni decretum de reseruato.

¶ Item nota, quòd quando beneficiū, uel prioratus dependet ab alio, semper debet poni clausula, facientes dictum Ioannem &c. ad beneficiū, uel procuratorem huiusmodi, ut est moris, admitti.

¶ Item omnis prioratus, qui non est conuentualis, depēdet ab alio: & ideo debet poni clausula, admitti, & etiā in conuentuali si dependeat, & non obst. monasterij à quo dependet.

¶ Item si in supplicatione dicatur, Lis in Romana Curia uel extra eam pendeat indecisa, tunc simpliciter dicetur in minuta, aliàs dicetur sic, & super eo inter aliquos lis, cuius statum præsentibus haberi uolumus pro expresso, pendeat indecisa. & nō intitulatur quis de beneficio litigioso, etiāmsi illud poßideat.

¶ Gratiam beneficij impetrans tenetur facere mētionem de alio beneficio quod obtinet, licet de facto, & nō de iure, sed occupatum teneat. c. cùm teneamur. de præb. & facit c. in nostra. de rescrip. & ibi uide plenißimè & copiose per R. P. D. Fely. no. de præb. eum cui. lib. vj. in gl. eadem ratione. Item tenetur facere mentionem de beneficio in quo ius habet, licet poßeßionē nō habeat, dūmodo sciat sibi collatum esse: secus si ignoret. de rescrip. cap. gratia. lib. vj. nam etsi spoliatus est beneficio,

tenetur

tenetur de illo facere mentionem.no.Io.an.de rescrip.in nostra.uer.nemo ad quæstiones.in impetrationibus literarum ad beneficia,debet fieri mentio de beneficijs super quibus essent signatæ supplicationes,licet super illis literæ apostolicæ confectæ non fuissent. Et etiam de gratia expectatiua,cuius habet supplicationem signatã si intendit illam expedire.

¶ Item,quando in narratiua dicitur,parochialis ecclesia,postea in processu literæ non debet dici,de dicta ecclesia,cui cura imminet animarum:quia ex quo dictum est quod est parochialis,superfluè dicitur quòd cura illi immineat animarum.

¶ Item nota,quòd prioratus,siue administratio monachalis committi alicui,uel cõferri nõ potest, nisi expresse professus fuit ordinem monachalem:ut in cle. ne in agro.§.sane.& hoc uerum,nisi diceretur,in commẽdã, quia tunc non requiritur quòd sit professus.

¶ Itẽ nota,quòd clausula quæ ponitur in beneficijs deuolutis,uidelicet,dummodo deuoluta sint,ut præfertur, non debet poni,nisi quando beneficium est de iurepatronatus laicorũ:quia Papa nõ intendit aliquo modo prouidere,secus in alijs beneficijs.

¶ Item nota,quòd quando uni est prouisum de beneficio,& postea per assecutionem uacat, non est necesse quòd exprimatur quomodo tunc uacauit,sed sufficit dicere,tunc certo modo uacante prouisum fuit,si non fuisset prouisum, puta quòd literæ non fuerant executæ, aut non fuerant expeditæ,tũc debet incipi, & narrari primus modus uacationis.Ratio diuersitatis est,quia in primo casu uacat per assecutionem fiẽdam,ex quo pro-

uisum fuit. In secūdo casu uacat adhuc per primū modū uacationis, & ideo ille modus uacationis debet narrari.

¶ Itē nota, quòd in secularibus, & regularibus, cathedralib. ecclesijs, ac monasterijs canonicorū regulariū, dicitur Capitulū, in alijs regularibus dicitur Conuētus.

¶ Item nota, quòd quādo dicitur beneficium simplex, nunquam debet dici, quòd sine cura est.

¶ Item nota, quòd in supplicatione non est necesse exprimere ualorem beneficij, quod per assecutionem alterius dimitti debet.

¶ Item nota, quòd quando unus intitulatur de beneficio, dummodo non dicatur parochialis &c. semper debet dici clerico, uel præsbytero perpetuo beneficiato. Sed si dicatur, rectori parochialis ecclesiæ, nō debet addi præsbytero, uel clerico: quia de necessitate nullus potest esse rector parochialis, nisi præsbyter, uel clericus, qui infra annum promoueatur.

¶ Item nota, quòd ordinatio semper inhibetur, licet ad eius collationē nō pertineat beneficiū, & ita inhibetur ordinario, et Abbati, uel illi ad quē pertinebit collatio.

¶ Item nota, quòd si ecclesia cathedralis uacat, uel sit commendata, debet dici, ibi inhibentes, seu ipsi Episcopo pro tempore existenti. Si tamen est dubium de uacatione, uel commenda, potest dici, Seu si uenerabili fratri nostro Episcopo Magalon. &c. si certū est de uacatione, uel cōmenda, sic dicetur, Seu si uenerabili fratri nostro Episcopo Magalonen. credo quòd litera transiret, & non esset rescribenda.

¶ Item nota, quòd pro tempore existenti, etiā ponitur quando ordinarius se iniecisset prouisioni, &c.

¶ Item

¶ Item nota, quòd dictio, uel apud nos debite &c. commendatum, tunc ponitur, quando narratur aliquod factum prius, ut defectus natalium, uel inhabilitatio, & similia.

¶ Item nota, quòd tunc ponitur uerbũ, assecutus, quando de iure fit assecutio: si autem de facto, tunc dicitur et ponitur uerbum, apprehendit. Assequitur de iure apprehẽdit de facto.

¶ Item nota, quòd in beneficijs uacantibus ponimus extense, uidelicet, Praepositurami quam. q. F. ipsius ecclesiae Praepositus dũ uiueret obtinebat', per ipsius. F. obitum, qui extra Rom. Cu. &c. In nouis uerò prouisionibus, & alijs narratiuis debemus dicere breuiter, uidelicet, Praepositurami per obitum. F. extra Rom. Cu. defuncti uacan.

¶ Gratiam beneficij impetrans, licet de beneficio, adde, quòd non solùm de iniusta detentione, sed etiam de fructibus perceptis tenetur facere mentionem, nisi ipsos in utilitatem ecclesiae conuertisset. ut no. Io. and. in addi. Spec. in tit. de dispensa. §. uidendum. circa fin. uer. sed sponte aliquis fuit factus inhabilis ex perceptione fructuum ad beneficia, secundum Hosti. ut no. Spec. ibidem. et idem no. Io. an. secundum Hosti. cap. dudum. ij. de elec. super uerb. canonicè.

¶ Itẽ, quòd semper debet onerari conscientia, nisi quãdo ponitur, uocatis uocandis, & tũc cõsueuit dari unus iudex tantum. Conscientiã oneramus.

¶ Item nota, quòd quando fit mẽtio de cathedrali, dicitur Ecclesiae Bononien. Si aũt nominetur in eadem litera alia ecclesia Bononien. dicitur maioris Bononien.

¶ Item nota, quòd pro absente datur unus iudex, quia

oneratur eius conscientia propter examen, sed quando non debet examinari, possent dari tres iudices, ut in graduatis, & alijs quibus datur gratia motu proprio.

Vt asserit. Vt asseritur. Vt accepimus.

¶ Item nota, quòd ut asserit, dicitur quando impetrans est supplicans. ut asseritur, quando duo supplicant, ut in permutantibus, quando alius pro eo supplicat. ut accepimus, quando motu proprio Papa facit.

¶ Item nota, quòd aduerbium, semper, debet iungi uerbo, ut canonice prouisum. &c.

¶ Item nota, quòd, & nihilominus, est continuatiuum ad superiora, unde quando diuersificat factum, debet dici, Et insuper eidem Macario &c.

¶ Item nota, quòd forma dignũ &c. non datur, nisi quãdo beneficiũ mandatur dari in titulum, & non quando mandatur commendari, uel pensio reseruari in quibus non examinabuntur.

Fauore ,psequi gratioso Effectus earum.

¶ Item nota, quòd in forma dignum, dicitur fauore prosequi gratioso, & non specialem gratiam facere. Item dicitur, effectus earum & huiusmodi gratiæ.

¶ Item nota, quòd ecclesia debet poni post Romanam, ut Romanæ ecclesiæ nomine &c.

¶ Clericus impetrans beneficiũ, nõ habet necesse exprimere locũ originis, sed sufficit dicere. L. uel. N. diocœsis.

Quãdo suppletur cognomen.

¶ Nota, quòd si ille, per cuius obitum uacat beneficiũ, non habet cognomen, tunc dicitur ultimus rector: ut dicendo, præpositura. &c. N. diocœsis, quam. q. F. ipsius ecclesiæ ultimus præpositus.

¶ Per, fiat ut petitur, uenit unum fortè, & aliud debitè quando plura petuntur.

¶ Item nota, quòd ciuitas dicitur communitas terræ, uel loci, &

loci, & locorum, & castrorũ uniuersitas, unde dilectis filijs, communitati ciuitatis, & uniuersitati terrarum, castrorum, & locorum.

¶ Gratiam beneficij impetrãs, licet teneatur facere mẽtionem de alijs beneficijs, & præstimonijs quæ obtinet, tamen non de hospitali, quia non in titulum, sed in administrationem conceditur. & similiter nec de pensione, quia non habet in titulum, sed in stipendium. no. An. in cle. si. de offi. ordi. & no. Ro. q. cxxxiij. in antiq. Et similiter non tenetur facere mentionem de titulo sui patrimonij, ad quem fuit ordinatus. no. Io. an. de rescrip. postulasti. nec de uictualibus clerico pro uictu suo aßignatis, super quibus Episcopus eum ordinauit. no. Pau. in cle. ij. de uita & hone. cle. ut no. iij. q. ij. clericos. Similiter non tenetur facere mentionem de beneficio sibi ad tempus, & non in perpetuum collato. ut no. An. in dicto capitu. postulasti.

¶ In literis apostolicis sufficit apponere nomen & cognomen, maximè quando unum ex eis esset nomen singulare, & recognitibile. Si uerò essent nomina multum cõmunia, tunc esset bonum addere agnomen. ut per. Io. an. in d. c. postulasti. & l. iij. ff. de libe. & posthu.

¶ Quando non præponitur reseruatio, nunquàm in literis ad beneficia debet in clausulis generalibus dari aliqua clausula generalem reseruationem importans. Sed si ego poßideo beneficium ex collatione ordinarij, uel ex alio capite, & non sum pacificus, & litigãs cedit, & impetro de nouo, tunc potest dari clausula, etiamsi per cessionem huiusmodi generaliter reseruata existat.

¶ Quando litera expeditur super beneficio, quod de sui

natura tale est, quòd ueniat appellatione beneficij, ut parochialis ecclesia, uel capellania, tunc in clausula, seu si super prouisionibus sibi faciendis debet dici, de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales, uel generales. Si uerò beneficium quod confertur, non comprehenderetur appellatione beneficij, nisi exprimeretur, ut in canonicatu, & prebenda cathedralis ecclesiæ, uel dignitate. in c. super eo. de preb. in. vj. tunc in dicta clausula debet sic dici: Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus, & prebendis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, uel officijs Lodonen. ecclesiæ, ac huiusmodi speciales, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partib. generales, & hoc habet locum tam in expectatiuis, quàm uacantibus. Sed in expectatiuis ponitur, ad huiusmodi, ut suprà. in uacantibus uerò non ponitur.

¶ Aduerte, quòd quando in beneficialibus est derogandum alicui regulæ, semper illa regula debet narrari in principio literæ, uidelicet, post exordium, ibi, hinc est, quòd nos, qui dudum inter alia uoluimus. & postea in non obstantib. debet poni, non obstante uoluntate priori, & ordinationibus præmissis, ac cōstitutionibus &c.

¶ Ad gratiam liberales, dicitur in beneficialibus, specialibus fauoribus dicitur, in dispensationibus, in alijs specialibus fauoribus & gratijs, uel aliter pro libito uoluntatis possumus dicere sanctæ Mariæ, uel beatæ Mariæ, ut placeat.

¶ Quando quis dimittere debet beneficium, non est necessariū ut ponatur in non obstantibus beneficialibus, sed sufficit quòd ponatur clausula, uolumus autem.

¶ Literæ

¶ Literæ apostolicæ, quàmuis debeãt narrare dispositiuè, tamen literæ gratiæ expectatiuæ possunt narrare dispositiuè, uel aßertiuè, ut dicendo. Nos qui dudum tibi, ut asseris, de uno &c. & in uacantibus reseruatis Papa loquitur dispositiuè: ut, cùm itaq; parochialis ecclesia &c. in non reseruatis loquitur, sicut accepimus literarũ uigore. quãdo habet titulum prætextu uel obtentu, quando propter illius literas illud facere non poterat.

¶ Si quis supplicauit sibi prouideri de duobus beneficijs uacantibus, quorum fructus &c. xxx. flor. au. de camera, & simul expreßit ualorem dictorum beneficiorũ, ut dicendo, quorum fructus &c. ut suprà, & postea uelit expedire literas super uno beneficio, tunc in ualore ipsius præsentis beneficij debet sic dici: Videlicet, cuius cum tali ecclesia &c. de qua hodie tibi cõceßimus prouideri fructus &c. xxx. flo. ut in forma, aliàs. si non uellet propter Cameram, quòd fieret expreßio de ualore illius alterius beneficij, super quo literæ apostolicæ non conficerentur, tunc est necesse quòd habeat reformationẽ, & exprimat ualorẽ beneficij cuiuslibet de p se &c.

¶ Gratia motu proprio facta de beneficio curato, uel in principali ecclesia, dicitur surreptitia, nisi in ea fiat mentio de cura & principalitate beneficij. not. Ro. §. cxxviij. Hoc limita, nisi in dicta gratia sit postea generalis clausula, non obstan. &c. quæ clausula hodie ponitur in supplicationibus super beneficijs. & not. Lap. in capitu. si eo tempore. & c. quamuis. & c. si propter. de rescrip. lib. vj. sed Lap. de Castillione tenet, quòd dicta clausula generalis nil operatur quò ad præmissa. nota. infrà. §. proximo.

¶ Quãdo est examinatus quis ad beneficium, ponitur, mandamus, quatenus per uos, uel alium, seu alios. Si uerò non est examinatus, & sua natura indiget examinatione, & quòd debeat aliquis uocari, tũc ponitur, inducens per te, uel alium, seu alios: quia ad examinationem, uel ad habendam informationem, uidetur electa industria iudicis. Ideo non potest alteri committere, ut dicitur mandamus quatenus si per diligẽtem examinationẽ. & tunc postea in clausula, inductionis in possessionem, ponitur. Inducens per te, uel alium, seu alios &c.

¶ An Episcopus, qui est in curia, possit conferre beneficium uacans in partibus. Alleg. no. per Io. an. in Nouel. in c. si apostolica. de praeb. quòd sic. & alleg. Io. monachi ita tenent em. Tamen communiter Episcopi uadunt extra urbem ad conferendum ad hoc, ut dicatur esse in aliena dioecesi, ut practicatur. uide in c. uolentes. de offi. leg. & in l. fi. de offi. procon. & leg. & ibi Bar.

Praestimonia ¶ Beneficij appellatione continentur praestimonia, quãdo clericis solita sunt concedi in perpetuum beneficium. no. Fede. in tractatu permu. q. ix. & Compost. de elect. statuimus. & p Io. de rescrip. postulasti. & ibi per Anto. & eo. ti. in nostra. uer. ueniamus ad quaestiones. Sed licet praestimonia appellentur beneficia, non tamẽ intitulantur, nec in titulum, siue pro titulo beneficij assignãtur. ut no. doct. d. cle. non resi. c. fi. & de praeb. de multa. in. j. dist. & Guli. in cle. gratiae. de rescrip. quem ibi sequitur do. Ant. in. vj. Sed idem. d. Ant. in cle. fi. de offi. ordi. tenet, quòd praestimonia dentur in titulum. pro hoc uidetur tex. in c. fi. in fi. de conces. preb. li. vj. & uide Fede. in trac. permu. quaestione. ix. alleg. xiiij.

¶ Beneficia

¶ *Beneficia non possunt uacare in ecclesia, in qua non est certus numerus canonicorum, nec distinctio præbendarum. no. Lap. super tractatu per Fede. q. xxxiij. in addi. ibi posita, & tunc non fit deuolutio ad superiorem ex negligentia semestris, iuxta statuta Lateranen. Concilij, & est casus notabilis in c. ex parte. de conces. præben. Idem si esset certus numerus, sed statutum & ordinatum est, quòd ad minorem numerum reducatur, ita quòd aliquo ex eis cedente uel decedente, nullus eius loco substituatur, donec sit euentum ad numerum rescriptum. ut not. Fed. in trac. prædicto. q. xxxiij. & xxxv. seu. xliij. & xliiij.*

¶ *Beneficium potest conferri subalternato modo uacandi, ueluti si uacat tali modo, uel tali, uel quocūq; modo alio.*

¶ *Item potest conferri etiam non expresso aliquo modo uacandi, sed sufficit dicere, conferendo tale beneficiū uacans. no. Lap. alle. vj.*

¶ *Concessimus prouideri, dicitur quando est signata supplicatio, & literæ non sunt expeditæ. Mandamus prouideri, dicitur literis expeditis per quas mandatur prouideri.* *Concessimus* *Mandamus prouideri.*

¶ *Prouidimus, dicitur quādo prouidit. Prouisum fuit, quando autoritate papæ, uel alterius fuit facta prouisio literis expeditis, & executis, siue præmisso, siue alio quouis modo, dicitur in reseruatis, & in his in quibus affirmatur modus uacationis. siue ut præmittitur, siue aliàs quouis modo dicitur, quando modus uacationis non affirmatur.* *Prouidimus* *Prouisum fuit.* *Siue præmisso.* *Siue, ut præmittitur.*

¶ *Gratiam beneficij impetrans, licet de omnibus bene-*

ficijs quæ obtinet,teneatur facere mentionẽ,tamen non de qualitatibus ipsorum beneficiorum.not.glo.in cle.j. de præb.& no.Ro.consi.lix.licet ergo qualitatem ex superabundanti exprimat,puta si dixit,illa beneficia fuisse per eũ creata,& dotata,probare non tenetur.no.Roma.consi.lxxxj.Sed si ualorem ipsorum beneficiorũ expreßit,illum probare tenetur si negatur,aliàs non.not. Ro.consi.xxviij.licet autem regulariter nõ teneatur impetrans dictas qualitates exprimere.Fallit in tribus casibus.In qualitate dignitatis,in qualitate continuæ residentiæ,& in qualitate curæ,secundum Calde.ut no.An. de rescrip.in nostra.in uer.tertiò quæro.tamen dicit gl. contrarium,in d.cle.j.de qualitate curæ.

¶ Gratia beneficialis censetur subreptitia,si impetrans habens canonicatum & præbendam,& expreßit canonicatum,& tacuit de præbenda,quod est uerum quãdo præbẽdæ sunt distinctæ in ecclesia,aliàs secus.no.Ro. consi.xliij.Si autem solùm canonicatum habet,& illum tacet,an gratia sit subreptitia?Glo.in c.nostra.de rescr. dicit quòd sic.Idem dicit Archid.de præbẽ.si motu proprio.in uerbo beneficij.lib.vj.uide Ro.cõsi.ccccxxvj.& idem dicit Lap.in Canonicatu super numerario,in d.c. si motu proprio.

Notabilia super uacãtibus reseruatis.

¶ Nota,quòd præsens in Curia,& qui nõ examinatur, semper intitulatur de beneficio reseruato,quod sibi confertur,etiamsi esset portio in ecclesia reseruata.Fallit in portione præstimoniali,quia potest teneri per laicum, sed absenti mandatur conferri beneficium reseruatum.

¶ Nota,

¶ Nota, quòd in omnibus reseruatis, nisi in dignitatibus maioribus post pontificales, uel principales, in collegiatis ecclesijs ponitur clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac uice pertineat. In beneficijs uerò non reseruatis, semper ponitur clausula, dummodo tempore datæ præsentium non sit in eo alicui specialiter ius quæsitum.

Clausula dũ modo.

¶ Item quando confertur beneficium uacans per mortem familiaris Cardinalis, licet in hoc debeat accedere uoluntas ipsius Cardinalis, secundum regulam Nico. v. tamen de dicta uoluntate non debet fieri mentio in literis apostolicis, sed de dicta uoluntate per scripturã Cardinalis debet fieri fides in Cancellaria.

Quãdo per obitum familiaris Cardinalis.

¶ In reseruatis uacantibus dicitur, siue præmisso, siue alio quouismodo. In non reseruatis dicitur, siue ut præmittitur, siue alio quouismodo &c. & ita de stylo.

Dicitur siue præmißo, siue alio, siue ut præmittitur &c.

¶ Nota, quòd in maioribus post pontificales, & principalibus in collegiatis ecclesijs, ac conuentualibus dignitatibus, si uacent extra Curiam, non ponitur clausula, earum dispositio, uel dummodo tempore datæ &c, quia sunt reseruata ratione beneficiorum. sed si uacant apud sedem, tunc ponitur clausula, dummodo eorum dispositio: quia tunc sunt reseruata ratione personæ morientis apud dictam sedem.

Clausula dũ modo.

¶ Quando habenti dignitatem prouidetur de beneficio quantuncunq; modico reseruato, si litera est gratiosa, semper debet intitulari de illo reseruato quod confertur, licet habeat aliud beneficium magis dignum.

¶ Nota, quòd uacante beneficio reseruato, si scholaris præsens in Curia non Clericus illud impetrat, litera nõ potest

Quando cui ꝓuidetꝰ q nõ est clericus.

potest esse gratiosa, ex quo ille debet insigniri clericali charactere, antequam sibi beneficium cõferatur. Sed debẽt sibi dari tres iudices, ut in gratijs expectatiuis, quando uult creari Canonicus.

¶ Quando prouidetur de principali dignitate in Collegiata, & Canonicatu, & præbenda reseruatis, debet dici, dummodo eorum Canonicatus & præbendæ dispositio, &c. nulla debet fieri mentio de dignitate principali, si uacat extra Curiam. Si uero uacat apud sedẽ, debet poni clausula, dummodo, ut suprà in alijs.

De patronatu laicorum. *¶ De beneficio iurispatronatus laicorum quandocũq; uacet in Curia uel extra eam, etiamsi derogetur iuspatronatus, nõ datur reseruatio. Idem de hospitalibus quæ committuntur iuxta formam Clementis æditam in concilio Vienen. Secus si hospitale daretur in titulum beneficij, quia tunc daretur reseruatio.*

¶ Vacante canonicatu & præbenda, ac dignitate, tunc in reseruatione debemus dicere, dudum siquidem omnes Canonicatus, & præbendæ, ac dignitates, cæteraq; beneficia &c.

Vacañ. per assecutionẽ. *¶ Beneficia uacantia per assecutionem alterius beneficij ab expectante sunt papæ reseruata, nec de illis ualet renunciatio facta in manibus ordinarij, ut iuxta extrauagan. Cùm super. Io. xxij. posita in tit. de censibus. hodie ista extrauagans reseruatur, quia Cancellaria dat literas de reseruatis, secundum constitutionem ad regimen.*

¶ Item omnia beneficia reseruata sunt ex tribus Capitibus: aut ratione loci, ut de uacan. apud sedem: aut ratione personæ, ut officialiũ sedis apostolicæ: aut ratione

beneficiorum

beneficiorum, ut in dignitatibus maioribus post Pontificales, & in principalibus Collegiatis ecclesijs, ac dignitatibus Conuentualibus.

¶ Affectum dicitur beneficium ratione litis, ratione cōmendæ, & ratione expectantis, qui acceptauit, & non fecit sibi prouideri, & ubicunq; Papa apposuit manum etiamsi moriatur. uide not. in cap. tibi qui. de rescrip. lib. vj.

¶ In parochiali ecclesia reseruata hodie debemus dicere, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura. Et non dicimus, dudum siquidem omnes parochiales ecclesias, prout dicebatur antiquitus.

¶ Quando beneficium est curatum dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum cura & sine cura. Si uerò est sine cura, omittamus dicere, cum cura & sine cura, & dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem apostolicam uacantia.

¶ Quando dignitas maior post pontificalem in cathedralibus uel principalis in collegiatis ecclesijs uacant, tūc in reseruatione non fit mentio de utroq;, sed solum de uacan. uidelicet, dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesijs, principales tunc uacan.

¶ Clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac uice Clausula dū pertineat, non ponitur ratione reseruationis expressæ modo eius di in litera: quia ex quo reseruatio probatur, certum est spositio. quòd illius beneficij dispositio ad Papam pertinet. sed ponitur ratione clausulæ generalis, siue præmisso, siue alio quouis modo &c. unde quando nō poneretur alius modus uacationis, quàm expressus in reseruatione, tūc omittitur

[illegible]

omittitur clausula, siue præmisso. & illa omissa non ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

¶ In clausulis generalibus non debet poni aliqua clausula conditionalis de ipso impetrante. Noua prouisione de reseruato, non debet dici, etiamsi per reseruationem ipsius impetrans: quia de factis suis supplicans non debet dubitare, sed de illis certus purè, & simpliciter, & non dubitatiuè, & non conditionaliter exprimere.

¶ In beneficio reseruato quod tenetur per alium occupatum, ponitur clausula, dummodo tempore datæ præsentium. & non, dummodo eorum dispositio. & clausula, siue ut præmittitur, siue alio quouis modo uacare repereris. & non dicitur siue præmisso, siue alio, &c. uacet &c. ut de reseruatis dici consueuit.

In beneficijs non reserua tis, & occupatis per alios.

¶ In beneficio occupato per alium, si non est reseruatum, dicitur, uacauerit, & uacet ad præsens. licet dilectus filius. L. illud obtineat indebite occupatum, uel in absente, nos uolentes dilectum filium. N. asserentem, quòd dilectus filius. P. &c. detinet indebite occupatum. Ratio est, quia in non reseruatis incipit. Cum itaq; sicut accepimus. unde bene sonat, licet dilectus filius. Sed in reseruatis loquitur Papa assertiuè: ut, cùm itaq; parochialis &c. uacet, unde si sequatur, licet dilectus filius. P. illam detineat indebitè occupatam, uidetur Papa asserere illi occupanti ius non competere. Et ideo, quia ibi non cadit bene, postea sequi debet quòd pars asserit illum occupare.

Commissio.

¶ In beneficio occupato per. A. semper debet iudici cōmitti, quòd uocato dicto. A. & alijs qui fuerint euocandi ec=

di ecclesiā prædictam cuius fructus &c. siue, ut præmittitur, uel aliàs quouis modo &c. repererit beneficiū uacare, amoto exinde dicto. A. et quolibet alio illicito detentore. & est hoc uerum in non reseruatis, sed in reseruatis non dicitur, sed solùm ponitur, uocato dicto. A. et alijs qui fuerint euocandi ecclesiam prædictam. &c.

¶ Nota, quando uacat dignitas principalis, uel maior post pontificalem apud sedem, tunc datur reseruatio sicut de uacantibus apud sedem, & non de uacantibus ratione principalitatis, seu beneficij, dicendo sic: dudum siquidem omnes dignitates, cæteraq; beneficia ecclesiastica apud sedem &c. Et tunc ponitur clausula, dummodo eius dispositio, propter alios modos uacatiōis, uidelicet, quia non datur reseruatio tanquam de reseruatis ratione principalitatis, uel maioritatis: & tunc, quando tunc est dignitas principalis, uel maior, debet dici ibi, dū dicit decanatum prædictum qui dignitas. &c. Dudum siquidem.

¶ Quando uerò uacaret extra Curiam, tunc datur reseruatio tanquā de reseruatis ratiōe principalitatis, uel maioritatis, dicendo: dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesijs principales. Et tunc non ponitur clausula: dummodo eius dispositio &c. quia docetur in Cancellaria de principalitate, uel maioritate. & tunc debet dici in principio, quòd est dignitas, uidelicet, ibi, Cum itaq; postmodum decanatus ecclesiæ &c. qui inibi dignitas &c. Si uerò detinetur per alium occupata, tunc ponitur clausula, dummodo tempore datæ præsentium &c. Et idem dicendum est in dignitatibus conuentualibus, & præceptorijs generalibus quorumcunque ordinum, non tamen militiarum reseruatis, Dudum siquidem.

per

per regulas Nicolai.v.

¶ Item nota, quòd si conferantur canonicatus, & præbendæ, dignitates ecclesiæ reseruatæ, tunc debet intitulari de utroq;, ut dilecto filio Petro Canonico, & Decano Mediolanen.

De iuramento. ¶ Et aduerte, quòd dignitatibus maioribus post Pontificales, aut principalibus in collegiatis ecclesijs requiritur iuramentum, unde si impetrans est præsens iurat in Curia. Et nunc si litera est in forma, dignum, debet poni, inducens per te, uel alium eundem. A. recepto prius ab eo. &c. Iuxta formam quam sub Bulla nostra mittimus introclusam solito iuramento. Si uerò pro absente est in forma gratiosa, ut uitæ. &c. puta, quia non debet examinari, quia doctor, uel motu proprio, & tunc de iuramento præstando non debet fieri mentio, sed litera gratiosa, sed in executoria ibi, inducens te. &c.

De iuramento. ¶ Præterea quando uacat sola dignitas in ecclesia cathedrali, uel collegiata, & nō est maior post pōtificalē, nec principalis in collegiata, & aliàs est reseruata, tunc litera apostolica debet in omnibus, & per omnia expediri, ac si esset dignitas maior, uel principalis, excepto quod de iuramento nulla fiet mentio, quia non iuratur nisi ratione dignitatis maioris, uel principalis.

¶ Item nota, quòd in uacantibus dicitur apud sedē apostolicam, diem clausit extremum, apud sedem ipsam uacauerit, & uacet ad præsens, & apud sedem bis repetit, quia primò ponitur narratiuè, secundò affirmatiuè.

Constitutio execrabilis. ¶ Nota, quòd quando beneficium uacat per constitutionem execrabilis, & non fit mentio quanto tempore detinerat,

detinuerat, semper simpliciter dicitur quòd beneficium tale uacat ex eo, quia talis talem parochialem ecclesiam obtinens, aliam parochialem ecclesiã talem extitit assecutus, tunc ponitur, mandamus quatenus si est ita &c. Si uerò dicatur quòd detinuerit per annum uel tot menses, tunc dicitur, uocatis dicto tali & alijs &c. & si, ut præmittitur, uacare repereris &c.

¶ Nota, quòd in literis apostolicis semper gratiosa debet esse de per se, & executoria in alia litera: & hoc per Cancellariam, quia per Cameram possunt poni gratiosa & executoria in una litera.

¶ Aduerte, quòd quando beneficium reseruatum, de quo prouidet successor, uacauit tempore obitus prædecessoris, in principio non debet narrari reseruatio, sed dicitur hoc modo: Dilecto filio &c. Cùm itaq; tale beneficium uacauerit, et uacet ad præsens, nullusq; de illo præter nos hac uice pro eo quod nos dudũ &c. & narratur reseruatio hìc.

¶ Item, quòd quando beneficium est de iure reseruatũ, sicut quando uacat apud sedem, tunc debet narrari in principio iuris, uidelicet, papæ. & nunquam fit mentio de declaratione quòd remanserint affecta, quia remittitur iuri, sed fit simpliciter, scilicet, nullusq; de illo præter Ro. pontificem hac uice &c. reseruatione & decreto obsistentibus supradictis &c.

¶ Item non obstan. quando narratur, & postea sequitur aliud, dicitur obtinere: si uerò non sequitur aliud, dicitur, noscitur obtinere.

¶ In uicaria perpetua parochialis ecclesiæ, quando de illa prouidetur, debet poni clausula, admitti &c.

N

¶ Nota, quòd monasteria monialium de stylo Cancellariæ nunquam sunt reseruata, etiamsi uacarent per liberam resignationem in Curia in manibus papæ. & ita. d. A. d. Cor. de consilio præsidentium in parco. & d. Spoletanen. expediuit quoddã monasterium monialiũ Mediolanen. uacan. per liberam cessionẽ in manibus papæ, quia non erat reseruatum. & posuit in litera de simili consensu, quòd alia, pro qua fuerat supplicatum præficiatur in Abbatissam, si ad hoc Conuentus dicti Monasterij accederet assensus. Nota, quòd hodie datur reseruatio de monasterio monialium per obitum, uel resignationem uacan. in Curia.

Sequuntur beneficia reseruata generaliter.

OMNES dignitates etiam patriarchales, & beneficia uacantia apud sedem apostolicam.

¶ Item, beneficia per dispositionem, priuationẽ, translationem, autoritate apostolica factas, & fiendas.

¶ Item, beneficia super quibus electio, uel postulatio facta autoritate apostolica est cassata, uel repulsa, uel renunciatione admissa.

¶ Item, beneficia Cardinalium, & legatorum, & quorumcunq; officialium Romanæ ecclesiæ & sedi apostolicæ, ueniendum ad Curiam Ro. uel recedentium ab eadem, si propè curiam infra duas dietas obierint, dummodo inibi non habeant proprium domicilium.

¶ Item, beneficia uacãtia per promotionem ad Episcopalem dignitatem, & superiores, uel ad regimina monasteriorum.

¶ Item,

¶ Item, uacan. per assecutionem alterius beneficij autoritate apostolica collati &c.

¶ Item, uacan. per consti. Io. papæ. xxij. quæ incipit Execrabilis. sunt etiam generaliter reseruata.

¶ Item, dignitates maiores post pontificales in cathedralibus & metropolitanis, & principales in collegiatis ecclesijs, necnon prioratus, præposituræ, & præpositatus, ac aliæ dignitates, conuentuales, Præceptoriæ generales quorumcunq;, sed non militiarum.

¶ Item, beneficia familiarium Papæ, & Cardinalium, de beneficijs quæ obtinent, & in posterum familiaritate huiusmodi durante obtinebunt, etiamsi ab illa per obitum Cardinalium, uel aliàs recesserint,

¶ Item, beneficia collectorum, & in singulis diocœsibus subcollectorum, sicut in dictis regulis &c.

¶ Item, quorumcunq; curialium, quos, dum Ro. cu. de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit quouis loco, etiam à dicta curia remoto.

¶ Itẽ, quorumcunq; Cubiculariorũ & Cursorũ suorũ.

¶ Item, beneficia ad collationem Cardinalium à Ro. cu. absentium ratione quorum & eorum cardinalatus ecclesiarum, & titulorum pertinen. quandiu absentia huiusmodi durauerit, sunt sedi apostolicæ generaliter reseruata, ut in literis Nicolai. v.

Alia beneficia reseruata.

ITEM, beneficia reseruata per prædecessorẽ, & tempore obitus ipsius uacan. remanent affecta.

¶ Item, erunt reseruata generaliter omnia beneficia, quæ per Pontificẽ ex caussa generaliter reseruabuntur.

De uers. tedi dubitari . uers. N° diebus . in uerbo reseruatio . ponit dari rememorationem bartolomeum qui dum erat in minoribus familiaris Card. Seralina Marchesanus . fol . 467 .

Et quia generalis reſeruatio quæ in iure ſcripto decidi-tur, ut in uacan. apud ſedem apoſtolicam, ut in cap. ij. de præb. in. vj. dignior, & efficacior eſt cæteris alijs reſer-uationibus. Idcirco ubi illa reſeruatio dari poteſt, illa da ri debet, & non alia ex prædictis modis generaliter re-ſeruatis, uel ex alijs modis ſpecialiter reſeruatis, ut in Eccleſijs cathedralibus, & metropolitanis uacantibus. Quæ ſi uacant extra curiam, ſunt ſpecialiter reſeruata ſecundum regulas. Si uerò in Curia, ſunt generaliter re-ſeruata ut uacan. apud ſedem apoſtolicam, eccleſia cathe drali, tunc dicimus &c.

Reſeruatio eccleſiarum ¶ *Dudum ſiquidem prouiſionem eccleſiarum omnium apud ſedem apoſtolicam tunc uacan. & in antea tūc ua catura collationi & diſpoſitioni noſtræ reſeruamus de-cernen. &c.*

Reſeruatio monaſterio-rum. ¶ *Si uerò uacat monaſterium apud ſedem, tunc dicimus ſic: Dudum ſiquidem prouiſiones eccleſiarum, & mo-naſteriorum quorumlibet apud ſedem apoſtolicam tūc uacan. & in antea uacaturorum collationi &c.*

¶ *Si uerò dignitas poſt pontificalem maior uacat apud ſedem apoſt. per mortem officialis, tunc non debet dari reſeruatio tanquàm de dignitate maiori, uel tanquàm de reſeruatis poſt mortem officialis propter conſtitutionē ad regimen: ſed tanquàm de reſeruato apud ſedem ua-can. & dicimus ſic: Dudum ſiquidem omnes dignitates, ceteraq; beneficia eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, tunc apud ſedē apoſtolicā uacan. Si uerò dicta dignitas uacat extra curiā, tūc addetur quòd ſit dignitas maior, & dicetur ſic: Dudum ſiquidem omnes dignitates maio res in cathedralibus poſt pontificales tunc uacan. &c.*

¶ *Si uerò*

¶ Si uerò non fuerit dignitas maior post pontificalem in cathedrali uel principali in collegiata ecclesia, sed alia dignitas fuerit, dicetur sic: Dudum siquidem omnes dignitates, canonicatus, & preben. ac dignitates, cæteraq; beneficia ecclesiastica: prout in antiquis formis obseruabatur.

¶ Et aduerte, quòd in beneficijs curatis, uel alijs in quibus cura solet imminere, ut in dignitatibus, semper debet addi, cum cura uel sine cura. In non curatis uerò dicimus: Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem &c.

¶ Quando dignitas maior post pontificalem in cathedralibus, uel principalis in collegiatis uacat, tunc in reseruatione nõ fit mẽtio de utraq;, sed solũ de uacã. uidelicet: Dudũ siquidẽ oẽs dignitates in cathedralib. ecclesijs post pontificalẽ maiores uacan. &c. uel sic, oẽs dignitates principales ĩ collegiatis ecclesijs principales &c.

¶ Nota, de beneficijs officialiũ, quòd à patriarchali usq; ad infimum beneficij descendendo cadens, aliàs in reseruatione ex constitutione ad regimen, quæ habetur in quinterno Cancellariæ, est reseruatum, & debemus scire si in Curia, siue extra eam uacent &c.

¶ Per obitum extra Curiam: dudũ siquidem omnes Canonicatus, & preben. cæteraq; beneficia ecclesiastica, quorumcunq; Capellanorum sedis apostolicæ, ubicunq; decedentium, tunc uacã. & inantea uacatura &c. Cùm itaq; postmodum Canonicatus, & preben. ecclesiæ. N. quos quondam. N. ipsius ecclesiæ Canonicus dum uiueret obtinebat, per obitum eiusdem. N. qui Capellanus præfatæ sedis, & Palatij apostolici caussarum Auditor

existens, extra Roma. Curiam diem clausit extremum, uacauerit &c. Nos *uolent. &c. Vel sic, per obitum.* N. *qui familiaris noster, ac Scriptor, etiam* Abbreuiator, *necnon* Corrector *literarum apostolicarum existens, apud sedem prædictam &c. diem clausit extremum.*

¶ Per obitum Cardinalis in curia: *Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, tunc apud sedem apostolicam uacan. & inantea uacatura &c. per obitum ipsius Cardinalis extra Curiam &c.* Dudum *siquidem omnia beneficia ecclesiastica quorumcunq; sanctæ* Roma. *ecclesiæ Cardinalium, tunc uacan. & inantea uacatura. Idem est iudiciū de Cardinalibus & omnibus officialibus infrà scriptis, uidelicet.*

Vicecancellarij.

Camerarij,

Septem notariorum.

Auditorum Rotæ.

Auditoris literarum contradictarum.

¶ *Correctorum, & scriptorum apostolicorum, tam Cancellariæ, quàm* Pœnitentiariæ, *qui Cancellariæ centum unus, &* Pœnitentiariæ *uiginti quatuor existunt.*

Abbreuiatorum literarum apostolicarum.

Secretariorum, & Solicitatorum.

Familiarium commensalium.

Capellanorū sedis apostolicæ in epitaphio descriptorū.

Legatorum, seu Collectorum *sedis apostolicæ.*

Rectorum & Thesaurariorum *in terris ecclesiæ.*

¶ *Et sicut prius dictum est de beneficijs officialium, similiter de beneficijs familiariū* Papæ, & *Cardinalium,* Collectorum *in singulis diocœsibus unicorum, subcollectorum,*

ctorum, ac curialium, etiam in quouis loco, dum Curia transfertur de loco ad locum decedentium, necnon Cubiculariorum, & Cursorum, ut suprà per regulas.

Notabilia de uacantibus speciali reseruatione.

NOTA, quòd beneficia specialiter reseruata dicuntur quatuor modis. Primo per matrimonium contrahendum, per ingressum religionis & professionem faciendam, & per assecutionem autoritate ordinaria faciendam, per munus consecrationis impendendum.

¶ Item, si reseruetur beneficium per contractum matrimonij, non dentur alij modi uacatiō. de futuro, nec conferatur beneficium reseruatum specialiter uel affectum, nisi sequatur matrimonium.

¶ In beneficijs per promotionem uel assecutionem uacaturis, ponatur clausula, cùm beneficia huiusmodi præmisso uel alio quouis modo &c. præterquàm per obitū obtinentis uacare contigerit, & si uacet &c. ut habetur in regula Nicolai. v.

Impetrans per munus consecrationis uel assecutionem alterius.

¶ Impetrans beneficium & narrans illud uacare per cōsecrationem uel assecutionem alterius beneficij, si re uera non uacat, sed speratur uacare præmisso modo ante confectionem literarū, poterunt confici literæ tanquàm de uacaturo. Idem seruatur in econuerso, uidelicet si narrat uacaturum & re uera uacat, quia antequam literæ conficiantur, poterit habere tanquàm de uacan. Io. xxij. in reg. ij. & Nico. v. & xxxviij.

¶ Beneficia promoti ad ecclesiam cathedralem non

possunt conferri per papam ut uacan.antequàm promotus possessionem ecclesiæ pacificè adipiscatur.no.glo.in cle.j.ut lit.pē.quod intelligitur de potestate ordinaria: sed de absoluta potest,cùm in beneficialibus liberam habeat potestatem,ut patet in tex.d.cle.in fi.

¶ Beneficia non uacant per sponsalia,sed per matrimonium per uerba de præsenti contractum,licet non consummatum:quanquam de hoc secundo fuerit dubium. not.Ro.xcxxvij.aliàs.xiij.

Nota plura notabilia tam circa beneficia reseruata,quàm non reseruata.

QVANDO examen non committitur in prouisionibus beneficiorum,dicitur,effectus huiusmodi gratiæ.Similiter dicitur in omnibus gratijs,quādo dicitur in principio gratiam facere specialem, tunc dicitur,effectus huiusmodi gratiæ. Secus fit in permutationibus,ubi tantùm dicitur,effectus earum &c.quoniā nulla uidetur fieri differētia,ubi unum ꝓ reliquo datur.

¶ Quando prouidetur præsenti,tam de beneficio reseruato,quàm non reseruato, semper post uerba, uos, uel duo.&c.ponitur immediatè post uos,uel aliū,seu alios &c.ut reperitur in minutis antiquis.quando uerò absenti mandatur prouideri,ponitur.Inducēs per te uel aliū, seu alios.

¶ Quando in literis apponitur clausula, uocatis &c. non possunt dari iudices extra ciuitatem,uel diocœsim absq; derogatione constitutionis Bonifacij,nisi in casibus in eadem constitutione expreßis.

¶ In mādato de prouidēdo habēti in forma dignū &c. si be-

*si beneficium non sit reseruatum, ponitur in fine clau-
sula decreti: Si dictus.N.repertus fuerit idoneus.&c.uel* Clausula de-
ignoranter contigerit attentari,ac si de data præsentiũ creti.
*&c.In reseruatis uerò non ponitur,si dictus &c.sed da
tur magnum decretum.*

¶ *Item,quando beneficium uacat per cessum,uel deces
sum,aut aliàs possessione non habita,debet exprimi mo
dus uacationis,per quem sic cedens,uel decedens obti-
nuit.Intellige quando est duntaxat concessum,uel man-
datum prouideri.*

¶ *Commißio hospitalis,dispensationes matrimoniales,
& super defectu nataliũ pro scholari in forma,ex par-
te &c.debent fieri ordinario.*

¶ *Quando fit unio de parochiali ecclesia alicui mona-* Vnio.
*sterio,uel alteri regulari loco,debet poni clausula,reser
uata congrua portione pro uicario &c.ubi melius pote
rit aptari.*

¶ *In literis facultatũ nõ ponit̃ clausula,Nulli ergo &c.*

¶ *Quando scribitur alicui iudici,nisi sit in dignitate,* Quãdo scri
uel personatu constitutus,dicitur sic:Discretioni tuæ,li bitur nõ ha-
cet forsan tu fili prior non sis in dignitate præditus, aut benti digni-
personatũ obtineas,ac ciuitatis,uel diocœsis aliquis præ tatem.
*latus S. R. E. fidelis non reperiatur,ad præsens per apo
stolica scripta mandamus.&c.*

¶ *In nouis prouisionibus beneficiorum uigore gratia-
rum expectatiuarum prædecessoris acceptatorum, bo
num est dicere hoc modo,uidelicet.Vigore gratiæ expe
ctatiuæ sibi per fe.re.N.prædecessorem nostrum conces
sæ,prout &c.acceptauit,& de illo eodem prædecesso-
re adhuc in humanis agente prouideri obtinuit. Cùm*

autem eadem petitio subiungebat.

¶ *Et si detur noua prouisio super beneficio acceptato uigore gratiæ papæ tunc uiuentis, aduerte in fine literarum cassare. &c. uidelicet, quando ad beneficium super quo datur noua prouisio.*

¶ *In noua prouisione de beneficio collato per legatum sc. uacan. Venerabilis frater noster. N. Episcopus Ostiē. tūc in illis partibus apostolicæ sedis Legatus, habens ad hoc, ut dicebat, specialem ab eadem sede per ipsius literas facultatem illius uigore beneficium prædictum, ut præmittitur, uacans eidem. N. contulit. &c.*

¶ *In duobus casibus tanquàm iuri cōtrarijs, etiamsi signatura sit pinguis, non debes extendere ultrà, quàm in corpore supplicationis contineatur uidelicet, in dispensationibus, & expectatiuis in quibus nō datur clausula, ad curatis, & electis, nisi in supplicatione contineatur.*

¶ *In narrationibus semper debes sequi ordinem rerum, ita ut prius referas quæ prius acta fuerunt.*

¶ *Quando intitulas aliquē beneficiatum, præponas clerico, uel beneficiato, & deinde immediatè perpetuo beneficiato in ecclesia &c.*

Perinde ualere.

¶ *Item super prouisionibus factis per papam, uel uigore literarum eiusdem de certo beneficio, nunquàm datur noua prouisio, sed perinde ualere.*

Præsentatio facta papæ à patronis in partibus.

¶ *In beneficijs de iurepatronatus laicorum, si patroni præsentāt aliquē papæ, debes dicere. Nobis infra tēpus legitimū præsentarūt, prout in quodam publico instrumento, siue literis autenticis &c. plenius continetur. Nō autem quādo datur noua prouisio per papam de beneficio, ad quod quis præsentatus fuit ordinariò.*

¶ *Item*

¶ *Item in literis prouisionum ecclesiarum cathedralium, & monasteriorum, quando promotus est constitutus in minoribus, & absq; aliqua dignitate, tunc debet exprimi eius cognomẽ, uerbi gratia,* Dilecto *filio* Ioanni *dominici electo &c.*

¶ *Item comites, & principes nõ ponũtur alicuius diocœsis in literis gratiosis.*

¶ *Si quis tenet beneficium sine titulo, & percipit fructus, si petat de eo prouisionẽ à Papa, debet ponere clausulam, abolitionis, etiam si nõ petatur in supplicatione, ex qua si constiterit illum nõ percepisse fructus, tũc non indiget.* Et *similiter quando defectum natalium tacuisset in impetratione beneficij.* **Abolitio.**

¶ *Nota quòd in ecclesia cathedrali nullus potest esse canonicus, nisi perfecerit. xiiij. annum, & ita tenet* Abb. *in c. super inordinata. de præbẽ. licet gloss. in. c. ex eo. de elect. lib. vj. teneat contra.* Et *postquàm peruenerit ad xiiij. annum, si non fecerit se promoueri ad sacros ordines infra semestre, est priuatus omni iure canonicatus & præbendæ, in extrauagan.* Nico. *v. quia* Roman.

¶ *In his quæ sunt contra dispositionẽ iuris communis, datur dispensatio, in alijs uerò non: talibus, ut puta contra statuta fundationis uel regulas, datur indultũ &c.* **Dispẽsatio, indultum.**

¶ Nota, *quòd si mãdatur inhiberi* Episcopo, *dicitur autoritate nostra.* Si *inferioribus, per censuram ecclesiasticam &c.*

¶ Quando *ex narratiua cõstat beneficium detineri & uacare, si sit reseruatum, dicitur: cùm autem secundum premissa prædictũ adhuc, ut præfert, uacare noscatur.* Si *uerò nõ sit reseruatũ, dicitur: Cùm autem secundum præmissa,*

unum corpus, et ideo per eius obitum, dissoluta unione, uacat. Sed in unito dices quòd per. N. obitum dissoluta unione, uacat &c. Et si obtinens resignet beneficiū, cui est unitum, uacat per dissolutionem unionis factam per eandem resignationem &c.

¶ Impetrando dispensationem quācunq;, si obtines aliquod beneficium, maximè si ei cura immineat animarū, teneris exprimere qualitates eius: uidelicet, si curatum & electum: ut in c. cum illis. de præb. lib. vj. & cle. j. eo. ti. nisi si narraueris priorem dispensationem, & in illa fuerint expressæ qualitates &c.

¶ In noua prouisione beneficij collati per electum, nō confirmatum, inficies collationem, quia de facto facta: ut c. nostri. de elec.

¶ Si uerò sit confirmatus, dabis, Cū autem dubitet &c. Ex quo potuit conferre: ut in c. transmissa. eo. ti.

¶ Si super quouis beneficio litigioso sententia contra unum ex collitigantibus feratur, & ab illa appellet, & caussa appellationis non commissa, cedere uelit, cedat iuri & liti, quia caussæ non potest renunciare, cùm nō sit aliqua caussa commissa. Nota renuncians iuri, et liti, non caussæ.

¶ Nota, quòd per quamcunq; litis pendentiam in Ro. cu. in qua non fuit dictum de iure actoris, post annum nō censetur beneficium iure effectum, quin per eius collatorē liberè de illo prouideri possit. uide in extrauag. Martini. v. statuimus. caue quia istud est contra ius commune. c. j. & ij. ut lit. pen. lib. vj. & cle. j. §. si uerò. eo. ti. & contrarium obseruatur in practica. uide decis. Rotæ in ti. ut lite pen. in antiquis. quæ est. iiij. in ordine, & nu. ccccxxiij. quæ incipit, nūquam reo. posset tamen habere

locum

locum in casu regulæ de annali possessore.

¶ Item, quando mandatur prouideri absenti de beneficio curato reseruato, non ponitur in fine literæ, Et insuper si dictus Ioannes ad hoc &c. sed solùm, Et insuper ex nunc prout est &c.

¶ Nota, quòd in beneficijs cum cura semper ponitur, uel per constitutionem execrabilis.

¶ Canonicatus nõ dicitur esse sine præbenda, quia aliàs esset nomen inane, contra c. relatum. & . c. dilectus. el. primo. de præbend.

¶ Nota, quòd in spiritualibus quæritur dominium sine traditione. Imo in c. inter cætera. de præb. & habetur in c. si postquam. de præb. lib. vj

¶ Nota, quòd beneficia secularia curata unita regularibus, debent regi per seculares instituendo per ordinarium, sicut prius consueuerunt. in extrauag. cum nõnullis. Bonifaci. viij.

¶ Canonicatus, & præbendæ, ac dignitates, semper dicuntur ecclesiæ, nisi dignitas sit cognominata, & tunc dicitur in ecclesia: uerbi gratia, Archidiaconis de certo in ecclesia Rodonen. &c.

Clausula mandati super informationibus. ¶ Clausula, fraternitati tuæ, de qua in his, & alijs specialem fidutiam obtinemus, ponitur quandò mandat recipi informationem de his, quæ committuntur, & in casibus sequentibus.

¶ In dispensationibus matrimonialibus.

¶ In tabellionatus officio.

¶ In commutatione uoti.

¶ In absolutionibus incendiariorum.

¶ In alienatiõibus uotorũ ecclesiasticorumq; locorũ.

¶ In

¶ *In conceßionibus reseruationum, & conditionũ monasteriorum, & aliorum ecclesiasticorum locorum.*

¶ *Quando committitur, quòd dentur alimenta patrono ecclesiæ redacto ad paupertatem.*

¶ *Quando mandatur de incertis malè ablatis aßignari usq; ad certam summam.*

¶ *Quando mandatur recipi informatio de aliqua re ardua, & postea referri.*

¶ *Quando committitur erectio parochialis ecclesiæ in collegiatam, & statutorum per patronum laicum in eadem æditorum.*

¶ *Quando mandatur absolui ministrum inutilem à regimine, & administratione, quam habet. Sed aduerte, quòd moderni Abbreuiatores præmissa clausula non utuntur, nisi in dispensationibus matrimonialibus, & interdum quando iudex datur in signatura.*

¶ *In licẽtia pro ecclesia ad recuperandum rem alterius ecclesiæ malè à laico detentam, appone hãc clausulam, priori ecclesiæ. N. præstita cautione, ut si ad pinguiorẽ fortunam deuenerit, rem ei restituat, prius sibi de prætio satisfacto.*

¶ *In translatione monasteriorũ, & ecclesiarũ de loco ad locũ, ne primum monasterium destruatur, pone clausulam, Prouiso quòd ad prophanos usus nõ redigatur.* *Prouiso, qđ ad pphanos usus &c.*

¶ *Auditores Rotæ, Clerici Came. & Accoliti, papæ sunt capellani.*

Illegitimus religiosus.

¶ *Nullus illegitimus intitulatur nobilis, nec dicitur religiosus. p eo nobilitas generis: nec, qui, ut asseris, de nobili genere pcreatus existis. sed bene dicitur, qui, ut asseris, defectũ nataliũ pateris ex nobili cõiugato, & moniali &c.* *Nota constitutio decretata.*

genitus,

genitus, nec etiam aliquis religiosus dicitur nobilis, nec pro eo nobilitas generis, sed in prosecutione bene dicitur, qui, ut asseris, de nobili genere &c. procreatus existis.

¶ Nota, quòd quando aliqua cōstitutio continet decretum, indiget derogatione, & ad hoc, ut ei derogetur est opus signatura speciali. Si uerò non contineat decretū, tunc sufficit dicere simpliciter, non obstante tali constitutione, qua cauetur. &c.

¶ In beneficijs de iurepatronatus laicorum, quorū collatio est deuoluta ad sedem Apostolicam, ponitur clausula, Dummodo eius collatio deuoluta sit. &c. Et tempore datæ præsentium &c. In alijs uerò deuolutis, non ponitur clausula, dummodo eius collatio: sed duntaxat, dummodo tempore datæ præsentium.

¶ Si in prouisione alicuius beneficij, ille cui de illo prouidetur, aliud obtineat quod dimissurus sit, semper debet intitulari de beneficio dimittēdo, nisi de illo sibi gratiose prouideretur, & tunc de illo intitulandus est.

Nota super habilitatiōe. ¶ Quando impetrans possedit, & percepit fructus de facto, indiget habilitatione si illud de facto est contra ius scriptum, aliàs non: utputa, contra regulas Cancellariæ, uel contra aliquam reseruationem non clausam in corpore iuris, & similia quæ iustè potuit impetrans ignorare.

Suppletio qualitatum. ¶ Quædam sunt qualitates, quæ quamuis in supplicatione non ponantur, possunt tamen in minuta suppleri, ut si quis sit doctor, licentiatus, familiaris alicuius prælati, uel principis, & similia, quæ potius mouerent papam ad concedendum gratiam &c. quam suppletionem

intellige

intellige ueram, quando principalis est præsens: quia aliàs cum difficultate suppleretur propter malitiam solicitatorum &c. Imo debet attendi ad solicitatores.

¶ Conseruatoriæ debent committi Episcopis, uel superioribus prælatis, aut Abbatibus, uel personis in dignitatibus constitutis, non autem Canonicis, ut in c. fin. de offi. deleg. lib. vj.

¶ Nota, quòd quando aliquid committitur de iure, non datur exordium in literis, nisi daretur humilibus &c. uel honestis supplicum uotis &c. Sed in concernentibus gratiam, semper ponitur exordium, nisi in matrimonialibus in quibus nullum ponitur. Exordium.

¶ In beneficio dicitur intrusus, qui illud tenet sine autoritate illius, ad quem de iure spectat collatio: ut in c. iij. de concess. præb. & in c. ex frequentibus. de institu. Intrusus.

¶ Quando quis tenetur dimittere beneficium, non est necesse ut ponatur, in non obst. sed sufficit quòd ponatur clausula, uolumus autem &c. Volumus autem.

¶ Clausula, contradictores, ponitur in omnibus literis ante, non obstantibus, exceptis executionibus literarũ gratiosarum, quia in illis ponitur in fine, uidelicet, ante datam. Contradictores.

¶ Nota, quòd quando conceditur aliquid alicui prælato, sicut abbati, & successoribus suis, uel pro tempore existenti, semper debet fieri mandatum: sed quando conceditur moderno abbati tantùm, tunc debet fieri facultas, ut quãdo conceditur quòd dispenset cum monachis in. xxij. annis &c. sed quando ista concessio concerneret futura, fit indultum. Indultum. Facultas.

¶ Nota, quòd si obtinens beneficium curatũ quod re-

quirit residentiã, receperit secũdũ beneficiũ nõ curatũ, quod similiter re quirit residẽtiã, quòd nõ uacat primũ.

¶ Beneficium curatum non uacat, licet quis in eadem ecclesia assequatur parochialem ecclesiam annexam prebendæ: quia præbenda est beneficium, quod non est curatum, & parochialis ecclesia est illi accessorium, cui deseruitur per uicarium: ut c. super. de preb. li. vj. & in extraua. execrabilis. in fin.

¶ Beneficia quæ sunt de mensa Episcopatus, uel monasterij, non dicuntur uacare per obitum rectoris. uide Feder. in tract. permutat. & domi. de Rota concl.

¶ Habens beneficium curatum, si aliud simile assequatur, nisi primum infra mensem dimittat in manibus ordinarij, efficitur inhabilis secundũ Io. an. in cle. si plures. de præb. Et idem dicit in dignitatibus, & ita intelligitur extrauag. execrabilis.

¶ Nota, q̃ baptismus & chrisma non faciunt beneficiũ. no. Hosti. in c. quia nonnulli. de cler. non resi.

¶ Habens canonicum titulum, etiam si uiolenter capiat possessionem, non dicitur intrusus secundum Do. de sancto Gemi. in c. eum qui. de præb. li. vj.

¶ Abbas non potest conferre monachis beneficium ad tempus, uel perpetuò, quod erat consuetum gubernari per clericos seculares, neq; impetrans illud tenetur facere mentionem de tali possessione, neq; est contra Archidiaconum in Cle. uni. de sup. neg. præla.

¶ Abbas nõ potest conferre prioratum uacantẽ monacho alterius monasterij. c. cum singula. de præb. li. vj.

¶ Abbas si est negligens, infra tempus semestre non deuoluitur potestas ad conuentum, sed ad Episcopum. not.

not. in Cle.j. de sup. neg. prela.

¶ *Collatio facta per Papam ex caussa resignationis, uel permutationis, de beneficio aliàs reseruato, uel noua promißio, seu confirmatio collationis ordinarij cũ clausula, nõ obstan. reseruat. & c. non tollit praecedentem reseruationem, ita quòd cedentibus uel decentibus illis, qui ex eisdem prouidentur, & illa fuerint assecuti, nullus praeterquàm papa de illis disponere poterit: ut in extrauagan. Cle. vj. quae incipit Sed. & in extrauag. nonnulli. Benedicti. xxij.*

¶ *Item, de beneficijs per assecutionem aliorum uacant de quibus fuit autoritate ordinaria prouisum, & deinde habita confirmatione, siue perinde ualere, à papa illis ceden. uel deceden. non potest de illis prouideri per aliũ quàm per Ro. Pont. ut in dictis suprà nominatis extrauag. uidelicet, Sed & nonnulli.*

¶ *Reseruato beneficio regulari intelligitur reseruatio loci, qui deberetur in ecclesijs illud obtinentibus. ut in extrauag. si quando. Cle. vj & in decis. Rot.*

¶ *Si de beneficio reseruato mãdatur prouideri, seu prouiso confirmari, & antequàm fuerit assecutus decesserit, beneficium sub reseruatione permanet sicut prius: ut in extrauag. execrabilis. uide in decis. Rot.*

¶ *Consuetudo optandi non cadit in beneficijs reseruatis, ut in deci. Rot. ti. de consue. in nouis nu. ccxcvj. eo. ti. in antiquis nu. ccxix.*

Si dispensetur cum monacho, quòd poßit obtinere unũ beneficium etiam curatum, nõ ponitur, prouiso tamen.

¶ *Quando scribitur monacho ponitur cognomen: sed non Abbati, uel Priori.*

¶ Nota, quòd beneficium curatum non potest conferri existenti in sacris, si est ante tempus promotus, & ex hoc multo fortius uitiatur impetratio beneficij. nota. in c. pro illorum. de præb. per Abbatem. Quando defectus ordinum impedit impetrationem, uide Doc. in c. si clericis. de præb. in. vj.

¶ Nota, quòd si executor literarum apostolicarum occultè excommunicatus, mihi scienti excommunicatum ipsum conferat aliquod beneficium, collatio non tenet, uel est retractanda, secus si ignorabam, quia tunc tenet collatio. Ita dicit Abb. in c. dilecto. de præb. & est limitatio ad. l. barbarius. de offi. præto.

¶ Collatio beneficij potest fieri absenti. l. labeo. de pac. c. sit ibi absenti. de præb. li. vj. Et si tale beneficium uacabit in Curia, & reseruatum collationi Papæ, moritur antequàm acceptet, uel post acceptationem, ante assecutionem autem desinat esse sub collatione papæ, & ordinarius poßit illud conferre. uide in c. iij. de præb. li. vj. & per Io. an. in addi. Spec. ti. de act. & peti. §. j.

¶ Quando resignatio fit per procuratorem, dicitur, per dilectum filium. N. procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum. Quando est substitutus procurator, sic dicitur: per dilectum filium. N. procuratorē substitutum à dilecto filio procuratore dicti. N. ad hoc ab eo specialiter substituto.

¶ Quando est beneficium reseruatum, non dicitur illicito detentore, sed detentore tantum.

¶ Quando quis est dispensatus per legatum, dicimus: Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quòd uenerabilis frater noster. T. &c. tunc in illis

in illis partibus apostolicæ sedis legatus, tecumq; ut unà cum parochiali ecclesia &c.

¶ *In Sardinia oẽs præbẽdæ & canõicatus sunt annexæ.*

¶ *Quãdo in manibus Papæ fit aliquis actus, utputa cessio commendæ, nunquàm dicitur: Cùm itaq;, sicut accepimus: sed, cùm itaq; dilectus filius &c.*

¶ *Si habet beneficium, ponitur sic: qui, ut asserit, parochialem ecclesiam cuius fructus &c. Et semper ponatur ualor, etiamsi in supplicatione non ponatur.*

¶ *Quando impetrans petit extra suam diocœsim, tunc scribitur ordinario loci in quo impetratur: sed si petat ad collationem ordinarij per se, tunc scribitur tribus iudicibus in sua diocœsi.*

¶ *Quando aliquis impetrat extra suam diocœsim, tũc dicitur: ubi dictus. T. suam propriam mansionem se asserit elegisse, Volumus autem quòd si tu præsentes literas non potueris, seu uolueris exequi, dilecti filij, præpositus, & decanus ecclesiarum literas ipsas, ac omnia, & singula in eis contenta, secũdum ipsarum literarum tenorem exequi poßint, & debeant, super quo eis tenore præsentium mandamus, & etiam potestatem &c.*

¶ *Et insuper præfato &c. Ista clausula ponitur duntaxat, quando scribitur ordinario: sed quando scribitur alijs, tunc ponitur ut in textu infrà, ubi est totus tenor gratiæ expectatiuæ. & tunc subiungitur, quòd si non omnes &c.*

¶ *Attento, clausula ponitur, quando resignatio, uel cessio sit in manibus Papæ.*

¶ *Quando in clausula, permutandi, dispensatur, quòd aliud dißimile recipere poßit &c. ponitur etiam ista*

clausula, quòd conuentuale, uel claustrale, ut præfertur, non sit, ut in tex.

¶ Non obstan. Bonifa. ponitur propter translationem, aliàs non, quod nota.

¶ Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, non ponitur quando est expectatiua ad unum beneficium, nisi ille cui conceditur intituletur de alio beneficio.

¶ Non obstan. statutis dictæ ecclesiæ, ponitur quādo est in cathedrali uel collegiata, & non ponitur fe.re. Boni. &c. & alijs apostolicis constitutionibus, quod ponitur in execrabili. Si uerò non est in cathedrali, aut collegiata, & habet obstantia, aut absolutionem, ponitur:, Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, & alijs contrarijs quibuscunq;. Si uerò non habet obstantia aut absolutionem, ponitur, non obstante si ali qui super prouisionibus sibi faciendis &c.

¶ Volumus autem, quòd idem presbyter quàmprimum uigore præsentium aliquod beneficiū fuerit pacificè asse cutus dictam ecclesiam, quàm, ut præfertur, obtinet, & quam ex nunc uacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quodq; si tu præsentes literas &c. quādo autem litigat, ut in alijs, de gratia, consueuit poni.

¶ Sepultura ne dū est de iure canonico, sed diuino &c. facit cap. j. de sepul. & uide. xiij. q. ij. per totum. Et nota quòd Adam fuit sepultus in ciuitate Arbaæ, ea. cau. & q. c. unaquæq;.

¶ Obligatio contra ius non ualet c. fi. de pac. c. placet. de simo. l. si non sortem. ff. de condi. indebi.

¶ Merita semper præcedunt defectus.

¶ Quando

¶ Quando est ætatis.xiiij. annorum, uel circa, non dicitur: Et insuper tecum, sed ponitur, duxerimus concedendas. Nos enim tam illis, quàm præsentes, & quo ad beneficium cum cura huiusmodi quàmprimum ad illud obtinendum legitimæ fueris ætatis, effectum sortiri uolumus quacunq; constitutione apostolica contraria non obstante. nec ponitur, prouiso.

Notabilia super pensionibus.

NOTA, quòd in pẽsionibus, & commendis quis non examinatur, nec datur forma, dignum: quia examen, & forma dignum &c. habent locum quando beneficium confertur in titulum.

¶ Literæ reseruationis, uel aßignationis, & motu proprio cuiusuis pẽsionis annuæ super alicuius beneficij fructibus, expediri non possunt, nisi de consensu illius, qui dictam pensionem soluere habebit. Nicolaus.v. secunda xxxvij.

¶ Si illi, quibus ratione senij, uel impotentia corporali aßignatur pensio super beneficijs curatis, seu dignitatibus, sunt inhabiles ad similia beneficia: nisi tempore aßignationis huiusmodi ius habuerint in illis, & si receperint, & per mensam alia beneficia obtinuerint, cessat pẽsio: ut habetur in extrauag. Nico.v. quæ incipit, Ad futuram rei memoriam &c. Detestabiles.

¶ Non ualet pactũ, uel cõuentio inter Abbates & institutos Priores ante uel post institutionẽ de pẽsionib. uel alio onere temporali, uel perpetuo prioratui imposito, uel imponendo: ut in extrauag. intelligitur Alexan.iiij.

¶ Pensio immoderata respectu aliorum reddituum

ecclesiæ,uel quæ ex post facto inceperit multum graua re,potest reduci ad debitam moderationem:ut per nota. in c.præterea.de iurepatro.faciunt not.in c.j.de cõsue.

¶ *Episcopus cum consensu capituli sui potest imponere pensionem ecclesiæ abundanti soluendam ab sustentationem uirorum religiosorũ:ut in c. Pastoralis.de his quæ fi.a prela.Et sic habes casum,quòd nõ solùm papa, sed etiam Episcopus potest imponere pensionem ecclesiæ.Et intelligitur, quando detracta pensione potest rector ecclesiæ congruè uiuere,aliàs autem non debet cooperiri unum altare ut discooperiatur aliud,ut in c. cũ iam dudum.de præb.& uide Nico.in d.c.Pastoralis. & in c.extirpandæ.in fi.de præb.ubi bonus tex.*

¶ *Religioso licitè constituitur aliqua pensio seu prouisio,non ut eam habeat ut proprium, & sic potest eam dare,uel in testamento relinquere:sed habebit ut dispensator,uel in administrationem, & poterit illam Abbas ad libitum auferre,nisi haberet ex cõfirmatione Papæ, quia tunc per Abbatem non posset illa priuari.Ista dicit Nic.per illum tex .in c.nisi essent.de præb.*

¶ *No.glo.& doct.in c.exposuisti.de præb.quòd si portio uel pensio duntaxat statuitur Canonico ex redditibus capellæ, tunc presbyter instituendus in capella est prælatus capellæ,& habet curam animarum. Sed si capella annectitur præbendæ,tunc presbyter illi constituẽdus,habetur loco prælati domini.uide d.Landul.in Cle. j.de offi.uica.& Io.de lignano post eum concludit,quòd si certa portio datur canonico,tunc uendicatio rerum, & iurium capellæ,& cura pertinet ad presbyterum.Si uerò certa portio pertinet presbytero, tunc uendicatio rerum*

tio rerum et iurium capellæ pertinet ad Canonicum, & cura habitu, sed actu pertinet ad presbyterum. Et loquitur quando ecclesia est annexa præbendæ, nam ubi non est annexio, sed solùm statuitur pensio, tunc nihil habet agere Canonicus in capella. Ita dicit Nico. dic. c. exposuisti. Et circa materiam pensionum, uide quæ habentur suprà char. lij. & . liij.

Notabilia super clausula, perinde ualere.

NOTA, quòd literæ super gratia, pinde ualere, semper debent esse gratiosæ, & dirigi petenti.

¶ Item nota, quòd perinde ualere, non datur super gratia facta per alium, quàm per papam.

¶ Item nota, quòd in dicta gratia ponuntur non obstãtes beneficiales.

¶ Item nota, quòd si datur, perinde ualere, pro gratia expectatiua, dicimus ab earum data: Si autem in alijs dicimus à data præsentium.

¶ Item, in gratia, perinde ualere, super gratia expectatiua dicimus, in beneficijs si quod uacat ad præsens, aut cùm uacauerit, & non in beneficijs quæ uacauerint ante datum perinde ualere, in quibus alijs posset esse ius quæsitum.

¶ Item nota, quòd debemus dicere perinde ualere super gratia expectatiua, quòd literæ prædictæ, & processus habiti per easdẽ ab eorũ data, & quæcunq; inde secuta, ita quòd data nõ poßit referri ad quæcunq; inde secuta,

¶ Itẽ nota, quòd suprà dicta, perinde ualere, super gratia expectatiua debemus dicere, non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus apostolicis

necnon omnibus illis quæ in dictis literis non obstare uolumus.Et ponitur constitutionibus apostolicis,quia obstant constitutiones apostolicæ,ex quo fit præiudicium tertio,quia ualidantur ab eorum data.& in perinde ualere,super uacantibus non ponitur,non obstantibus constitutionibus apostolicis, quia literæ reualidãtur à data præsentiũ,& non data literarũ primæ impetrationis.

¶ Itẽ in prædicto,perinde ualere,in narratione gratiæ expectatiuæ,si papa ꝓuiderit,debet dici gratiose prouidimus.

¶ Si uerò mandauit prouideri,debet dici,gratiose mandamus prouideri,& debet addi,certis executoribus desuper deputatis.Si in fine literæ dicitur,quòd executores possunt procedere,uel detur eis alia potestas, aliàs non debet dici certis executoribus desuper &c.

¶ Item nota,quòd in gratia, perinde ualere, non debet suppleri ultra illud quod est in supplicatione,propter iudicia quæ super illis solent exoriri.

¶ Item nota, quòd si quis creetur Canonicus in gratia expectatiua,& postea impetratur,perinde ualere,potest intitulari de canonicatu ex quo literæ,& processus reualidantur ab eorum data.

Si in euidentem notabilia.

NOTA,quòd quando committuntur diuersa,nisi in euidẽtem,uidelicet,si uocatis &c.Ita esse nec non uenditionem prædictam in euidentem dictæ ecclesiæ cessisse repereris.non debet dici post repereris,super quo tuam conscientiam oneramus.Sed bene debet dici post, necnon hoc modo,nec non super quo tuam consciẽtiam oneramus

oneramus uenditionem &c.ratio est,quia si poneretur in fine,intelligeretur de utroq;,& nunquàm dicitur super quo &c.quãdo dicitur si uocatis &c.nõ repereris.

¶ *Si petuntur suppleri defectus in contractu facto super locatione rei ecclesiasticæ,uel alia materia,nullatenus litera desuper concedatur,nisi in petitione desuper huiusmodi defectus exprimatur,uel per fiat ut petitur, supplicatio signata fuerit.*Nico.v.ij.xxxvj.

¶ *Fuit petita confirmatio obligationis,si in euidẽtem, cum insertione instrumenti,*Papa *signauit,Fiat ut petitur,& exhibeatur,& clausulam cum insertione instrumenti cassauit,fuit determinatum quòd litera daretur grossa,non tamen cum insertione,sed diceretur, quòd prout in euidentem utilitatem facta fuit,confirmamus,*

¶ Nota,*quòd quãdo dicitur in litera apostolica,prout in instrumẽto publico desuper cõfecto plenius dicitur cõtineri,nõ potest postea dici,nos instrumẽti prædicti tenorem præsentibus pro expreßis habẽtes,quia esset contrarietas.*

¶ *Item, quando petitur confirmari conceßio facta de re ecclesiastica si in euidentem,non potest dici conceßionem prædictam,ac omnia & singula in prædicto instrumento contenta autoritate prædicta approbes:sed debet dici,sic* C*onfeßionem prædictam,& prout illam concernunt omnia & singula.*

¶ Q*uãdo narratur aliquid fiendũ,tũc debet poni,*M*ãdamus quatenus de præmißis omnibus & singulis, ac eorum circunstantijs uniuersis te diligenter informes.*

¶ *Sed quãdo narratur factũ,tũc debet poni,* M*ãdamus quatenus postquã tibi de præmißis legitime cõstiterit.*

¶ Q*uando*

Conscientiã onerãmus.

¶ Quando narratur caussa, tunc oneratur conscie͂tia.

¶ Quando nulla caussa narratur, tunc conscientia nõ oneratur.

¶ Quãdo aliquis Rex, uel Prælatus supplicat pro alio in litera, quæ datur in forma exhibita, tunc de Rege uel Prælato non debet fieri mentio in principio, uidelicet: Exhibita pro parte Regis, uel Episcopi &c, Sed tantũ de Rege uel Prælato prædicto debet fieri mentio ibi, quare pro parte Regis &c.

Notabilia super dispensationibus matrimonialibus.

FILIVS ex secundo matrimonio natus censetur legitimus, licet pater cum alia contraxisset primò, si secundum matrimonium fuit contractum, & secunda uxor ignorauit primum matrimonium eius. Secus si sciuit, uel scire debebat: ut, quia primum esset publicè contractum, sed quia secundum matrimonium fuit clandestinum, tunc ex illo natus est illegitimus, licet mater primum matrimonium ignoraßet. Si tamen super primo esset lata sententia diuortij, à qua non esset appellatũ, tunc natus in secundo esset legitimus, licet sententia diuortij postea retractetur. no. inn. & Io. an. in c. cum inhibitio. de clande. despon.

¶ Filius natus ex muliere cum qua nõ potuit contrahi, obstante impedimento consanguinitatis, aut affinitatis, aut publicæ honestatis, habetur pro legitimo si de facto fuit matrimoniũ publicè contractum, cùm uerisimiliter, uel alter ipsorum ignorat impedimentum, quod præsumitur si publicè contraxerunt, & succedit patri: ut in

ut in extrauag. Alex. cùm quidam. de sponsa. secus si clandestinè, quia tunc non habetur pro legitima & c. ut no. Io. an. & Inn. de clandest. despon. c. habito.

¶ *Dispensationes matrimoniales semper committi debent ordinario.*

¶ *Nota, quòd clausula, de qua in his plenam in domino fiduciam obtinen. propriè debet poni in dispensationibus matrimonialibus, ubi agitur magis de cõscientia, quàm in alijs.*

¶ *In dispensationibus matrimonialibus debet propriè dici committimus, & mandamus. Licet matrimonium sit contractum per uerba de præsenti, si nondum est cõsumatum per carnalem copulam, potest Papa dispensare, ut ego possim assumere aliam uxorem, relicta prima: secus si post carnalem. secundum quod nota. Archi. xxvij. q. ij. c. quia.*

¶ *In literis dispensationum super aliquo gradu prohibito, ponatur clausula, & mulier rapta non fuerit. Nicolaus. v.*

¶ *Nota, quòd nati ex concubina retenta per clericum in minoribus constitutum, non legitimantur per subsequẽs matrimoniũ, si ille clericus erat beneficiatus, aliàs sic. secundum Bar. in l. iiij. ff. de concubi.*

¶ *Affinitas etiam contrahitur per fornicariũ coitum, unde nati ex fornicatione, non poterunt cõtrahere matrimonium cum his, cum quibus non possunt contrahere legitimi. Bal. in l. cum acutissimi. C. de fideicõ. & no. xxxij. q. iiij. c. obijciuntur. & de eo qui cogno. consang. c. discretionẽ, & eo. tit. c. penul. Et an per talem coitum oriatur impedimentum ad contrahendum matrimoniũ*

not.

not.xxxv.q.iij.c.extraordinaria.

¶ Affinitas nunquam inducitur sine coitu. Archi. de spons.c.j.li.vj.

¶ Affinitas non contrahitur inter consanguineos mulieris,& consanguineos uiri,sed tantum inter consanguineos ipsius uiri,& ipsam mulierem,ut est tex.in c. quod super.de consangui.& affinita.

¶ Dispensare potest papa matrimonium contrahi in secundo cōsanguinitatis gradu in linea æquali, in linea inæquali non.Io.an.in c.literas.de rest.spol.& de diuor. gaudemus.sed ex caussa potest etiam in linea inæquali, ut in quolibet gradu lege diuina prohibito dispensare. no.Io.an.qui filij sunt legi.c.per uenerabilem.in gl.in fi. debet tamen esse magna caussa secundum Innoc. Hosti. & Io.an.Archi.ubi omnino uide.

¶ Item,potest dispensare etiam in primo gradu affinitatis.tex.est in c.fin.de diuor.nec obstat quòd sit prohibitum lege diuina,quæ non potest per humanam tolli, quia non totaliter,ex caussa enim distinguitur,& hoc fieri potest,ut no.Innoc.de constit.quæ in ecclesiarum. ad quod optimè facit quod not.Io.an.in regula factum legitime.de reg.iur.li.vj.in mercuriaribus.

¶ Dispensare potest papa quòd matrimonium consumatum dissoluatur,si nō intersit copula.no glo.de conuers.coniung.c.ex publico.quod ultimum procedit ex absoluta potestate,sed ordinata non potest, nisi subsit caussa secundum Io.an.& Hosti.ibidem.Maior est potestas papæ in dispensando in matrimonio contrahēdo, quàm dissoluendo contractum: quare liberé dispensat quod contrahitur contra legem canonicam, etiam si-

ne caussa, contra legem diuinam, cum caussa, ut supra proximè dictum est. In contracto aut dissoluendo, si est simpliciter ratum, & lege canonica ualidum, dispensat liberè sine caussa de potestate absoluta: sed si est consumatum, tunc quia per ipsum reputatur conformitas carnis inter Christum & Ecclesiam, nulla ex caussa rumpitur, & qui aliter sentit hæreticus est. no. Io. an. in d. c. ex publico. in fi. uide glo. in c. fi. de transacti.

¶ Dispensatio facta super impedimento affinitatis ualet, & in uim eius potest dispensatus matrimonium contrahere, licèat in dispensatione nulla fiat mentio de impedimento publicæ honestatis iustitiæ.

Nota pro subscriptionibus literarum, & primò de ordinibus inusitatis.

PRIORI & fratribus domus de lenis ordini Valliscolarum. N. diocœsis, & sunt ibi canonici. Prior & fratres domus ordinum humiliatorum de. N. diocœsis. Magister generalis ordinis de Sempig. & habentur sorores & monasteria eiusdem ordinis. Abbati & conuentui monasterij sancti Archăgeli in insula Robolan. N. diocœsis, quem ordinem fecit Ioachim, & caput est in Calabria.

¶ Priori monasterij sancti. N. de. A. militiæ sanctæ Mariæ gloriosæ dioc. Archimodritæ monasterij. N. ordinis sancti Blasij. N. dioc.

Præpositus generalis monasteriorum Alemaniæ & Bohemiæ sub beatæ Mariæ magdalenæ nominibus fundatorum, Roman. ecclesiæ immediatè subiectorum, ordinis

sancti

sancti Augustini.N.diocœsis.

¶ Ministro & fratribus domus sanctæ Trinitatis Ortesij ordinis eiusdem sanctæ Trinitatis,& redemptiōis captiuorum Aquen.dioc.

¶ Raymundo de Francholanchijs,fratri domus de Ortesio ordinis sanctæ Trinitatis de.N.diocœsis,N.

¶ Magistro & fratribus hospitalis sancti Io.de.N.Romanæ ecclesiæ subiectis ordinis sancti Augustini. N. diocœsis.

¶ Ordo sancti Victoris non est approbatus ordo.

¶ Dilectis filijs fratri Io.de Cese.ac uniuersis Eremitis de societate quondam fratris Petri de ipsis præsentibus & futuris,Salutem &c.

¶ Maiori ministro,& uniuersis ministris & fratribus ordinis sanctæ Trinitatis & redemptionis captiuorum tam præsentibus,quàm futuris professis,necnon fratribus,sororibus,& donatis eiusdem ordinis; Salutē &c.

¶ Ordo fratrum secundum instituta beati Petri confessoris uiuentium.

¶ Abbati & conuentui monasterij sanctæ Iustinæ Paduan.aggregationis monachorum unitat. aliàs de obseruantia sanctæ Iustinæ nuncupat. ordinis sancti Benedicti.

¶ Dilectis filijs Gubernatoribus, & pauperibus societatis Iesuatorum nuncupatorum, Salutem.uel sic. Dilectis filijs rectori gubernatori nuncupato, & fratribus congregationis pauperum Iesuatorum nūcupatorum, Salutem.

De monialibus.

¶ Dilectæ

¶ Dilectæ in Christo filiæ Ioannæ natæ dilecti filij nobilis uiri Ioannis ex Comitibus de Sabmona, moniali monasterij de oriente ordinis. N. diocœsis.

¶ Sorores pœnitentium beatæ Mariæ magdalenæ ordinis sancti Augustini. N. diocœsis.

¶ Et militi Senen. sub habitu beati Dominici domino famulanti.

¶ Priorißis & conuentibus sororum inclusarum monasterij. N. diocœsis sancti Augustini sub cura, & secundum statuta fratrū ordinis prædicatorū uiuentium.

¶ Mariæ de N. mulieri Ianuen. tertij ordinis sancti Frācisci de pænitentia nuncupati.

¶ Abbatissæ, & conuentui monasterij. N. dioc. ordinis S. Claræ &c.

¶ Magdalenæ de Perusio, tertij ordinis sancti Francisci de pœnitentia nuncupati generali ministræ.

¶ Dilectis in christo filiabus Io. & Be. de. N. sororibus tertij ordinis sancti Dominici, de pœnitētia nuncupati, in urbe commorantibus.

¶ Priorissæ & conuentui monasterij. N. dioc. per priorissam soliti gubernari ordinis. s. Augustini. sub regulari inibi obseruantia degentium.

¶ Abbatißis & conuentibus uniuersorum monasteriorum sancti Iermani, & minorissarum, & sanctæ Claræ ordinis eiusdem sanctæ sub generalis ministri, aliorumq́; officialium fratrum minorum cura ubilibet constitut.

¶ Sororibus tertij ordinis sancti Francisci de pœnitētia nuncupati, de N. diocœsi de pe. locus. N. diocœsis degenbus, Salutem in domino &c.

De Mulieribus.

DILECTAE in christo filiæ nobili mulieri. N. relictæ quondam. B. de cellario domicelli uiduæ Soran. diocœsis, Salutem &c.

¶ Dilectæ in christo filiæ nobili mulieri Isabellæ relictæ quondam Conradi militis uiduæ, Traiecten. diocœsis, Salutem &c.

¶ Dilectis in christo filiabus uirginibus, & uiduis in domo dicta sororum Oiten. oppidi Buscoducis Leodiē. diocœsis in communi uiuentibus Salutem &c.

¶ Ioannæ de. N. mulieri in ciuitate. N. sub habitu sororum pœnitentium Reginarum nuncupatarum degenti.

De uiris.

DILECTO filio nobili uiro Ioanni, Charißimi in christo filij nostri Regis Portugalliæ illustris nato, Comiti Carcelen. Salutem &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Ioanni domicello, nec non Castellano officialibus communium, & hominibus ciuitatis nostræ Nepesin. tā clericis, quā laicis, Salutē &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Ioāni. N. domicello Xachon. Salu. &c.

¶ Charißimo in Christo filio. P. regi castellæ, & legionis illustri &c.

¶ Charißimo in Christo filio Remulo regi Roman. illustri &c.

¶ Charißimo in Christo filio Maximiliano Roman. imperatori semper Augusto, ac Bohemiæ regi illustri &c.

¶ Chariss. in Christo filio Io. electo regi Portugalliæ illustri &c.

¶ Excellenti-

¶ *Excellentibus principibus.L.regi, & Ioannæ reginæ Siciliæ illustribus, quia munus in præsenti quo &c.*

¶ *Dilecto filio nobili uiro Comiti Melfiten.magno Regi Siciliæ Marescalco*

¶ *Dilect.fil.nobili.C.de uite mouuetibus comiti uirtutum, in ciuitate Mediolanen.imperiali uicario, Salutem &c.*

¶ *Dilecto filio nobili Io.de Cæsarinis domicello Romano in ciuitate nostra Narmanen.pro nobis, & ecclesia Roman.in temporalibus uicario &c.*

¶ *Dilecto filio nobili uiro Carolo duci, & dilectæ filiæ nobili mulieri Ioannæ ducissæ Britaniæ, Salutē &c.*

¶ *Dil.fil.Ioan.de bonis ciui Mediolanen.ac dilectæ in Christo filiæ Petronellæ eius uxori, & ipsorum liberis, Salutem &c.*

¶ *Duci, & consilio, ac communi Ianuen.uel secundum antiquos Genuen.*

¶ *Nobili uiro.A de.N.in arce nostra crescētij, aliàs Castro sancti Angeli de Vrbe Castellano nostro, Salutem &c.*

¶ *Nobili uiro Io.duci Columbriæ, Charissimi in Christo filij nostri Ioannis regis Portugalliæ illustris secundo genito.*

¶ *Dilectis filijs parlamentum regium charissimi in Christo filij nostri Caroli regis Francorum illustris tenentibus, Salutem &c.*

¶ *Dilectis filijs Ancianis, Concilijs, ac uexillifero iustitiæ ciuitatis nostræ Bononien.Salutem &c.*

De exordijs in beneficialibus.

GRATA tuæ familiaritatis,& deuotionis obsequia, quæ nobis,& apostolicæ sedi hactenus impēdisti, & adhuc solicitis studijs impendere nō desistis, necnon uitæ,ac morum honestas,aliaq; laudabilia probitatis & uirtutum merita,quibus personam tuam familiari experientia,quam fide dignorum testimonijs iuuari percepimus nos inducunt,ut tibi reddamur ad gratiam liberales.Cum itaq; &c.

¶ Nota,omnibus graduatis,etiam magistro in artibus, & baccalaureo in decretis datur literarum scientia, ac morum honestas &c.Baccalaureis uerò in artibus non, quia non reputatur gradus,neq; intitulatur baccalaureus in artibus,sed dicitur,Volētes itaq; tibi qui,ut asseris,Parisijs in artibus baccalaureatum suscepisti.

¶ In prouisionibus ecclesiarum cathedralium dicitur literarum sciētia,in electi commendatione,licet electus non sit graduatus &c.

¶ Nobilitas generis,literarum scientia,uitæ,ac morum honestas,aliaq; laudabilia,probitatis,& uirtutū merita,super quibus apud nos fide digno commendaris testimonio,nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales,uolentes &c.

¶ Religionis zelus,literarū sciētia,uitæ,ac morū honestas,aliaq; laudabilia probitatis,& uirtutū merita &c. dicitur qñ est clericus minor.xiiij.annis:uitæ, ac morū, dicit̄ quando est clericus,uel scholaris maior.xiiij.annis.

¶ Gratia deuotionis,quando sunt clerici, & officiales perpetui,pro clerico minore.xiiij.annis, pro quo nunquàm debet dari litera gratiosa,sed committitur uni soli propter examen &c.

Je dinerses [illegible] [illegible] et illorum effectu [illegible]

Rebuff. in prax. fol. 153. et 293. [illegible] fol. 65. [illegible] 10: [illegible]

¶ Laudabilia

¶ Laudabilia dilecti filij Io. clerici Venetiarum, indolis, & iuuẽtutis iudicia, super quibus apud nos, quòd in uirum se debeat producere uirtuosum, fide digna testimonia perhibentur, meritò nos inducunt, ut ipsum apostolici fauoris suffragio prosequentes sibi reddamur ad gratiã liberales &c. Volentes dictum Io. qui ut accepimus, in. xiiij. uel. xv. suæ ætatis anno constitutus existit &c. Mandamus, quatenus si post diligẽtem super præmißis indicijs per te habẽdam indaginem, præfatum Io. huiusmodi circunspecta ætate aliàs ad hoc idonea oppositione personarum, super quæ tuam conscientiam &c.

¶ Laudabilia infantilitatis iudicia, prout fide dignorum testimonijs accepimus, uerisimiliter præsumitur, quòd te in uirum producere debeas uirtuosum, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Volentes, itaq; tibi, qui, ut àsseritur, in quarto tuæ etatis anno cõstitutus existis &c.

¶ Laudabilia infantilitatis iudicia &c. ut suprà.

¶ Dignum arbitramur, & congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria uirtutum merita laudabiliter suffragantur. Volentes itaq; dilectũ filium Io. N. diocœsis. N. apud nos de religionis zelo, de nobilitate generis, de literarum scientia, de uitæ, ac morum honestate, ut suprà, secundum eius qualitates.

¶ De exordijs in reseruationibus, & resignationibus simpliciter uel ex caussa permutationis, uel reseruata pẽsione, ac in pensionibus simplicibus, commendis, habilitationibis, unionibus, erectionibus, & monasterijs, uide bis infrà in rubricis congruentibus.

¶ Nos uolen.tibi.qui ut asseris.

¶ Volentes itaq; tibi, qui presbyter, & magister in artibus existis, ut asseris, ac in iure canonico studes, præmissorum meritorum tuorum intuitu, necnon considera tione dilecti fratris nostri. A.tt.sancti Laurentij in Damaso presbyteri Cardinalis, pro dilecto familiari suo continuo commensali nobis super hoc humiliter suppli cantis gratiam facere specialem &c.

¶ Volentes itaq; dilectum filium &c. commendatum horũ intuitu, necnon consideratione charissimi in Christo filij nostri Ludouici Regis pro ipso à dilecto suo Ca pellano, ac dilectæ in Christo filiæ nostræ Elisabeth Reginæ Hungariæ illustrium nobis super hoc humiliter supplicantium fauore prosequi gratioso &c. Mandamus &c. uel sic, Charissimi in Christo filij nostri Io. Alianis Regis illustris.

¶ Volentes itaq; tibi, pro quo etiam uenerabilis noster Episcopus Allerien. asserens te dilectum familiarẽ suum commensalem fore, nobis super hoc humiliter supplica uit, præmissorum meritorum intuitu gratiam facere spe cialem &c.

¶ Nota, quòd non dicit præmissorum meritorum tuorum intuitu, aut quòd ut asseritur, parochialem ecclesiam. N. N. diocœsis nunc obtinere &c. Nota, quòd non dicitur, asseris, propter terminum supplicantium.

¶ Ad collationem &c. Episcopi Amelien. pro tempore existentis, ac dilectorum filiorum &c. Et postea quando repetitur non dicitur, nisi eidem Episcopo, & non additur pro tempore existenti.

¶ Volẽtes itaq; dilectum filium &c. multipliciter commendatum,

mendatum, pro quo etiam uenerabilis frater noster. Io. Episcopus Beratomen. asserens eum dilectum familiarem suum continuum commensalem fore, nobis super hoc humiliter supplicauit, horum intuitu fauore prosequi gratioso, ipsumq; in eadem ecclesia amplius honorare &c. & tunc dicitur, in non obstan. aut si præsens non fuerit ad præstandum de obseruandis statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ ratione dignitatis, personatus, seu officij huiusmodi solitum iuramẽtum, dummodo &c.

¶ Necnon consideratione dilecti filij nostri Frãcisci. tt. quatuor Coronatorum presbyteri Cardinalis, in spiritualibus & temporalibus ecclesiæ Burdegalen. generalis administratoris per sedem apostolicam deputati, pro ipso, uel pro se &c.

¶ Hinc est quòd nos dilecti filij Io. Cardinalis Mediolanen. pro te dilecto filio &c. supplicantis, ac tuis in hac parte supplicationibus inclinati &c.

¶ In literis gratiosis non debet fieri mentio de instantia supplicantis de Cardinalibus, Regibus, & Reginis. Ioan. xxij.

¶ Item, de diocœsanis, & capitulo ecclesiæ, in qua beneficium existit, etiamsi beneficium ad eorũ collationem non pertinet. Io. xxij. &c.

¶ Item, de abbate & conuentu, si beneficium fuerit in monasterio. Io. xxij.

¶ Item, de quocunq; alio collatore, uel patrono. Ioan. xxij.

Officiales Curiæ.

P 4

VOLENTES itaq; tibi, qui de nobili genere procreatus, ac Accolitus uel Subdiaconus, aut Cubicularius, siue Notarius, seu Referendarius noster existis, præmissorũ obsequiorũ, & meritorũ tuorũ intuitu &c.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam caussarũ palatij apostolici Auditor existis. Vel sic, tibi qui etiam Clericus cameræ apostolicæ existis.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam Cubicularius noster, apostolicarum literarum Abbreuiator, & in illarum expeditione Io.tt. sanctæ Ro. ecclesiæ Vicecancellario aßistis, aut Pœnitentiariæ nostræ scriptor literarum, & apostolicæ cameræ Clericus existis.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam apostolicarum literarum Abbreuiator existis, & illarum expeditione &c. uenerabili fratri nostro Episcopo Portuec. sanctæ Romanæ ecclesiæ Vicecancellario aßistis.

¶ Qui literarum apostolicarum registrator existis.

¶ Vel sic, tibi q literas nostras de mãdato nostro scribis.

¶ Vel sic, tibi qui cantor, & capellanus in capellà nostra existis, præmissorum meritorum &c.

¶ Vel sic, tibi qui Cubicularius noster, ac supplicationum per nos, seu de mandato nostro signatarum Registrator existis.

¶ Vel sic, tibi q in palatio apostolico Seruitor existis.

¶ Vel sic, tibi qui, ut asseris, in thesauraria nostra aliquandiu seruiuisti, ut præsentialiter in registro supplicationum per nos, seu de mandato nostro signatarum scribendo labores, præmissorum intuitu &c.

¶ Vel sic, qui cursor noster existis.

¶ Vel sic, qui, ut asseris, in cõclaui in quo nuper ad summi aposto-

mi apostolatus apicem assumpti sumus, tempore assum ptionis huiusmodi uenerabili fratri nostro. P. Episcopo Tusculan. seruiuisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, qui asserit, pro unione nuper Pisis in uniuersali ecclesia celebrata scribendo fideliter laborauit, horum intuitu &c.

¶ Volētes itaq; eundem. E. qui ut asserit, in. xxij. uel circa suæ ætatis anno, uel circiter constitutus existit, apud nos de uitæ ac morum honestate &c.

¶ Syncere &c. supplicationibus inclinati, ut liceat tibi qui etiam. V. I. D. & sacri palacij apostolici caussarum Auditor existis, habere altare portatile &c.

¶ Volentes itaq; tibi, qui, ut asseris, pro parte dilecti filij Alberti electi Ratisponen. nuncius ad generale concilium Pisis nouißimè celebratum destinatus fuisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, qui, ut asseris, nuper caussa ueniendi ad curiã in quadam naui charißimi in Christo filij nostri Ludo. ici regis Hierusalem, & Siciliæ illustris, in mari per quosdam hostes ipsius regis captus, & bonis tuis apud te repertis spoliatus fuisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, te qui, ut asseris, de nobili comitũ genere pro creatus existis, præmissorum &c.

¶ Vel sic, uolētes &c. qui, ut asseritur, ex utroq; Parēte de nobili Baronum genere procreatus existit &c.

¶ Volentes itaq;, qui ut asserit, nullum beneficium ecclesiasticũ obtinet, & in uniuersitate studij pacificè existit, & per triennium. N. & ultra in sacra theologia studuit apud nos &c.

¶ Vel sic, qui, ut asserit, cum rigore examinis licentia-

tus in decretis existit præmissorum &c.

¶ *Vel sic, qui, ut asserit, in artibus & medicina magister existit.*

¶ *Vel sic, qui ut asserit, baccalaureus in artibus existit, & similis non intitulatur baccalaureus in artibus, quia non est gradus.*

¶ *Vel sic, qui, ut asseritur, Subdiaconus & Coloniæ studet.*

¶ *Vel sic, qui, ut asseritur, Bononiæ in iure canonico studet.*

¶ *Nos igitur uolentes te, qui, ut asseris, ex utroq; parte de militari genere procreatus, & in artibus baccalaureus existis, ac in registro supplicationum aliquādiu scribendo fideliter laborasti.*

¶ *Nos igitur &c. procreatus existit, & in iure canonico per plures annos studuit, necnon pro unione nuper Pisis in uniuersali ecclesia celebrata scribēdo fideliter laborauit, horum intuitu &c.*

¶ *Volentes itaq; tibi, qui, ut asseris, de iudaica cecitate, cooperante domino, ad catholicam fidem conuersus existis, in sacra theologia studere proponis, præmissorum &c.*

¶ *Volentes itaq; tibi, qui presbyter es, & cum quo dudum, ut duo beneficia ecclesiastica curata, seu aliàs incō patibilia, etiamsi parochiales ecclesiæ, aut dignitates, personatus, administrationes, uel officia in metropolitanis, & cathedralibus maiores post pontificales forent, & ad eos consueuissent, qui per electionem assumi, eisq; cura &c. si tibi aliàs canonicè cōferrētur, uel assumeris ad illa recipere, & quo ad uiueres simul retinere liberè*

& licitè

& licitè ualeres, apostolica fuit autoritate dispẽsatum, præmissorum &c.

¶ *Vel recipere, & usq; ad quinquennium insimul retinere, illaq;, seu eorum alterum iterum totiens, quotiens tibi placuerit, ex caussa permutationis, uel aliàs dimittere, & loco dimißi uel dimissorum aliud, uel alia simile uel dißimile, aut similia uel dißimilia beneficium, seu beneficia, ecclesiasticum uel ecclesiastica, duo tantum incompatibilia recipere, & etiam usq; ad quinquennium huiusmodi retinere liberè & licitè ualeres, apostolica fuit autoritate dispensatum, præmissorum meritorum &c.*

Nota, quòd si quis dispensatus ad incompatibilia huiusmodi obtineat gratiam ad curata, tunc fiat mentio in loco ut proximè suprà: si autem ad non curata, tunc narretur in fine literæ, non obstan.

¶ *Vitæ &c. Volẽtes itaq; tibi, cum quo dudum, ut asseritur, ut non obstante defectu natalium, quem pateris de presbytero genitus & soluta, ad minores ordines promoueri, & unum sine cura trium, ordinatio primò, & deinde ut ad minores etiam sacros ordines promoueri, & unum cum cura, & aliud sine cura beneficia ecclesiastica obtinere posses, apostolica fuit autoritate successiuè dispẽsatum. Et pro quo uenerabilis frater noster &c. supplicauit, præmissorũ intuitu gratiam facere specialem &c.*

¶ *Dignum &c. uolentes itaq;. N. diocœsis, cũ quo dudũ, ut asserit, super defectu nataliũ, quẽ patitur de presbytero genit⁹ & soluta, ut eo nõ obstãte ad minores ordines ꝑmoueri, & unũ sine cura ordinatio primò, & deinde*

ut ad

ut ad omnes etiam factos ordines promoueri, ut tria alia beneficia inuicem compatientia, etiamsi unum &c. ¶ Illorum dignitas, personatus, uel officium in metropolitana uel cathedrali ecclesia foret, si tibi aliàs canonicè conferetur, recipere & retinere ualeres apostolica fuit autoritate dispensatum apud nos de literarum scientia &c.

¶ Vel sic. Volentes itaq; tibi, cum qududum, ut asseris, super defectu natalium, quem pateris de soluto genitus, & soluta, ut eo non obstante ad omnes etiam sacros ordines promoueri, & beneficium ecclesiasticum, etiamsi curam haberet animarum, obtinere posses apostolica fuit autoritate dispensatum, post quam quidem dispensationem clericali charactere fuisti insignitus, præmissorum &c.

¶ Vel sic. Volentes itaq; tibi, cum quo duo dum, ut asseris, super defectu nataliũ, quẽ pateris de presbytero genitus & soluta, ut eo nõ obstante, ad omnes ordines promoueri, & beneficium ecclesiasticum sine cura recipere, & retinere liberè & licitè ualeres, ordinaria fuit autoritate dispensatum, post quam quidem dispensationem clericali charactere fuisti insignitus, præmissorum &c.

¶ Vel sic. Volẽtes &c. M. magistrũ in artibus, qui ut asserit, olim in diocœsi Leodien. moram trahens, ab Episcopo Leodien. qui tunc erat ordinarij sui super hoc licentia non obtenta, se aliàs tamen, ut erat, ritè clericali fecit caractere insigniri, quam quidem insignitionem ratam habens & gratam, apud nos de literarum scientia &c.

¶ Nos

¶ Nos uolentes te præmissorum meritorumtuorum fauoribus prosequi, gratiosis tuis in hac parte supplicationibus inclinati, uolumus & tibi, ut asseris, altare sanctorum Symonis & Iudæ in ecclesia sancti. N. in. N. dioc. cuius fructus &c. non excedunt obtinenti, & cui nuper de beneficio ecclesiastico cum cura, & sine cura ad collationem &c. communiter uel diuisim spectante, uacante, uel uacaturo per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri, autoritate apostolica concedimus, quòd prædictæ &c.

¶ Volentes itaq; qui in Diaconatus ordine constitutus existis, præmissorum &c.

Quando creatur Canonicus in pluribus ecclesiis.

VNVM in B. & alium in. C. ecclesijs Canonicatus cum plenitudine iuris Canonici apostolica tibi autoritate conferimus, & de illis etiam prouidemus, ac unam in. B. & aliam præbendas in. C. ecclesijs prædictis nec non dignitatem, personatum, administrationem, uel officium alterius earundem ecclesiarum, & si ad illam, illum, uel illud consueuerit quis per electionem assumi &c.

¶ Vnum Morurianen. & alium. D. ecclesiarum Canonicatus &c. prouidemus, unam uerò. M. & aliam. D. prædictarum præbendarum, nec non dignitatem, personatum, administrationem, uel officium earundem ecclesiarum, etiam si ad illam, illum, uel illud consueuerit &c. assumi.

¶ Vnum Paduan. & alium Veron. ecclesiarum Canonicatus

nicatus &c. prouidemus, unā uerò Paduan. & aliam Veron. prædictis præben. ac dignitatem, uel officium alterius earundem ecclesiarum &c.

¶ *Vnum beatæ Mariæ ad gradus Maguntin. & alium sancti Petri uersidien. N. diocœsis, in qua maiores & minores præbendæ fore noscuntur ecclesiarum Canonicatus &c. prouidemus, ac omnem in beatæ Mariæ, & aliam ex huiusmodi maioribus præben. in sancti. P. ecclesijs predictis præben. nec non dignitatem, personatum, uel officium alterius earundem ecclesiarum &c.*

¶ *Vnum Ispalen. & alium Salaman. Canonicatus &c. prouidemus, ac unam in Ispalen. & aliam Salaman. præben. prædictis, nec non dignitates, personatus, administrationes, uel officia alterius earundem ecclesiarum, etiam si ad illas, uel illa &c. animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi maior post pontificalem non existat &c. plurium cedentium uel decedentium, seu illam quomodolibet dimittentis uel dimittentium, cuiuslibet ipsarum ecclesiarum Canonici, aut Canonicorum in eisdem ecclesijs, ac specialem quorum quidem præstimoniorum, & præstimonialium portionum & beneficiorum &c.*

¶ *Vnum in Lubicen. & alium in. B. in quibusquidem, uidelicet, Lubicen. maiores, mediæ, minores, distinctæ, Chorales, Psalmales, Capitulares, non Capitulares, Incorporatæ, & Christianæ in. B. ecclesijs etiam maiores distinctæ, & minores præben. fore noscuntur: Canonicatus &c. prouidemus, ac unam Lubicen. & aliam. B. ecclesiarum earundem etiam ex huiusmodi maioribus præben. & si quæ uacent ad præsens &c.*

¶ *Vnum in Pisant. & unum in Florentin. ac unum in Pistoren. & unum in Lucan. nec nō unum in Vulteran. maioribus ecclesijs Canonicatus & c. prouidemus. Nec non unam in Pisan. & aliam in Florentin. & unam in Pistoren. & aliam in Lucan. nec non aliam in Vulteran ecclesijs prædictis præben. nec non dignitatem, uel personatum, aut officium in una ipsarum,*

Quando mandatur creari Canonicus in pluribus ecclesijs.

De uno. B. & alio. D. ecclesiarum Canonicatibus cum plenitudine iuris Canonici autoritate nostra prouideas, faciens ipsum, uel procuratorem suum eius nomine, in eisdem ecclesijs eadem autoritate & c. aßignatis, unam uerò. B. & aliam. A. prædictarum præbendarum necnon dignitatē, personatum & administrationem perpetuam, uel officium alterius earundem ecclesiarum, etiam si ad dignitatem, personatum, & administrationem, uel officiū consueuerit quis per electionem assumi, eiq; cura immineat personarum, dummodo dignitas ipsa altera prædictarum ecclesiarum maior post pontificalem non existat, siquæ, siqui, uel siqua, uacant ad præsens & c.

¶ *De uno maioris, & alio sancti. I. maioris pictanen. Romanæ ecclesiæ immediatè subiectæ ecclesiarum & c. aßsignatis, unam uerò maioris, & aliam sancti. I. maioris ecclesiarum prædictarum præben. nec non dignitatem, personatum, perpetuam administrationē, uel officiū alterius earundē ecclesiarū, etiā si ad illā, illum, uel illud cōsueuerit quis per electionē assumi & c.*

¶ *Oneramus &c.eiq; postquàm ipse clericali chara- ctere fuerit insignitus, de uno in.L.& alio Canonicati- bus in B.ecclesijs, cum plenitudine &c. aßignatis, ac unam in.L.& aliam in.B.ecclesijs prædictis præbend. si quæ uacent ad præsens.*

¶ *De uno Abulen.& alio Sapren.ecclesiarum Cano- nicatibus &c.aßignatis, unam uerò Abulen.& aliam Segobien.earundem ecclesiarum præben.non prestimo niales portiones & simplicia in ecclesijs prædictis, alia rumq; Ciuitat.& dioc.unius, duorum, aut plurium ce- dentis, aut decedentis, seu cedentium uel decedentium, aut illa aliàs quomodolibet dimittentis, uel dimitten- tium ipsarum ecclesiarũ, uel alterius earum Canonici, uel Canonicorum, quorum quidem præstimoniorum, portionum, & beneficiorum fructus &c.*

Quando creatur Canonicus in una ec- clesia.

CANONICATVM *ecclesiæ Lubicen. in qua maio- res, mediæ distinctæ, minores, nonnullæ aliæ præ- ben. fore noscuntur, cum plenitudine iuris Canonici a- postolica tibi autoritate conferimus, & de illo etiam prouidemus, ac unam etiam in huiusmodi maioribus præ bendis, nec non dignitatem, personatum, uel officium ipsius ecclesiæ &c.*

¶ *Canonicatum ecclesiæ Cabilon. in qua licet sit certus canonicorum numerus, præbendarum, tamen distinctio non habetur &c. prouidemus, præbendam uerò, ac per petuam administrationẽ, uel officiũ ipsius ecclesiæ &c.*

¶ *Canonicatum &c. prouidemus, præbendam uerò, nec*

nec non oblegia unius ceden.uel decedentis,uel illa aliàs quomodo libet dimittentis ipsius ecclesiæ canonicæ, quorum quidem obligiorum fructus &c.

Quando mandatur creari canonicus in una ecclesia.

De Canonicatu &c. aßignatis,præbendam uerò eiusdem ecclesiæ,si qua uacet &c.

Quando creatur Canonicus in una ecclesia, & datur ad illud beneficium.

Canonicatum ecclesiæ Claromonteñ.&c.prouidemus, præben.uerò ac dignitatẽ, personatum, administrationem, uel officium eiusdem ecclesiæ, nec non beneficium ecclesiasticum &c.etiam si canonicatus,præbenda,dignitas,personatus, administratio, uel officium in cathedrali uel collegiata ecclesia existat.

¶ Canonicatum ecclesiæ sanctæ.N.dioc.N.prouidemus præben.uerò eiusdem ecclesiæ,nec non beneficium ecclesiasticum cum cura,& sine cura,etiam si administratio,uel officium in cathedrali,seu canonicatus, & præbenda in collegiata ecclesia existat.

¶ Canonicatum secularis ecclesiæ sanctorum Cosmæ & Damiani. Assuden. Colonien.dioc.in qua præter dilectas in Christo filias Abbatissas,& canonissas, nonnulli Canonici canonicatus,& preben.obtinentes & capitulum facientes fore noscuntur, cum plenitudine iuris Canonici &c.prouidemus,præbendam uerò eiusdem ecclesiæ,nec non beneficium &c.

Q

Quando mãdatur creari Canonicus in una ecclesia, & datur ad aliud beneficiũ.

MANDAMUS, *quatenus si per diligentem examinationem eundem N. ad hoc idoneum esse reperreris, super quo tuam conscientiam oneramus, decanatum ecclesiæ Remen. cum plenitudine iuris Canonici autoritate nostra prouideas, faciens ipsum. N. uel procuratorem suum eius nomine, in dicta ecclesia. N. in Canonicum recipi, & in fratrem, stallo sibi in choro, & loco in capitulo eiusdem ecclesiæ cum dicti iuris plenitudine aßignato, præbendam uerò, & perpetuã administrationem, uel officium ipsius ecclesiæ, nec non beneficium ecclesiasticum sine cura, etiamsi canonicatus, & præbenda, administratio uel officium in collegiata ecclesia existat, cuiusquidem beneficij &c.*

¶ *De canonicatu &c. aßignatis, præbendam uerò, & officium ipsius ecclesiæ, nec non beneficium ecclesiasticum, cum cura uel sine cura, etiamsi Canonicatus, & præbenda, uel officium in collegiata ecclesia existat, & ad officia huiusmodi consueuerint, qui per electionem assumi, eorumq; alteri cura immineat animarum cuiusquidem beneficij fructus &c.*

¶ *De canonicatu &c. aßignatis, præbendam uerò, & dignitatem, personatum, perpetuã administrationem, uel officium eiusdem ecclesiæ, nec non beneficium &c. etiam si canonicatus, & præben. aut dignitas, personatus, administratio, uel officium, aut integra, uel dimidia seu commensalis portio in cathedrali, uel collegiata ecclesia, aut decanatus, uel archipresbyteratus ruralis, quæ dignitas*

dignitas, extra tamē Cathedralem ecclesiam reputetur, existat, & ad dignitat. &c. assumi eisq; cura immineat animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi in Handren. & alia in. N. cathedrali maior post pontificalem, seu Collegiata ecclesia huiusmodi principalis non fuerit. cuiusquidem beneficijs fructus &c.

¶ De canonicatu &c. assignatis præbendam uerò, ac dignitatem, personatum, perpetuam administrationem uel officium dictæ eccclesiæ, nec non beneficium &c. etiam si Canonicatus, & præbenda, personatus, administratio, uel officium Metropolitanæ, uel Collegiatæ ecclesiæ fuerit &c.

Prouincie in quibus decima reducta est sunt sex, & unus Episcopatus.

¶ Archiepiscopatus Lugdunensis.
¶ Rothomagensis.
¶ Remensis.
¶ Turonensis.
¶ Senonensis.
¶ Bituricensis.
¶ Episcopatus Claromontensis.

Nota circa Collationes.

Ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem, Venerabilis fratris nostri Episcopi Eboracen. ratione perpetuæ Cappellaniæ, quam in ecclesia sancti N. dictæ suæ mensæ Episcopali canonicè unite pertinen. &c.

¶ Ad Venerabilis fratris nostri Episcopi Carē. & dilecti filij Abbatis monasterij sancti Andreæ iuxta Lugdu

num, ordinis sancti Benedicti uicißim pertinē. collationem &c.

¶ Ad collationem &c. Venerabilis fratris nostri Episcopi, & dilectorum filiorum capituli Firman. &c.

¶ Ad collationem &c. Venerabilis fratris nostri Episcopi Amelen. & dilectorum filiorum Priorum, & capituli, singularumq; personarum ecclesiæ Amelen. ordinis sancti. B. communiter uel diuisim pertinen. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Prioris, & portionariorum secularis ecclesiæ sanctæ Mariæ magdalenæ Vlixbonen. communiter pertinen.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Præpositi, & capituli sanctorū Cosmæ, & Damiani ecclesiarum de. N. inuicem canonicè unit. N. diocœsis cōmuniter, uel diuisim. pertinen.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Sacristæ, & Capituli secularis ecclesiæ sancti Vincentij. N. diocœsis communiter pertinen.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum Sacristæ, Decani, & seniorum de Capitulo ecclesiæ. N. communiter, uel diuisim pertinen. Et tunc dicitur ibi, seu si eidem Decano, & seniori de capitulo &c.

¶ Ad collationem &c. pertinen. dilectorum filiorum clericorum perpetuorum beneficiorum, hebdomadariorum nuncupatorum ecclesiæ. N.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum capituli sancti. N. Episcopalis Ceble dictæ tuæ diocœsis communiter pertinen.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorū quinq; presbyterorum perpetuorum beneficiatorum maioris altaris eccle-

*ris ecclesiæ.N.communiter pertinen. & successorum, & eisdem beneficijs dicti altaris,& tunc in duabus partibus circa finem ponuntur hec uerba,*Et *successoribus: uidelicet,in uobis,*Et *si eisdē quinq; presbyteris, & successoribus suis &c.*

¶ Vel *sic,*Venerabilis *fratris nostri* Episcopi.N.& *dilectorum filiorum* Decani, & *capituli, singulorumq; canonicorum, & personarum.N.necnon hospitalarij, seu præbendarij quinq; uicariorum,& sacerdotum maioris altaris.N.communiter,uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.*Dilecti *filij* Ioannis *Sacristæ ecclesiæ.N.ratione sacristæ,& quorundam perpetuorum beneficiorum quartorum uulgariter nūcupatorum,quæ in dioc.N.obtinet,& successorum eius in eisdem sacrista,& beneficijs pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.*Dilecti *filij.N.de.N.Canonici N.ratione capellanarum,quas idē.N.in ciuitate.N.obtinet, & successorum suorum Canonicorū dictæ ecclesiæ capellanis tempore obtinen.pertinen.&c.*

¶ *Ad collationem &c.*Dilecti *filij præpositi secularis ecclesiæ beatæ* Mariæ *de.N.pertinen.*

¶ Vel *sic,Rectoris plebani nuncupati parochialis ecclesiæ.N.diocœsis pertinen.*

¶ *Ad collationē &c.* Dilecti *filij rectoris ecclesiarum de.N.&.A.adinuicem canonicè unitam pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.*Dilectorum *filiorum duorū rectorum parochialis ecclesiæ.N.per duos solitæ gubernari rectores,quorum unus duas & quilibet eorū quartam ipsius ecclesiæ partes obtinent.*

¶ *Ad collationem &c.*Dilecti *filij rectoris quartæ par*

tis ecclesiæ.N.per tres solitæ gubernari rectores, quorum unus &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum perpetui uicarij, & portionariorum parochialis ecclesiæ sancti N.diocœsis, dictæ tuæ diocœsis communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad uenerabilis fratris nostri Episcopi.D.& Dilecti filij Abbatis monasterij sancti.N.ordinis.N.uicißim pertinen.collationem &c.

¶ Ad collationem &c.dilectorum filiorum capituli ecclesiæ.N.ordinis.N. communiter, uel[diuisim] pertinen.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti.N. diocœsis Romanæ ecclesiæ immediatè subiecti ordinis sancti Benedi. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij.N.

¶ Ad uenerabilis fratris nostri Episcopi.N.& dilectorum filiorum sancti.N.necnon dictæ dioc.monasteriorum Abbatum, & conuentuum collationem &c.

¶ Ad dilectorum filiorum Abbatis de.N.& Dilectarum in Christo filiarum priorissæ, & conuentus de.N. per Abbatem de.N, qui est pro tempore, & priorissam soliti gubernari monasteriorũ ordinis sancti.N.diocœsis collationem &c.

¶ Ad collationem &c.Abbatis, & conuentus monasterij sancti.D.ordinis sancti.B.&c.

¶ Ad collationẽ &c. Dilecti filij præpositi, & dilectarũ in Christo filiarũ Abbatissæ, & conuentus monasterij de.N.per præpositũ & Abbatissam soliti gubernari Cistertiẽ.ordinis.N.dio.cõmuniter uel diuisim pertin.

¶ Ad

¶ *Ad collationem &c. dilecti filij maioris prioris ecclesiæ. N. uel monasterij de. N. ordinis & dioc. prædicti, in qua, uel in quo duo priores, quorum unus maior, alter uerò minor prior ipsius ecclesiæ uel monasterij nuncupati existunt, pertinen.*

¶ *Ad collationem, uel præsentationem* Dilecti *filij* Ma*gistri domus militiæ de.* N. *Cistertië. ordinis.* N. *diocœsis.*

¶ *Ad commendationem dilectorum filiorum commendatorum, & fratrum domus hospitalis sancti* Io. Iero*solimitan. in sua diocœsi communiter uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationē* Dilectorum *filiorum magistri, & fratrum domus hospitalis sancti.* N. *Crucifixorum ordinis sancti Augustini, communiter, uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.* Dilectorum *filiorum sacristæ secundi, & portionariorum ecclesiæ.* N. *ordinis.* N. *communiter uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.* Dilectorum *filiorū prioris, & fratrum domus sancti Sepulchri dominici Hierosolimitani ordinis sancti Augustini communiter, uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationem &c.* Dilectarum *in Christo filiarum abbatissæ secularis ecclesiæ sancti.* N. N. *dioc. communiter, uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationem* Dilectorum *filiorum* Magistri, *& fratrum domus hospitalis beatæ Mariæ theutonicorum* Hierosolimitan. N. *diocœsis cōmuniter uel diuisim pertinen.*

¶ *Ad collationē* Dilectarum *in Christo filiarum* Prio*rissæ, & conuentus Monasterij sanctæ, Mariæ.* N. *per*

Priorissam soliti gubernari ordinis.N.sub cura, & secundum instituta ordinis fratrum prædicatorum uiuentium communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad *collationem &c.* Abbatissæ & *conuentus monasterij sanctæ.*N.*diocœsis eiusdem sanctæ communiter, uel diuisim pertinen.*

¶ Ad *collationem &c.* Dilecti *filij præpositi,&* Dilectarum *in Christo filiarum* Abbatissæ & *conuentus monasterij.*N.*Cistertien.ordinis.*N.*diocœsis per præpositum,& abbatissam soliti gubernari communiter uel diuisim pertinen.*

¶ Ad *collationem &c.* Dilectarum *in Christo filiarum magistræ,& sororum,ac* Dilectorum *filiorum magistri domus leprosariæ.*N.*dioc.*

¶ Ad *dilectorum filiorum* Præpositorum, Decanorum, Cantorum, *Custodum,Capitulorum,singulorumq; canonicorum,& personarũ sanctorum.*N.& *felicis.*N.*diocœsis collationem ecclesiarum &c.*

¶ Ad *dilectorum filiorum uniuersorũ presbyterorum, clericorum,& laicorum fratrum maiorum Calendarum nuncupatorum,certis anni temporibus in parochiali ecclesia beatæ.*N.*maioris oppidi.*N.*diocœsis commorantium, & ecclesiastica beneficia insimul conferentiũ collationem &c.*

¶ Ad Venerabilis *fratri nostri* Episcopi *Elnen.etiã ratione maioris capellaniæ ecclesiæ.*N.*mensæ* Episcopali *Elnen.&* Dilectorũ *filiorũ* Albien.*capitulorũ,necnon* Archidi.*Sacristæ,& præceptorum* Albien. Hebdomadariorum *sancti.*N.*singulorumq;* Canonicorum,& *personarum earundem ecclesiarum collationem &c.*

¶ Ad

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Decani, & uniuersorum presbyterorum clericorum, & personarum Calendarum nuncupatorum in parochiali ecclesia.N.diocœsis certis anni temporibus uiuentiũ communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad Venerabilis fratris nostri Episcopi Geben.ac Dilectorum filiorum Capituli Geben.sancti Iacobi prioratus nuncupati.N.diocœ.ecclesiarum, necnon Rectorum priorum, nuncupat. & portionariorum ecclesiæ parochialis.N.in qua quidem parochiali ecclesia nõnulli clerici, nonnulli perpetui beneficiati portionarij nuncupati, fore noscuntur, collationem &c.

De expectatiuis pro regularibus.

VOLENTES in artibus &c.præmissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura per monachos monasterij.N.ordinis. N.diocœsis cuius monachus, ut asseris, ordinẽ ipsum expresse professus existis, gubernari consuetum.Cuius fructus &c.

¶ Volentes itaq; tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem beneficium ecclesiasticum cum cum cura, uel sine cura per monachos monasterij. N.ordinis.N.dioc.gubernari consuetum, cuius fructus &c.& in medio literæ, uidelicet, post Districtius inhiben.& ante, non obstan.dicetur sic.Decernen.te quàmprimum uigore præsentium huiusmodi beneficium fueris pacificè assecutus, dum monasterio in hospitali dicti ordinis.N.dioc.cuius monachus, & ut asseris, ordinem ipsum expresse professus existis, ad dictũ monasterium.

N.transferendi &c.

¶ *Cùm fructus, redditus, & prouen. si beneficiũ ipsum in partibus, quibus antiqua taxatio decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & cum cura. lx. & sine cura. xxx. Si uerò in alijs partibus & cum cura. lx. & sine cura fuerit. xl. lib. turon. secundum taxationem huiusmodi decimæ ua. an. non exceden.*

¶ *Vel sic, Ad duo beneficia, cuius, seu quorum fructus, redditus, & prouen. si illud, uel illa in partibus, in quibus antiqua taxatio decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & ipsum unum, uel ipsorum duorum alterum, cum cura. lx. & sine cura. xl. lib. turo. par secundum taxationem huiusmodi decimæ ualorem &c.*

De non obstantibus generalibus.

NON obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ecclesiæ, in qua huiusmodi beneficium forsan fuerit, illis præsertim quibus caueri dicitur, quòd nullus in dicta Ecclesia. N. præbendam assequi ualeat, nisi de minori præbenda ad maiorem gradatim, & per optionẽ ascendat contrarijs iuramento confirmatione apostolica &c. cũ clausula, etiamsi Canonicatus & præbẽda.

¶ *Vel sic, quòd antiquiores canonici gradatim meliores, si uoluerint, poßint, cum uacant, per se uel per alios optare præbendas. &c.*

¶ *Vel sic, nisi de minori ad mediam, & de media preben. ad maiorem gradatim, & per optionem ascendant contrarijs &c.*

¶ *Vel sic, non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ, illis præsertim quibus caueri dicitur,*

dicitur, quòd nullus præfatam præbēdam assequi ualeat, nisi de inferiori præbenda ad prædictam præbendā gradatim, & per optionem ascendat contrarijs &c.

¶ Non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ seu ecclesiarum, in qua seu quibus beneficium, seu beneficia huiusmodi forsan fuerint, illis præsertim in quibus forsan in aliqua huiusmodi cauetur, quòd nullus inibi dignitatem, uel personatum, seu beneficium obtinere ualeat, nisi canonicus actu præbendatus, & capitularis, ac emancipatus eiusdem, seu maioris herbipolen. ecclesiarum existat, contrarijs &c,

¶ Non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus dictæ ecclesiæ, illis præsertim quibus caueri dicit, quòd ipsam præbendam pro tempore obtinens, infra annum à tempore assecutionis eiusdem computandum, ad presbyteratus ordinem se promoueri facere teneatur. Alioquin ipsis canonicatu, & præbenda eo ipso priuatus existat, quòdq; nulli fructus, redditus, & prouentus ministrari debeant, nisi in sacerdotio huiusmodi fuerit constitutus.

¶ Vel sic, illis præsertim quibus caueri dicit, quòd nullus Canonicatum, & præbendam ecclesiæ sancti Germani prædictæ obtinēs illas, nisi de licentia decani pro tempore existētis, & dilectorum filiorum capituli eiusdem ecclesiæ permutare ualeat contrarijs &c.

¶ Non obstan. tam. fe. re. Boni papæ. viij. & bo. me. N. prædecessoris nostri, quàm alijs quibuscunq; Constitutionibus apostolicis, necnō statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ sancti. G. iuramento &c,

¶ Vel sic, quando tolluntur regulæ Cancellariæ, uidelicet constitutionibus, & ordinationibus apostolicis,

atq;

atq; nostris, nec non statutis &c.

¶ Non obstan. statuto Vrbani, ex quo cauetur ne quis duos canonicatus & præben. simul infra muros. N. obtinere ualeat.

¶ Non obstan. fe. re. Bo. papæ. viij. prædecessoris nostri & alijs apostolicis constitutionibus, & quibuscunq; alijs, præsertim quibus dudum, uolumus, quòd in quibuscunq; beneficialibus impetration. à nobis existat inantea obtinendum, non obstant. beneficiali impetration. &c. exprimentur, & quemcunq; super hmõi impetrãd. sine expression. dictarum non obstan. prætextu impetrando cõceßionem, quòd non obstan. huiusmodi expresse haberentur expediendæ literæ nullius forent roboris uel momenti, cùm illa aliàs in suo robore permansura, hac uice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus. &c.

¶ Non obstan. quòd ipsa præpositura sancti. P. per fe. re. C. papam. xj. prædecessorem nostrum ea de caussa, ut dicitur, suppressa fuerit, ut de fructibus, redditibus, & prouen. ipsius præpositura tres canonicatus, & præben. ac uicarias in dicta ecclesia sancti. N. de nouo crearentur, quæ quidem suppreßio nondũ sortita esse suum immo de ipsa præpositura pluribus, & specialiter dicto clerico per fe. re. G. papam. vj. prædecessorem nostrum post dictam suppreßionem dum uacauerit ipsa suppreßione non obstan. fuerit compromissum, nec non quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ sancti. N. contrarijs &c.

¶ Non obstan. q̃ idem. G. ut asserit, caussam quã super dicta præpositura contra quendam aduersarium suum mouere

mouere intendebat,coram clerico auditoris caussarum dicti palatij per nos committi obtinuit.Cuius statutum etiam habere uolumus pro expresso & per me.Bo.papam.viij.prædecessorem nostrum,quã alijs quibuscũq; constitutionibus apostolicis,nec non statutis dictæ ecclesiæ,contrarijs,iuramento &c.aut si aliqui &c.

¶ Non obstan.quòd prædictæ,uel alicuius regularis ordinis professor non existit,& quibuscunq; cõstitutionibus apostolicis,ac statutis,& cõsuetudinibus,monasterij & ordinis prædictorũ,iuramẽto &c.cõtrarijs &c.

¶ Non obstan.si dictus.G.eidem hospitali tanto tempore non seruierit,quanto ante adeptionem beneficij secundum stabilimenta,seu statuta,& cõsuetudines dicti hospitalis seruire forsan teneretur,uel fuisset assecutus, etiam si non sit in ætate legitima,seu requisita,Constitutionibus,& ordinationibus apostolicis prædictis,stabilimentis, seu statutis,& consuetudinibus contrarijs, etiam iuramento &c.Seu si magistro pro tempore existenti,& dilectis filijs fratribus dicti hospitalis, quod ad præsens magistro caret,uel quibusuis alijs.

¶ Et nota,quòd quando mandatur prouideri de præceptoria alicuius domus in non obstan.generalibus,uidelicet,non obstan.fe.re.Bo.&c.apostolicis additur, nec non domus,& ordinis prædictorum etiam iuramẽto &c.quibuscunq;,aut si pro alijs in dicto hospitali apostolica forsan sint scripta directa, seu si aliqui &c.

¶ Non obstan.quòd dictus Lucas tibias,& pedes tortos habet,ita quòd unci pedum extorturam sibi inuicẽ correspondeant,& quibuscũq; caueri dicitur,quòd nullus non liber membrorũ in eiusdem monasterij monachum

chum recipi posſit, contrarijs, iuramento &c.

¶ Seu ſi uenerabili fratri noſtro Epiſcopo. N. dilectis ſilijs Abbati monaſterij eiuſdem, ac prioratus ipſe conuẽtualis exiſtat conuentibus, uel quibuſuis alijs &c.

¶ Legato, & conditione hmõi, & alijs conſtitutionibus, & legibus imperialibus, & conſuetudinibus non obſtan. quibuſcunq; dat. &c.

¶ Quòdq; præfatus. P. literarum prædictarum uigore nõnulla beneficia eccleſiaſtica, tunc certis modis uacatura, cũ proteſtationibus in talibus fieri ſolitis, infra tẽpus legitimum acceptauit, ſibiq; de eisdẽ prouideri obtinuit

¶ Aut, quòd ut aſſeris, idioma, quod gens illarum partium communiter loquitur, non bene intelligis, nec ſcis intelligibiliter loqui. Nos enim tecũ, ut eccleſiam prædictã &c diſpenſamus, præmiſsis, ac cõſtitutionibus, et ordinationibus apoſt. nec non prædictis ſtatutis, & conſuetudinibus, & alijs contrarijs nequaquàm obſtan. autoritate apoſt. concedimus per præſentes, prouiſo &c.

¶ Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſeruandis ſtatutis, & conſuetudinibus eiusdem Eccleſiæ ratione dignitatis, perſonatus, uel officij huiuſmodi ſolitum iuramentum, dummodo &c.

¶ Seu, ſi hodie pro alio, uel alijs ſuper æquali, uel æqualibus, gratia, ſeu gratijs in dicta eccleſia ſancti Io. literas duxerimus concedendas. Nos enim tam illas, quàm præſentes effectũ ſortiri uolumus, quacunq; conſtitutione apoſtolica contraria non obſtante. Nulli ergo &c.

¶ Seu ſi hodie pro alio, uel alijs ſuper æquali, uel æqualibus, gratia, ſeu gratijs in dicta eccleſia ſancti Io. nec nõ de ſimili beneficio ad Collationẽ pro præſen. ſeu quamuis

nis aliam dispositionem Episcopi, præpositi, decani, capituli, Canonicorum, & personarũ prædictarum, communiter, uel diuisim pertinen. literas nostras &c.

¶ *Seu, si hodie pro alio, uel alijs, super æquali, uel æqualibus, gratia, seu gratijs in dict. Aquilegien. & beatæ Mariæ ecclesijs, nec non prioratibus, seu plebanijs huiusmodi literas duxerimus concedendas &c.*

¶ *Constitutionibus apostolicis, nec non indultis, prouisionibus, & literis derogatorijs, Nicolao, & Bertoldo præfatis super dictis Canonicatu, & præben. ac specifica, seu quauis forma, uel expreßione uerborum concessis, & alijs contrarijs non obstan. quibuscunq;.*

De non obstantibus beneficialibus

Seu quòd beneficium ecclesiasticum cũ cura uel sine cura ad collationẽ, uel præsentationẽ dilectorũ filiorũ Præpositi, Decani, & capituli ecclesiæ sancti Petri Maguntin. cõmuniter pertinen. autoritate literarũ nostrarum in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, te asseris expectare, quasquidem literas, & processus habitos per eas dem, & quæcunq; inde secuta exnunc cassamus, & irritamus, nulliusq; esse uolumus roboris, uel momenti. Nulli ergo &c.

¶ *Et prædicto modo dicitur, quando impetrat aliã gratiam expectatiuam. Si uerò impetraret beneficium uacans, tũc ponitur clausula, quòd literæ sint cassæ, postquàm fuerit assecutus beneficium &c.*

¶ *Vel sic, aut quòd idem. N. beneficium ecclesiasticũ cũ cura, uel sine cura ad collationem, uel præsentationem dilectorum*

dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti.N.diocoesis ordinis sancti Benedicti.

¶ *Et nota, quòd licet impetrans non fecerit mentionem de beneficio, quod sibi ignoranti per ordinarium collatum erat, propterea impetratio non est subrepetitia, ut in c.gratia.de rescript.in.vj.*

¶ *Seu, quòd nos dudum tibi de uno, uel duobus, aut tribus beneficio, seu beneficijs, ecclesiastico, seu ecclesiasticis, etiam, si ipsum unum, uel ipsorum duorũ, seu trium aliquod curatum, aut dignitas, uel personatus, seu officium cum cura, uel sine cura in Cathedrali, uel Collegiata, & dignitas ipsa in Collegiata ecclesia huiusmodi principalis foret, & ad eandẽ quis per electionem assumeretur. Ad Venerabilium fratrum nostrorum &c. Collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem communiter, uel diuisim spectan. seu spectan. uacan. uel uacaturum per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri. Volumus autẽ, quòd quàm primum uigore præsentium dictam ecclesiam sis pacificè assecutus, prædictæ literæ, quas tibi de huiusmodi beneficio, seu beneficijs prouideri mandamus ut prefertur, & processus habiti per easdem, & quæcunq; inde secuta quo ad dignitatem, uel personatũ, seu curatum beneficium, aut officium duntaxat sint cassa, & irrita, nulliusq; roboris, uel momenti.*

¶ *Seu, quòd nos nuper tibi per alias literas de canonicatu sub expectatione præbẽdæ ecclesiæ Patauien. prouidimus, & de beneficio &c. gratiose mandamus prouideri, & tecum, ut huiusmodi beneficium cum cura, uel sine cura, si earundem literarum uigore conferretur re-*

cipere, & unà cum dicta parochiali ecclesia quoad uiueres retinere ualeres, duximus dispensandum. Nos enim tecum &c. ut habetur infrà in dispensatione ad incompatibilia.

¶ Vel sic, Aut quòd nos eidem Io. ut asserit, de Canonicatu sub expectatione præbendæ Ecclesiæ sancti Ioã. in Haug. extra muros Herbipolen. gratiose concessimus prouideri &c.

¶ Vel sic, de Canonicatu sub expectatione præbendæ & supplementi ecclesiæ sancti Io. in Haug. extra muros Herbipolen. ac beneficio ecclesiastico cum cura, uel sine cura, ad collationẽ, prouisionẽ, præsentationẽ, seu quãuis aliã dispositionẽ Venerabilis fratris nostri Episco. P.

¶ Ad idem etiamsi dignitas, personatus, uel officiũ pertinen. uacan, uel uacaturo gratiose cõcesimus prouideri.

¶ Ad idem etiam si dignitas, personatus, uel officium, etiam electi fuerit &c.

¶ Aut, quòd nos dudum sibi de expectatione maioris præbendæ ecclesiæ sancti Ioannis, in qua maiores, & minores præbendæ existunt, per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri &c.

¶ Seu, quòd nos dudum eidem. P. de uno in. N. & alio in. N. eccle. canonicatibus sub expectatione præbendarum, ac beneficio ecclesiastico &c.

¶ Seu, quòd, ut asseris, dudum de Canonicatu sub expectatione præben. ac oblegiorum ecclesiæ maiorum Bambergen, quorum quidem oblegiorum fructus, redditus, & prouentus quinquaginta marchas arg. se. co. est. ua. an. non exce. ac dignitatis, personatus, uel officij in eadem Maiori, uel sancti Stephani Bambergen. aut sancti

Iacobi extra Muros Bambergensis Ecclesiis gratiose cõceßimus prouideri, cum Clausula Impartita uolumus propter litem quam habet &c.

¶ Vel sic, aut quòd idem. N. beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura, ad collationem, uel prouisionẽ dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti uincentij ordinis sancti Benedicti Simen. dioc. cõmuniter, uel diuisim autoritate, & literarũ nostrarum in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, ibi concessarum se asserit expectare. Quasquisdem literas, & processus habitos per easdem, & quæcunq; inde secuta, ex nunc cassamus, & irritamus, ac nullius esse roboris, uel momenti &c. Nos insuper &c.

¶ Seu, quòd dudum, ut asserit, de beneficio cum cura, uel sine cura ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Maguntin. ac dilectorum filij præpositi, decani, & capituli, singulorumq; Canonicorum, & personarum ecclesiæ Maguntin. cõmuniter, uel diuisim pertinen. uacan. uel uacaturum gratiose conceßimus prouideri, uel per alias nostras gratiose mandamus prouideri.

¶ Quòdq; dudum eidem. M. aut aliud beneficium ecclesiasticum curatum, aut aliàs cum dicta ecclesia in. N. incompatibilia etiamsi dignitas, uel personatus, seu officium cum cura, uel sine cura, in Cathedrali, uel collegiata ecclesia, ac dignitas ipsa in cathedrali maior post pontificalem, aut in collegiata huiusmodi principalis foret ad dignitatem huiusmodi, quis per electionem assumeretur

meretur recipere, & unà cum dicta ecclesia in. N. dioc. quo adueniret retinere liberè, & licitè ualeret, fuit autoritate prædicta dispensatum. Nos enim &c.

¶ Vel sic, obtinere, & nos dudum sibi de beneficio ecclesiastico & ciuacan. uel uacaturo, etiamsi canonicatus & præben. eiusdem ecclesiæ foret per alias nostras literas gratiose mandamus prouideri.

¶ Vel sic, aut quod nos dudũ tibi, ut asseris, de uno ex prioratibus, seu plebanatibus secularium, & collegiatarum ecclesiarũ ciuitatis, uel dioc. Floren. uacan. uel uacaturum per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri.

¶ Seu quòd nos nuper eidem Io. ut asserit, de una in sancti Andreæ, & de alia in sancti Iuliani Vlixbon. ecclesijs perpetuis portionibus &c. uacan. uel uacaturũ gratiose concessimus prouideri.

¶ Et nos hodie tibi Canonicatum sub expectatione præbendæ, ac officij ecclesiæ beatæ Mariæ Traiecten. per alias nostras literas gratiose duximus prouidendum, quas quidem literas, & processus habitos per easdẽ, & quæcunq; inde secuta, in sua uolumus robore permanere, quacunq; constitutione seu ordinatione apostolica contraria, non obstan.

¶ Aut, quòd dictus Nicolaus, ut asseritur, parochialem ecclesiam de N. diocœsis, cuius fructus, redditus, & prouentus illam pro tempore obtinenti, & in ea non residenti ultra xl. lib. turo. similium non ualere annuatim nõ scitur, obtinere uolumus &c.

¶ Aut quòd, ut asseris, dudum in Canonicum Asten. ecclesiæ autoritate ordinaria fuisti receptus. Aut quòd idẽ

Nicolaus, ut asseritur, parochialem ecclesiã prædictam & perpetuam Vicariam sine cura ad sanctæ Luciæ in dicta ecclesia, ac perpetuum beneficium sine cura primissaria nuncupatum, ad beatæ Mariæ uirginis in parochiali de. N. dictæ diocœsis ecclesijs altaria sita, & quorum omnium fructus &c. sex mar. ar. se. cõ. æst. ua. an. non exced. noscitur, obtinere uolumus &c.

¶ *Et dudum canonicatum, & præben. ecclesiæ sancti Bartholomæi Andegauen. uigore quarundam literarum apostolicarum, prout ex ipsarum forma poteris, infra tempus debitum acceptasti, & tibi de eisdem obtinuisti prouideri, cum clausula uolumus &c.*

¶ *Et tibi de Thesauraria ecclesiæ sancti. N. Maguntiñ. quæ simplex officium existit certo modo uacan. apostolica fuit autoritate prouisum &c.*

¶ *Vel sic, aut quòd dudum eidem Alphonso, ut asserit, de parochiali ecclesia sanctæ Eulaliæ de. N. prædictæ diocœsis, cuius fructus &c. non exced. tunc certo modo uacan. & cuius possessionẽ nondum habet, apostolica fuit autoritate prouisum, cũ clausula uolumus &c. Ad idem concessimus prouideri.*

¶ *Aut quòd nos dudum eidem Alphonso, ut asserit, de Archidiaconatu plebis sancti Blasij. N. diocœsis, cuius. ccc. at de parochiali ecclesia sancti. N. diocœsis, quæ tũc certo modo uacare sperabantur, quorum omnium fructus &c. non exced. gratiose cõcessimus prouideri, cum clausula uolumus &c.*

¶ *Seu, quòd nos dudum eidem Io. ut asseritur, de præpositura ecclesiæ Melden. quæ dignitas curata, & principalis in eadem ecclesia existit, & ad quã quis consueuit per*

electionem

electionem assumi, cuiusq; fructus &c. non exced. tunc certo modo uacan. cuius possessionem non habet, per literas nostras gratiose mandauimus prouideri &c.

¶ Aut quòd, ut etiam asseris, in singulis beatæ Mariæ de. N. & in sancti. N. N. diocœsis, & in sanctæ. N. & in sancti. P. necnon in sanctæ. A. de. N. parochialibus ecclesijs. N. diocœsis singula perpetua beneficia, quorum omniū fructus &c. obtinere, nosq; dudum tibi de uno &c.

¶ Contradictores &c. non obstan. quòd idem. C. ut asserit, caussam supradictam super prædicta præpositura, contra quendam suum aduersarium mouere intēdebat, coram certo auditore caussarum dicti palatij per nos committi, cuius statum etiam habere uolumus pro expresso, etiam pie me. &c.

¶ Vel sic, aut quòd super altari sine cura sancti Gulielmi uirginis sito in ecclesia sanctorum. P. &. M. Argen. cōtra quendam suum aduersarium caussam mouere intendis, & in palatio apostolico committi citationem ad partes decerni obtinuisti, ac dudum &c.

¶ Aut, idem. M. ut asserit, super parochiali ecclesia sancti. N. dictæ diocœsis, cuius fructus &c. in palatio apostolico noscitur litigare, cum clausula uolumus &c.

¶ Vel sic, super parochiali ecclesia de Malamotte dictæ diocœsis in Roma. cu. nosceris litigare, aut si hodie pro alio &c.

¶ Aut quòd, ut asseris, canonicatum, & præben. ac thesaurariā ecclesiæ sancti Godegrādi. N. diocœsis, de quibus tūc certo modo uacan. pͥuideri mandan. & per quorum canonicat. & præben. & thesaurariæ, quæ simplex officiū est assecutionē dictos canonicatū, & præbē. s. N.

dimittere tenearis, si illos interim non dimiseris in palatio apostolico, ut asseris, litigare. Volumus aut quòd quàmprimum Canonicatum, & prebendā sancti.N.ecclesiarum, cū uerò dignitates, personatus, uel curati officij huiusmodi possessionem uigore præsentiū fueris pacifice assecutus, Parochialem ecclesiam prædictā quos, ut præfertur, obtines, & quos ex tunc uacare decernimus omnino, prout ad dimittendum dictos canonicatum, & præbendam sancti.M.te sponte obtulisti, dimittere tenearis &c.

¶ Aut quòd idem.M.ut asserit, super parochiali ecclesia in.M.dictæ diocœsis in palatio apostolico litigando pro se, & contra quendam aduersarium diffinitiuā sententiam reportauit, & super reportat &c. & litigat. Seu, quòd idem Io.asserit canonicatū, & præbendā floren.& sanctæ Mariæ Argen.necnon sanctæ Mariæ de partura.N.diocœsis ecclesiarum plebanatus, qui curat. & dignitates principales in eisdem ecclesijs existūt, & ad quos consueuerunt, qui per electionē assumi, & quorum omniū fructus &c.non excedunt insimul ex dispensatione per fe.re.Boni.papam.viij.prædecessorē nostrum sibi concessa, noscitur obtinere, quod ipse &c.

¶ Vel sic, seu quòd, ut asseritur, Canonicatū & præbē. ac scholastriā in.R.quæ dignitas est ad quādā perpetuā uicariā sine cura in Dolen.ecclesijs, quorū fructus &c.

¶ Seu quòd idem.B.ut asseritur, quoddam.s.Candichon nuncupatum consuetum clericis secularibus in perpetuum beneficium ecclesiasticum aßignari, Redon.diocœsis cuius fructus &c.noscitur obtinere &c.

¶ Seu, quòd idem.M.quosdam perpetuos redditus, & consuetos,

consuetos, in titulũ beneficij ecclesiastici aßignari, quorum fructus &c. non excedunt. noscitur obtinere &c.

¶ *Seu quòd idem. M. quasdam perpetuas decimas in parochia de. N. dictæ dioc. in perpetuum beneficium ecclesiasticum clericis secularibus aßignari solitas, quæ illas obtinenti, & in eadẽ parochia nõ residenti ultra quinq; libras similes turo. nõ ualẽt annuatim, noscitur obtinere.*

¶ *Nota, quòd talis non intitulatur de huiusmodi redditibus, siue decimis, sed tantummodo dicitur clericus. A. diocœsis. Aut, quòd idem. N. ut asserit, alteram portionem Parochialis ecclesiæ per duos solitæ gubernari rectores. N. dioc. noscitur obtinere &c.*

¶ *Seu, quòd, ut asseritur, dudum in rectorem hospitalis pauperum domus dei nuncupatæ de. N. dioc. tunc certo modo uacã. per fratres dicti hospitalis electus existit, ac canonicatũ & præben. ecclesiæ Finist. quos tunc obtinebas, & quorũ fructus &c. non excedunt de facto expoliatus existis &c. & super prioratu sancti. P. de. R. ordinis sancti Augustini dictæ dioc. autoritate apostolica tibi commendato, quem poßides nosceris litigare.*

¶ *Seu, quòd asseris Canonicatum, & maiorem præbẽ. ecclesiæ. N. in qua maiores, & minores præben. fore noscuntur, ac parochialem ecclesiã in. G. necnon quoddam perpetuum beneficium in nono choro in Hagnenon obtines, & super quadã perpetua uicaria in Sting. in palatio apostolico litigas, & dudum tibi de canonicatu, & præbẽda in Burgis dictæ dioc. & quadam alia perpetua uicaria in. M. ecclesijs, quæ quidem beneficium, & uicariæ sine cura sunt, tunc certo modo uacã. apostolica extitit autoritate prouisum. Aut si hodie &c.*

De clausula volumus.

VOLVMVS autem quòd quàmprimum uigore præsentium Canonicatum & præben. ac beneficium huiusmodi fueris pacificè assecutus, huiusmodi præsentes literæ, & huiusmodi processus habiti per easdem, & quæcunq; inde secuta, quo ad reliquum assequendi sint cassa, & irrita, nulliusq; roboris, uel momenti &c.

¶ Volumus autem, quòd quàmprimum uigore præsentium dignitatem, personatum, aut officium curatum fueris pacificè assecutus, eandē parochialē ecclesiā quam, ut præfertur, obtines, quam ex nūc uacare decernimus, omnino dimittere tenearis, quòdq; post triennium à data præsentium computan. præbendam, uel aliquam dignitatem, personatum, seu officium, aut beneficium, aliquam seu aliquod, uigore earundem non acceptes, & de illa, uel de illo facias tibi prouideri administrare Canonicus eiusdem ecclesiæ sancti Stephani, si interim tibi de aliqua præbenda inibi non prouideatur, esse desistas &c. decernentes irritum, & inane, si secus actum fuerit in præmissis. Nulli ergo &c.

¶ Volumus autem quòd idem. A. quàmprimum uigore præsentium beneficium curatum huiusmodi fuerit pacificè assecutus, dictam parochialem ecclesiam, quam ex nunc uacare decernimus &c. omnino, prout ad id te spōte obtulisti, dimittere tenearis. Nulli ergo &c.

De iudicibus, & eorum ordine.

IN ordinatione iudicum, præpositus, uel decanus alicuius ecclesiæ, tanquā maiores, priori, præposito, uel decano alicuius monasterij tanq̄ minoribus postponunt.

¶ Priori

¶ Priori prædicatorum, & Guardianus minorum, pos sunt esse, unà cum alijs iudicibus, sed soli non, & debet semper poni post alios iudices & c. canonicos, & tunc datur clausula, non obstan. indulgentijs.

¶ Nota, quòd ordo præponitur diocœsi, & ordo sancti Benedicti Hanueten. diocœsis, sed præponitur ciuitatis & monasterij sancti Dominici Naunen. ordinis sancti Benedicti.

¶ Item, titulus Præmonstraten. præcedit ordinem sis Præmonstraten. ordinis, & similiter beatæ Mariæ de Pitiers ordinis sancti Benedicti.

¶ Item, dicitur Prioratus sancti Petri de monte felico Camaldulen. diocœsis ordinis Panorũ. diocœsis, & non dicitur Prioratus monasterij sancti. N. quia nõ uocatur monasterium, sed prioratus.

¶ Item nota, quòd iudices qui ponuntur in literis apostolicis, debent poni & ordinari secũdum maioritatem, in quibus existunt prælationũ, dignitatum, & officiorũ in quibus existunt, prout prosequitur.

¶ Electo enim non scribitur Episcopo, nisi fuerit consecratus, & Episcopus consecratus est præponendus in literis apostolicis Electo.

¶ Item, Præpositus postponitur Decano, & Decanus Archidiacono, & Archipresbytero, Prior Plebano, Archidiaconus Archipresbytero.

¶ Item locus semper debet iungi cum diocœsi, nisi sit aliquid impediens.

¶ Item, in domibus, uel locis Hospitaliũ uel militiarum, semper cognomẽ huius loci, seu domus particularis post poni debet generali titulo, seu cognomini huiusmodi hospitalis,

spitalis, seu militiæ: unde male diceretur Alsua uel militiæ &c. sed potius dici debet domus hospitalis sancti Io. Hierosolimitan. in Alsua, uel domus militiæ de Calletia deuatello, uel in Olserdi. Itaq; locus, uel Osua, uel macello, & similia postponuntur, ut suprà.

¶ Item, quando scribitur Sacristæ, semper ponitur secularis ecclesiæ. Si uerò fuerit Sacrista maioris ecclesiæ, dicetur ecclesiæ tantum.

¶ Itẽ, Sacristæ, Custodi, & Camerario monasterij scribi non potest: ut not. gl. in cle. etsi principalis. de rescri. quia habent officia, & non dignitates, ut dicit Specu. in ti. de iudi. dele. §. fi.

¶ Item, Decano rurali scribi non potest, ut dicit glo. in d. cle. & si principalis.

¶ Item, quando scribitur Plebano pro iudice, tunc non dicitur ecclesiæ, sed solùm plebis, ut est ille qui tenet sub se canonicos, uel alios subplebanos. sed plebanus parochialis ecclesiæ simpliciter, non est ille, & hic non poterit esse iudex.

¶ Item, quòd non uni, uel duobus, aut tribus Iudicibus scribi consueuit.

¶ Item, si scribatur pluribus Canonicis, tunc dicitur canonicis ecclesiæ Forentin.

¶ Item, quando scribitur Officiali, non dicitur ecclesiæ, & non scribitur nisi officiali maiorum prælatorum.

¶ Item, quãdo scribitur Abbati, si sit monasterium, scribitur Abbati monasterij: si uerò scribitur Abbati secularis ecclesiæ, scribitur Dilecto filio Abbati secularis & collegiatæ ecclesiæ. Nota, idem fit si Sacristæ, quãdo ponitur secularis ecclesiæ, nisi in Ecclesia cathedrali, quia tunc non

tunc non dicitur secularis, sed solùm Sacristæ ecclesiæ Melden. Et quando scribitur duobus Sacristis, sed Cathedralis, & Collegiatæ ecclesiæ, dicitur sic: Dilectis filijs maioris, & secularis sancti Stephani Metē. ecclesiarum Sacristis, Salutem &c.

¶ Item, quādo scribitur Priori, non debet dici ecclesia, nisi fuerit Prior ecclesiæ cathedralis. Sed quando scribitur Priori monasterij, uel Præposito monasterij, uel Decano, semper debet dici per Priorem, uel Decanum, aut Præpositum soliti gubernari.

¶ Item, non ponitur ordo in salutatione.

¶ Item nota, quòd in partibus ultramontanis committitur officiali, in Italia uicario.

¶ Item, quando scribitur Præposito, Decano, Cantori &c. semper debet dici ecclesiæ, sed quando scribitur Archidiacono, uel Canonico maioris ecclesiæ, non est necesse quòd ponatur ecclesiæ.

¶ Item, Capellano, uel Rectori alicuius ecclesiæ, nō scribitur ut iudici.

¶ Item nota, quòd quādo scribitur uni Canonico cathedralis, & Decano, uel alij prælato Collegiatæ ecclesiarum, tunc Canonicus est postponendus. Si uerò scribetur duobus Canonicis cathedralis, & uni prælato Collegiatæ ecclesiarum, tunc Canonici sunt præferendi, non seruatur hodie, quia prælatus præponitur, & sæpius duo officiales, & uicarij dantur.

¶ Item nota, quòd in iudicibus nunquàm dantur duo iudices, hodie istud non seruatur.

¶ Item nota, quòd non datur pro iudice perpetuus Cōmendatarius sub nomine commendæ, etiamsi peteretur in suppli

in supplicatione, sed posset dari sub alio titulo, & sub nomine clericali: & si cōmitteretur sub nomine clericali, attēde derogationē. c. statutū. de rescrip. in. vj. uidelicet, quòd nō sis de personis quibus caussa cōmittitur.

¶ *Item nota, secundum ordinationem* Bonifacij *papæ* viij. *causæ audiendæ autoritate literarum sedis apostolicæ, non committuntur, nisi personis dignitate præfulgentibus, uel personatum habentibus, siue ecclesiarum cathedraliū* Canonicis, *qui si fuerint regulares, debet fieri mentio de ipsorum ordine, uel officijs principalibus superiorum prælatorum, id est, ipsorum, aut prætéritorum, prædictorum, ac Guardiano minorum cū clausula, non obstantibus indulgentijs, quia si Guardiani, uel filij* Prior *ordini tuo à sede apostolica dicitur esse concessa, quòd ipsius ordinis fratres nō teneantur se intromittere de quibuscunq; negotijs, quæ ipsis per eiusdem sedis literas committuntur. & poni debet hæc clausula, immediatè post testes.* Et *si esset litera quare testes, immediatè poni debet post conclusionem clausulæ, non obstantibus indulgentijs &c. & si non omnes &c.* Dat *&c.*

¶ *Si ille cui scribitur non est* Prior, *uel Guardianus, sed fortè* Inquisitor *hæreticæ prauitatis, tunc dicitur hoc modo non obstan. indulgentia, quæ ordini fratrum prædicatorum, siue minorum, cuius tu filius inquisitor professor existis, à sede apostolica &c. & debent poni dicti guardianus & prior ultimò, post alios iudices etiam canonicos.* Et *nota, quòd post clausulam, non obstan. indul. sequitur clausula,* Et *si non omnes &c.*

¶ *Item nota, quòd principalis officialis* Episcopi, *&*

Prior

Prior conuentualis, licet obedientiarius, dari possunt iudices: officialis uerò forensis & prior claustralis non: ut in cle. Et si principalis. de rescrip. Et similiter potest dari iudex officialis datus per capitulum se. ua. ut dicit glo. in dic. cle.

¶ Item, an conseruator possit dari iudex dubium est, & eget declaratione, ut dicit glo. ibi.

¶ Item nota, quòd omnis prioratus est dignitas si est cõuentualis, & aliter non: ut dicit glo. in dic. cle. & si principalis. Et ista est ratio, quòd prior conuentualis potest dari iudex, quia est in dignitate.

¶ Itẽ nota, quòd quando literæ impetrãtur ad tres iudices, debet poni post clausulã testes, clausula illa: Et si nõ oẽs his exequẽdis potueritis interesse, duo uestrũ ea nihilominus exequantur. Sed si sunt duo Episcopi, & unus Abbas, uel Decanus, uel persona alia, non mutatur regula illa, sed ponitur per ordinem ut suprà, uidelicet, Duo uestrum &c.

¶ Item, quando iudices dantur ex utriusq; partis consensu, uel uoluntate partis, tunc debet dici per Apostolica scripta mandamus &c. quando uerò etiam ponitur locus, tunc dicitur sic, mandamus quatenus apud locum de. N. utriusq; &c.

¶ Item nota, quòd in matrimonialibus scribitur semper Episcopo, qui si fuerit suspectus, scribitur alteri Episcopo, & dicitur sic: Ideoq;. F. T. cum dicta. E. uenerabilem fratrem. N. Archiepiscopum. N. cui esset in hac parte scribendum, habeat ea ratione suspectum, q; dictus Io. an. suus familiaris existit, per apostolica scripta mandamus quatenus &c.

¶ Item

¶ Item nota quòd in caußis quæ debent committi Episcopo sicut in matrimonialibus &c. quando Episcopatus esset alicui cōmendatus, & esset commendatarius in Episcopatu, uel ciuitate sua, tunc dicitur in cōmißione, ac si esset Episcopus, uidelicet, Venerabili fratri nostro Episcopo Sagien. &c. quando uerò esset absens ab episcopatu, tunc committitur proximiori Episcopo sic dicendo. cùm dilectus filius noster Ludouicus ad sanctum Lau. in damaso presbiter cardinalis, qui tunc ecclesiæ apostolicæ preesse dinoscitur, & cui tanquam Episcopo Canen. esset scribendum dum in hoc casu ad præsens in Ro. Cu. resideat.

Qui ordo sit seruādus in salutatione quando plurib. scribitur in eadem litera.

¶ Venerabili Patriarchæ Constantinopolitan. similiter Archiepiscopo Beneuen. similiter Episcopi Deranten.

¶ Dilecto filio Ioanni electo Veracten.

¶ Similiter magistro Ioāni de Colacello, notario nostro

¶ Similiter magistro Ioanni. N. Capellano nostro & caussarū palatij apostolici auditori, Salutem &c.

¶ Similiter abbati monasterij Caßinen.

¶ Similiter abbati monasterij de sancto Vito Veracten. dioecesis.

¶ Similiter priori monasterij sancti Petri. N. dioecesis sic dicitur, quia prioratus nuncupatur.

¶ Similiter priori monasterij sancti, N. dioc. N. per priorem soliti gubernari, sic dicitur, quia monasterio nō est alius maioris dignitatis.

¶ Similiter priori monasterij. s. N. per priorem soliti gubernarij. N. dioc.

¶ Similiter priori monasterij sanctorum quadraginta martyrū extra muros. N. p priorē soliti gubernari &c.

¶ Similiter

¶ Similiter præposito & decano monasterij uidelicet præposito monasterij sancti.N.per priorē &c.Decano monasterij.s.N.Florē.per Decanū solit.gubernari &c.

¶ Guardiano domus fratrum ordinis Hierosolimitani sancti Augustimi.N.diocœsis.

¶ Abbati secularis & collegi.ecclesiæ.s.P.Alben.dioc.

¶ Priori domus fratrum prædicatorum ordimis prædicatorum.N.dioc.Abbati ecclesiæ Tholosan.

¶ Priori ecclesiæ sancti Andreæ in Scotia.

¶ Priori secularis & collegiatæ ecclesiæ sancti.P.Floren.Præposito ecclesiæ sancti.N.N.diocœsis.

¶ Similiter decano,archidiacono,cancellario,thesaurario,cantori &c.in dignitate constitutis.

¶ Archidiacono ecclesiæ Herbipolen.& hoc intellige de maiori archidiacono.

¶ Archidiacono de marsallo in ecclesia Meten.

¶ Plebano plebis sancti.N.Venetiarum ad palatium,similiter canonico in communi possunt dicere,& est melius archidiacono uel canonico Herbipolen.

¶ Francisco Masses canonico Basilicæ principis apostolorum de Vrbe.

¶ Ioanni petri canonico Venetorum.

¶ Vicario Veronen.

¶ Priori ecclesiæ non dicitur,nisi sit cathedralis.

¶ Officiali Veronen.

¶ Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Apolitan.generali.

¶ Sacristæ ecclesiæ Musten.

¶ Sacristæ secularis ecclesiæ Fir.N.dioc.

¶ Dilectis filijs sancti Lāberti de N.& sancti Antonij N.diocœsis.

N.diocœsis monasteriorum Colonien.& Herbipolen. plebanis &c.

¶ Dilectis filijs, priori, de prestolio, & beatæ Mariæ de.N.ac sancti.Io.de.N.plebum &c.

¶ Dilectis filijs, sancti Petri, & sancti Agricoli Abinionen.Decanis & Sacristæ eiusdem sancti Agricolæ ecclesiarum, Salutem.

¶ Di.fi.priori secularis & collegiatæ sancti Thomæ, & Ludouico in maioris ac Viterbien.Leodien.& Bononien.ecclesiarum canonicis &c.

¶ Dilectis filijs, sacristæ & praeceptori ac.F. N.cano. Barchionen.Salutem &c.

¶ Di.fi.ut suprà duobus abbatibus & decano ecclesiæ ciuitaten.

¶ Di.fi.abbati de N.& præposito Bononien.per præpositum soliti gubernari monasterij.N.dioc. & priori maioris ecclesiæ ulten, in qua maiores & minores priores fore noscuntur, Salutem &c.

¶ Dilectis fi. Zamen.& examen.colonien.diocœ.decanis ac archidiacono in serta Hildesemen.diocœsis ecclesiarum, Salutem &c.

¶ Di.fi.decano.s.Petri, ac cantori maiorum eccelesiarum Leodien.

¶ Dilecto filio Ioanni.N.canonico ecclesiæ.O.ac officiali.M.

¶ Dilectis filijs, decano.N.ac de.N.& de osua in eadem ecclesia &c.

¶ Dilectis filijs, montis sanctæ Mariæ, & sanctorum Mariæ & Georgij franckforden .maguntinen. dioc. Decanis & cantori eiusdem montis sanctæ Mariæ ecclesiarum

siarum, Salutem &c.

¶ Di.fi.*montis sanct.* Iacobi,*ac secularis & collegiatæ sancti* Alfonsi *uicten.abbatibus ac præcentori uicten. ecclesiarum, Salutem &c*

¶ Dilectis *filijs, abbati sancti* Petri de.N.*& sancti*.N. *ac sancti*.P.de N.*per* Præpositum *soliti gubernari*.N. *diocœsis monasteriorum præpositis, Salutem &c.*

¶ Dilectis *filijs, sancti* Sepulchri.N.*& sancti*.P.de.D. *præpositis, ac scholastico* Serlen.*leodien.maguntin.& colocen.dioc.ecclesiarum.*

¶ Dilectis *filijs*, Io.*&* Petro de N.*canonicis, ac decano sancti* Mauritij *maguntin.ecclesiarum.*

¶ Dilectis *fi.sancti*.P.*& sancti* Io.*herbipolen.monasteriorum abbatibus, ac decano ecclesiæ sancti* Io.*in ham. extra muros cameracen.*

¶ Dilectis *filijs, decano maioris, ac eiusdem & sancti* P.*cayn.ecclesiarum thesaurarijs.*

¶ Dilectis *filijs, monasterij in ham per* Præpositũ *soliti guberari*, Verdensis *diocœ.&* Brexinen.Præpositis, *ac* Decano *sancti* Sebastiani *ecclesiarum.*

¶ Dilectis *filijs, priori beatæ* Mariæ de.N.*& præposito maioris ecclesiarum ac officiali*.N.Salutem *&c.*

¶ Dilectis *filijs, decano sancti*.P.*&* Io.N.*canonicis maioris* Victen.*ecclesiarum.*

¶ Dilectis *filijs*, Io.*&*.P.*ac* Ia.*canonicis ecclesiarum.*

¶ Dilectis *filijs, præposito sanct*.N.*maguntin.et eiusdẽ ac sancti* A.*ammonen.ecclesiarum decanis &c.*

¶ Dilectis *filijs*, Thesaurario *sancti* Io.de.N.*&*.G.*ac*. B.*maioris treueren.ecclesiarum canonicis*, Salutẽ *&c.*

¶ Dilectis *filijs, sancti* Io.*columbien.& sancti* Agrico

li auinionen.ac sancti Iacobi uiterb.ecclesiarum decanis

¶ Dilectis filijs decano sancti Agricoli & præposito sancti Agathi allen.ac sacristæ maioris ammonen.ecclesiarum, Salutem.

¶ Di.filijs, beatæ Mariæ montis sancti Angeli coloniē. & s.Victoris decanis, ac Ludouico.N.canonico colonien.ecclesiarum.

¶ Di.fi.de casa dei & de floriaco ac auxitan.monasteriorum abbat.

¶ Di.filijs, abbati monasterij.N.& meten.ac sancti.P. auinionen. ecclesiarum decanis.

¶ Di.filijs, abbati monasterij sancti.N.colonien.& gustan.ac bellicen.ecclesiarum præpositis.

¶ Dilectis filijs, sancti Agricoli auinionen.& beatæ Mariæ.N.decanis, ac scholastico eiusdem.s.Mariæ camerien.ecclesiarum.

¶ Di.fi.archidiacono cusan.&.B.ac Io.canonicis buten.ecclesiarum.

¶ Di.filijs, abbati sancti Benedicti de bario, & præposito de gallo, monasteriorū uticē.ac officiali uticē S.&c.

¶ Di.fi.s.Io.prope nouū & .s.Saluatoris honenē.Norman.diocœsis, monasteriorū abbatibus, ac officiali not.

¶ Vener.fratri Episcopo culmen.& di.fi.præposito ecclè.culmen.ac offi.N.

Di.fi.præposito.s.Anneti & decano beatæ Mariæ ad gradus, ac Io.N.canonico maioris camnen.ec.S.&c.

¶ Dil.fi.monasterijs in finibus terræ Leonen.ac purin. ecclesiarum abbatibus.

¶ Dil.filijs, decano sancti.N.Auinionem.& præposito uicen.& sacristæ eiusdem sancti.N.ecclesiarum.

¶ Dil.

¶ Dil. filijs, abbati monasterij sancti Iusti. & s. Saluatoris, ac s. Io. N. ecclesiarum decanis.

¶ Dil. filijs, abbati monasterij s. Nicolai de. N. & priori secularis & collegiatæ sancti Nicolai, ac præposito acten. ecclesiarum.

¶ Venerabili fratri Episcopo Eboracen. & dilectis filijs salamatin. & ambulen. ecclesiarum decanis.

¶ Dilectis filijs, præposito sancti Thomæ argen. & decano sancti Angeli Auinion. ac cantori eiusdem sancti Thomæ. N. ecclesiarum.

¶ Dil. filijs, decano sancti Agricoli auinionen. & præposito sancti Clementis de catello, ac archipresbytero sancti Martini de. N. Frisingen. ecclesiarum.

¶ Dilectis filijs, præposito patauien. & eiusdem ac sancti Agricoli auinionen. ecclesiarum decanis.

¶ Dilectis filijs. s. Petri argen. Lugdunen. & sancti. A. dioc. monasteriorũ abbatibus, ac officiali Lugdunẽ. &c.

¶ Venerabilibus fratribus metẽ. et uirdunẽ. episcopis, ac dil. fil. archipresbytero collegiatæ beatæ Mariæ. N. dioc.

¶ Dilectis fil. maioris & secularis ac collegiatæ sancti Stephani castellan. ecclesiarum ac sacristæ.

¶ Vene. fratri Io. Episcopo caurien. nostro in urbe in spiritualibus uicario.

¶ Vene. fratri Iacobo, olim archiepiscopo ydioten. in patriarchã. cõstãtinopolitã. Electo administratori in spiritualibus, & tẽporalibus ecclesiæ ydioten. Salutẽ &c.

Vene. fratri. E. episcopo olim Theoten. in archiepiscopum regin. electo.

¶ Vene. fratri. P. Episcopo Sabin. administratori in spiritualibus & tẽporalibus ecclesiæ aquillã. p sedẽ apost.

deputato, Salutem.

¶ Dil. fil. Io. N. curiae caussarum camerae apostolicae auditori &c.

¶ Dil. filio Vicegerenti auditoris generalis caussarum curiae camerae apostolicae in ciuitate. N. Salutem.

De intitulatione.

Nota, quòd omnes presbyteri cardinales intitulantur hoc modo.

¶ Dilecto filio. F. tt. sancti Laurentij in Lucina presbytero cardinali. excepto uno uidelicet. xij. apostolorum, qui intitulatur hoc modo. N. Basilicae duodecim apostolorum presbytero car. ut in c. cum olim. de priuilegijs. ac in c. ad apostolicam sedē. de sen. & re iudi. lib. vj.

¶ Episcopi autē cardinales intitulantur hoc modo. F. Episcopo Portuen. & non fit mentio de titulis.

¶ Diaconi Car. similiter sine titulis nominātur, hoc modo. N. sancti Georgij ad uelum aureum diacono car.

¶ Nota, quòd nullus debet intitulari de duobus titulis personalibus uel beneficialibus. Vnde incongruè diceretur. Dilecto filio. M. de maguntijs de pelicanis canonico aquilan. quia debet tolli unus ex dictis titulis.

¶ Nota, quòd creatus canonicus in gratia expectatiua, si postea alias literas impetraret, debet intitulari canonicus, licet non sit praebendatus.

¶ Nota, quòd si papa scienter sub titulo dignitatis aliquem nominet uel honoret per hoc uerbum, in dignitate, approbat. cle. Romanus de sen. excom.

Quid in salutatione obseruandum. In Christo.

¶ Nota, quòd in salutatione literarū papae nō ponitur, in Christo. puta, Ven. in Christo fratri. uel dil. in Christo fil. alioquin

fil. alioquin falsa est litera. ut crimine fal. c. quàm graui. quod uerum est, dummodo nõ scribatur abbatissæ ac monialibus: quia tunc bene ponitur in Christo. ut de rescri. c. cum dilecta. uel regibus, ut charissimo in Christo fil. de conuersa. coniuga. c. charissimis.

¶ Item, in salutatione non ponitur, nostro, puta: uen. fratri nostro, uel dilecto filio capellano nostro. uel subdiacono nostro, Salutem &c. Nostro.

¶ Item, ubi in salutationibus nomen proprium non exprimitur, puta, cum scribitur episcopo, debent poni duo puncta priusquàm ponatur nomen eius cui scribitur, sicut: episcopo: præposito: decano: abbati &c. Puncta.

¶ Item nota, quòd Papa uocat Episcopos & superiores Venerabiles fratres. Abbates uerò & inferiores, ac etiam principes, ac alios barones, filios indifferenter: Reges autem charissimos appellat. Venerabiles fratres. filij.

¶ Nota benè hoc, quòd quando dicitur dilecto filio. N. canonico herbipolen. decretorum doctori, Salutem &c, postea in prosecutione literæ ibi, tibi, ut asseris &c. Abbreuiator &c. nõ debet dici decretorum doctor, ex quo antè in salutatione positum est affirmatiue quòd est doctor, similiter de quibuscunq; alijs titulis.

¶ Item, in intitulationibus quãdo scribitur regi & episcopo, debet rex præponi episcopo: ut in c. j. ne se. uac. ibi, rex quoq; cum regni &c. Rex & episcopus.

¶ Quãdo scribitur monacho & canonico, præponitur monachus. ut in c. deus qui. de uit. & hone. cle. ubi primò nominantur monachi, secũdò canonici regulares, tertiò alij religiosi. Ex ordine illius literæ habes, arguere prærogatiuã in nominando & scribendo prædictis, & pro Monachus & canonicus.

hoc facit, quia monachi seu monachorum, institutio est antiquior, quàm institutio canonicorum irregularium, uel aliorum religiosorum.

¶ *Itē aduerte, quia quādo deberēt nominari aliqui notati de aliquo uitio, tūc debet primò nominari nō dignior, sed ille qui magis est infectus in illo uitio, secus in actu uirtuoso. Ita dicit* Nico. *in c. auaritiæ. de præbē. per illum textū, quia ibi fuerūt primò nominati canonici regulares quā monachi, licet sint digniores, ut in nota præcedēti, qa canonici regulares magis peccabāt in illa auaritia.*

Excommunicatus. ¶ *Quādo nō est certū quòd quis sit excōicatus, ut quādo petit, absolui ab excōicatione si quā incurrerit, & nō apparet ex narratis ipsum esse excōicatū, uel pars dicit talē presbyterū esse excōmunicatū, tūc nō obstā. præmissis debet appellari, dilectus filius: quia in primo casu nō apparet ipsum esse excommunicatum, & tamen secundo casu non creditur assertioni partis.*

¶ *De gradibus semper debet quis intitulari de gradu: ut* Dilecto *filio magistro* Iaquet *de iaquetis canonico iaqueten. decretorum doctori, literarum apostolicarum abbreuiatori, Salutem.*

Nomen officij. Secus in lit- eris iustitiæ ¶ *Et aduerte, quia quàndo quis est officialis, semper nomen officij debet poni ante Salutem, ut in notula præceden. ita, ut semper sit ultimus titulus &c.* Monachus *si est licētiatus, uel graduatus, debet de illo intitulari, ut,* Dilecto *filio monacho.N. dioc. licentiato in decret.*

¶ *Item nota, quòd in intitulatione decani & capituli, nō dicitur ecclesiæ, sed dilectis filijs decano & capitulo* Melden. *ut habetur in c. dilectus filius.C. de præben.*

Intitulationes pro secularibus.

Venerabili

VENERABILI fratri Patriarchæ Hierosolimitano, & dil. filijs priori, & capitulo eccl. dominici sepulchri Hierosolimita. ordinis san. Augu. Salutē &c.

¶ Dil. fil. Io. an. Primicerio eccl. sanc. Marci Venetiarū.

¶ Dilecto filio Io. an. Archidiacono Magalon. in ecclesia Ventrilien.

¶ Dilecto filio Io. an. Rectori Archipresbytero nuncupato parochialis plebis nuncupatæ sanc. Vincē. N. dioc.

¶ Dilecto filio Io. an. decretorum doctori, officij appellationū puinciæ nostræ Marchiæ Anchonit. Iudici &c. Iudex in Marchia.

¶ Dilecto filio Io. an. personæ personatus in Hagnovv. in rebus. N. diocœsis. Personæ.

¶ Dilecto filio Io. Rectori priori nuncupato curatæ, & secularis ecclesiæ prioratus nuncupatæ. D. N. diocœsis.

¶ Dilecto filio Io. an. Canonico Basilicæ principis apostol. de urbe. Canonico sancti Petri

¶ Dilecto filio Ioan. an. perpetuo Portionario ecclesiæ sancti Iacobi Columbrien. Portionario

¶ Dilect. fil. Io. an. rectori minoris portionis de capella. N. per duos, quorum unus minorem, alter uerò maiorem ipsius ecclesiæ portionem obtinet solitis gabernari rectorum Examen diocœsis. Dilecto filio Io. an. Rectori parochialis ecclesiæ sancti Ia. in Hamen. diocœsi.

¶ Dilecto filio Ioan. an. perpetuo beneficiato ad altare sancti Petri. N. diocœsis.

¶ Dilecto filio Io. an. Capellano capellaniæ beatæ Mariæ Perusin. sic dicitur quando est chorus de per se. Capellanus capellaniæ.

¶ Dilecto filio Io. an. perpetuo beneficiato in Basilica principis apostolorum de urbe.

Scriptori poenitentiariæ.	¶ Dilecto filio magistro.D.literarum sacræ poenitentiariæ scriptori familiari nostro &c.
Auditori.	¶ Dilecto filio Io.an.Capellano nostro, & caussarũ palatij apostolici Auditori.
Acolito.	¶ Dilecto filio Io.an.Accolito nostro.uolen.itaq; tibi, qui etiam Capellanus noster existis.
Legato.	¶ Venerabili fratri.N.Episcopo Portuen.apostolicæ sedis Legato.
Nuncio.	¶ Venerabili fratri.N.Episcopo Melchinon. apostolicæ sedis nuncio.
Cardinali uicario.	¶ Dilecto filio Io.an.tt.sanctorum Marcellini & Petri presbytero Cardinali in prouincia nostra Marchiæ Anchonitan.pro nobis,& ecclesia Roman.in temporalibus uicario generali,Salutem &c.
Vicario in urbe.	¶ Venerabili fratri Io.an.Episcopo Spoletan.nostro in bonis spiritualibus uicario.
Auditori cameræ.	¶ Dilecto filio magistro Io.an.Capellano nostro,caussarum curiæ cameræ apostolicæ generali auditori.
	¶ Dilecto filio.N.perpetuo uicario in ecclesia domus N.ordinis Carmelitarum Burdegalen.
Scholari	¶ Dilecto filio.N.scholari.N.diocoesis.
Abbreuiatori.	¶ Dilecto filio magistro.N.rectori literarum apostolicarum abbreuiatori.Grata familiaritatis & deuotionis obsequia.
Gubernatori patrimonij.	¶ Dilecto filio.N.in puincia nostra Marchiæ Anchonitan.pro nobis,& Ro.ecclesia in temporalibus uicario generali,rectori prouinciæ nostri patrimonij beati Petri in Tuscia.
Rectori. Marchiæ.	¶ Dilecto filio nobili uiro.N.militari Neapolitan. prouinciæ nostræ Marchiæ Anchontan.pro nobis & Rom.

ecclesia

ecclesia rectori.

¶ Dilecto filio.N.legum doctori, & consistorij apostolici aduocato, ac terræ nostræ Corneti pro nobis, & Rom.ecle.in temporalibus rectori & potestati &c. Aduocato consistoriali

¶ Dilecto filio.N.in ciuitate nostra.N.eiusdem comitatu, territorio, & districtu pro nobis, & Roman.ecclesia in temporalibus uicario generali. Vicario alicuius urbis ecclesiæ.

¶ Venerabilibus fratribus Episcopis, & Dilectis filijs Abbatibus, Præpositis, Ministris, Guardianis, & alijs ecclesiarum prælatis, & rectoribus, necnon & uniuerso clero, tam religionis cuiuscunq; professionis, & ordinis, quàm secularibus in beati Petri patrimonio constitutis, Salutem &c. Pluribus.

¶ Venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Cracouien. eiusq; Suffraganeis, & dilectis filijs electis, abbatibus, prioribus, præpositis, decanis, archidiaconis, plebanis, archipresbyteris, & alijs ecclesiarum prælatis, & rectoribus, capellanis quoq;, & collegijs, & conuen. astertien. cluniacen. præmonstratcn. sanctorũ Benedicti, & Augustini cartusien. grandi monten. & aliorũ ordinum, cæterisq; personis ecclesiasticis, tam regularibus, quàm secularibus, exemptis, & non exemptis, prioribus desuper, & præceptoribus, seu magistris, & alijs fratribus domorum hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitan. & domus sanctæ Mariæ Theutonicorum, & Caluterã. eorumq; loca, & locatis per ciuitates, dioc. & ꝓuincias, Terracinen. constitu. Salutem &c.

De ordine fratrum Minorum.

DILECTO filio Io.Iacobo de Alexandria, ordinis fratrum minorum, professori in theologia magi-

stro, Salutem &c.

¶ Ministro prouinciali ordinis fratrum minorum prouinciæ panen. Antonio Petri de. A. fratri tertij ordinis sancti Francisci de pœnitentia nũcupati, ecclesiæ sancti Francisci domus fratrum minorum. Io. de. N. ordinis fratrum minorum professori prouinciæ sancti Francisci, secundum morem ipsius ordinis prouinciali Ministro.

De ordine prædicatorum.

DILECTIS filijs. N. magistro, & diffinitoribus, ac fratribus ordinis prædicatorum Rothomagen. in generali capitulo caussarum ibidem celebran. proxima conuenien. Salutem &c.

¶ Dilecto fi. Io. N. ordinis prædicatorum conuentus. N. diocœsis.

¶ Priori prouinciali, & fratribus ordinis fratrũ prædicatorum prouinciæ Alemaniæ secũdum maiorem ipsius ordinis.

¶ Io. de. N. conuerso ordinis prædicatorum.

¶ Io. N. ordinis fratrũ prædicatorum, & theologiæ professori in regno Frãciæ hæreticæ prauitatis inquisitori.

De ordine Carmelitarum.

DILECTO filio. N. prouinciali ordinis fratrũ Carmelitarum, prouinciæ. N. secundum mortem dicti ordinis per sedem apostolicam deputati.

¶ Prior generalis, & fratres ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmeli ecclesiarum, domus fratrum Carmelitarum ordinis, Perpetuus Vicarius in ecclesia domus fratrum ordinis Carmelitarum Benen.

De ordine fratrũ eremitarũ sancti Augu.

¶ Dilecto

DILECTO filio Priori generali fratrũ ordinis eremitarum sancti Augustini.

¶ Io.an.domus Papien.ordinis fratrum eremitarũ sancti Augustini professori.

¶ Prior, & fratres domus fratrum eremitarum sancti Augustini, sancti Io.N.Herbipolen.diocœsis.

¶ Dilecto filio Io.an.ordinis fratrum eremitarum sancti Augustini, ac sacræ theologiæ ꝓfessori in Insula Cypri, minori pœnitentiario nostro, Salutem &c.

De alio ordine sancti Augustini.

DILECTO filio Io.an.Canonico ecclesiæ Taurinē. ordinis sancti Augustini. Vel sic, Canonico ecclesiæ sancti Io.in num.ordinis sancti Augustini diocœsis. N.Salutem &c.

¶ Ioan.an.Canonico monasterij sancti Antonij ordinis sancti Augustini Meten.diocœsis, Salutem &c.

¶ Dilectis filijs, capitulo ecclesiæ Melden.ordinis sancti Augustini.

¶ Dilectis filijs, magistro, & fratribus domus hospitalis sancti Francisci cruciferorum Constella in pedepontis Thianen.ordinis sancti Augustini, Præceptori domus sancti Antonij Mediolanen.ordinis sancti Augustini.

¶ Fratri domus sancti Pauli primi eremitæ in mat.ordinis sancti Augustini.N.diocœsis.

¶ Fratri eremitarum sancti Pauli primi eremitæ, ordinis sancti Augustini, domus fratrum sancti Pauli primi eremitæ, sanctæ Mariæ uirginis, ordinis sancti Augustini.N.diocœsis.Salutem &c.

¶ Priori, & fratribus domus Sepulchri dominici Hierosolimita-

rosolimitani sanctæ Annæ Barchinonen.ordinis sancti Augustini.Vel sic,Priori prioratus ecclesiæ Sepulchri dominici ordinis sancti Augustini,Romanæ ecclesiæ im mediatè subiecti,quia sunt exempti.

¶ Nota bene,q̃ superior ipsius ordinis dicitur Prior, & Papa est Abbas ipsorum.

¶ Priori,& fratribus domus seruorum sanctæ Mariæ Senen.ordinis sancti Augustini.

Sancti Hieronymi. ¶ Priori,& eremitæ sancti Hieronymi nuncupati prioratus .Hũc ordinẽ approbauit Gregorius.viij.anno.iiij.

¶ Priori prioratus de.N.ordinis sancti Augustini.N. diocœsis.

¶ Præposito prioratus sanctæ Mariæ ordinis sancti Augustini.N.diocœsis.

¶ Præceptori,& fratribus hospitalis nostri sancti Spiritus in Saxia de urbe ordinis sancti Augustini.

¶ Antonio Io.fratrum seruorum sanctæ Mariæ,ordinis sancti Augustini professori,minori pœnitẽtiario nostro.

De ordine sancti Benedicti.

DILECTO filio Ioanni an.monacho ecclesiæ sancti.N.ordinis sancti Benedicti.N.diocœsis, Salutem &c.

Monachi sancti Hieronymi. ¶ Priori monasterij beatæ Mariæ de pietate,per Priorẽ soliti gubernari ordinis monachorũ sancti Hieronymi.

¶ Venerabili fratri Episcopo Dulen . & dilectis filijs Priori,& Capitulo,singulisq; personis ecclesiæ Dulen . ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati monasterij sancti.N.Beneuentan.Romanæ ecclesiæ immediatè subiecti,ordinis sancti Benedicti &c.

¶ Abba

¶ Abbati monasterij sancti.N.ordinis sancti Benedicti dioecesis.N.Salutem &c.

¶ Monacho monasterij sanctæ Mariæ Catuanen.ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati,& Conuentui monasterij loci eremitarum, ordinis sancti Benedicti.N.dioecesis.

¶ Ioanni Iacobo monacho monasterij sancti Stephani Floren.ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati monasterij sancti Ioannis seruorũ Dei,ordinis sancti Benedicti territorij monasterij Caßien. quod nullius dioecesis existit.uelsic, Abbati monasterij sancti Matthæi seruorum Dei,ordinis sancti Benedicti territorij monasterij.N.quod quidem territorium nullius dioecesis existit.

¶ Priori prioratus sancti Hieronymi ordinis sancti Benedicti.N.dioecesis.

¶ Prioratus monasterij sancti Eusebij de urbe per priorem soliti gubernari,ordinis sancti Benedicti,cuius monachi secundum instituta regularia beati Petri confessoris uiuunt. Sancti Eusebij de urbe.

¶ Elemosinario sancti Io.ad Roman.eccl.nullo medio pertinentis,ordinis sancti Benedicti.N.dioecesis &c.

De ordine Præmonstraten.

DILECTO filio Ioanni Iacobi militan. Præmonstraten.ordinis.N.dioecesis,

¶ Venerabilibus fratribus,Patriarchæ, Episcopo, & Episcopis,ac dilectis filijs Abbatibus,prioribus,præpositis,decanis,archidiaconis,plebanis,rectoribus,et alijs ecclesiarum,monasteriorũ prælatis,ipsorumq; uicege- Pluribus.

ren.ca-

ren.capitulisq;,& conuentibus ecclesiarum,& monasteriorum ipsorum,cæterisq; personis ecclesiasticis,secularibus,& regularibus,exemptis,& nō exemptis,Cistertien.Cluniacen.Præmonstraten.Camaldulen.Cartusien. sanctorum Benedicti,& Augustini,Valisumbrosæ,& aliorum ordinum,& domorum hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitanen.sanctæ Mariæ Theutonicorum, Calaten.humiliatorum,& Cruciferorū,magistris,prioribus,præceptoribus,nec non principibus,ducibus,marchionibus,comitibus,capitaneis, potestatibus,uicarijs, castellanis,comitatib.quoq; ciuitatum,& uniuersitatū terrarum,& locorum,ac prioribus,præpositis ancianis,& alijs uniuersis,& singulis,ad quos præsentes literæ peruenerint.&c.

¶ Dilecto filio abbati monasterij Cluniacen.ordinis.N. diocœsis.

Cluniacen. Nota quòd omnes religiosi ordinis Cluniacē.censentur monachi Cluniacen.& sic quoad eos non habet locum

Translatio. translatio,quòd prouidetur illis de beneficijs.

¶ Dilecto filio Raymundo abbati monasterij Cluniacē. Prioratus sancti Io.de Cilleyo Meten.diocœsis ordinis sancti.N.

De ordine sancti Dei.

De ordine fratrum eremitarum sancti Augustini habetur ut suprà.

¶ Iem habetur suprà de eremitis sancti Pauli.

¶ Dilecto filio Ioanni antonio monacho eremi Camaldulen.Melden.diocœsis decretorum doctori.

¶ Prioris,& conuentus monasterij.N.per priorem soliti guber=

liti gubernari Cartusien. ordinis Melden. diocœsis Commendator, & fratres domus beatæ Mariæ Theutonicorum Hierosolimitan.

In literis iustitiæ extenduntur.

TESTES *autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio, uel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante, compellas ueritati testimonium perhibere.*

Si ueró duo.

QVOD *si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter uestrum ea nihilominus exequatur.*

Si ueró plures.

QVOD *si non omnes &c. Duo aut unus uestrum ea nihilominus exequatur.*

Ideoq;

Si Cardinali: Circunspectioni tuæ. Si Episcopo: Fraternitati tuæ. Si plures: Vestræ. Si sint alij inferiores discretioni uestræ, uel tuæ. Si Episcopo cũ uno uel duobus inferioribus, dicitur discretioni uestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus uocatis, qui fuerint euocandi, & auditis hincinde propositis, quod iustum fuerit, appellatione remota, decernatis, facien. quod decreueritis per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Quòd si non omnes &c. Si Episcopus, autoritate nostra.

¶ *Rationi congruit, & conuenit honestati, ut ea, quæ de Romani Pontificis gratia processerunt, licet eius superueniente obitu, literæ apostolicæ super illis confectæ non fuerint suum consequantur effectum.* Rationi congruit

Commu-

Communis forma pauperum expectatiué pro graduatis &c.

¶ Innocentius &c.

¶ Venerabili fratri &c. uel dilectis filijs &c.

¶ Dilecti filij Ioan. de. N. pauperis clerici. N. diocœsis apud sedem apostolicam constituti supplicationibus inclinati, discretioni uestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus de uita, & conuersatione ipsius Io. qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticū non obtinet, & quem per certos examinatores super hoc à nobis deputatos, de literatura ipsius examinari fecimus diligenter, quiq; in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendum, solerter inquiren. si cum uitæ laudabilis, & honestæ conuersationis esse repereritis, & aliud quod beneficium ecclesiasticum non obtineat, aliudq; canonicum non obsistat, ei de aliquo beneficio ecclesiastico cum cura, uel sine cura, consueto ab olim clericis secularibus aßignari, dummodo in Cathedrali ecclesia nō existat. Cuius fructus, redditus, & prouentus, si cum cura. xl. si uerò sine cura fuerit. xxiiij. lib. turo. par. secundū taxationē decimæ, si taxatū fuerit, & si taxatū nō fuerit secūdū quòd de illo ꝓ decima huiusmodi persolui cōsueuit, ua. an. non exce. Ad collationem, uel prouisionem, Venerabilis fratris nostri Episcopi Ostien. pertinen. si quod in ciuitate, uel dicta diocœsi uacat ad præsens, aūt cum uacauerit, & idem Io. per se, uel procuratorem suum ad hoc legitimè constitutum, infra unius mensis spatium postquam sibi, uel eidem procuratori de ipsius beneficij uacatione duxerit acceptandum autoritate

In regularibus præsentationem. Quando impetrans ad collationem abbatis, & conuentus, uel aliarum personarum regularium, tunc semper ponitur cōmuniter, uel diuisim pertinentibus. Si uerò ad collationem personarum non regularium, tūc ponitur cōiter præsens, aūt cum uacauerit, duntaxat, in alijs uerò, ut in textu.

autoritate nostra prouideri curetis.Inducen.per uos, uel alium,seu alios eundem Io.uel procuratorem suum eius nomine,in corporalem possessionem dicti beneficij. Et defenden.inductum ac facien.ipsum Io.uel pro eo procuratorem prædictum ad illud,etiamsi Canonicatus,& præben.fuerit,ut est moris,admitti,sibiq; de ipsius beneficij fructibus,redditibus,prouentibus,iuribus,& obuẽtionibus,uniuersis integre responderi. Contradictores autoritate nostra appellatione postposita compescendo.Non obstan.si alicui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi,uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales,uel generales dictæ sedis,uel legatorum eius sub quacunq; uerborum forma literas impetrarint,etiamsi per eas ad inhibitionem,reseruationem,& decretum,uel aliàs quomodolibet sit processum. Quibus omnibus,præterquàm autoritate nostra, beneficia huiusmodi expectantibus præfatum Io.in huiusmodi beneficij assecutione uolumus anteferri.sed nullũ per hoc eis,quo ad assecutionem beneficiorum aliorum,præiudicium generari.Seu si eidem Episcopo,uel quibusuis alijs communiter uèl diuisim à dicta sit sede indultum,quòd ad receptionem,uel prouisionem minime teneãtur,& ad id compelli,aut quòd interdici,suspendi,uel excommunicari non poßint. Quòdq; de beneficijs ecclesiasticis ad eorum collationem uel prouisionem coniunctim, uel separatim spectantibus, nulli ualeat prouideri per literas apostolicas non facientes plenam, & expressam,ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Et qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali,uel speciali cuiuscunq; tenoris existat,per quã

præsentibus non expressam, uel totaliter non insertam effectus earum impediri ualeat quomodolibet, uel differri, & de qua cuiusq; toto tenore habēda sit in nostris literis mentio specialis. Nos enim præfato Episcopo, ne de beneficio huiusmodi interim etiam ante insinuationē præsentium, et processuum per eas habitorum ei factā, nisi postquam sibi constiterit quòd Io. uel procurator prædict. beneficium huiusmodi acceptare noluerint, disponere quoquomodo præsumant, districtius inhibemus, decernen. irritum, & inane si secus super his à quoquā quauis autoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari. Quòd si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo uestrum ea nihilominus exequantur. Dat. &c.

Quando unus iudicū est Episcopus, tunc ponitur: Tu frater episcope cum eorū altero ea nihilominus exequamini.

¶ Ad futuram rei memoriam, illa quotidiana nos pulsat instantia, & ecclesiarum omnium impellit solicitudo, ut promotio ciuitatis ecclesiarum, & præsertim cathedraliū successa utilium, sub quarum felici directione salubriter gubernari ualeant, personarum fulciatur præsidio, apostolicos diffundamus iugiter excogitatus. Hinc est, quòd nos cupien. de uno canonicatu, una præben. & dignitate, personatu, administratione, uel officio ecclesiæ. N. quos per cessum, uel decessum, aut dimissionem, uel aliàs qualitercunq; uacare contigerit, per nos, uel sedem apostolicam personæ idoneæ, prouideri motu proprio.

Reseruatio Canonicatus, & præben. ac digni tat. ecclesiæ cathedralis primo uacaturum.

¶ Et si omnium ecclesiarum, ac canonicatuum, & præbendi aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, tam cum cura, quàm sine cura, plenaria dispositio ad Roman. pontificem pertinere noscatur. Nonnunquam tamen

Aliud pro.

tamē idē pontifex priusquā uacent suæ, & sedis apostolicæ dispositioni, ac collationi specialiter reseruatum, & de illis cùm uacant per dictæ sedis prouidentiā salubriter ualeant prouideri. Cupien. igitur &c.

Nota alia euidentialia.

NOTA, *quando impetrans petit ad collationem ordinarij, tunc scribitur iudici eiusdē dioc. aliàs scribitur ordinario, nisi impetrans per annū stetisset in Cu. tunc enim scribitur tribus iudicibus, & poterit iudex scribere processum in curia. Nec ponitur illa clausula, quòd si tu præsentes, sed illa, quòd si non omnes. Quando ponitur in communi forma ad collationem* Episcopi *semper dātur tres iudices, &* Episcopus *in illo casu non potest esse aliquis eorum.*

¶ *Si sit dispēsatū super defectu nataliū, dicitur sic, cum quo aliquas, ut nō obstan. & c. uel cum quo dudum super defectu nataliū & c. uel qui, ut asserit. Alij ponunt defectus post uerbū, uidelicet, post nō obstā. beneficiales.*

¶ *Quandocunq; in cōi forma pauperū tres* Iudices *dantur pro non graduatis, tunc oportet omnes illos tres, uel in partibus, uel in curia tantum accipere.*

¶ Nota, *quòd omne beneficium est incomparabile cum ista forma, de se: sicut, religiosis quodlibet beneficiū est incōparabile per se, licet non per accidens, uidelicet, per commendam, uel & c.*

¶ *Nota tamen, quòd uigore regularum cancellariæ apostolicæ, beneficium minoris ualoris quàm. xxiiij. non facit incomparabile.*

¶ *Quādo impetrans aliquod beneficium obtinet, debet*

Præmiū. Rom. pōtifex, ad quem omnium beneficiorū ecclesiasticorū dispositio pertinet, nōnulla ex eis prius quàm uacēt, suæ, & sedis apostolicæ dispositioni quādo q; reseruat, ut de illis cū uacant p sui & dictæ sedis prouidētiā salubris ualet prouideri. hinc est & c.

sequi hæc clausula. Volumus autem, quòd idem clericus quamprimum uigore præsentium beneficium aliquod fuerit pacifice assecutus, præfatam parochialē ecclesiā, quam, ut præfertur, detinet, & quam extunc uacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quòd si tu præsentes literas &c.

¶ Nota, quando scribitur tribus iudicibus, uidelicet, si impetrans petit ad collationem Episcopi, uel per triennium fuit in curia &c. Et impetrans aliquod beneficium obtinet, tunc post uerbum teneatur, ponitur hæc clausula. Nos enim præfato Archiepiscopo, uel Episcopo ne de beneficio huiusmodi &c. usq; attentari. Et sequitur tunc clausula, quæ semper ponitur in hoc casu, quòd si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo uestrum ea nihilominus exequantur. Si autem impetrans nihil habet &c. tunc post illa uerba, mentio specialis dicit. Nos enim præfato Episcopo, uel Archiepiscopo ne de huiusmodi beneficio &c. usq;, quòd si nō omnes &c.

Communis forma pauperum.

Simili modo Patriarchæ, & Episcopo.

¶ Venerabili fratri Archiepiscopo Maguntin.

DILECTI filij. N. de. N. pauperis clerici. N. diocœsis apud sedē apostolicā constituti supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ p apostolica scripta mādamus, quatenus de uita & conuersatione ipsius clerici, qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, & quē per certos examinatores super hoc deputatos à nobis, de literatura examinari fecimus diligenter, quiq; in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendū solerter inquirentes, si eum uitæ laudabilis,

Clerici diaconi, uel subdiaconi mutatis mutandis, & nō debet poni no-

men proprium Beneficium,*uel sic,parochialem ecclesiam sanctæ*.N. *diocœsis,uel.t.dio.cuius fructus & c.non ex.lib.uel flor.auri de camera secundum tax.decimæ.Vel sic,qui,ut asserit,uigore quarundam literarum apostolicarum parochialem ecclesiam cuius fructus & c.acceptauerit,& in palatio apostolico litigare intendit, & nullũ aliud*

laudabilis & honestæ cõuersationis esse repereritis,& aliquod beneficium ecclesiasticum non obtineat,aliudq; canonicum non obsistat,ei de aliquo beneficio ecclesiastico cum cura uel sine cura consueto ab olim clericis secularibus aßignari,dummodo in cathedrali ecclesia non existat.Cuius fructus & c.si cum cura.xx.si uerò sine cura fuerit.xv.mar.arg.se.tax.decimæ, si taxatum fuerit, uel si taxatum non fuerit secũdum quod de illo pro decima huiusmodi persolui cõmuniter cõsueuit ualorẽ an. nõ exce. Ad collationẽ uel præsentationẽ dilectorũ filiorũ, Præpositi,*decani,& capituli eccle.beatæ* Mariæ.N. *dio.cõmuniter pertinentis si quid in ciuitate* Augu.*uel dicta diocœsi ubi dictus*.N.*perpetuã mansionem se asserit elegisse,uacat ad præsens, aut cùm uacauerit, quod idem clericus per se,uel procuratorem suum ad hoc ab eo legitimè constitutũ,infra unius mẽsis spatiũ postquã sibi,uel eidẽ procuratori de ipsius beneficij uacatione cõstiterit, duxerit acceptandum,autoritate nostra prouidere procures.Inducens per te,uel alium,seu alios eundem clericum,uel procuratorẽ suum eius nomine in corporalem poßeßionem huiusmodi beneficij,& defenden. inductũ amoto,ac facien.ipsum clericũ, uel ꝑ eo procuratorem prædictum ad illud, etiam si* Canonicatus, & *præbẽ.fuerit,ut est moris,admitti,sibiq; de ipsius bene-*

beneficiũ ecclesiasticum obtinet, semper ponitur consuetudo ab olim. Secundũ regulas Nicolai *potest etiam apponi, per ꝓcuratorẽ. Nõ subsequitur uel ꝓcuratorẽ suum eius nomine ex quo uidetur supfluũ cùm aliquis ĩ acceptatione beneficij per se facere potest hoc, & procuratorẽ, immò non esse cre*

ditur, & per amicū. Quando est ad collationē Patriarchæ, Archiepiscopi, uel Episcopi, dicitur ad collationē, uel prouisionē. Quando scribitur ad collationē Abbatis, & cōuentus Abbatissæ, & cōuētus præpositi, & cōuētus, & sic de alijs regularibus, ponitur, cōiter uel diuisim. Quādo aūt ad decani & Capituli, uidelicet, de secularibus dicit, communiter pertinēt. Et intelligitur, si sint plures psonæ. Quādo non petitur ad collationem abbatis & conuētus, abbatissæ & cōuentus, priorissæ & conuētus, uel præpositi, & decani, uel canonicorum &c. ecclesiæ. N. diocœsis. Quando autem litigat, dicitur,

ficij fructibus &c. integre responderi Contradictores &c. Non obstan. si alicui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales, uel generales dictæ sedis, uel legatorum eius sub quacunq; uerborum forma literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretū, uel aliàs quomodolibet sit processum. Quibus omnibus, præterquàm autoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus, in huiusmodi beneficij assecutione dictum clericum uolumus anteferri, sed nullum per hoc eis, quo ad assecutionem beneficiorum aliorū præiudicium generari. Seu si eisdem Præposito, Decano, & Capitulo, uel quibusuis alijs communiter, uel diuisim ab eadem sit sede indultum, quòd ad receptionem, uel prouisionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli, aut quòd interdici, suspendi, uel excommunicari non

Volumus autē quòd postquā idem clericus uigore præsentium beneficiū aliquod fuerit pacificè assecutus, dictam ecclesiam, si eam interim euincat & assequatur quam extunc uacare decernimus, omnimodi mittere teneatur, alioquin omni iuri sibi in ea uel ad illam quomodolibet competenti cedere teneatur. Vel sic, competenti prout ad id se sponte obtulit cedere teneatur.

possint.

poßint, quòdq; de beneficijs ecclesiasticis ad eorum collationem, seu prouisionem coniunctim, uel separatim spectantibus, nulli ualeat prouideri per literas apostolicas non facien. plenam & expressam, ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Et *qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali, uel speciali cuiuscunq; tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, uel totaliter non insertam effectus earum impediri ualeat quomodolibet uel differri, & de qua cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis.* Volumus *autem, quòd si tu præsentes literas non potueris, seu nolueris exequi, poßint, & debeant super quo tenore præsentium mandatum damus, & etiam potestatem.* Et *insuper præfatis præposito, decano, & capitulo ecclesiæ beatæ* Mariæ, *ne de beneficio huiusmodi interim, etiam ante insinuationem præsentium, & processuum per eas habitorũ ipsis factam, nisi postquàm eis constiterit, quòd idem clericus per se, uel procuratorem prædictum huiusmodi beneficium acceptare noluerint disponere quomodo præsumant districtius inhibemus.* Decernentes *irritum & inane si secus super his à quoquam, quauis autoritate scienter, uel ignoranter contigerit, attentari.* Dat. *&c.*

¶ *Aut quod nos aliàs eidem.* B. *qui, ut asserit, de beneficio ecclesiastico cũ cura, uel sine cura uacan. tunc, uel uacaturo consueto ab olim &c. si sit regularis.* Ad *collationem, uel prouisionẽ dilecti filij* Præpositi *&c. pertinen. in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, per alias nostras*

literas mandauimus prouideri. Volumus autẽ quòd quã primum dictus. H. uigore præsentium dictam ecclesiam N. fuerit assecutus, aliæ nostræ literæ, & huiusmodi processus &c. secutæ extunc omnino sint cassæ, & irritæ, nulliusq; roboris uel momenti. Et insuper exnunc &c.

Nota alia euidentialia.

VIDE, pro graduatis in hac forma, cõmuniter, dantur tres iudices sicut in speciali, & datur unus in curia, & duo in partibus si petantur, sicut in speciali forma.

¶ In capitulo, communiter, dicitur: sed in regularibus, communiter uel diuisim, in ista forma communiter.

¶ Quando quis, qui in forma pauperum gratiam habuerit, expedire uult literas in secũda forma pauperum sibi fact. tunc superius non fiet mentio de expectatiua, sed inferius in loco solito, & dicitur sic. Nos enim alias nostras literas, per quas idem clericus beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura &c. expectabat, & processus habitos per easdem, & quæcunq; inde secuta cassamus, irritamus, & annullamus, nulliusq; roboris, uel momenti.

¶ Quando uerò literæ non sunt confectæ, dicitur sic. Nos enim aßignamus super prouisione dicto clerico facienda.

¶ Nota, quòd in communi for a pauperum, in literis pro graduatis siue nõ graduatis, nunquam ponitur clausula, Seu si hodie &c.

¶ Quando mandatur prouideri, uel fit processus alicui de certo beneficio uacan. quod nondum poßidet, dicitur sicut

ficu superius in prædicta forma &c.cui,ut asserit,nuper de parochiali ecclesia.N.diocœsis tunc certo modo uacan.per alias nostras literas duximus prouidendum.

¶ *Quando literæ non sunt confectæ,tunc dicitur post uerbũ uacan.gratiose concessimus prouideri,super qua quidẽ concessione gratiæ,apostolicæ literæ minimè sunt confectæ, & quẽ per certos examinatores super hoc à nobis deputat.&c.*

¶ *Inferius uerò dicitur sic.Volumus autem, quòd idem Clericus,quàmprimũ uigore præsentium huiusmodi beneficium fuerit pacifice assecutus, præfatam ecclesiam si eam minime conferri contingat,& assequatur omnino dimittere.Alioquin omni iuri sibi in ea,uel ad eã fieri contingat,non ponuntur in his literis confectis &c. prouisimus.*

¶ *Si uerò sit expectans in speciali,non fit mentio superius,sed inferius,& dicitur sic.quòdq; concessionis gratia per nos dicto Clerico nuper facta, de beneficio ecclesiastico cum cura ad collationẽ pertinen.sint cassa & irrita,nulliusq; roboris,uel momenti,nisi expectans de Canonicatu sub expectatione præbẽ.quia tunc superius, qui,ut asserit Canonicatum sub expectatione præben. non obtinet.*

Forma pauperum pro graduatis.

DILECTO fil.N.de.N.presbytero.N.baccalaureo in legibus,Salutẽ &c.Honestatis & scientiæ meritis placere studen.libenter prosequimur apostolicæ sedis munificentia specialiter, ut dum noua perceptione bonorum prospexerint se fœcundos uirtute adiectione

continua se reddere gaudeāt insignitos. Cùm itaq;, sicut accepimus, tu per literarum exercitium iuris ciuilis studio laudabili insistendo, ad ea, diuina gratia tibi suffragante, profeceris quòd in eodem gradum baccalaureatus obtinere meruisti. Nos uolentes tibi, qui in iure canonico, ut asseris, studes, ut ex ipsius studij commendando labore fructum tibi gaudeas præuenisse, præmissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura consuetum clericis secularibus aßignari, dummodo in Cathedrali ecclesia non existat. Cuius fructus &c. si cum cura. xxv. si uerò sine cura fuerit. xviij. mar. se. tax. deci. ual. an. non exce.

Nō ponitur ab olim clericis secularibus aßignari, nisi in cōmuni forma pauperum.

¶ Ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem, Venerabilis fratris nostri Episcopi. N. pertinen. si quod in ciuitate uel diocœsi. N. dummodo in cathedrali ecclesia nō fuerit, uacat ad præsens, uel cùm uacauerit, quod tu per te, uel procuratorem tuum ad hoc legitimè constitutum, infra unius mensis spatiū postquàm tibi uel eidem procuratori de ipsius beneficij uacatione constiterit, duxeris acceptandū, conferēdum tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinen. suis donationi apostolicæ reserues. districtius inhibentes eidem Episcopo ne de huiusmodi beneficio interim, etiam ante acceptationem eandem, nisi postquàm ei constiterit quòd tu, uel procurator prædictus illud nolueritis acceptare. disponere quoquomodo præsumant, ac decernen. exnunc &c. attentari. Non obstan. si qui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, uel alijs beneficijs eccclesiasticis in illis

partibus

partibus speciales,uel generales dictæ sedis,uel legatorum eius literas impetrarint,etiamsi per eas &c.processus,quibus omnibus,præterquàm autoritate nostra beneficia huiusmodi expectantibus,te in huiusmodi beneficij assecutione uolumus anteferri,sed nullum per hoc eis quoad assecutionem &c.generari.aut si eidem Episcopo,uel quibusuis alijs communiter,uel diuisim à dicta sit sede indultum,quòd ad receptionẽ,uel prouisionem alicuius minime teneātur, & ad id compelli,'aut quòd, interdici,suspendi,excommunicari non poßint, quòdq; de huiusmodi,uel alijs beneficijs ad eorum collationem,uel præsentationem &c.effectus huiusmodi gratiæ impediri &c.usq; speciales.Seu quod super.t.de parochialibus ecclesijs inuicem canonicè unitis, quarum fructus &c. xxvj.lib.tur.par.sec.co.ex.ua.an.ut asserunt,non excedũt nosceris litigare.Volumus autem, quòd quàmprimum uigore præsentium huiusmodi poßeßionem fueris pacificè assecutus,dictas parochiales ecclesias,si interim eas euincas & assequaris, quas extunc uacare decernimus omnino,prout ad id te sponte obtulisti,dimittere. Alioquin omni iuri tibi in eis,seu ad eas quomodolibet competenti cedere tenearis.Nulli ergo &c.

¶ *Quocirca &c.Mandamus quatenus uos &c. alias beneficium huiusmodi per nos,ut præmittitur, reseruatum,si tempore nostræ huiusmodi reseruationis uacabat uel postea uacauit,aut cùm uacauerit, præfato.N. post acceptationem eandem cum omnibus iuribus, & pertinentijs supradictis autoritate nostra conferre,& aßignare curetis.Inducen.eũ,uel dictum procuratorẽ suum eius nomine in corporalem poßeßionem beneficiorum,*

iuriumq;,

iuriumq;, & pertinentiarum prædict. & defenden. inductum &c. admitti. Sibiq; de ipsius beneficij &c. fructibus. Non obstan. omnibus supradictis. Seu si eidē Episcopo uel quibusuis &c,

Nota alia euidentialia.

NOTA, quādo impetrās petit ad collationē, tūc scribitur tribus iudicibus eiusdē diocœsis, aliàs semper scribitur ordinario nisi impetrans stetisset per trienniū in curia, quia tunc etiam scribitur tribus iudicibus in curia, uel extra. Et potest recipere processum in curia, si placet.

Nota, quòd quando impetrans petit extra suā diocœ. tunc scribitur ordinario loci in quo impetratur. Sed si petat ad collationem ordinarij p se, tunc scribitur tribus iudicibus iudicibus sua diocœsi.

Forma pauperum clericorum expectantium.

¶ Innocentius &c.

¶ Dilecti filij. N. pauperis clerici. N.. diocœsis apud sedem apostolicam constituti supplicationibus inclinati &c. Mandamus quatenus de uita, & cōuersatione ipsius. N. qui, ut asserit, beneficium aliqud ecclesiasticum non obtinet, & quem per certos examinatores super hoc à nobis deputatos, de literatura examinari fecimus diligenter, quiq; in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendum solerter, si eum uitæ laudabilis; & honestæ conuersationis esse repereritis, & beneficium aliquod ecclesiasticum non obtineat, aliudq; Canonicum non obsistat, ei de aliquo beneficio eccclesiastico cum cura, uel sine cura consueto ab olim clericis secularibus aßignari, dummodo in Cathedrali ecclesia non existat. Cuius fructus. redditus,

Si habet beneficium ponatur sic, qui, ut asserit, parochialē eccle

siam. N.*cuius fructus &c.non excedunt.* Et *semper ponatur ualor, etiam si in supplicatione non poneretur. Vel sic, qui ad decimam si non sunt taxat. sic ponitur hodie.In regularibus præsentationem.* Quando *impetratur ad collationem abbat. & conuen.uel aliarum personarū regulariū, tunc semper ponitur cōmuniter uel diuisum pertinen.*

tus, & prouentus, si cum cura.xx.si uerò sine cura fuerit.xv.marc.argen.secundum tax. decimæ, si taxatum fuerit: si uerò taxatum non fuerit, secundum quod de ipso pro huiusmodi persolui communiter consueuit ua. an.non excedunt. Ad *collationem, uel prouisionem uenerabilis fratris nostri* Episcopi.N.*pertinen.si quod in* Ciuitate,*uel diocœsi* N.*uacat ad præsens, uel cùm uacauerit, quod idem.*N.*infra unius mensis spacium, postquàm sibi de illius beneficij uacatione constiterit, duxerit acceptandum, autoritate nostra prouidere curetis.* Inducen. *eundem.*N.*in corporalem possessionem huiusmodi beneficij.*Et *defenden.inductum, ac facien.eum ad illud etiam si* Canonicatus,& *præben.fuerit, ut est moris admitti, sibiq; de ipsius beneficij fructibus, redditibus prouen.iuribus, & obuen.uniuersis integre responderi* Contradictores &c.Non *obstan.si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales, uel generales di-*

si uerò aliarum personarū regulariū, tunc ponitur, cōmuniter tātum. si uerò in alijs, ut in textu. Quādo *quis impetrat extra suam diocœsim, tunc ponitur, ubi dictus.*N. *propriam mansionem, ut asserit, elegisse &c.*Ista *clausula, per uos, uel alium, seu alios, ponitur quando scribitur tribus iudicibus.*Quando *autem scribitur uni tantum, tunc dicimus,* Inducen.*per te &c.*Nota,*quòd ubicunq; fit præiudicium ordinario; semper dicitur, autoritate nostra, sed ubicunq; ipsi non fit præiudicium, dicitur, per censuram ecclesiasticam.*

Quando unus iudicum est Episcopus tunc ponitur, Tu frater Episcope, cum eorum altero ea nihilominus &c. Ista clausula, duntaxat, ponitur quando scribitur ordinario, sed quando alijs scribitur, tunc ponitur ut in textu, et tūc subiūgitur, quòd si non omnes &c.

eas habitorum ei factam, nisi postquàm ei constiterit quòd idem. N. huiusmodi beneficium acceptare noluerit disponere quomodo presumant districtius inhibemus. Decernen. irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis autoritate scienter uel ignoranter contigerit attentari. Quòd si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo uestrum ea nihilominus exequamini. Dat. Romæ &c.

Volumus autem quòd si tu præsentes literas non potueris, seu nolueris exequi, Dilecti filij Præpositus & Decanus. N. ecclesiarum literas ipsas, ac omnia & singula in eis contenta, secundum ipsarum literarum tenorem exequi poßint, & debeant, super quo eis tenore præsentium mandatum damus, & etiam potestatem. Et insuper præfato &c.

FINIS.

Platina Bartholomaeus pag. 123.
Carthusianus [illegible] 104.

Lugduni
Apud Matthiam Bonhome,
M. D. XLVI.

PROVINCIALE
*OMNIVM ECCLESIA*RVM CATHEDRALIVM VNIVERSI ORBIS, CVM

cuiusq; regionis monetæ nomenclatura ac ualore, nuper ex libro Cancellariæ Apostolicæ excerptum.

LVGDVNI M.D.XLVI.

Alter in ... [illegible]

PROVINCIALE OMNIVM ECCLESIARUM excerptum à libro Cancellariæ Apostolicæ.

IN ciuitate Romana sunt quinq; ecclesiæ, quæ Patriarchales dicuntur, uidelicet, Ecclesia. s. Ioan. Lateranē. quæ cōsueuit habere priorē ordinis s. Augustini, modò Decanū.

Eccle. s. Petri, quæ habet Archipresbyterū, q debet esse Car.

Eccle. seu monasteriū s. Pauli extra muros Vrbis, quod habet Abbatē ordinis s. Benedicti.

Ecclesia. s. Mariæ maioris, quæ habet Archipresbyterū, qui debet esse Cardinalis.

Ecclesia, seu monasterium s. Laurentij extra muros, quod habet Abbatem ordinis s. Benedicti. Quibus ecclesijs aßignati sunt episcopi septem, uidelicet.

Dominus Papa.

Episcopus Ostiē. & Velletrēsis.

Eps Portuensis, & s. Ruffinæ.

Episcopus Sabinensis.

Episcopus Tusculanensis.

Episcopus Prænestinensis.

Episcopus Albanensis.

Singulis autem Vrbis Ecclesijs aßignati sunt Presbyteri Cardinales Vigintiocto, Diaconi uerò sunt octodecim.

¶ In primis de ecclesijs presbyterorum Cardinalium.

Tituli. s. Crucis in Hierusalē presbyter Cardinalis.

Tituli sanctorum Marcellini, & Petri presbyter Cardinalis.

Tituli sanctorum quatuor coronatorū Presbyter Cardinalis.

Tituli sanctorum Ioānis, & Pauli presbyter Cardinalis.

Tituli sanctæ Anastasiæ presbyter Cardinalis.

Tituli. s. Sabinæ presbyter Card.

Tituli. s. Stephani in Cœlio monte presbyter Cardinalis.

Tituli. s. Clementis presby. Card.

Tituli sanctorum Nerei, & Archilei presbyter Cardinalis.

Tituli. s. Susannæ presby. Cardin.

Tituli. s. Potentianæ presby. Car.

[illegible]

Tituli.s.Sixti presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Petri ad uincula presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Martini in mõtibus presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Eusebij presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Priscæ presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Praxedis presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Vitalis presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Ciriaci in Termis presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Marci presbyter Cardinalis.
Basilicæ Duodecim Apostolorũ presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Marcelli presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Laurẽtij in Lucina presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Laurẽtij in damaso presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Balbinæ presbyter Cardinalis.
Tituli.s. Mariæ in transtiberim presbyter Cardinalis.
Tituli.s.Ceciliæ presbyter Cardinalis.
Titu.s. Grisogoni presbyter Cardinalis.

¶ De Ecclesijs Diaconorũ Cardinalium.

Sanctæ Luciæ in Septisolijs.
Sanctæ Mariæ in Aquiro.
Sancti Theodori.
Sanctæ Mariæ in Cosinedin.
Sãcti Georgij ad Velum aureum.
Sanctorum Cosmæ & Damiani.
Sanctæ Mariæ nouæ.
Sancti Hadriani.
Sanctorum Georgij, & Bacchi.
Sanctæ Mariæ in uia lata.
Sanctæ Mariæ in porticu.
Sãncti Angeli.
Sancti Nico.in carcere Tulliano.
Sanctæ Mariæ in Dominica.
Sancti Eustachij.
Sancti Nicolai inter imagines.
Sancti Viti in macello.
Sanctæ Agathæ.

¶ Episcopi qui sunt sub Ro. Pont.& non sunt in alterius prouincia constituti.

Ostiensis,& ualletrensis.
Portuensis,& s.Ruffinæ.

Sabinensis.
Tusculanensis.
Præuestinensis.
Albanensis.

CIVITATES mundi, quæ vltra vrbē tenentur à Christianis.

In cāpania & maritima.

Anagnin.
Sagnin.
Ferentin.
Alatrin.
Verulan.
Terracineñ.
Sorañ.
Fundañ.
Aquinas.
Tiburtin

In Aprucina, & Marsicana prouincia.

Aquilen. } uniti.
Furcanen.
Marsican.
Valuensis, seu Sulmonen.
Theatinus.
Adrien. } uniti.
Pennensis.
Aprutinus, seu Theran.

In Thuscia, & patrimo.

Nepesin. } uniti.
Sutrin.
Ciuitatē, uel Ciuitatis. } uniti.
Castellan.
Ortan.
Balneoregien.
Montisfalconis. } uniti.
Cornetan.
Vrbeuetan.
Viterbien. } uniti.
Tuscanen.
Castren.
Suauen.
Clusinus.
Perusin.
Castellanus.
Aretin.
Grossetan.
Vulteran.
Senen. Archiepiscopus.
Lucan.
Pistorien.
Pientin.
Florentin. Archiepiscopus.
Fesulan.
Binensis.
Lunensis.
Sarzanen.

Corthonensis.

In Ducatu Spoletano.

Aßisinas.
Fulginas.
Nuccerin.
Eugubin.
Spoletan.
Tudertin.
Amelien.
Narniensis.
Interamnensis.

In Marchia Anconitana

Asculanensis.
Firman.
Camerinensis.
Auximanensis.
Humanas. } *coniuncti.*
Anchonitan.
Esinensis, uel Exinas.
Senogalien.
Fanensis.
Pisaurensis.
Forosempronienſis.
Calliensis.
Vrbinas, seu Sancti Leonis.
Racanatensis.
Macceratensis.

In Romandiola.

¶ Archieps Rauennas habet hos suffraganeos.

Ariminensis.
Foroliuiensis.
Cersanetensis.
Ceruiensis.
Brittonoriensis.
Foropompiliensis.
Imolensis.
Fauentinus.
Sarenien. uel Sarsinaren.
Mutinen.
Regien.
Bononien.
Furrarien.
Bobien.
Comaleden.
Parmen.
Barcinen.
Placentin.

In Insula Regni Siciliæ

¶ Archiepiscopus Panormitanus hos habet suffraganeos.

Agrigentin.
Mazaren.
Meleuitan. uel Malten.

¶ Archieps Montis regalis hos habet suffraganeos.

Siracusanensis.

Cathaniensis.

¶ Archiepiscopus Messanẽsis hos habet suffraganeos.

Cephaludensis.

Pacen. & Lipparien. sunt uniti.

Sãcti Marci. } *isti duo sunt exẽpti & uniti.*
Militen.

In Calabria.

¶ Archiepiscopus Regien. hos habet suffraganeos.

Lucrensis.

Cotroniensis.

Cassanensis.

Cathacensis.

Neocastrensis.

Giracensis.

Toropeten. aliàs Tropiensis.

Bonensis.

Squlacensis.

¶ Archieps̃ Cosentin. hũc habet suffraganeum.

Marturanensis.

¶ Archieps̃ Rossanen. nõ habet suffraganeos.

Bisignanen. est exemptus.

¶ Archiepiscopus Sanctę Seuerinæ hos habet suffraganeos.

Ebriacen. uel Vmbraticen.

Strigulen. uel Seroniẽ. aut Insulẽ.

Geneocastren. uel Genicocastrẽ.

Gerentinen.

Sancti Leonis.

In Apulia.

¶ Archieps̃ Larcatin. hos habet suffraganeos.

Mutulensis.

Castellanen. uel Castellanaten.

¶ Archieps̃ Brundusin. hũc habet suffraganeum.

Astrimen. uel Ostrinen.

¶ Archieps̃ Hidronti. hos habet suffraganeos.

Castrensis.

Gallipolitan.

Liciensis, uel Licenensis.

Vgentinen. uel Ogentin.

Lucensis, uel Lucadensis.

Neritonen. est exemptus.

¶ Archieps̃ Barensis hos habet suffraganeos.

Betontinensis.

Caẽlphaian. uel Melphiten.

Iuuenacensis.

Rubentinensis, uel Rubensis.

Salpensis.

Cauriensis.

Bitterensis.

Conuersan.
Mineruiensis.
Polignianensis.
Catherinensis.
Lauellinensis.

¶Archiepiscopus Tranēsis hos habet suffraganeos.

Vigiliensis.
Andren. uel Adriē. } cõiuncti.
Penensis.

¶Archiepiscopus Sipõtin. vel montis Gargani hos habet suffraganeos.

Vescanensis. } exempti.
Troianensis.
Melphiensis.
Monopolitanen. } exempti.
Rapollen.

¶Archiepiscopus Consañ. hos habet suffraganeos.

Auranensis.
Sarranensis.
Montisuiridis.
Laquedonen.
Sancti Angeli de Lombardis.
Bisaciensis.

¶Archieps̄ Acheronti. hos habet suffraganeos.

Potentiensis.
Gricariensis.
Venusinensis.
Grauinensis.
Angolensis.

In terra laboris.

¶Archieps̄ Beneuētanus cuius ciuitas est Romanę Ecclesiæ, hos habet suffraganeos,

Thelesinen.
Sanctæ Agathæ.
Aliphiensis, uel Alipharen.
Montis Marani.
Auellinensis.
Vican.
Arianensis.
Boianensis, uel Roianen.
Asculanensis.
Nucerin.
Tertibulensis.
Draconensis.
Vlturanensis.
Alarinen.
Ferentinensis, uel Florentinen.
Ciuitatensis.
Termolensis.
Lesinensis.
Frequentinensis.
Triuentinensis.
Biminensis.
Vadiensis, uel Gadiensis.

Musanensis.
Sanctæ Mariæ.
¶ Archieps Salernitan. hos habet suffraganeos.
Caputaquensis.
Policastrensis.
Nusauitan. uel Nuscan.
Sarnensis.
Aceruensis, uel Acernen.
Marsicensis.
Rauellensis est exemptus.
¶ Archieps Amalphitã. hos habet suffraganeos.
Capricanensis.
Scalensis, uel Camensis.
Minorensis.
Siteranensis.
¶ Archieps Surrenti. hos habet suffraganeos.
Lobrensis.
Salpensis.
Equen. uel Aquensis, alias Vicen. uel Vican.
Castellimaris, uel Scabiensis.
¶ Archieps Neapolitan⁹ hos habet suffraganeos.
Auersan. est exemptus.
Nolan.
Puteolanensis.
Cumanensis.
Acerran.
Iscalan.
¶ Archieps Capuanus hos habet suffraganeos.
Theanensis.
Caluensis.
Calmensis.
Suessan.
Venafran.
Aquitanen. uel Aquinaten.
Isernensis.
Casertanensis.
Caiacensis.
Casinen. est exmpetus.

In Tuscia, & Corsica.

¶ Archieps Pisan. hos habet suffraganeos.
Messanensis.
Aiacensis.
Alariensis.
Segonensis.
Ciuitatensis.
¶ Archieps Ianuensis hos habet suffraganeos.
Bobiensis, uel Robiensis.
Aprumacensis, uel Brumacensis.
Metenensis, uel Maranensis.
Acciensis, uel Amprumacensis.
Nubiensis, uel Nebiensis.

Nauensis.
Albiganensem.

In Sardinia.

¶ Archieps Calaritanensis, hos habet suffraganeos.
Sulcitan. uel Sulcien.
Doliensis.
Suellensis, hodie est unitus Calaritan.
¶ Archiepiscopus Turitan. hos habet suffraganeos.
Sorrensis.
Plonatensis.
Ampuriensis.
Gisacensis, uel Girardensis.
Castrensis.
Othauensis, uel Othaicensis.
Bosanensis.
¶ Archiepiscopus Alborensis hos habet suffraganeos
Vssellensis
Sanctæ Iustæ.
Terræ albæ.
Ciuitanensis.
Galtellinensis. Isti duo sunt exempti.

In Flamminia, & Lombardia.

¶ Archieps Rauenas hos habet suffraganeos.
Adriensis.
Comaclensis.
Ceruiensis.
Foroliuiensis.
Foropompiliensis.
Velliuiensis.
Cesenatensis.
Sarcniensis, uel Sarsinatensis.
Fauentin.
Imolensis.
Mutinensis.
Bononiensis.
Reginensis.
Parmensis.
Barcinensis.
¶ Archieps Mediolanensis hos habet suffraganeos.
Bergomensis.
Brixiensis.
Cremonensis.
Laudensis.
Nouariensis.
Vercellensis.
Ipporegiensis.
Vigleuiensis.
Astensis.
Aquensis.
Albensis.

Terdonenensis.
Saonensis.
Albinganensis.
Vintimilensis.
Placentin.
Papiensis.
Ferrariensis: Isti duo sunt exēpti.

¶ Archieps Taurinensis hos habet suffraganeos.

Casalen.
Salutiarum.
Montisregalis.

In Dalmatia supra mare.

¶ Patriarchatus Aquilegiensis hos habet suffraganeos.

Mantuanensis.
Cuman.
Tridentinensis.
Veronensis.
Marauensis.
Paduanensis.
Vincentinensis.
Teruisinensis.
Concordiensis.
Cenetensis.
Feltrensis.
Bellunensis. Isti duo sunt uniti.
Polanensis, uel ponensis.
Parentinensis.
Triestinensis, uel Tergestinensis.
Comaclensis, uel Petenensis.
Capitis Istriæ, uel Iustinopolitā.
Maoriensis.
Ciuitatis nouæ, uel Emonensij.

In Istria super mare.

¶ Patriarchatus Gradensis hos habet suffraganeos.

Castellanensis, uel Venetiarum.
Torcellanensis.
Equilensis, uel Ensulan.
Caprulienfis.
Clodiensis.
Ciuitatis nouæ.

In Sclauonia.

¶ Archieps Iadrensis hos habet suffraganeos.

Ausarensis.
Veglensis.
Arbensis.

¶ Archieps Spalatensis hos habet suffraganeos.

Traguriensis.
Temensis.
Scardonensis.
Temnensis.
Nonensis.
Almisiensis.

Sibinicensis.
Farensis.

¶ Archiepiscopus Ragusin. hos habet suffraganeos.

Stagnensis.
Rossonensis, uel Bossononensis.
Tribuniensis.
Catharensis.
Bacensis } *coniuncti.*
Rosensis
Biduanensis.

¶ Archieps Antibarẽsis hos habet suffraganeos.

Dulcimensis.
Suacinensis.
Driuastensis.
Polastrensis.
Scodrensis.
Arbensis.
Sardensis.
Surtarensis, uel Acittarensis:

In *Regno Vngariæ.*

¶ Archieps Strigoniẽsis hos habet suffraganeos.

Agriensis.
Niciensis.
Vaciensis.
Quinq; ecclesiensis.
Vesprimiensis.
Lauriensis.

¶ Archieps Colocensis hos habet suffraganeos.

Zagabriensis, uel Zagrabiensis.
Transiluanensis.
Visemburgensis.
Voccadrensis.
Cenadiensis.
Suimensis.
Bosnensis.

In *Regno Poloniæ.*

¶ Archieps Guerzensis hos habet suffraganeos.

Vratislauiensis.
Lubricensis.
Vaniensis est exemptus.
Plorensis.
Cracouiensis.
Poznauiensis.
Mazouiensis.
Pomeuariensis, uel Vadislaniẽsis.

In *Alemania.*

¶ Archieps Maguntin. hos habet suffraganeos.

Pragẽsis caput Regni Boœmiæ.
Marouiensis, uel Olomensis.
Fistetensis.
Herbipolensis.
Constantiensis.

Curiensis.
Argentinensis.
Spirensis.
Vormacensis.
Verdensis.
Hildeshemensis.
Halberstatensis.
Paldeborensis.
Bambergensis est exemptus.

¶ Archiepiscopus Coloniensis hos habet suffraganeos.

Leodiensis.
Traiectensis.
Monasteriensis.
Mindensis.
Osnaburgẽsis, uel Osemburgẽsis.

¶ Archieps Bremensis hos habet suffraganeos.

Barduicensis, nunc destructus.
Cadeburgensis, uel Conuermen.
Lubicensis.
Auernien. uel Mihiliburgen.

In *Liuonia, & Prussia.*

¶ Archiepiscopus Rigensis hos habet suffraganeos.

Olisiensis.
Trabatensis.
Curomensis.

¶ De Insula Sanctæ Mariæ in Prusia.

Lithoniensis.
Zimaliensis.
Vermensis.
Pomezaniensis.
Sambiensis.
Culmensis, uel Curladensis.

¶ Archieps Magdeburgẽsis hos habet suffraganeos.

Huergensis.
Brandeburgensis.
Misnen. uel Misen.
Manserburgensis.
Citen. uel Neuburgen.

¶ Archieps Salseburgensis hos habet suffraganeos.

Patauiensis.
Ratisponensis.
Frisrenen. uel Fisingen.
Gurcensis.
Brisinensis.
Sequouensis.
Reinẽ. uel Enimo. de nouo creat.
Lauendinen. uel Lauentin.

¶ Archieps Treuerensis hos habet suffraganeos.

Metensis.
Tullensis.
Virdunensis.

In Burgũdia & Sabau.

¶ Archieps Bisuntiñ. hos habet suffraganeos.

Basiliensis.
Lausanensis.
Bellicensis.

¶ Archiepš Tarentasiensis hos habet suffraganeos.

Seduensis.
Augustensis.

In prouincia prouinciæ.

¶ Archiepš Eduensis hos habet suffraganeos.

Dignensis.
Niciensis.
Grassensis.
Glaudatensis.
Senetensis.
Venciensis.

¶ Archiepš Aquensis hos habet suffraganeos.

Aptensis.
Regensis.
Foroiuliensis.
Vanicensis.
Sistaricensis.

¶ Archiepš Arelatensis hos habet suffraganeos.

Maßiliensis.
Auinionensis.
Vasionensis.
Aurasicensis.
Tricastrinensis.
Carpetoracensis.
Cauallicensis.
Tholonensis.

¶ Archiepš Vienẽsis hos habet suffraganeos.

Valentinẽ. Diẽsem sunt cõiuncti.
Viuariensis.
Grationopolitan.
Maurianensis.
Gebennensis.

In Francia.

¶ Archiepš Lugdunẽsis hos habet suffraganeos.

Eduensis.
Matisconensis.
Gabilonensis.
Lingonensis.

¶ Archiepš Seno. hos habet suffraganeos.

Parisiensis.
Carnotensis.
Aurelianensis.
Niuernensis.
Antisiodorensis.
Træcensis.
Meldensis.

¶ Archieps Rhemēsis hos habet suffraganeos.

Sueßionensis.
Cathalonensis.
Cameracensis.
Tornacensis.
Morinensis.
Attrebatensis.
Ambianensis.
Nouionensis.
Siluenatensis.
Beluacensis.
Laudunensis.

In *Normandia.*

¶ Archieps Rothomagensis hos habet suffraganeos.

Baiocensis.
Abrincensis.
Ebroicensis.
Sagiensis.
Lexouiensis.
Constantiensis.

In *Britannia.*

¶ Archieps Turonensis hos habet suffraganeos.

Cenomanensis.
Nannetensis.
Carisopitensis.
Venetensis.
Leonensis.
Trecorensis.
Andegauensis.
Briocensis.
Maclouiensis.
Redonensis.
Dolensis.

In *Ducatu Aquitaniæ.*

¶ Archieps Bituricensis hos habet suffraganeos.

Claromontensis.
Ruthenensis.
Lemonicensis.
Mimatensis.
Albiensis.
Casurcensis.
Castrensis.
Vabrensis.
Tutellensis.
Sancti Flori.
Aniciensis est exemptus.

¶ Archieps Tholosanus hos habet suffraganeos.

Pictauiensis.
Xantonensis.
Engolismensis.
Petragoricensis.
Agennensis.
Condouiensis.

Mallacensis
Lucionensis } *de nouo creati.*
Sarlatensis

In *Vasconia.*

¶ Archieps Auxitañ. hos habet suffraganeos.

Aquensis.
Ledroensis.
Conuenarum.
Conseranensis.
Taruiensis.
Olorensis.
Vasatensis.
Baionensis.
Lascurrensis.
Adurensis.

In *Gotia.*

¶ Archieps Narbonēsis hos habet suffraganeos.

Carcassonensis.
Bitercensis.
Agathensis.
Ledouensis.
Sancti Pontij Thomeriarum.
Electensis.
Nemausensis.
Magalonensis.
Vticensis.
Ginnensis.

In *Regno Aragonum.*

¶ Archieps Tarraconensis, hos habet suffraganeos.

Barchinonensis.
Gerundensis.
Vicensis.
Illerdensis.
Vrgellensis.
Dertusensis.
Valentinensis.
Maioricensis.

¶ Archieps Cæsaraguſtañ. hos habet suffraganeos.

Oscensis.
Tirasonensis.
Pampilonensis.
Calaguritan.
Segobricensis.

In *Regno Castellæ, & Legionis.*

¶ Archieps Toletanus hos habet suffraganeos.

Seguntinensis.
Oxomensis.
Burgensis.
Palentin.
Segobsensis.
Conchensis.

Cordu=

Cordubensis.
Carthaginensis.
¶ Archieps Cõpostellanus hos habet suffraganeos.
Abulensis.
Placentinensis.
Salamantin.
Elborensis.
Caurimensis.
Vlixbonensis.
Legionensis. } *exempti.*
Ouetensis.
Samorensis.
Ciuitatensis.
Egitaniensis.
Lamentensis.
Pacensis.

In *Regno Portugaliæ.*

¶ Archieps Bracharẽsis hos habet suffraganeos.
Portugalensis caput regni.
Columbriensis.
Visensis.
Auriensis.
Tudensis.
Lucensis.
Astoricensis.
Mindoniensis.
¶ Archieps Ispalẽsis hos habet suffraganeos.
Gienensis.
Godicensis, uel Gaden.
Siluensis.
Mariochitan. in Aphrica.
Rubicensis.

In *Regno Angliæ.*

¶ Archieps Eboracensis hos habet suffraganeos.
Dunelensis.
Barleobensis.
¶ Archieps Cãtuariẽsis hos habet suffraganeos.
Londouiensis.
Roffensis.
Cicestrensis.
Exouiensis.
Vinconiensis.
Vellensis. } *uniti.*
Barthoniensis.
Garesbienensis.
Vuigorniensis.
Herefordensis.
Conuertensis. } *coniuncti.*
Lichefeldensis.
Lincolinensis.
Noruicensis.
Heliensis.
Menenensis.

Landanensis.
Bangorensis.
De sancta Asaph, siue Assanen.

In Regno Hyberniæ, siue Islandiæ.

¶ Archieps Armachañ. hos habet suffraganeos.
Dundelegalensis.
Lugundunensis.
Mirdensis.
Conuarensis.
Argadensis.
Bachabonensis.
Bathugurensis.
Damligiriarensis.
Darcikiensis.
Cluanensis.
Dondalerkglan.
Lumidinensis.
Tubernensis.
Cluenaria.
Drumorensis.
¶ Archieps Dublanẽsis hos habet suffraganeos.
Gledoralensis,
Fetruensis.
Offoriensis.
Leglinensis.
Rildarensis, uel Darensis.
¶ Archieps Casselensis hos habet suffraganeos.
Laoniensis, uel Linuricensis.
Finabrensis.

De Insula Cathai.

Dekerua.
Imilicensis.
Rossensis.
Vatrafordensis.
Lisinorensis.
Clonensis.
Corkarensis.
Derosaylichit.
Lumbricensis.
¶ Archieps Tuaniensis hos habet suffraganeos.
Duacensis.
Demageo.
Guachdunensis.
Deroscomon.
Decholam.
Clonfertensis.
Achadensis.
Alachdensis.
Detelmunduach.
Elfinensis.

In Regno Datiæ.

¶ Archieps Lundensis, Suetiæq; primas hos habet

suffraganeos.

Rostrildensis.
Othomensis.
Sestleuicensis.
Ripensis.
Rauelensis.
Vuibergiensis.
Arusiensis.
Burhlanensis.

In *Regno Noruegiæ.*

¶ Archiepiscopus Nidrosiē sis hos habet suffraganeos.

Bergensis.
Stauagiensis.
Hemetensis.
Asloënsis.
Horcadensis.
Pharensis.
Sodrensis.
Greualadiensis.
Eaensis.
Scolarensis.
Olensis.
Grandensis.
Nellandensis.

In *Regno Suetiæ.*

¶ Archieps Vpsalensis hos habet suffraganeos.

Scarensis.
Lincopensis.
Stiruunensis.
Aguriensis.
Aloënsis.
Vaxionensis.
Abdensis.

In *Regno Scotiæ.*

¶ Archiepiscopus Sācti Andreæ hos habet suffraganeos.

Glasquensis.
Ergadiensis.
Candidæ casæ.
Catanensis.
Abredonensis.
Dumblanensis.
Brichinensis.
Murenensis.
Rossensis.
Dumkeldensis.
Glauidensis.

In *Regno Sardiniæ.*

¶ Archiepiscopus Calarita. hos habet suffraganeos.

Sulciensis, uel Sulcitan.
Dolensis, uel Doliensis.
Suellensis.

¶ Turitan' Archiepiscopus

hos habet suffraganeos.
Sorrensis.
Plonaccensis.
Ampuriensis.
Gisardensis.
Castrensis.
Othanensis.
Rosan.

¶ Archieps Arborensis hos habet suffraganeos.
Vselensis.
Sanctum Iustum.
Terræ albæ.
Ciuitatensis est exemptus.
Galcellinensem.

In Vltramarinis partibus, & quæ tenentur ab infidelibus.

¶ Patriarcha Hierosolimitanus hos habet suffraganeos.
Ebronensis.
Lidensis.
Ascalonensis, qui dicitur Bethleē.

¶ Archieps Tyrensis hos habet suffraganeos.
Aconensis.
Sidomensis.
Bericensis, uel Bencensis.
Pencensis, uel Paucadensis.

¶ Archieps Cæsareæ hūc habet suffraganeum.
Sabasten. q aliàs dicitur Samaria.

¶ Archieps Nazarenus hūc habet suffraganeum.
Thiberiadiensis.

¶ Patracensis Archieps nullum habet suffraganeum.

¶ In Patriarchatus Anthiočeñ. sunt. cliiij. Ecclesię Cathedrales, ad īstar illi⁹ verbi Euāgelici, Impletum est rete magnis piscibus. cliiij. de quibus his tēporib⁹ hos habet Archiepiscopos, q inferi⁹ annotant. Suffraganei verò sunt isti.
Gabulensis.
Laodicensis.
Anencendensis.
Tripolitan.
Biblien. qui dicitur Gibiler.

¶ Archieps Tarseñ. nullū habet suffraganeum.

¶ Archieps Edeseñ. q aliàs dicitur Rex Medorum, nullum habet suffraganeum.

¶ Archieps Apparieñ. habet hunc suffraganeum.
Valaniensis.

¶ Archieps Tulupdeñ. qui

aliàs dicit Eliosopolitañ. nullũ habet suffraganeũ.

¶ Archieps Conzeñ. nullum habet suffraganeum.

¶ Archieps Manustreñ. nullum habet suffraganeum.

¶ *Iuxta traditiones ueterum, & etiam quædam scripta, quæ autoritatem habent non modicã apud Palestinos, & maximè Græcos, Hierosolimitana Ecclesia usque ad tẽpora D. Iustiniani Augusti Episcopũ habuit nulla uel modica dignitatis prærogatiua gaudẽtẽ. Tempore uerò prædicti Principis, congregata est synodus generalis apud Constantinopolim, tẽpore domini Vigilij Papæ, Elicij Cõstantinopolis, Apollinarij Alexãdrini, do. Eustachij Anthiocen. Patriarcharum super tribus capitulis, uidelicet, sup scriptis Theodorici Thitil. Itẽ scriptis Theodorini Mopsuestæ Episcoporũ, & epistola Hibæ ad Marim Persam In qua synodo post alias ecclesiæ Dei necessarias institutiões, quas pro tempore promulgãdas decreuerat Sanctorum Patrum, qui ad eam cõuenerant autoritate prædicta Deo amabilẽ honorare Ecclesiam, & eius Episcopo locum inter Patriarchas dare communi sanxit uoluntate, reuerentiã exhibẽs sanctæ Resurrectiõis. Et quoniam prædicta Dei ciuitas Hierusalẽ, & ciuitas quasi im limitibus Alexandrini, & Antiocheni Patriarcharum erat, nec haberent unde illi urbes ordinarent suffraganeos, nisi utriq; Patriarchæ aliquid detraheretur, uisum est expediens, ab utroq; aliquid decerpere, ut eidem iuxta formam aliorum Patriarchatuum ordinarent subiectas. Subtraxerunt ergo Antiocen. Cæsariensem, & Sutopolitan. metropoles. Alexandrinum uerò Raquibensem, qui est hodie Patracensis, ubi non est Archiepiscopus metropolitan. & quoniã eundem Patriarcham oportebat habere præter supradictos Metropolitan. familiares suffraganeos, quos Græci Euicellos uocãt, subtraxerũt prædictis Metropolitan. quosdã episcopos, & quosdam de nouo creauerunt, usq; ad xxv. quorum urbium numerum,*

& nomina subiunximus, computatis prius Metropolitan. & earum suffraganeis. Et ordo est talis.

In Palestina.

¶ Prima Sedes Cæsarea Mãconia, quæ & Palestiñ. vocatur, quam reædificauit Herodes, sub hac sunt episcopatus decem & octo.

Semantipadrida.
Yamas.i.Arsur.
Nicopolis.
Sorucis.
Rasias, aliàs Rabos.
Regum Apogos.
Regum Serico.
Regum Homas.
Bemmemgadaron.
Adotus Regum.
Pamlias.i.Palmenum.
Azioius typum.
Ephromason.
Estilion.
Tricomias.
Toxus, uel Trexus.
Scalcum.
Constantunaquis.

In Gallilæa.

¶ Sedes secunda Scitopolis, sed hodie ob venerationẽ Annunciationis Dominicæ, & Natiuitatis Beatæ Mariæ virginis translata est sedes ad Nazaret. Sub hac sunt Epat⁹ ix. videlic.

Capitelidos.
Miru.
Gedeum.
Pelon, uel pilen.
Mulius.
Yppus.
Tretacomas.
Climangaulanus.
Comanas.

In Arabia, & Syria.

¶ Sedes tertia Vetera Arabiæ. Sub hac sunt Episcopatus. xxxv.

Adrason.
Neiu.
Ierapolis.
Neupolis.
Phenustus.
Constandas.
Tricomias.
Saltum.
Exacconnas.

Comogonias.
Comastanis.
Comocoreatus.
Comonilutinos.
Conusueatis.
Conuseraconas.
Diasrerason.
Philodelphios.
Esuis.
Philopopoles.
Dyonisias.
Pontaconicas.
Canofados.
Vocaneos.
Comiseraconas.

¶ Suffraganeorũ prima Ledda, quę est hodie Sanctus Georgius.

Ioppe, idest, Iaffe.
Assaon.
Meunas.
Neapolis.
Iericuntus.
Tyberiadis.
Legionum.
Capicolmo.
Maittonen.
Nazareth, ubi hodie est Archeps
Tabor ubi transfiguratus est Christus.
Caraca, uel Petra.
Hadraga.
Helrenopolis.
Fram.
Monsina, ubi in Pedemontis est Abbatia in uertice Episcopatus.

¶ Hæc est ordinatio sub Apostolica sede Antiochię Catholicorum Metropolitanorum Archiepiscoporũ, & Episcoporum.

Catholicus Yrampolis, quæ est Baldoch.
Catholicus, qui est perfidus.

¶ Sedes prima secundæ ordinationis, sub hac sede sunt hĳ Episcopatus.

Porphireon.
Plomaidis.
Sidon.
Sarepta.
Biblium.
Berion.
Orchosia.
Beritus.

¶ Secunda Sedes secũdæ ordinationis Tharsus, sub hac sede sunt hĳ Epatus.

Sebastis.

Mallos.
Tina.
Thoricos.
Poderados.

¶ Sedes Tertia Edessa, sub hac sunt hĳ Episcopatus.

Virromi.
Constantia.
Carron.
Matropolis.
Vachaon.
Cedmaron.
Intheria.
Querquensia.
Tapasaron.
Calimicos.

¶ Sedes quarta Appamia, sub hac sunt hĳ Episcopatus.

Epiphania.
Larissa.
Riphania.
Valanea.
Archusa.

¶ Sedes quinta Terapolis.i. Malbech, sub hac sunt hĳ Episcopatus.

Scuma.
Sunon.
Varnallis.
Neosemea.
Petri.
Errimon.
Balichi.
Europi.

¶ Sedes sexta Rostra.i.Buselech, sub hac sede sunt hĳ Episcopatus.

Cerason.
Philadelphia.
Auscadon.
Zotoyma.
Hetri.
Yem.
Perambo.
Dyonisia.
Neylon.
Lorea.

In Armenia.

¶ Sedes septima Anauersa, sub hac sunt hĳ Epãtus.

Epiphania.
Rossos.
Alexandres.
Ymorpolis.
Camprisopolis.
Flamas.
Castanelli.
Eguas.
Siria.

¶ Sedes octaua Seluisia, sub hac sede sunt hij Epatus.

Claudiopolis.
Diocesaria.
Oropi.
Dalixandos.
Senila.
Kelenderis.
Anemori.
Sicopolis.
Lamos.
Antiochia parua.
Irmopolis.
Nephelia.
Ristra.
Yompi.
Philadelphia parua.
Germanico.
Mobda.
Domeciopolis.
Zinoepolis.
Adrason.
Miloi.
Neapolis.

In Syria.

¶ Sedes noua Damascus, sub hac sede sunt Episcopat⁹ innumerabiles.

Pamiponi.
Laudacia.
Guuakonechora.
Zabrudaldanabi.

¶ Archieps Tornualētis, qui est primus totius Bulgariæ, & nullum habet suffraganeum.

¶ Archieps Velesbudien.

¶ Archieps Prosexalmensis hos habet suffraganeos.

Scopien.
Pizriensem,
Budinensis uel Brusiberensis.
Luosiensem.
Brunciberensem.

In Romania.

¶ Ecclesia cōstantinopolitana hos habet suffraganeos.

Colubriensem.
Naturensem.
Spigacensem.
Dorkensem.
Pauadensem.
Calcedonensem.

¶ Archieps Irachliensis hos bet suffraganeos.

Redesconensis.
Peristaciensis.
Galipolensis.

Darnensem.
Curlotensem.
Archadopolitan.
Mißmensem.
¶ Archieps Patraceñ. hos habet suffraganeos.
Lapsacensem.
Dinensem de Sallana.
¶ Archieps Squisiceñ. vltra brachium sancti Georgij hos habet suffraganeos.
Troianum.
Andrunicanum.
Iacorensem.
Decandmonia.
Lupudiensem.
De Epigonia.
Libariensem.
¶ Archieps Verisieñ. hos habet suffraganeos.
Roßionensem.
Aprensem.
Ripsalensem.
¶ Madricensis Archieps, & Adrinopolitanus Archiepiscopus, nullos habet suffraganeos.
¶ Traianopolitañ. Archieps vnum habet suffraganeũ.
Auiensem.
¶ Malziacen. habet vnũ suffraganeum.
Maronensem.
¶ Mesipolitã. Archieps hũc habet suffraganeum.
Xanociensem.
¶ Philippẽsis Archieps hos habet suffraganeos.
Christopolitanum.
Dragonensem.
Crisopolitanum.
¶ Archieps Serresi. nullũ habet suffraganeum.
¶ Archieps Thesalonicẽ. hos habet suffraganeos.
Citren.
Veriensem.
¶ Archieps Larissenus hos habet suffraganeos.
Dinutrien. uel Dimutricen.
Almurensem.
Cardicensem.
Nazarocensem.
Sidoniensem.
Dinucensem,
¶ Archieps Neopatẽsis hos habet suffraganeos.
Lariaten, uel Lauacen.
¶ Archieps Thebañ. hos habet suffraganeos.

Zorocemensis.
Castoriensis.
¶ Archieps Atheniens. hos habet suffraganeos.
Termopilensis.
Daualiensis.
Salonensis.
Nigropontensis.
Albelonensis.
Reonensis.
Molgarensis.
Eginnensis.
¶ Archieps Corinthieñ. hũc habet suffraganeum.
Arguinensis.
¶ Archieps Patracensis hos habet suffraganeos.
Coloniensis.
Mothonensis.
Coronensis.
Amiclensis.
Andreuillensis.
¶ Archieps Corsiens. non habet suffraganeum.
¶ Archieps Duracensis non habet suffraganeum.

In Insula Creten.

¶ Archieps Cretensis hos habet suffraganeos.
Kirokensis.
Archadiensis.
Gerapetrensis.
Sicinensis.
Milopotaniensis.
Ariensis.
Calamoniensis.
Agiensis.
Rissanensis,
¶ Atridẽsis Archieps hos habet suffraganeos.
Casensis.
Scopulensis.
Napronensis.
Margaricensis.
¶ Soltaniensis Archieps hos habet suffraganeos.
Helenensis.
Sudensis.
Monouasiensis.
Taurisiensis.
Marrochitaniensis.
¶ Vosprenien sis Archieps hos habet suffraganeos.
Thephelisiensis.
Matreben.
Cerson.
¶ Archieps Collosseñ. qui dicitur Rhodon. non habet suffraganeum.

¶ Archiep̃s Cãbalieñ.in dominio Tartarorum, non habet suffraganeum.

Tempore Pipini regis Francorũ fuit cõposita hæc descriptio.

¶ Ex parte Ægypti detinet Soldanus super maritimã fenlonam, vbi fuit tempore Græcorum sedes Archiepiscopalis.

Item detinet Gazarum, & Varonem, quæ fuerunt castra Templariorum, & fuit sedes episcopalis tempore græcorum.

Versus Hierusalẽ detinet Sebasten, quæ fuit, & est sedes episcopalis.

Item detinet Neapolim, quæ est una cum terra Sebasten. antiquitus Samaria dicebatur.

Item detinet grande gericum, & Castrum planorum, & Castrum falbarum, quæ fuerunt Castra nobilißima.

Templariorũ hæc omnia detinet cum pertinentijs suis.

Versus Arabiã, & in Arabia detinet Ebron quæ nũc sanctus Abraham nuncupatur, & est sedes Episcopalis.

Item Castrũ nobilißimum, quod Caphila dicitur.

Item Patracen. Cumaten. & archiepiscopalis sedes, quæ nũc Eracũ uulgariter nũcupatur.

Item Castrum montis regalis & Sebe cũ pluribus alijs Castris quorum nomina ignorantur, & hæc terra debet esse filiæ principis Pipini, & protẽditur à Hierusalẽ p xvj. dietas.

Item uallẽ de mossa, quæ est pars idumeæ, & hæc est uersus Damascũ ubi sunt plura Castra & uillæ, quorum nomina ignorantur, & debent esse domicellæ prædictæ.

Item uersus Atton, & uersus Nazaret castrum Saporiæ, quod fuit regis.

Item montem Tabor, & Castrũ Buriæ, quæ fuerunt Abbatis dicti montis.

Item ciuitatẽ Vaim, ubi olim fuit sedes episcopalis.

Item Bersaidam ciuitatem Petri & Andreæ.

Item castrum, quod bellum uidere dicitur, quod fuit hospitalis Hierosolimitani.

Item in terra de Gor, ubi fuit Sodoma & Gomorra, castrum quod Marescalcia dicitur, quod fuit dicti regis.

Itē Iericho, quod fuit Abbatissæ sancti Lazari de Bethania, & distat ab hac parte Hierusalem per septem leueas.

Item supra mare Gallileæ ciuitatem Tiberiadis, quæ est sedes episcopalis & protenditur hæc terra per duas dietas, & amplius, & hæc omnia detinet cum pertinentijs suis.

Itē uersus Arabiā ex hac parte castrū quod dicitur Cauadesuet quod est fluuius, qui iuxta Tiberiadim fluens fluuio Iordanis iungit, Dominus aūt Tiberiadis est princeps Gallileæ.

Item Tiron & Accon uersus mōtanam, Castrū Saphet quod fuit templariorum.

Item Castrum Nouum quod fuit domini Tironis, quod esse debet filiæ dicti principis.

Item uadum Iacob quod est templariorum.

Item Cæsaream Philippi, quod Bellinas uulgariter appellatur, & est episcopalis sedes & debet esse filiæ dicti Principis, & hæc terra protenditur per unam dietam supra Tirum in Cauas maximas.

Item episcopatum Simoden. castrum, quod Belfeth dicitur, & Canā Belciassem, & protenditur hæc terra per dietā & plus.

In Aphrica.

¶ Qui colliguntur ex Conciliis Aphricanis.

Archiepiscopus Tingensis.
Septensis.
Fessensis.
Bugiensis.
Cyrenensis, q dicitur Bonādrēsis.
Hipponensis.

¶ Archieps Carthaginensis, siue Tunisensis.

Tripolensis.
Baianensis.
Capritanensis.
Baiensis.
Basilitanensis.
Sebastianensis.
Vsulensis.
Estuagensis.

Martiriensis.
Calamensis.
Constantin.hodie.
Madaurensis.
Tagastensis.
Scieniseliatensis.
Abriritanensis.
Neopolitanensis.
Vticensis.
Vsiparensis.
Verensis.
Lacular iensis.
Adrumentinensis.
Sunensis.
Massylitanensis.
Aquisregni.
Fulsiculensis.
Sitiphensis.
Horocellorum.
Opoënsis.
Aurensis.
Abiritanensis.
Rusurensis.
Icositanensis.
Pusquilensis.
Vuilenitanensis.

¶ Et est sciendum quòd in primitiua ecclesia fuit aßignatum & determinatum per dominum papam, & de consilio fratrum ipsius, quomodo deberent uenire ad ecclesiam Romanam pro soluendo tributo domino papæ. Et hoc de exemptis intelligitur, & aliarum ecclesiarum prælatis, uel per legitimos procuratores ipsarum ecclesiarum, monasteriorũ, & locorum aliorũ religiosorum seu domorum, & de filijs quæ tenent feudum à dicta Romana ecclesia. Et ita describitur ad soluendum tributum.

¶ Apuli, Italici, singulis annis quando curia est ultra montes: quando uerò citra, singulis biennijs.

¶ Gallici prouinciales, Cathalani singulis biennijs quando curia est ultramontes: quando uerò curia est citra montes, singulis annis.

¶ Theutonici, Vngari, Siculi, singulis biennijs.

¶ Anglici, Hispani, singulis triennijs.

¶ Vltramarini singulis quadriennijs.

Imperatores Christianorum.

Imperator Romanorum.
Imperator Constantinopolensis.

Reges Christianorum.

Rex Francorum.
Rex Angliæ.
Rex Castellæ & Legionis.
Rex Siciliæ.
Rex Aragonum.
Rex Vngariæ.
Rex Portugaliæ.
Rex Maioricarum.
Rex Nauarræ.
Rex Armeniæ.
Rex Cypri.
Rex Scotorum.
Rex Sardiniæ.
Rex Daciæ.
Rex Norvvegæ.
Rex Trinacliæ.
Rex Bohemiæ.
Rex Poloniæ.
Rex Suetorum, uel Suetiæ.

In Ibernia.

Catholicus.
Comachiæ.
Rex Coloniensis.
Rex Minauiæ.
Menæ, Cathelinæ. Ibi hodie non sunt reges, scilicet, tota Ibernia est sub rege Angliæ.

Isti sunt feudatarij Ecclesiæ Romanæ.

Rex Siciliæ.
Rex Sardiniæ.
Rex Hierosolimitan.
Rex Aragonum.
Rex Vngariæ.

¶ Dominus Clemens Papa. v. fecit fratrem Ioannem de monte Coruino ordinis minorum existentem in dominio Tartarorum Archiepiscopum Cambaliensis in partibus Orientis, & fecit consecrari in curia nouem fratres eiusdem ordinis in episcopos, quos misit ad partes illas suffraganeos, & in auxiliū ipsius Archiepiscopi, &

fuit sibi missum Pallium de Curia, & ordinatum etiã quòd esset pro successore propter loci distantiam.

¶ *Dominus Ioannes Papa.xxij.fecit quendam de ordine Prædicatorum archiepiscopum.*

Soltamen.in partibus Aquilonis, & eodem modo misit sibi septẽ fratres ipsius ordinis pro suffraganeis, quos fecit consecrari in Curia in episcopos, & fuit sibi missum pallium successorum, ut suprà.

Et est sciendum, quòd hodie non sunt plures ecclesiæ patriarchales, seu episcopales, nisi de nouo crearentur per sedem apostolicam.

Isti eligunt Roma. Imperatorem.

In primis Archiepiscopus Maguntinensis, sacri Imperij per Germaniam Archicancellarius.

Item Archiepiscopus Coloniensis, sacri Imperij per Italiam Archicancellarius.

Item Archiepiscopus Treuerensis, per regnum Arelatensis Archicancellarius.

Rex Boëmiæ, qui fuit Dux.

Marchio Brandeburgensis.

Dux Saxoniæ.

Comes Palatin. Rheni. Vnde uersus.

Maguntinensis, Treuerensis, Coloniensis,
Est Palatinus dapifex Dux, portitor ensis,
Marchio præpositus Cameræ, Pincerna Boëmus,
Hij statuunt Dominum cunctis per secula mundi.

Imperator Roma. *debet coronari tribus coronis, videlicet.*

Prima Ferrea, quæ significat potentiam & fortitudinem, & de ista Corona Ferrea debet coronari per Archiepiscopum Colonien.

in uilla

in uilla, quæ Aquisgrana dicitur, Colonien. prouinciæ Leodien. dioc

Secũda est de Argẽto, quæ significat, quod in ipso est clara iustitia & munda & de ipsa argẽtea corona coronatur per Archiepiscopum Mediolan. in ecclesia Modotien. & est Mediolanen. diocœsis.

Tertia est de Auro, quæ significat maioritatem & nobilitatem omnium metallorum, unde per ipsam comparationem debet esse in ipso Imperatore semper iustitia & debet eam firmiter seruare, & semper permittere reddere unicuiq; quod suum est, de ista corona aurea ultimò debet coronari in Vrbe per dominum Papam, in Basilica sancti Petri, in altari sancti Mauritij in signum quòd est Imperator, & sub eo ratione suæ confirmationis. Vnde dictus Imperator stare non debet in Vrbe, nisi per unam noctem post suam coronationẽ, & in exitu Vrbis ascendit montem unum prope ecclesiam sancti Petri extra muros per duo milliaria, qui uocatur mons Maurus, qui quidem mons altior est omnibus alijs de contrata dictæ Vrbis, & tunc quando est in uertice montis eleuans manum uoluẽdo se dicit, omnia quæ uidemus nostra sunt, & ad mandata nostra perueniunt. Et statim mittit per uniuersum mundũ, ut ad mandata sua uenãt omnes Barones, & principes Christiani, & Pagani totius mundi, qui sibi debent respondere: ut in primo folio Codicis, ubi dicitur omnia quæ uidemus nostra sunt, continetur.

SEQVITVR MODO CONVENIENTER videre de ordinibus, & religionibus Christianitatis, & eorum nominibus per Romanam ecclesiã approbatis, & qui ex eis dicantur non mendicantes, & qui mendicantes, & qui militiarum. Et primo de non mendicantibus.

Monachi, Ordo sancti Basilij, & caput uocatur Archimãdrita.
Monachi, Ordo sancti Benedicti, Gilbertus instituit ordinem in Anglia sub regula sancti Benedicti.
Mo. Ordo Cistercien.

Mo. Ordo Cluniacen.

Canonici, Ordo Præmonstraten.

Et istis tribus non additur ordo, Dilecto filio Abbati monasterij Cistertien. Cabilonen. diocœsis, & sic de alijs.

Canonici, Ordo sancti Augustini.

Fratres Ordo sanctæ Mariæ Cruciferorum.

Fra. Ordo cruciferorum cum stella.

Magister, & fratres hospitalis sancti Francisci cruciferorum cum stella in pede pontis. pragen. ordinis sancti Augustini.

Ioanni priori domus fratrum sanctæ Mariæ de Venetijs, ordinis Cruciferorum Castellan. diocœsis.

Fra. Ordo sancti Petri confessoris de Magella.

Fratres, Dominici Sepulchri ordinis sancti Augustini.

Prioratus domus Sepulchri dominici Calatambio ordinis sancti Augustini Tirasonensis diocœsis.

Magister & Fratres.

Priori & capitulo ecclesiæ Ierosolimitan. & sepulchri dominici, ordinis sancti Augustini, per fratres dicti Sepulchri, cuius idem Ioannes frater, & , ut asserit, ordinem ipsum expresse professus est gubernari soliti.

Fra. Ordo Cartusien.

Fra. Ordo uallis umbrosæ sub regula sancti Augustini degen.

Fra. Ordo Camaldulen.

Ioanni priori eremi. Camaldulen. ad Romanam ecclesiam nullo modo pertinentis, Aretin. diocœsis.

Fra. Ordo Grandimonten.

Fra. Ordo fontis Ebrandi sub regula sancti Benedicti.

Fra. Ordo uallis Scholarium, sub regula sancti Augustini.

Fra. Ordo uallis caulium mo. Ordo floren.

Fra. Ordo humiliatorum.

Ioanni præposito domus pistorien. ordinis humiliatorum.

Fra. Ordo sancti Gulielmi sub regula sancti Augustini.

Fra. Ordo Siluestrinorum de montefano.

Ordo sancti Victoris sub regula sancti Augustini.

Ordo de sempingam.

Inno. vij. Dilecti filij priori & conuentus monasterij de sempingam, per priorem soliti gubernari, ad Ro. eccl. nullo modo pertinētis, ordinis sancti Gilberti de sempingam Licolmen. diocœsis.

Ordo sanctæ Trinitatis & redemptionis captiuorū, sub regula sancti Augustini.

Ordo fratrum beati Pauli primi Eremitæ, sub regula sancti Augustini degen.

Dilecti filij præceptori præceptoriæ sancti Antonij in. P. Lan. diocœsis. Ordo beatæ Mariæ de mercede & redemptione captiuorum.

Ordo beatæ Mariæ de mercede cap.

Ordo fratrum de pœnitentia beatorum martyrum Car.

Ordo sancti Hieronymi secūdum instituta sancti Augustini, & sunt fratres, & habent priorem, & conuentum, & monasteria, & sunt in Hispania plura monasteria.

Ordo monachorū Heremitarum sancti Hieronymi, erectus per Martinum. v. & sunt monachi monasteriorum in Hispania, & habēt priores, & sunt pauca monasteria ordinis sancti Benedicti Celestinorum nuncupati.

Fratris tertij ordinis sancti Francisci de pœnitentia nuncupati, Ioannis monachi monasterij sancti Nicolai Malfitan. ordinis sancti Benedicti, in quo monachi secundum instituta beati Petri confessoris uiuunt.

Mendicantium ordines sunt hij, videlicet.

Ordo fratrum prædicatorum,

Magistro, ac uniuersis prædicatorum.

Ordo fratrum Eremitarum *sancti* Augustini.

Priori generali fratrum Eremitarum *sancti* Augustini.

Ordo fratrum beatæ Mariæ de monte Carmelo.

Ordo fratrum seruorum sanctæ Mariæ *ordinis sancti* Augustini.

Priori generali, & fratribus seruorum sanctæ Mariæ, *ordinis sancti* Augustini.

Priori prouinciali fratrum seruorum sanctæ Mariæ, ordinis sancti Augustini patrimonij beati Petri *in Tuscia secundum morem dictorum fratrum.*

Ordo fratrum minorum.

Sorores uiuentes sub cura fratrum prædicatorum.

Vide in ti. ea quæ de bonis. in quinterno.

Sorores uiuentes sub cura fratrum minorum, ordinis sanctæ Claræ.

Sorores pœnitentium beatæ Mariæ Magdalenæ, ordinis sancti Augustini.

De ordinibus militiarum.

Ordo sancti Ioannis Hierosolimitan.

Ordo sanctæ Mariæ Theutonicorum.

Ordo Militiæ sancti Iacobi *de* Spata *in* Hispania.

Ordo Militiæ Calatrauen. *sub regula* Cistercien.

Ordo Militiæ Iesu Christi.

Abbas & conuentus monasterij sancti Spiritus prope Sulmonam, *ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinentis, ordinis sancti* Benedicti Velluen. *diocœs. cuius beatus* Petrus *de* Murrone *extitit institutor.*

Abbas & conuentus beatæ Mariæ de mõte olineti, ordinis sancti Benedicti Aretin. *diocœsis. Vel sic, Monasterij &c. sancti* Olineti

nuncupati.
Sancti Ioannis Hierosolimitan. sub regula sancti Augustini & sanctæ Mariæ Theutonicorum.
Magistro hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitan. & conuentui Rhodi hospitalis eiusdem Colocen. dioc.
Sancti Iacobi de Spata Calatrauen. ordinis sancti Aug.
Magistro & fratribus militiæ hospitalis sancti Thomæ martyris Camarien. Accon.
In bulla Alex. iiij. sancti Thomæ Magistro & fratribus hospitalis sancti Thomæ martyris Acconen. In bulla Io. xx.
Conuentus est in monasterio Castri beatæ Mariæ de Mũtesia dicti ordinis ualentin. diocœsis.
Militia beatæ Mariæ de Muntesia, & s. Georgij Cistercien. ordinis.
Magistro & fratribus hospitalis sancti Iacobi de alto passu Ro. ec. immediatè subiecti, ordinis sancti Augustini Lucaniensis diocœsis. Dilectis in Christo filiabus priorissæ & conuentui monasterij de Xixena, per priorissam soliti gubernari, ordinis sancti Augustini Ilerden. diocœsis sub cura & secundum instituta fratrum sancti Ioannis Hierosolimitan. degentibus. Alto passu. Xixena.
Ordo fratrum sancti Lazari sub regula sancti Augustini degentium.
Dilecto filio. A. de Gorduba generali magistro hospitalis sancti Lazari Hierosolimitan. ordinis sancti Augustini. Cum itaq; generalis magistratus.
Ordo fratrũ. s. templi dominis sub regula s. Augu. degẽ.
Ordo fratrum Cruciferorum cum stella.

Intitulatio mulierum ecclesiasticarum vel religiosarum.

Maria monialis monasterij monialium sancti Nicolai, ordinis sancti Augustini sub cura & regimine fratrum prædicatorum degent.

Vide i quinterno cancellariæ, titu. ea quæ de bonis.

Priorissa & conuentus monasterij per priorissam soliti gubernari, ordinis s. Augustini sub cura & secundũ instituta fratrum ordinis prædicatorum quibus ex apost. sedis priuilegio licet dicit habere facultates.

Pœnitentes. Dilectæ in Christo filiæ uniuersæ mulieres pœnitentes nuncupatæ in domo sancti Hieronymi oppidi uienẽ. patauien. diocœsis.

Inclusæ. Dilectis in Christo filiabus, Abbatißis & conuentibus monasteriorum monialium inclusarum siue ordinis sanctæ Claræ siue sancti Damiani siue minorissæ dicantur.

Dilecti filij canonici, & dilectæ in christo filiæ canonicæ secularis ecclesiæ Aßinden. in qua certus numerus canonicorum existit. Golonen. diocœsis.

Abbatißa, & conuentus, ac fratres, & sorores monasterij, siue domus in marientione ordinis sancti Augustini sancti Saluatoris nuncupati Suermen. diocœsis.

Pro parte dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ Monasterij thoren. ordinis sancti Benedict. Leodiens. diocœsis, in quo etiã præter dilectas in Christo filias inibi canonissas ipsa dumtaxat abbatissa dictum ordinẽ expreße profiteri consueuit aliqui seculares clerici canonicatus, & præbẽ. ibidem obtinentes, ac capitulũ insimul facientes fore noscuntur, necnon Capituli

huiusmodi petitio continebat. Ad collationem etiam dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ, & canonissarum ac dilectorum filiorũ præpositi, decani, & capituli singulorrumq; canonicoũ & personarum secularis & collegiatæ ecclesiæ sanctæ Gerdrudris Niuellen. Lodien. dioc. in qua præter easdem abbatissam & canonicas nonnulli canonici seculares huiusmodi capitulũ inibi facien. fore noscuntur communiter uel diuisim pertinere.

DE MONETARVM VALORE.

Libra Turonensium paruorum ualet ducatum unum auri de camera.

Libra Turonen. monetæ in Francia. Tres libræ faciunt ducatos duos.

Libra Maioricen. tres libræ faciunt duos ducatos.

Libra Barchinonen. Iaccen. ualentin. quælibet libra ducatum unum.

Libra monetæ Normandiæ, tres libræ ualent duo scuta non antiqua.

Libra monetæ Britaniæ ualet minus uno duc. quia. x. lib. ualẽt duc. 8.

Libra Parisien. ualet modicum minus libra Britaniæ, & modicum plus monetæ Franciæ.

Libra monetæ Sterlingorum in Scotia, ualet duc. duos cum dimidio.

Libra monetæ Vsualis in Scotia ualet ducatum unum auri, & tres libræ similes ualent tres ducatos, qui faciunt unam libram sterlingorum. Et tunc componentur lib. sterling. ex compositione antiqua ad duc. duos cum dimidio. Reuera, ut intellexi, ualet duc. tres.

Libra Sterlingorum in Anglia ualet duc. sex, tamen ad duc. quatuor.

Libra monetæ Meten. ualet ducatum unum auri.

Libra monetæ Flandriæ ualet ducatos tres.

Franchus in Francia, tres franchi faciunt ducatos duos.

Floreni tres auri de Aragonia, ualent ducatos duos.

Florenus Renen. auri ualet grossos papales octo, & computantur in Cam. apostolica quatuor floreni, pro tribus ducatis.

Florenus Sabaudiæ ualet baiocchos. 2. duo floreni cum dimidio, & unus grossus Sabaudiæ facit ducatum unum.

Floreni septem Rhenen.ad rationem 40.grossorum monetæ Flandriæ pro quolibet, faciunt ducatos quatuor.

Floreni tres regni Nauarræ ualent ducatum unum auri.

Floreni tres monetæ prouinciæ faciunt ducatum unum.

Marcha Sterlingorum in Anglia ualet ducatos quatuor.

Marcha Sterlingorum in Ibernia ualet duc.duos cum dimidio.

Marcha argenti ualet ducatos quinq; auri de camera.

Marcha argenti puri ualet ducatos sex similes.

Marabatini in Hispania. 400.faciunt duc.unum auri,tamen solet augeri, & minui pretium. mille Marabatini ualent ducatos duos cum quart.i.alterius ducati.

Scutum antiquum Franciæ ualet ducatum unum.

Scutum nouum auri Franciæ ualet ducatum unum,minus uno grosso papali,& sic computantur in Cam.apostolica.

Salutrin.ualet ducatum unum auri.

Vncia ualet ducatos sex auri.

Florenus Carolen.ualet medium ducatum.

Florenus Brabantiæ ualet medium ducatum.

FINIS.

Lugduni.
Excudebat Mathias Bonhomme.
M. D. XLVI.